

2023

RASTOČI SLOVARJI

Andreja Žele

**Slovar
neglagolske
vezljivosti v
slovenščini**

Založba ZRC

Andreja Žele

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6477-2590>

Slovar neglagolske vezljivosti v slovenščini 2023

Zbirka: Rastoči slovarji
ISSN 2536-2968

Urednik zbirke: Andrej Perdih
Tehnična urednica zbirke: Duša Divjak Race
Prva e-izdaja je pod pogoji licence Creative Commons [CC-BY-NC-ND 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/) prosto dostopna:
<https://doi.org/10.3986/9789610508519>

UREDIL

Domen Krvina

TEHNOLOŠKA PODPORA

Janoš Ježovnik

OBLIKOVANJE IN PRELOM

Duša Divjak Race

OBLIKOVANJE NASLOVNICE

Brane Vidmar

IZDAJATELJ

ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša

ZANJ

Kozma Ahačič

ZALOŽNIK

ZRC SAZU, Založba ZRC

ZANJ

Oto Luthar

GLAVNI UREDNIK ZALOŽBE

Aleš Pogačnik

Ljubljana 2024

Publikacija je nastala v okviru programa P6-0038, ki ga financira ARIS.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani.
[COBISS.SI](https://cobiss.si)-ID [191084803](https://cobiss.si/id/191084803)

ISBN 978-961-05-0851-9 (PDF)

**Slovar neglagolske vezljivosti
v slovenščini
2023**

Založba ZRC

Vežljivost (glagolska in neglagolska) je bistvena pomenska zmožnost besed, ki omogoča skladanje teh besed v besedne zveze in daljše enote vse do besedila. Lahko trdimo, da je vežljivost bistvena pomensko-skladenjska osnova za stavčno poved, širše je tudi sogradnik logičnopomenske zgradbe besedil, tako da lahko govorimo tudi o nadpovedni oz. besedilni vežljivosti.

Neglagolska vežljivost je vežljivost neglagolskih besed, tj. besed, ki nimajo kategorialnih značilnosti glagola; med njimi še zlasti vežljivost neizglagolskih samostalnikov in pridevnikov, npr. *denar*, *dober*, ali pa tistih samostalnikov in pridevnikov, ki so v rabi izgubili neposredno izglagolsko motivacijo in se jim je s tem spremenila tudi vežljivost, npr. *vstopnica za koncert* (← vstopiti na koncert), *bojazen/strah pred* (← bati se česa), *nor na* (← noreti zaradi).

Slovar neglagolske vežljivosti v slovenščini je tipološka predstavitev 500 gesel oz. iztočnic, ki predstavljajo vežljivostno razvitost oz. vežljivostne zmožnosti zlasti samostalnikov in pridevnikov. Predstavljeni so samostalniki in pridevniki, ki niso neposredno tvorjeni ali motivirani iz glagolov. Ti neglagolski samostalniki in pridevniki namreč imajo pomenje, ki jim omogoča, da lahko nastopajo tudi kot sestavina povedka in s tem lahko razvijajo tudi možnosti nadaljnega odpiranja vežljivostnih mest za druge udeležence.

Pri neglagolski vežljivosti govorimo o pomenski zmožnosti besed **uvajati in razvijati razmerja** (v nasprotju z družljivostjo, ki izraža zmožnost obstoja razmerja).

Neglagolska vežljivost = besednozvezna vežljivost

Za pridevnike in samostalnike kot nosilce neglagolske vežljivosti je tipično, da **1)** v pomenu vključujejo razmerijsko pomensko lastnost, ki omogoča uvajanje oz. vzpostavljanje nadaljnega razmerja z drugimi udeleženci, in **2)** pogosto imajo široko pomensko polje, ki odpira nove pomenske in s tem vežljivostne možnosti.

Razmerijske skladenjskopomenske lastnosti omogočajo, da ti razmerijski pridevniki in samostalniki lahko v rabi skladenjsko-pomensko zamenjujejo tudi glagole, npr. *dober do vseh* (← pomagati vsem), *beseda o pravicah* (← govoriti o pravicah), *denar za hrano* (← plačevati za hrano), *cena za avto*, *pot na Triglav* (← iti na Triglav), *korak do sreče* (← približati se sreči), *glas glede razmer* (← opozarjati na razmere) ipd. Sicer pa katero koli razmerje stanja, dejavnosti ali katere koli razmerijske lastnosti lahko izražajo **1)** celostno ali necelostno oz. omejeno vrednotenje znotraj istega denotata, npr. *lesen v stikih* ali **2)** vrednotenje med denotati, ki je namensko, ciljno, stopenjsko, situacijsko, položajsko, npr. *meden z mediji*, *štor pri dekletih* ipd.

Povedkovniška raba: tako **1)** razmerijska pomensko-skladenjska lastnost pridevnika ali samostalnika kot tudi **2)** možnost širokopomenske rabe v povedku posameznemu leksemu odpira tudi (večje) možnosti prostomorfemske rabe, npr. *biti dober za*, *biti gluha za*, *biti človek za akcijo*.

Opredelitvena merila za nosilce neglagolske vezljivosti

Pri presojanju sinhrona neglagolske vezljivosti je treba upoštevati **a)** vidik tvorjenosti, npr. *prijazen* (*s kom*), *prijaznost koga*, **b)** vidik pomenotvorja, tj. širokopomenskosti, tvorbe novih pomenov in zmožnosti pomenskih prenosov, in **c)** s prejšnjim povezan vidik skladenjskopomenske podobnosti ali zamenljivosti z glagolom v povedku, npr. *pot* 'usmerjeno premikati se', *knjiga* 'napisati', *beseda* 'govoriti', *cena* 'vrednotiti'. V obravnavo neglagolske vezljivosti so vključene tudi tiste posredno (navadno prek pridevnika) tvorjene izglagolske tvorjenke, ki glede na besedotvorni pomen praviloma spremenijo izhodiščno vezljivost, npr. *bojazen pred zaprtim prostorom*, *vstopnica za koncert*, *služba za stike z javnostjo* ipd. Vedno bolj zastopan in s tem tudi pomembnejši je **č)** vidik prevzetosti: z izgubo neposredno izražene (istokorenske) izglagolske motivacije oz. z zabrisano izglagolsko motivacijo vsaj določenih prevzetih besed sinhrona raba ne more (več) obravnavati kot izglagolskih, npr. *abonma*, *ideja*, *teorija*, *tradicija* ipd.

- **Vezljive samostalnike** prepoznavamo v ustaljenih ali stalnih zvezah z vrstnim pridevnikom, in ne npr. s svojilnim ali lastnostnim pridevnikom; vrstni pridevniki so torej rezultat samostalniške predmetne in osebkove vezljivosti, npr. *otroški stol*, *otroški jok* (nasproti otrokov stol, otrokov jok), *šolska pot*, *blagovna cena*.
- **Vezljivost pridevnikov** odpirajo in omogočajo stanjske lastnosti oz. so potencialno vezljivi zlasti lastnostni stanjski pridevniki, in ne vrstni ali svojilni pridevniki, npr. *len za*, *pozen pri*, *lesen v/za*.
- Tako iz samostalniške kot iz pridevniške vezljivosti izpadejo svojilni pridevniki, ki so pretvorba vsakokratnega konkretnega prisojevalnega razmerja med osebki in povedki, npr. *otrokov čevelj* (nasproti otroški čevlji).

Samostalniška vezljivost

- Vezljive samostalnike prepoznavamo v ustaljenih ali stalnih zvezah z vrstnim ali katerim drugim nesvojilnim oz. nelastnostnim pridevnikom, npr. *mizarsko orodje*, *čistilno sredstvo*, *gozdna pot*, *občinska nagrada za delo*, *voznikova prednost*, *orehova lupina*.
- Netvorjeni samostalniki so kot nosilci neglagolske vezljivosti hkrati tudi tisti, ki so s svojim razmernim oz. odnosnim pomenom zmožni tvoriti stalne besedne zveze. Možni inherentni razmerijski pomen se kaže v primerih: *orodje za*, *sredstvo proti*, *prostor za*, *smer proti*, ipd.
- Z vidika tvorjenosti so potencialni nosilci neglagolske vezljivosti izpridevniški samostalniki in samostalniške sestavljenke, npr. *dobrota*, *pripravljenost*, *nevojak*, *nadrejeni*, *podpredsednik*. Pri izpeljankah tipa *lenoba*, *lepota*, *dobrota* je možna tudi poosebljena raba.
- Možnost metonimičnega prehoda v novo neglagolsko vezljivost (in s tem možnost izgube neposredne sinhrona glagolske vezljivosti) imajo tudi izglagolski samostalniki s pomenom rezultata in sredstva/orodja, npr. *pismo*, *podatek*, *potrdilo*, *potrebščina*.

Pridevniška vezljivost

- Vezljivi pridevniki kot nosilci neglagolske vezljivosti so tisti, pri katerih ni več možno zaznati neposredne glagolske ali samostalniške motivacije; imajo pa glagolske kategorialne lastnosti, npr. stanjsko lastnost, ki jim omogočajo vezljivost, npr. *bled*, *star*, *mehek*, *gost*, in tudi možnost druženja s prislovi stopnje, npr. *zelo/skoraj/bolj/precej gluh*, *zelo/bolj/precej bolan*.
- Pomensko-skladenjsko so to pridevniki, ki izražajo splošne lastnosti (tudi merne lastnosti: kako, koliko), npr. *dober*, *star*, *grd*, *jasen*, *velik*, *debel*, *globok*, stanjski pridevniki, npr. *mrtev*, *nag*, *bolan*, *jezen*, *dolžen*, *kasen*, in snovni pridevniki, npr. *lesen*, *kakavov*, *mlečen*, in za dosego pomenske zadostnosti in skladenjske zapolnjenosti potrebujejo vezljivo dopolnilo.

- Tipični nosilci pridevniške vezljivosti so stanjski pridevniki, kar dodatno potrjuje še prostopredložnomorfemska raba: **a)** meritve/mere: *biti oddaljen od (koga/česa), biti skupen (komu/čemu), biti prost/poln (koga/česa)*; **b)** primerjave: *biti isti/enak (kot kdo/kaj//s kom/čim), biti enak za (koga/kaj), biti podoben (komu/čemu)*; in **c)** vrednotenja lastnosti/stanja: *biti očiten/jasen/znan (komu), biti zmožen (česa), biti nagnjen k/h (čemu/komu)*.

Prislovna vezljivost

- Primerjalno s samostalniško in pridevniško vezljivostjo je prislovna vezljivost (še) bolj drugotna, tj. izpeljana prek samostalnikov ali pridevnikov. Ne moremo tudi mimo dejstva, da so prislovi pomensko in skladijskofunkcijsko povezani z glagoli. Različno razmernost, ki omogoča tudi vezljivost, vključujejo tvorjeni prislovi, prvenstveno nekonkretiziranega oz. relativiziranega prostora in časa, tipa *zadaj, spredaj, spodaj, zgoraj, vmes, vzporedno, vzdolžno, naravnost, prečno, pozno, pravočasno* ipd. Z razmerno vrednostjo pridobijo vezavno vlogo, ki je podobna predložni, npr. *zgoraj ceste, vzporedno ulici*, ali pa omogočajo primično predložno vezljivost, npr. *zadaj za hišo, naravnost proti domu, prečno na glavno cesto* ipd.

O neglagolski vezljivosti lahko govorimo tudi pri:

- izsamostalniških prislovih tipa *doma v doma v mestu, domov k svojim*, ali pri veliko pogostejših izpridevniških prislovnih kot *dobro za, lepo za, križem po, prijetno z, veselo z* ipd.
- Vezljivi so lahko tudi prislovi v predložnih vlogah: tovrstni s predlogi istopisni prislovi so *zraven, blizu, zunaj, znotraj, poleg, vzdolž, okoli, mimo, skozi, čez, preko, na(s)proti, spredaj, spodaj, zgoraj, sredi* v zvezi *zraven/blizu/znotraj/.../stavbe* itd.

Vzorčna gesla

Znotraj vsakega POMENA so navedena najprej **neposredna brezpredložno izražena razmerja**, nato pa po pogostnosti (od večje k manjši) še **predložno izražena razmerja**.

Predlogi v vlogi prislovnih prostih morfemov s statično ali dinamično vezljivostno vrednostjo uvajajo zlasti 'umeščanje' ali 'usmerjanje', npr. *pot na vrh, knjiga o življenju*; **leksikalizirani predložni morfemi** tipa *beseda za (koga)* pa potrebujejo tudi izrazno osamosvojitvev (z navedbo bolj specializiranega pomena), **neleksikalizirani predložni morfemi** pa (samo) skladijskopomensko predstavitev.

IZTOČNICA, npr. *beseda*, uvaja celotni geselski sestavek; **PODIZTOČNICA** pomeni **tako pomensko kot izrazno osamosvojitvev**, npr. *beseda o/za*; **POMEN** pa **ново skladijsko-pomensko vlogo**, npr. 'izražanje misli' ali 'pogovor' itd.

DRUGO: (namen: **opozoriti na širjenje pomena in na pomenske prenose**). Naštete so stalne besedne zveze, najpogostejše jezikovne metafore, ki imajo v JEDRU obravnavano IZTOČNICO. Ti zgledi opozarjajo, da širjenje pomenja omogoča pomenske prenose in s tem vzpostavlja tudi vezljivostne možnosti ali odpira nove.

POSEBNOSTI: **pri pridevniških iztočnicah** je zaradi obveznega razločevanja živosti oz. človeškosti v zgradbi izražena tudi leva vezljivost, npr. *kaj/kdo dober za koga/kaj* v pomenu 'koristen, ustrezen za določen namen'.

1. zapisano sporočilo kot pošiljka

POMENSKA RAZLAGA

pismo **koga/česa**

PRIKAZ VEZLJIVOSTNE ZMOŽNOSTI

pisma oboževalcev

pismo gospe Anice

ZGLEDI

pismo **komu/čemu**

grozilno pismo njegovim domačim

pismo **za koga/kaj**

pismo za dekle

pismo za dedka Mraza

pismo za pomoč

pismo **od/iz/z koga/česa, od kod, od kdaj**

pismo od nje

pismo od doma

pismo od sina

pismo iz tujine

pismo iz poštnega nabiralnika

pismo iz stare skrinje

pismo z Gorenjske

pismo z drugega avgusta

pismo **o kom/čem**

pismo o svojih namerah

pismo **s čim**

pismo z uradnim pečatom

pozdravno pismo z željami

pismo z belim praškom

pismo **med kom/čim**

pisma med njim in kasnejšo ženo

pisma med starejšima bratoma

pismi med dvema izjemnima ženskama

2. pisna izjava, pogodba, listina

pismo **koga/česa komu/čemu** navadno s prejemnikom v dajalniku

SLOVNIČNO POJASNILO

odprto pismo raziskovalcev vladi

pisma bralcev bralcem

poverilno pismo ministra vodji diplomatskega predstavništva v tujini

pisma podpore splošni bolnišnici

pismo **za koga/kaj**

pismo za javnost

pismo za revijo

pismo za dnevnik

pastirsko pismo za četrto adventno nedeljo

pismo **o čem**

pismo o nameri

pismo o evtanaziji

pismo **s čim**

pismo s priporočilom

pismo z nezaupnico

pismo s podpisu

USTALJENE ZVEZE:

pismo meseca, sveto pismo, garantno pismo, odprto pismo, darilno pismo, anonimno pismo, protestno pismo

PRIKAZ

DRUŽLJIVOSTI

V USTALJENIH ZVEZAH

beséda -e samostalnik ženskega spola

izražanje misli

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

beseda o

PODIZTOČNICA

vsebina povedanega, napisanega

beseda **o čem/kom**

kritična beseda o novinarskem pisanju

dobre besede o tem človeku

beseda **okoli/okrog česa/koga**

vročje besede okoli odločitev sodnikov
nekaj besed okoli te teme
beseda okrog človeškega življenja

beseda za

ustna ali pisna podpora

beseda **za koga/kaj (komu/čemu)**

dobra beseda za oblastnika

pozdravna beseda za ponos in pogum vsem

beseda z/s

pogovor

beseda **s kom**

beseda z urednikom

zadnja beseda s sodnikom

beseda med

pogovor, navadno nasprotujoč

beseda **med kom/čim**

ostra beseda med mamo in rejnico

besede med volilno kampanjo

beseda pri

ustni ali pisni vpliv

beseda **pri čem**

beseda pri vodenju, odločanju

beseda pri izbiri specialista

zadnja beseda pri montaži

beseda proti

ustno ali pisno nasprotovanje

beseda **proti komu/čemu**

moja beseda proti njegovi

vaša beseda proti policistovi

besede proti demokratizaciji države

USTALJENE ZVEZE: beseda na jeziku, ključna beseda, domača beseda

céna -e samostalnik ženskega spola

vrednost blaga ali storitev

cena **za kaj**

cena za kvadratni meter zemljišča

cena za kilogram

cena za nočitev

cena za prevoz

cena za pomoč

cena **v čem**

cene v pogodbah

cene v izobraževalnem in storitvenem sektorju

cene v turizmu

cene v železniškem prometu

cene v akcijah

cene v maloprodaji

cene v evrih

cena **na čem, kje**

cene na evropski ravni

cene na borzi

cene na tržnici

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

cena za/v

tveganje

cena **za kaj**

cena za načelnost

cena za zakon

cena za malomarnost

cena **v čem**

visoka cena v obliki darovanih jajčec

cena v človeških življenjih

cena na/po

vrsta vrednotenja

cena **na kaj/koga, koliko**

cena na klik

cena na enoto proizvoda

cena na osebo

cena na kilogram

cene na drobno

cena **po čem**

cena po dogovoru

cena po pogodbi

cena po kvadratnem metru

cena po veljavnih kriterijih

cena po ceniku

USTALJENE ZVEZE: visoka cena nafte, nakupna/prodajna/tržna cena delnice, nižje cene vstopnic, maloprodajna cena, skupna cena izdelka

denár -ja samostalnik moškega spola

1. plačilno sredstvo

denar **za kaj**

denar za nakup

denar za obnovo

denar za plačo

denar za plačilo šolnine

denar za naložbe

denar za gradnjo

denar za projekt

2. določena enota kot plačilno sredstvo

denar **za kaj**

denar za menjavo

denar **v čem**

denar v obtoku

denar v domači in tuji valuti

denar v delnicah

denar v čekih

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

denar iz/od

dobljeni znesek, plačilo

denar **iz česa**

denar iz kmetijstva

denar iz državnega proračuna in evropskih skladov

denar iz dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja

denar iz delovnega razmerja

denar **od česa**

denar od prodaje

denar od mamil

denar od loterijskega dobitka

denar od orožja

denar za

namenjeni znesek, plačilo

denar **za kaj**

denar za hrano

denar za delovno uspešnost

denar za nadaljnje potovanje

denar za kolo

USTALJENE ZVEZE: denar v obliki depozitov, denar v naši in tuji valuti, davkopljučevalski denar, elektronski denar, proračunski denar

dóber dôbra -o pridevnik

prijazen, naklonjen, koristen, učinkovit, uspešen

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

dober za

koristen, ustrezen za določen namen

kdo/kaj biti dober za koga/kaj

dober za dušo

dober za zdravje

dober za jesti

dober za druge

dober za delo z ljudmi

dober z/s/do

naklonjen, prijazen

kdo biti dober s kom/čim

dober z njo

dober z begunci

dober z živalmi

kdo/kaj biti dober do koga/česa

dober do žensk

dober do otrok

dober do ljudi

dober do živali

dober v/na

ustrezen, uspešen glede na kaj

kdo/kaj biti dober v/na čem

dober v tehničnem pogledu

dober v izbiranju

dober v obrambi

dober na več orodjih

dober pri

učinkovit, uspešen pri določeni dejavnosti

kdo/kaj biti dober pri čem

dober pri zgodovini

dober pri organizaciji

dober pri krvavitvah

boljši od

ustreznejši, uspešnejši

kdo/kaj biti boljši od koga/česa

Bil je boljši od nasprotnika.

Zgodi se celo, da je prevod boljši od izvirnika.

najboljši med/izmed

najustreznejši, najugodnejši

kdo/kaj biti najboljši med kom/čim

Bil je najboljši med posamezniki.

Zame so slovenski navijači najboljši med vsemi na EP.

Tudi svetlost zaslona je bila najboljša med vsemi

preizkušeni modeli.

kdo/kaj biti najboljši izmed koga/česa

najboljši izmed igralcev

najboljša izmed znamk

USTALJENE ZVEZE: zelo dober, dobra volja, dober rezultat, dober prijatelj, dobra rešitev, dobro jutro, dober dan, dober na svojem področju, dober za vse, dober pri vsem

vozôvnica -e samostalnik ženskega spola

papirnati listič, ki dovoljuje vožnjo z javnim prevoznim sredstvom

vozovnica **za kaj/koga, kam**

vozovnica za vlak

vozovnica za junij

vozovnica za žičnico

vozovnica za potovanje

vozovnica za odrasle in otroke

vozovnica za Atene

vozovnica **na čem**

vozovnica na določeni relaciji

vozovnice na progi Ljubljana–London

vozovnica na redni progi

vozovnica **po čem**

vozovnica po urah

vozovnica po lastni izbiri

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

vozovnica na

izpolnjeni pogoji, ki omogoča udeležbo

vozovnica **na kaj, kam**

vozovnica na tekmovanja svetovnega pokala

vozovnica na EP

USTALJENE ZVEZE: vozovnice za otroke, vozovnice za mladoletne, enotne vozovnice na Slovenskih železnicah, mesečna avtobusna vozovnica na relaciji Radovljica–Jesenice, smučarska vozovnica, povratna vozovnica, elektronske vozovnice na rednih progah, vozovnice na internetu, povratna letalska vozovnica iz Ljubljane do Beograda, enotna vozovnica, dnevna vozovnica, smučarske vozovnice po urah, brezplačna vozovnica po lastni izbiri

bojázen -zni samostalnik ženskega spola

stanje vznemirjenosti zaradi možne ogroženosti

bojazen **pred kom/čim**

bojazen pred očetom

bojazen pred žensko obiskovalko

bojazen pred okužbo

bojazen pred predčasnimi volitvami

bojazen pred množičnim zapuščanjem države

bojazen **zaradi/glede koga/česa**

bojazen zaradi obolelih

bojazen zaradi rasizma

bojazen zaradi zapletov z boleznijo

bojazen zaradi alkohola

bojazen glede konkurence

bojazen glede hrupa in smradu

bojazen **o čem**

bojazen o povečanju kriminala

bojazen o hitrem zaposlovanju novih ljudi

utemeljena bojazen o zasičenosti trga

podzavestna bojazen o ogroženosti

bojazni o revščini

USTALJENE ZVEZE: izražena bojazen, upravičena bojazen, utemeljena bojazen

1. pogosto v povedku stanje vznemirjenosti zaradi možne ogroženosti

strah pred čim

strah pred neznanim
strah pred zaprtimi prostori
strah pred kačami
strah pred boleznijo
strah pred okužbo in stroški
strah pred kritiko

strah za koga/kaj

strah za otroke
strah za svoje zdravje
strah za življenje
strah za službo

strah zaradi/glede koga/česa

strah zaradi tekmice
strah zaradi dojenčkov
strah glede očeta
strah zaradi brezposelnosti
strah zaradi grozeče vojne
strah zaradi raka
strah zaradi nujnosti izbire
strah zaradi morebitnih neuspehov

strah ob čem

strah ob sprožitvi alarma
strah ob vstopanju v prostor
strah ob misli, da ...
strah ob branju in poslušanju poročil

2. težava, nevarnost, grožnja

strah koga/česa

Inšpektorji bi morali biti strah in trepet onesnaževalcev.

Bolnišnične okužbe so strah in trepet vseh bolnišnic.

strah za koga/kaj

Novinarji bi morali biti strah in trepet za vse družbe.

USTALJENE ZVEZE: biti strah in trepet nasprotnikov, smrtni strah, panični strah pred ..., neutemeljeni strahovi

Temeljna literatura

Gerhard HELBIG, Wolfgang SCHENKEL, 1969: *Wörterbuch zur Valenz und Distribution deutscher Verben*. Leipzig: VEB Bibliographisches Institut.

Norbert MORCINIEC idr., 1995: *Słownik walencyjny czasowników niemieckich i polskich*. Wrocław.

Serafima E. NIKITINA = Серафима Евгеньевна НИКИТИНА, 1979: О семантическом варьировании русских предлогов – предмет задачи и способ описания. *Семантическое и формальное варьирование*. Ред. В.Н. Ярцева. Институт языкознания. Москва: Наука.

Jan PETR, František DANĚŠ, idr., 1987: *Mluvnice češtiny MČ 3 – Skladba*). Praha: Academia.

Predrag PIPER, ²2001: *Jezik i prostor*. Beograd: Biblioteka XX vek.

Karl Ernst SOMMERFELDT, Herbert SCHREIBER, 1974: *Wörterbuch zur Valenz und Distribution Deutscher Adjektive*. Leipzig: VEB Bibliographisches Institut.

Karl Ernst SOMMERFELDT, Herbert SCHREIBER, ¹1977, ²1980: *Wörterbuch zur Valenz und Distribution der Substantive*. Leipzig: VEB Bibliographisches Institut.

Nada SVOZILOVÁ, Hana PROUZOVÁ, Anna JIRSOVÁ, 2005: *Slovník slovesných, substantivních a adjektivních vazeb a spojení*. Praha: ACADEMIA.

Jože TOPORIŠIČ, 2000: *Slovenska slovnica*. Četrta prenovljena in razširjena izdaja. Maribor: Obzorja.

Ada VIDOVIČ-MUHA, 1978: Merila pomenske delitve nezaimenske pridevniške besede. *Slavistična revija* 26/3, 253–276.

Ada VIDOVIČ MUHA, 2000, ²2012: *Slovensko leksikalno pomenoslovje. Govorica slovarja*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Andreja ŽELE, 2001: Tipologija pridevniške vezljivosti. *Jezikoslovni zapiski* 7, št. 1–2, 163–195.

Andreja ŽELE, 2003: *Glagolska vezljivost : iz teorije v slovar*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. (Zbirka Linguistica et philologica.)

Andreja ŽELE, 2008: *Vezljivostni slovar slovenskih glagolov*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. (Zbirka Slovarji.)

Slovar

abonmá -ja samostalnik moškega spola

plačano naročilo

abonma **za kaj/koga**

otroški abonma za sezono

abonma za Filmsko gledališče

abonma za koncerte

abonma za družine

abonma za otroke

abonma za osnovnošolce

abonma **v čem, kje, kdaj**

abonma v Cankarjevem domu

koncertni abonma v veliki dvorani Narodnega doma

abonma v Drami

abonma v sezoni 2008/09

abonma **s čim/kom, kako**

gledališki abonma s petimi predstavami

abonma z gostovanji tujih mednarodnih orkestrrov

abonma z redkeje izvajano glasbo za pihalne inštrumente

abonmaja s pianistom

USTALJENE ZVEZE: gledališki abonma, modri abonma, srebrni abonma, glasbeni abonma, otroški abonma, vstopnice in abonma, abonma in posamične vstopnice

afêra -e samostalnik ženskega spola

odmevna javna zadeva, javni dogodek

afera **s čim/kom**

afera z operacijskimi mizami

afera z diplomatsko depešo

afera s honorarji

afera z ženo profesorja

afera **v/na čem, kje**

največja finančna afera v Sloveniji

prisluškovalna afera v kabinetu predsednika

afere v živinoreji

podkupninske afere v glasbenem programu

korupcijska afera na Slovenskem

afera na fakulteti

afera na televiziji

afera **o čem/kom**

afera o vračanju posvojencev

afere o nezakonitem financiranju stranke

afera o pedofilu

afere o zdravnikih

afera **med kom/čim**

afera med kolesarji

afera med slovenskimi glasbeniki

afera med učencem in njegovo učiteljico

politična afera med državno in deželno levo sredino

afera **zaradi česa/koga**

afera zaradi orožja

afera zaradi osebnostne razdvojenosti

afera zaradi spolne odvisnosti

afera zaradi enega člana vlade

USTALJENE ZVEZE: orožarska afera, dopinška afera, korupcijska afera, vohunska afera, afere in škandali, afere in aferice, cestne afere in akcije

agencija in agencija -e samostalnik ženskega spola

1. podjetje za posredniške posle

agencija **za kaj**

agencija za trg

agencija za plačilni promet

agencija za atomsko energijo

agencija za športne avanture in potovanja

agencija **v/na čem, kje**

agencije v kmetijstvu

nepremičninske agencije v Sloveniji

izvožno-kreditne agencije v svetu

agencije na določenih trgih

marketinška agencija na Balkanu

agencija **s čim, kako**

agencija s sedežem v Mariboru

agencija z dolgoročnimi pogodbami

agencija z nepremičninami

agencija s posluhom

2. obveščevalni urad

agencija **za kaj**

agencija za knjigo

agencija za okolje

agencija za varno hrano

agencija za raziskovanje

agencija za varnost omrežij in informacij

agencija **v/na čem, kje**

javne agencije v privatni lasti

največja agencija v medijskem svetovanju

obveščevalne agencije v tujini

regionalne razvojne agencije na območju Zasavja

obveščevalnovarnostne agencije na področju financ

agencija **s čim, kako**

razvojna agencija z naslovom Kolesarska regija med

Pohorjem in Muro

razvojna agencija z močno promocijo

vesoljska agencija z idejami in vizijo

USTALJENE ZVEZE: tiskovna agencija, turistična agencija, razvojna agencija, regionalna agencija, oglaševalska agencija, skladi in agencije, ministrstva in agencije, podjetja in agencije

akcènt -ênta tudi -énta samostalnik moškega spola

1. naglas, poudarek

akcent **v čem, kje**

socialni akcent v njegovem robustnem glasu

očarljiv akcent v angleškem jeziku

2. izstopajoča stvar, vsebina

akcent **česa**

družbeni akcenti ideoloških tem

postdramski akcenti repertoarnega gledališča

akcenti barve, tkanine za oblazinjenje pohištva

modni akcent letošnjih hladnih mesecev

akcent **v/na čem, kje**

pomemben akcent v predstavi
estetski akcenti v prostoru
cenjen in dragocen akcent v svetu visoke mode
barvni akcent na določenih oblačilih
izraziti akcent na realnih treh dimenzijah
Drugi imajo nekoliko drugačne akcente v svojih interesih.

USTALJENE ZVEZE: družbeni akcent, vrednostni akcent, modni akcent, kraški akcent, beseda in akcent

ákcija -e samostalnik ženskega spola

1. organizirana dejavnost s ciljem

akcija **za kaj/koga**

akcija za točke
akcije za ohranitev krajevnih vodnjakov
akcije za ohranjanje slovenskih voda
humanitarna akcija za otroke iz socialno ogroženih družin
naša februarjska akcija za nove naročnike

akcija **v/na čem, kje, kdaj**

krvodajalska akcija v osnovni šoli
čistilne akcije v visokogorju
akcija v spomladanskem času
Sodelujemo tudi pri številnih akcijah na šolah.

akcija **s čim/kom, kako**

propagandne akcije s fotografijami poškodovancev
protestna akcija s transparenti
skupna akcija s policisti

akcija **proti čemu**

mladinske akcije proti rasizmu
akcije proti debelosti

2. vojaška operacija

akcije **za kaj**

akcije za osvoboditev Zgornje Savinjske doline
akcije za osvoboditev mejnega prehoda Rožna dolina
akcija **v/na čem, kje, kdaj**

oborožena akcija v Iraku

nemška akcija v Skandinaviji
nenavadne akcije v vojni
nevarne akcije na obeh straneh

akcija **s čim/kom**

akcije z vojsko
akcije z najetimi vojaki, plačanci
akcija **proti komu/čemu**

oborožena akcija proti okupatorju
načrtovane akcije proti Palestincem
zavezniške vojne akcije proti okupatorju
vojaška akcija proti terorizmu

3. cenovno ugodnejša ponudba

akcija **za kaj**

oglaševalska akcija za pralni prašek
akcija za pivo
Teče tudi akcija za prenosnike in tiskalnike.

akcija **v/na čem, kje, kdaj**

prodajne akcije v tekočem mesecu

akcija na tej spletni strani
marketinška akcija na radiu
akcija **s čim, kako**
prodajna akcija s telefoni
akcije s popustom za to blago
medijska akcija s položnicami

USTALJENE ZVEZE: čistilna akcija, dobrodelna akcija, krvodajalska akcija, reševalna akcija, akcija in reakcija, akcije in prireditve, akcija in protiakcija, projekti in akcije

aparát -a samostalnik moškega spola

1. priprava

aparat **za kaj**

profesionalni aparat za kavo
gospodinjski aparati za kuhinjo
laserski aparat za fizioterapijo

aparat **s čim**

aparat z zaslonom na dotik
digitalni aparat z zamenljivimi objektivimi

aparat **v/na čem, kje**

igralni aparati v igralnici

aparat v akciji

aparat v praksi

novi aparati na slovenskem trgu

2. organizirana skupina ljudi za določena dela

aparat **s čim**

neodvisen aparat z vlado na vrhu
represivni aparat s sodstvom
ves pravosodni aparat z vrhovnim in ustavnim sodiščem
vred

Obveščevalne službe odredov so bile organizirane kot stalen aparat s stalnim sedežem.

aparat **v/na čem, kje**

državni aparat v gospodarstvu
represivni aparat v državi
upravni aparati na tujih ozemljih

3. dokumentacija

aparat **s čim, kako**

znanstveni aparat z vsemi potrebnimi tehničnimi napotki
znanstveni aparat s še nepoznano metodologijo

aparat z biografijo in bibliografijo

aparat **v/na čem, kje**

razpoložljivi znanstveni aparat v monografiji
tehnično-znanstveni aparat na kulturnem področju

USTALJENE ZVEZE: gospodinjski aparat, telefonski aparat, slušni aparat, aparati in naprave, stroji in aparati

aréna -e samostalnik ženskega spola

1. prostor za javno nastopanje

arena **v čem, kje**

tekmovalna arena v mestu
starorimska arena v Veroni
cirkuške arene v Moskvi

arena **po čem, kod**

arene po vsem svetu

hokejske arene po Severni Ameriki

2. področje delovanja

arena **v čem, kje, kdaj**

smučarska arena v Mariboru

volilna arena v prihodnjem mandatu

politična arena v državi

USTALJENE ZVEZE: ciljna arena, cirkuška arena, puljska arena, nogometna arena, stadion in arena, koloseji in arene

avantúra -e samostalnik ženskega spola

1. dogodivščina

avantura **s kom/čim**

avantura s tujcem

avantura s poročeno žensko

avantura z vladnim letalom

avantura **pri čem/kom, kje**

njegova trenerska avantura pri največjem nizozemskem klubu

avantura pri naših južnih sosedih

njegova avantura pri tamkajšnjem prvoligašu

Vaša avantura pri ustvarjanju prostoročne risanke se začne s skeniranjem risbe.

2. tvegano dejanje, nevaren poskus

avantura **s čim/kom**

avantura z bananinim olupkom

avantura z vratolomno vožnjo

avantura z znanko

USTALJENE ZVEZE: ljubezenska avantura, akcijska avantura, bežna avantura, šport in avantura, potovanja in avanture, zabava in avanture

avtomát -a samostalnik moškega spola

samoopravilni stroj

avtomat **za kaj**

avtomat za kavo

avtomat za vodo

prodajni avtomati za cigarete

USTALJENE ZVEZE: igralni avtomat, bančni avtomat, parkirni avtomat, igralni avtomat ali miza, avtomati in elektronske rulete

azíl -a samostalnik moškega spola

1. zatočišče

azil **za koga/kaj**

azil za ženske brez zaposlitve in prebivališča

azil za tujce

azil za slovenske državljane

azil za zapuščene živali

azil za prostoživeče živali

2. zavod, zavetišče

azil **za koga/kaj**

azil za obiskovalce

azil za onemogle

azil **s kom**

azil z bolniki

azil z otroki

USTALJENE ZVEZE: politični azil, pasji azil, priseljevanje in azil, migracije in azil

báza -e samostalnik ženskega spola

1. osnova, podlaga

baza **česa**

baza znanja

formalna baza prakse socialnega dela in razprav

baza reprezentance

baza **za koga/kaj**

baza za nove atlete

volilna baza za predstavnike študentov

ugodna baza za rekrutiranje v slovenske kriminalne združbe

2. zbirka podatkov

baza **česa/koga**

baza podatkov

baza članov

ažurirana baza kupcev

baza **v/na čem, kje**

podatkovna baza v računalniku

podatkovne baze v bankah

baza na spletu

baza **za kaj/koga**

podatkovna baza za tisoče letališč po svetu

centralni bazi za vsakega uporabnika

baza **o čem/kom**

centralna informacijska zdravstvena baza o kazalnikih zdravja

podatkovne baze o državljanih

podatkovne baze o potencialnih strankah

3. izhodiščni kraj, oporišče, izhodiščna organizirana skupina

baza **koga**

baza navdušencev

baza uporabnikov

baza vojaških specialcev

baza **v/na čem, kje**

vojaška baza v puščavi Nove Mehike

helikopterski bazi v manjšem kraju

ansambel z bazo v klubu na Metelkovi

vojaška baza na tihomorskem otočju

baza **za kaj/koga**

logistična baza za nabavo orožja

operacijska baza za vojno

računalniška postaja in baza za nadzor celotne proizvodnje in prehrane rastlin

učna baza za študente

USTALJENE ZVEZE: podatkovna baza, vojaška baza, volilna baza, asfaltna baza, kisline in baze, znanstvena literatura in podatkovne baze

beséda -e samostalnik ženskega spola

izražanje misli

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

beseda o

vsebina povedanega, napisanega

beseda **o čem/kom**

kritična beseda o novinarskem pisanju
dobre besede o tem človeku

beseda **okoli/okrog česa/koga**

vročje besede okoli odločitev sodnikov
nekaj besed okoli te teme
beseda okrog človeškega življenja

beseda za

ustna ali pisna podpora

beseda **za koga/kaj (komu/čemu)**

dobra beseda za oblastnika
pozdravna beseda za ponos in pogum vsem

beseda z/s

pogovor

beseda **s kom**

beseda z urednikom
zadnja beseda s sodnikom

beseda med

pogovor, navadno nasprotujoč

beseda **med kom/čim**

ostra beseda med mamo in rejnico
besede med volilno kampanjo

beseda pri

ustni ali pisni vpliv

beseda **pri čem**

beseda pri vodenju, odločanju
beseda pri izbiri specialista
zadnja beseda pri montaži

beseda proti

ustno ali pisno nasprotovanje

beseda **proti komu/čemu**

moja beseda proti njegovi
vaša beseda proti policistovi
besede proti demokratizaciji države

USTALJENE ZVEZE: beseda na jeziku, ključna beseda, domača beseda

bítje -a samostalnik srednjega spola

1. kar je živo

bitje **česa**

bitje kaosa
vsa živa bitja narave
bitja planeta

2. oseba, žival

bitje **česa**

človek kot bitje množice

bitje razuma

bitje zavesti

bitja divjine

bitja globin

Govoril je o človeku kot bitju prihodnosti in življenju, ki ga je vredno živeti.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

bitje z/s

kar živo razločuje med sabo

bitje **s čim**

človeško bitje s svojo voljo
bitja z najbolj nenavadno zgradbo
bitja z repom
bitja s klorofilom
bitje **s česa, od kod**
bitje z drugega planeta
bitja z Marsa

bitja v/na

vrsta glede na življenjski prostor

bitje **v/na čem, kje**

več različnih vrst živih bitij v gozdu
koristna bitja v vrtu
večja bitja v prehranjevalni verigi
živa bitja v vodi
živa bitja na planetu
morebitna živa bitja na Marsu

USTALJENE ZVEZE: živo bitje, človeško bitje, nadnaravno bitje, mitološko bitje

blížnji -a -e pridevnik

1. neoddaljen

kdo/kaj biti bližnji v/na čem, kje, kdaj

bližnji v prometu
bližnji v vojnih razmerah
bližnji na delu

2. bližji, soroden, duhovno povezan

kdo/kaj biti bližnji pri/v čem, kje, kdaj

bližnji pri takem lepem početju
bližnji pri razumevanju razmer
bližnji v humorju

kdo/kaj biti bližnji s čim/kom

Resne vloge sem igral, vendar sem si bližnji s komedijo, humornimi vlogami.

To je bila priložnost za obuditev marsikaterega spomina, ki je postal še bližnji z razstavo fotografij šolskih razredov.

kdo/kaj biti bližnji komu/čemu

Pripravljajo dopolnjeni dodiplomski program menedžmenta, ki bo bodočim diplomantom še bližnji z izbirnimi predmeti. Slovaščina je češčini najbližnji jezik.

USTALJENE ZVEZE: geografsko bližnji, razmeroma bližnji, bližnji in daljni, bližnji in srednji (vzhod)

bojazen -zni samostalnik ženskega spola

stanje vznemirjenosti zaradi možne ogroženosti

bojazen **pred kom/čim**

bojazen pred očetom

bojazen pred žensko obiskovalko

bojazen pred okužbo

bojazen pred predčasnimi volitvami

bojazen pred množičnim zapuščanjem države

bojazen **zaradi/glede koga/česa**

bojazen zaradi obolelih

bojazen zaradi rasizma

bojazen zaradi zapletov z boleznijo

bojazen zaradi alkohola

bojazen glede konkurence

bojazen glede hrupa in smradu

bojazen **o čem**

bojazen o povečanju kriminala

bojazen o hitrem zaposlovanju novih ljudi

utemeljena bojazen o zasičenosti trga

podzavestna bojazen o ogroženosti

bojazni o revščini

USTALJENE ZVEZE: izražena bojazen, upravičena bojazen, utemeljena bojazen

bóks bôksa in bôks bôksa samostalnik moškega spola

ločen ograjeni prostor

boks **za kaj**

boksi za oskrbo konjev

boks za teleta

boks za večjega psa

boksi za stroje in snežne topove

boks **v/na čem, kje**

boksi v okolici mesta

Vsakemu stanovanju pripada boks v kleti.

garažni boks na sosednji ulici

boksi na farmi

boks **na kaj/koliko**

Pri manjših stanovanjih je po en boks na stanovanje, pri večjih pa več.

en boks na 800 živali

boks **s čim**

boks z rešetkami

urejeni počivalni boksi s toplotno izolacijo

posebni boksi z ventilacijskimi napravami

USTALJENE ZVEZE:

parkirni boks, montažni boks, počivalni boks, ležalni boks, ležišča in boksi, garažni boks in shramba

bolán bôlna -o tudi -ó pridevnik

1. nezdrav

kdo/kaj biti bolan kot kaj/kdo, kako

Naslednji dan smo bili vsi trije bolni kot psi.

Jaz nisem tako hudo bolna kot drugi otroci.

kdo/kaj biti bolan na/v čem, kje, kako

bolan na srcu

bolan na smrt

bolan v glavi

Je zelo bolan na kosteh.

Beli poper za ljudi, ki so bolni na želodcu, in za otroke ni priporočljiv.

kdo/kaj biti bolan od česa/koga

bolna od neznosne vročine

bolni od dolgotrajne slabosti

bolni od interneta

Zagovorniki nizkokaloričnega prehranjevanja so vzdržljivejši in manj bolni od drugih.

kdo/kaj biti bolan zaradi česa/koga

bolan zaradi debelosti

Večkrat sem bil bolan zaradi hrane v službeni kantini!

Toda vsak dan je bilo tudi več vojakov bolnih zaradi driske, prehladov in oteklih nog.

Sem slaba mati, da je otrok ves čas bolan zaradi mene.

kdo/kaj biti bolan za čim

bolni za rakom

Zgodbe bolnih za aidsom so zgodbe o popolni osamljenosti, izločenosti in skrivanju.

žival, bolna za mastitisom

2. ekspresivno prizadet, vznemirjen

kdo/kaj biti bolan kot kdo/kaj, kako

bolan kot sovražnik svojega časa

Ameriška desnica je ravno tako bolana kot slovenska desnica.

kdo/kaj biti bolan na čem, kje, kako

So zasvojeni, pa vendarle ne bolni na duši.

Mu pripisujejo, da je bolan na umu in seksualno frustriran.

kdo/kaj biti bolan v kaj, kako

Imaš pa res skromna mnenja in res si bolan v glavo!

Mislím, tisti, ki podpira tako slabo in pomanjkljivo zasnovan zakon, je dobesedno bolan v glavo.

Sistem je bolan v nulo.

kdo/kaj biti bolan od česa/koga

bolan od ljubosumja

bolan od ljubezni

bolan od strahu

Ker je bolan od nje in zaradi nje more več trezno misliti!

kdo/kaj biti bolan zaradi česa/koga

Včasih se mi zdi, da sem bolan zaradi te preciznosti in točnosti.

Drugače povedano – smo bolni zaradi naše osebne zgodovine oziroma ran, ki jih nosimo v sebi.

Ena pa je bila ljubosumna, ne ljubosumna, ampak posesivno bolna zaradi same sebe.

USTALJENE ZVEZE:

hudo bolan, duševno bolan, neozdravljivo bolan, res bolan, star in bolan, zdravi in bolni, bolni in poškodovani

bràt bráta samostalnik moškega spola

moška oseba v razmerju do drugih otrok svojih staršev

brat **koga/česa** tudi v prenesenem pomenu

brat pokojnika

mlajši brat očeta

edini brat mojega prijatelja
večji bratje tega avtomobila

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

brat v

tesnejša povezava oseb glede na skupno zanimanje

brat **v čem**

brat v orožju

bratje v veri

bratje v vojni

USTALJENE ZVEZE: mlajši brat, starejši brat, veliki brat, brat dvojček, brat in sestra

céna -e samostalnik ženskega spola

vrednost blaga ali storitev

cena **za kaj**

cena za kvadratni meter zemljišča

cena za kilogram

cena za nočitev

cena za prevoz

cena za pomoč

cena **v čem**

cene v pogodbah

cene v izobraževalnem in storitvenem sektorju

cene v turizmu

cene v železniškem prometu

cene v akcijah

cene v maloprodaji

cene v evrih

cena **na čem, kje**

cene na evropski ravni

cene na borzi

cene na tržnici

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

cena za/v

tveganje

cena **za kaj**

cena za načelnost

cena za zakon

cena za malomarnost

cena **v čem**

visoka cena v obliki darovanih jajčec

cena v človeških življenjih

cena na/po

vrsta vrednotenja

cena **na kaj/koga, koliko**

cena na klik

cena na enoto proizvoda

cena na osebo

cena na kilogram

cene na drobno

cena **po čem**

cena po dogovoru

cena po pogodbi

cena po kvadratnem metru

cena po veljavnih kriterijih

cena po ceniku

USTALJENE ZVEZE: visoka cena nafte, nakupna/prodajna/tržna
cena delnice, nižje cene vstopnic, maloprodajna cena, skupna
cena izdelka

cénter in cênter -tra samostalnik moškega spola

1. središče

center **za koga/kaj**

center za tujce

regionalni center za razvoj

območni center za vodenje zračnega prometa

center **v/na čem, kje**

centri v tujini

nakupovalni center v pritličju

turistično-informacijski center v ljubljanski Kresiji

logistični center na mariborskem letališču

zabojniški zbirni centri na celini

center **s čim**

nakupovalni center z razprodajami

najmodernejši smučarski center z najboljšim snegom

centri **po čem, kod**

vrtni centri po Sloveniji

regijski centri po državi

razvojni centri po vsem svetu

2. vodilna ustanova

center **za kaj**

svetovni center za malo gospodarstvo in turistična pisarna

center za rehabilitacijo invalidov

center za socialno delo

center **v/na čem, kje**

klinični center v Ljubljani

dispečerski center v glavnem mestu

srednjeevropski center na Dunaju

center **s čim/kom**

center s sedežem v Mariboru

center z eksperimenti izvedl sam

srednješolski center z več kot 600 dijaki

USTALJENE ZVEZE: klinični center, mladinski center, trgovski
center, kulturni center, center in galerija, azilni dom in center,
zavodi in centri

centrála -e samostalnik ženskega spola

1. vodilno središče

centrala **za kaj**

centrala za informacije in stike hkrati

mestna centrala za energetska napajanje mesta

nuklearne centrale za pridobivanje električne energije

centrale za stanovanja in hiše

centrala za upravljanje prometa

centrala **v/na čem, kje**

pedagoška centrala v Mariboru

centrala na Dunaju

centrala **s čim**

protipožarne centrale s certifikatom
vetrna centrala z močjo 400 W
solarna centrala s predvideno močjo 38 kva

2. posredovalna naprava za zveze, povezave centrala **za kaj, koliko**

centrala za mobilno telefonijo
centrala za upravljanje prometa
centrala za 4000 priključkov
centrala **v/na čem, kje**
telefonske centrale v samem naselju
prve telefonske centrale v vesolju
centrala na parceli
telekomandna centrala na Kozini
centrala **s čim**
testna mini centrala z omejeno zmogljivostjo
induktorska telefonska centrala z lokalnimi baterijami
hišne telefonske centrale s širokim naborom funkcij

USTALJENE ZVEZE: telefonska centrala, sindikalna centrala, jedrska centrala, digitalna centrala, centrale in omrežja, podružnice in centrale

césta -e samostalnik ženskega spola
širša pot za promet

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

cesta v/na

smer

cesta **v/na kaj, kam**
cesta v Vremsko dolino
po cesti v Ljubljano
dovozna cesta na občinsko smetišče

cesta od/do/iz

izhodiščno ali ciljno določena pot
cesta **od/do/iz česa, od/do kod**
hitra cesta od avstrijske do hrvaške meje
njegova vsakdanja cesta od doma do doma
po magistralni cesti iz Senožec proti Razdrtemu

cesta med/ob/pri

umestitev

cesta **med čim, kje**
hitra cesta med Kopro in Izolo
cesta **ob/pri čem, kje**
načrtovana cesta ob železniški progi
regionalna cesta pri vstopu v Kostanjevico

cesta čez/skozi/proti/okoli/preko/mimo

usmeritev

cesta **čez/skozi kaj, kod**
cesta čez Trojane/Rebernice
cesta skozi mestno središče
makadamska cesta skozi gozd
cesta **proti čemu, kam**
ceste proti morju

cesta **okoli/preko/mimo česa, kod**
cesta okoli griča
cesta preko Grmade
ceste mimo avtobusne in železniške postaje

USTALJENE ZVEZE: sadna cesta, panoramska cesta, vinska turistična cesta

cílj -a samostalnik moškega spola
mesto ali predmet ali vsebine, ki se jih namerava doseči
znotraj določene dejavnosti

cilj česa

cilji projekta
cilji akcije
cilji zdravljenja
cilji potovanja
cilj **za kaj/koga**
cilj za bodoče delo
cilj za prihodnja leta
cilji za vsa področja življenja
cilj za številne turiste

cilj o čem

jasen cilj o dobičku
cilj o razvoju turizma
cilji o deležu energije iz obnovljivih virov
cilj o proizvodnji brez napak

cilj pri čem, kje

cilj pri planinskem domu
cilj pri obvladovanju izpustov
okoljski cilji pri podzemnih vodah
cilj pri določanju višine obrestnih mer
minimalni cilji pri slovenščini

cilj v čem, kdaj

cilji v letošnji sezoni
cilji v življenju
cilji v prihodnosti
cilj **po čem/kom, kako**

cilj po načelu majhnih
cilj po tem programu

cilj po svoji meri

cilj pred čim, kdaj

cilji pred sezono
cilji pred prvenstvom
cilji pred tekmo
cilji pred gostovanjem

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

cilj iz

končni namen česa/koga

cilj **iz česa**
cilj iz dolgoročnega programa
cilji iz lizbonske deklaracije
cilji iz učnega načrta
cilji iz pisma o nameri

USTALJENE ZVEZE: doseženi cilj, izpolnjeni cilj, zastavljeni cilj, končni cilji, strateški cilji, nameni in cilji, želje in cilji

cóna -e samostalnik ženskega spola

namembno območje, predel

cona **v/na čem, kje**

ugledne poslovne cone v evropskem prostoru

gospodarska cona v Jadranu

predvidene industrijsko-obrtnne cone v občini

komunalna cona na Primorskem

cona na morju

prostocarinska cona na mehiški meji

cona **za kaj/koga**

cona za parkiranje

servisna cona za tovornjake

ekološka in ribolovna cona za članice EU

cone za male obrtnike

cona za pešce

cona **med čim, kje, kdaj**

tamponska cona med industrijo in naseljem

pravna siva cona med zdravili in prehrabnimi sredstvi

enotna turistična cona med Rakitovcem in hrvaško občino

Lanišče

okupacijska cona med italijansko okupacijo

USTALJENE ZVEZE: industrijska cona, obrtna cona, poslovna cona, ribolovna cona, ekološka cona in epikontinentalni pas, cona A in cona B

čas časa samostalnik moškega spola

1. potek, trajanje vsega v prostoru

čas **priti**

Ne obupajte, saj bodo kmalu prišli boljši časi.

Sedaj pa je prišel čas za spremembe.

2. omejeno trajanje, s katerim se lahko namerno razpolaga

čas **od/do česa**

čas od vložitve zahteve

čas od začetka 7. do sredine 6. stoletja pr. n. št.

čas do odhoda

čas do jutra

čas do začetka zime

čas **brez česa/koga**

čas brez električne energije

čas brez okužbe

čas brez predsednika

čas **iz česa, od kdaj**

čas iz naše mladosti

čas iz leta 1975

čas iz pesmice

čas **po čem/kom**

čas po volitvah

čas po osamosvojitvi

čas po drugi svetovni vojni

čas po Titu

čas **pri čem/kom**

Britanci imajo radi rože in vrtove ter veliko časa preživijo pri obdelovanju svojih najrazličnejših vrtov.

polni delovni čas pri enem ali več delodajalcih

čas pri stranki

čas **pred čim/kom**

čas pred drugo svetovno vojno

čas pred treningi

čas pred pustom

čas pred Kristusom

čas **med čim/kom**

čas med obema vojnama

čas med družino in hobiji

čas med mladimi

čas **s kom/čim**

čas z njim

čas z ljubico

nedoločen čas s polnim delovnim časom

čas **na čem, kje**

čas na počitnicah

čas na delu

čas na ladji

čas na parkirišču

čas **v čem, kje**

čas v telovadnici

čas v Evropski uniji

čas v ujetništvu

čas v okviru zahodnoevropske civilizacije

čas **ob kom/čem, kdaj, kje**

čas ob materi

čas ob očetovi postelji

čas ob koncu tedna

čas ob obali

čas ob volitvah

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

čas za

omejeno trajanje, ki se ga nameni za koga, kaj

čas **za koga/kaj**

čas za prijatelje

pravi čas za nove naložbe

Zdajšnji gospodarski položaj je mogoče pravi čas za razmislek.

Jaz sem vedela, da je čas za spremembo.

En teden je malo časa za priprave, sploh če si cele dneve na akademiji.

USTALJENE ZVEZE: kratek čas, dolg čas, zadnji čas, skrajni čas, delovni čas, čas v sliki, od časa do časa, prostor in čas

člôvek -éka samostalnik moškega spola

1. navadno v povedku bitje, ki lahko misli, govori, izraža čustva

biti človek

Preganja me občutek, da še vedno ne znam biti ČLOVEK.

Unija sama pa gleda na človekove pravice strogo legalistično: za njihovo uživanje ni dovolj biti človek, biti moraš človek s statusom.

2. oseba, kot nosilec določenih telesnih ali duševnih lastnosti, zmožnosti

človek **česa**

človek dejanj

človek akcije

človek dialoga
človek prihodnosti
človek trenutka
človek miru
človek kontinuitete
človek z/s čim
človek s težavami
človek s posebnimi potrebami
človek z mnogimi talenti
človek z obolenji
človek z izobrazbo
človek z izkušnjami
človek v čem, kje
človek v stiski
človek v visoki starosti
človek v vseh starostih
človek v veselju
človek za kaj
človek za vodenje
človek za funkcije
človek za skupna dela
človek za delo v upravi/turizmu
človek po čem
človek po možganski kapi
človek brez česa
človek brez domišljije
človek pri čem
človek pri zdravi pameti
človek pod čim
človek pod stresom
človek pod vplivom čustev
človek pod vplivom alkohola
človek **med čim, koliko** navadno v množini
Ljudje med petinštiridesetim in petdesetim letom

3. oseba glede na položaj, razmerja, odnose

človek komu/čemu kaj, kako
človek človeku človek/prijatelj
človek človeku trgovec
človek človeku najboljšo zdravilo
človek človeku najboljšo ogledalo
človek človeku v pomoč
človek na čem
človek na položaju
človek brez česa
človek brez zaposlitve
človek brez doma
človek iz česa, od kod
človek iz medijskega sveta
človek iz sveta zabave
človek iz sveta mode/športa/politike
človek pri čem, kje
človek pri delu
človek ob čem, kje navadno v množini
Ljudje ob meji
človek čez kaj, kje navadno v množini
Ljudje čez mejo

človek **do koga/česa**
človek do sočloveka/soljudi
človek do narave
človek **proti komu/čemu**
človek proti človeku
človek proti naravi
človek **pod čim, kje** navadno v množini
Ljudje pod pragom revščine

USTALJENE ZVEZE: biti človek na mestu, človek človeku volk, odnos človeka do narave, človek skozi čas, navadno v množini Ljudje po svetu

dán dnéva samostalnik moškega spola
obdobje štiriindvajsetih ur za bivanje in določene namene
dan v/pri/ob čem/kom
dan v tednu
dan v mesecu
prvi dan v koledarskem letu
dan v zaporu
dan pri očetu
dan pri pouku
dan ob knjigi
dan ob njej
dan česa/koga
dan državnosti
dan upora proti okupatorju
dan spomina na žrtve holokavsta
dnevi knjige
dan učiteljev

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

dan po
določeno zadobje
dan po čem
dan po orkanu
dan po objavi
dan po zmagi

dan pred
določeno preddobje
dan pred čim
dan pred vikendom
dan pred nastopom dela
dan pred podelitvijo
dan pred umorom

dan za
namensko obdobje
dan za kaj
pravi dan za gledanje osrednjih informativnih oddaj
dan za oddajo prošenj
dan za najnujnejša domača opravila
dan za slovo

dan na

časovno razmerje

dan **na kaj, koliko**

tri dni na teden

dvajset dni na mesec

18 dni na minimalno 20 dni

s sedanjih 260 dni na 305 dni

dan z/s/brez

čas sobivanja

dan **s kom/čim**

dan s slavno osebnostjo

dan s svojimi gosti

dan s prijatelji

dan s knjigo

dan s kolesom

dan **brez česa/koga**

dan brez avtomobila

dan brez dela

dan brez glasbe

dan brez zaslужka

dan brez ljudi

dan brez šefa

USTALJENE ZVEZE: rojstni dan, zadnji dan, današnji dan, svetovni dan, delovni dan, praznični dan, dober dan

dár -ú stil. -a samostalnik moškega spola

dano v last brez plačila

dar **česa**

Ena najpomembnejših nalog človeka je, da se nauči uporabljati dar govora.

Branje nam ohranja imaginacijo, krepi našo tišino in dar govora.

Njena kompozicija ni zelo osebna, vendar ima avtorica izreden dar opazovanja.

dar **od koga/česa, od kod**

dar od organizatorja

Če pa sprejme nekdo dar od svojega starša, pa davka ni.

Sreča je dar od zgoraj in najde svoj izraz v humorju, s katerim človek presega vsakdanjost in sebe.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

dar za

nadarjenost, sposobnost

dar **za kaj**

dar za pripovedovanje

Rada pomaga, svetuje, je zelo inteligentna in ima dar za igranje.

Energična mlada žena z darom za vodenje bi mogla popraviti sedanji položaj.

USTALJENE ZVEZE: božji dar, prirojeni dar, knjižni dar, cvetje, sveče in darovi

dêbel -éla -o pridevnik

1. razsežen, obsežen

kaj biti debel od-do česa, koliko

Zdrav noht, ki je običajno debel od enega do poldruega milimetra.

Posamezen las je debel od 0,05 do 0,07 mm.

Srednje globoki plazovi so debeli od dva do pet metrov.

Atmosfera na tem planetu je debela od pet do šest kilometrov.

kaj biti debel okoli/okrog česa, koliko

bolj debela okrog čeljusti in vratu

Plast zemlje naj bo debela okoli centimetra.

Na vlado je romala dokumentacija, debela okoli 40 centimetrov.

Ledena ploskev je bila debela okrog 25 centimetrov.

2. tolst, rejen, masten

kdo/kaj biti debel kot kdo/kaj

debel kot cvili možek

debel kot prašič

debel kot knjiga

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

debelejši od

bolj debel glede na koga/kaj

kdo/kaj biti debelejši od koga/česa

Zagotovo boste tam srečali nekoga, ki se vam bo zdel debelejši od vas.

Ameriški otroci, ki sedijo pred televizijskimi zasloni štiri in več ur dnevno, bolj debeli od otrok, ki gledajo televizijo manj kot dve uri dnevno.

Niso vsi ljudje debeli od nažiranja.

Čeprav je moška koža debelejša od ženske, jo draži vsakodnevno britje.

Gre za jekleno vrvi, občutno debelejšo od teh, ki jih poznamo pri domačih zavorah.

USTALJENE ZVEZE: debelo črevo, debela plast, debela knjiga, debela ura, tanke in debele črte

déd tudi dèd déda samostalnik moškega spola

stari oče

ded **koga**

ded pisatelja

ded otroka

dedje očetov

ded **po kom**

ded po materi

ded po očetu

USTALJENE ZVEZE: stari ded, pokojni ded, oče in ded, ded in praded, ded in babica

defékt -a samostalnik moškega spola

okvara, poškodba, pomanjkljivost, motnja, napaka

defekt **česa/koga**

defekt zob

defekt kolesa

defekt srca

defekt gena

defekti imunosti
defekt posameznika

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

defekt v

natančneje opredeljena pomanjkljivost, motnja, okvara

defekt **v čem/kom, kje**
encimski defekti v celicah ščitnice
defekti v duševnem razvoju
defekti v nadzornem sistemu
defekt v materialu
defekt v tkivu
ključni defekt v gospodarskem mehanizmu

defekt z/s

opredeljena okvara, poškodba

defekt **s čim**
defekt z razlogom
defekt z označbo
defekt s posledično srčno okvaro

USTALJENE ZVEZE: genski defekt, prirojeni defekt, sistemski defekt, kozmetični defekt, defekti in padci

dél -a samostalnik moškega spola

1. sestavina

del **česa**
deli telesa
del sezone
del **za kaj**
rabljeni deli za vgradnjo
rezervni deli za avto
nadomestni deli za traktorje
del **s čim/kom**
sprednji del s topim nosom
odsekan zadnji del z velikimi vrati
tretji del z naslovom Matrica
resnejši del z njimi

2. področje, prostor

del **česa**
deli mesta
del sveta
del **s čim**
stari del z lesenimi hišami iz 18. stoletja
gostinski del z vinsko kletjo
zasavski del z Radečami

USTALJENE ZVEZE: velik del, sestavni del, zadnji del, spodnji del, pomemben del, del ali celota

delegát -a samostalnik moškega spola

pooblaščenec, odposlanec

delegat **česa/koga**
delegat skupščine
delegat stranke
delegat kongresa
delegat tekme

delegat socialistov
delegat **na/v čem, kje**
delegat na kongresu
delegat na občnem zboru
delegat na simpoziju
delegat na tekmi
delegati v občinski skupščini
delegata v slovenskem parlamentu
delegat **iz česa, od kod**
delegati iz 16 držav
delegati iz občinskih odborov
delegati iz temeljnih skupnosti
delegat **za kaj/koga**
delegati za bližnji kongres
tehnični delegati za smučarske skoke
kandidati za predsednika
delegat **s čim**
delegati z možnostjo predčasne prekinitve mandata
pravi delegati z volilno pravico
delegati z veljavnimi pooblastili

USTALJENE ZVEZE: tehnični delegat, strankarski delegat, prisotni delegat, izvoljeni delegat, sodniki in delegat, delegati in kontrolorji

denár -ja samostalnik moškega spola

1. plačilno sredstvo

denar **za kaj**
denar za nakup
denar za obnovo
denar za plačo
denar za plačilo šolnine
denar za naložbe
denar za gradnjo
denar za projekt

2. določena enota kot plačilno sredstvo

denar **za kaj**
denar za menjavo
denar **v čem**
denar v obtoku
denar v domači in tuji valuti
denar v delnicah
denar v čekih

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

denar iz/od

dobljeni znesek, plačilo

denar **iz česa**
denar iz kmetijstva
denar iz državnega proračuna in evropskih skladov
denar iz dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja
denar iz delovnega razmerja
denar **od česa**
denar od prodaje
denar od mamil
denar od loterijskega dobitka
denar od orožja

denar za

namenjeni znesek, plačilo

denar **za kaj**

denar za hrano

denar za delovno uspešnost

denar za nadaljnje potovanje

denar za kolo

USTALJENE ZVEZE: denar v obliki depozitov, denar v naši in tuji valuti, davkoplačevalski denar, elektronski denar, proračunski denar

desetlétje -a samostalnik srednjega spola

doba desetih let

desetletje **česa**

desetletje življenja

desetletje delovanja

desetletje vladavine

desetletje obstoja

desetletje izkušenj

desetletje raziskav

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

desetletje v/na/po

doba, ki časovno zaokroža neko dogajanje, dejavnost

desetletje **v/na čem, kje**

desetletje v recesiji

desetletje v znamenju novega voditelja

desetletje v boju z boreliozo

desetletje v prvih vrstah

dobro desetletje na preizkušnji

desetletje na pop sceni

desetletje na začasnem delu

desetletje **po čem/kom**

slabo desetletje po osvoboditvi

desetletje po spremembi političnega sistema

desetletje po McCarthyju

desetletje z/s

doba, s poudarjenimi vsebinami

desetletje **s čim/kom**

eno desetletje s tako vsebinsko kakovostnimi deli in z oblikovanjem

desetletje s prihodom kableske in satelitske televizije

desetletje z močnim in agresivnim prodorom elektronike v avtomobil

desetletje z ženo in petimi otroki

desetletje s številnimi izvrstnimi sodelavci v upravi

desetletje od

doba, pretekla od določenega dogodka

desetletje **od česa, od kdaj**

celo desetletje od osamosvojitve

desetletje od krstne uprizoritve

več kot desetletje od prve ideje

desetletju od leta 1991

USTALJENE ZVEZE: zadnje desetletje, dolgo desetletje, naslednje desetletje, dobro desetletje, nekaj desetletij

detájl -a samostalnik moškega spola

1. podrobnost

detajl **česa**

detajl projekta

detajli stroke

detajli zgodbe

detajl **v/na čem, kje, kako**

detajli v tej knjigi

detajl v tem procesu

detajli v obliki pramenov

detajli v oranžni barvi

detajli na fotografijah

vidni detajli na napisih

detajli **iz česa, od kod, od kdaj**

navdihujoči detajli iz okolice

podrobni detajli iz preiskave

detajli iz življenja

detajli iz tega obdobja

detajl **pri čem, kje, kdaj**

določeni detajli pri tehničnih pregledih

pomemben detajl pri celotni podobi

končni detajli pri izdelavi šopka

2. delček, sestavina

detajl **česa**

detajli slike

detajli mozaika

detajli pohištva

detajl **v/na čem, kje**

vsak detajl v hiši

najpogostejši detajl v okrasju

detajli v prostoru

detajli na oblačilih

detajl na okrasnih predmetih

USTALJENE ZVEZE: droben detajl, zanimiv detajl, arhitekturni detajl, nepomemben detajl, dodatki in detajli, materiali in detajli, celota in detajli

diplóma -e samostalnik ženskega spola

1. dokument o končanem šolanju

diploma **česa/koga**

diploma univerze

diploma farmacevta

diploma hčerke

diploma **iz česa**

diploma iz ekonomije

diploma iz umetnosti

diploma iz slavistike

diploma **o čem**

diploma o znanju tujega jezika

diploma o končani višji šoli

diploma o magisteriju znanosti

2. priznanje

diploma **česa/koga**

diploma odličnosti

diploma združenja

diploma žirije

diploma župana

diploma **za kaj**

diplome za prva tri mesta

diploma za inovacije

diplome za vidne dosežke posameznikov in društev

USTALJENE ZVEZE: univerzitetna diploma, ponarejena diploma, mojstrska diploma, častna diploma, priznanja in diplome, nagrade in diplome

dóber dôbra -o pridevnik

prijazen, naklonjen, koristen, učinkovit, uspešen

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

dober za

koristen, ustrezen za določen namen

kdo/kaj biti dober **za koga/kaj**

dober za dušo

dober za zdravje

dober za jesti

dober za druge

dober za delo z ljudmi

dober z/s/do

naklonjen, prijazen

kdo biti dober **s kom/čim**

dober z njo

dober z begunci

dober z živalmi

kdo/kaj biti dober **do koga/česa**

dober do žensk

dober do otrok

dober do ljudi

dober do živali

dober v/na

ustrezen, uspešen glede na kaj

kdo/kaj biti dober **v/na čem**

dober v tehničnem pogledu

dober v izbiranju

dober v obrambi

dober na več orodjih

dober pri

učinkovit, uspešen pri določeni dejavnosti

kdo/kaj biti dober **pri čem**

dober pri zgodovini

dober pri organizaciji

dober pri krvavitvah

boljši od

ustreznejši, uspešnejši

kdo/kaj biti boljši **od koga/česa**

Bil je boljši od nasprotnika.

Zgodi se celo, da je prevod boljši od izvirnika.

najboljši med/izmed

najustreznejši, najugodnejši

kdo/kaj biti najboljši **med kom/čim**

Bil je najboljši med posamezniki.

Zame so slovenski navijači najboljši med vsemi na EP.

Tudi svetlost zaslona je bila najboljša med vsemi preizkušeni modeli.

kdo/kaj biti najboljši **izmed koga/česa**

najboljši izmed igralcev

najboljša izmed znamk

USTALJENE ZVEZE: zelo dober, dobra volja, dober rezultat, dober prijatelj, dobra rešitev, dobro jutro, dober dan, dober na svojem področju, dober za vse, dober pri vsem

dobróta -e samostalnik ženskega spola

1. lastnost človeka

dobrota **koga**

dobrota ljudi

dobrota človeka

dobrota prebivalcev

dobrota **do koga**

dobrota do sočloveka

dobrota do soljudi

dobrota do otrok

dobrota **s čim**

dobrota z namenom

dobrota z napako

2. navadno v množini lastnost stvari

dobrota **česa**

dobrota srca

dobrote narave

dobrote kulinarike

dobrota **iz/z česa**

dobrote iz starih žitaric

dobrote iz domače kuhinje

dobrote s kmetij

dobrote z žara

dobrota **v/na čem, kje**

dobrota v srcu

dobrote v gostilni

dobrote na stojnicah

dobrote na žaru

dobrota **za koga/kaj**

dobrote za otroke

dobrote za praznike

dobrote za različne prireditve

USTALJENE ZVEZE: domača dobrota, kulinarična dobrota, morske dobrote, okusna dobrota, ljubezen in dobrota, lepota in dobrota, mir in dobrota

dôlg¹ -á samostalnik moškega spola

materialna ali nematerilna obveza, ki se mora enkrat izpolniti

dolg **koga/česa**

dolg posojilojemalcev

dolg bank

dolg države

dolg **v čem**

dolg v tuji valuti

dolg v celoti

dolg v znesku 1,2 milijona evrov

dolg v višini šesto petdeset tisoč evrov

dolg **iz česa, od kod**

dolg iz preteklosti

dolg iz naslova davkov

dolg iz omrežnine

dolg **za kaj**

dolg za elektriko

dolg za najemnino

dolg za lansko sušo

dolg za poraz

dolg **na koga/kaj**

dolg na prebivalca

davčni dolg na obroke

dolg na račun porazov

dolg **po čem, kod**

dolg po kreditni pogodbi

dolg po bančnih posojilih

dolg po ocenah posloводства

dolgovi po igralnicah

dolg **zaradi koga/česa**

dolg zaradi partnerja

dolg zaradi odškodnine

dolg zaradi nepremišljenega ravnanja

dolgovi zaradi zgrešenih naložb

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

dolg do

obvezno vračilo, poravnava

dolg **do koga/česa**

dolg do izvajalca

dolg do lastnikov

dolgovi do delavcev

dolg do preteklosti

dolg do zgodovine

USTALJENE ZVEZE: javni dolg, zunanji dolg, stari dolg, dolgovi in terjatve

dôlg² -a -o stil. -ó pridevnik

razsežen, obsežen, obširen

kaj biti dolg kot kaj

dolg kot ponedeljek v službi

odgovor, dolg kot debela knjiga

Sekunde so bile dolge kot minute.

kaj biti najdaljši v/na čem, kje

tramvajska mreža, najdaljša v državi

770 km dolg plinovod, ki je najdaljši v Aziji.

Vaši intervjuji so menda najdaljši v slovenskih revijah.

Skok 116 metrov je bil najdaljši na tekmovanju.

Prodajne vrste so bile danes najdaljše na beograjski borzi.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

dolg od-do

točno določen glede na razsežnost, obsežnost, prostorsko ali časovno

kaj biti dolg od-do česa, koliko

Na voljo so čolni z notranjim ali zunanjim motorjem, dolgi od 4,6 do 7,6 metra.

Naši nastopi so dolgi od tričetrdo ene ure.

Datoteke so bile dolge od tri do deset megabajtov.

daljši od

bolj razsežen, obsežen

kaj/kdo biti daljši od česa/koga, koliko

vleka, daljša od 200 m

Iz njih je treba prav izveči kakšen odgovor, ki je daljši od besed da ali ne.

Danes vidim, da je zato moje umetniško življenje daljše od njihovega.

Fotografijam je namenjeno življenje, daljše od avtorjevega in lastnikovega.

Avstrijec je bil v obeh skokih daljši od našega tekmovalca.

dolg/daljši za

omejen na določeno dolžino, obseg glede na kaj

kaj biti dolg/daljši za kaj/koga, koliko

seznam kandidatov, daljši za novo ime

Njihova pot do doma je zdaj daljša za pet kilometrov.

držala, kratka ali zelo dolga za nošenje nizko na bokih

dopust za nego in varstvo otroka daljši za 45 dni

Nogavice so bile že na začetku svoje zgodovine dveh dolžin:

dolge za bogate in kratke za revne.

Novo podvozje je daljše za 5 centimetrov.

Dan se ji nikoli ne zdi dovolj dolg za vse delo.

dolg po

omejen na opredeljeno dolžino, razsežnost

kaj biti dolg po kaj, koliko

training, dolg po uro in pol

etape, dolge po sto kilometrov

deli, dolgi po deset minut

poročilo, dolgo po tri strani

USTALJENE ZVEZE: tudi roditeljske zveze dolga leta, dolgo/daljše obdobje, po dolgem/daljšem času, dolga pot, raketa dolgega dosega, noč dolgih nožev

dôlžen in dolžan dôlžna -o stil. -ó pridevnik

1. navadno s prejemnikom v dajalniku neporavnan, neplačan

kdo/kaj biti dolžen komu koliko česa

dolžen okoli 50 milijonov evrov

Poleg tega pa so jim dolžni okoli pol milijona evrov za najemnino in neplačana osnovna sredstva.

Davkariji naj bi bil dolžan 4,5 milijona evrov.

2. navadno s prejemnikom v dajalniku obvezan komu kaj izkazati, storiti

kdo/kaj biti dolžen komu kaj

dolžen zagotoviti denar

dolžen plačati davek

dolžen kmetom še tretjino lanskega in ves letošnji sušni denar

Slovenskim in še posebno primorskim partizanom smo dolžni zahvalo, da smo v zapletenih mednarodnih razmerah z mirovnimi pogodbami dosegli, da se je velik del slovenskega Primorja priključil novi republiki Sloveniji v takratni Jugoslaviji.

Človek je včasih nekoliko naiven in si misli, da smo mu dolžni za vse, kar je dobrega storil.

kdo/kaj biti dolžen komu kaj, koliko

dolžan delavcu izplačati odpravnino

Po nekateri ocenah je firma delavcem dolžna že okoli sedem milijonov evrov.

dolžan delavcem za okoli 40 milijonov evrov

3. zavezan ravnati skladno s predpisi

kdo/kaj biti dolžen kaj

Vsak minister je v prvi vrsti dolžan spoštovati ustavo in zakone svoje države, če se ta opredeljuje kot pravna.

Vodstvo firme je dolžno ščititi interese svojih strank.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

dolžen za

1. navadno s prejemnikom v dajalniku zavezan komu za kaj

kdo/kaj biti dolžen komu za kaj

Človek je včasih nekoliko naiven in si misli, da smo mu dolžni za vse, kar je dobrega storil.

Preden začno variti, morajo pivovarji poravnati vse dajatve, ki so jih dolžni za prejšnje pivo

2. zadolžen, odgovoren za

kdo/kaj biti dolžen za koga/kaj

dolžan za skladiščenje v luki

Na svetovnem prvenstvu je organizator dolžan za oba tekmovalna dneva zagotoviti ribjo hrano in vabe.

Po pogodbi je vsaka organizacija dolžna za državljanke, ki jim je bila priznana pravica do ugovora vesti in ki pri njej opravljajo nadomestno civilno službo, zagotoviti pogoje za nastanitev in prehrano ter druge pogoje, enake tistim, ki jih imajo vojaki med služenjem.

Prijavitelj je dolžan za osebo, ki opravlja kratkotrajno delo, v koledarskem mesecu dnevno voditi evidenco o trajanju kratkotrajnega dela.

USTALJENE ZVEZE: nič kriv, nič dolžen, moralno dolžen, dolžen po zakonu, dolžen brez odlašanja, dolžen po uradni dolžnosti, dolžno spoštovanje

domá prislov

v svoji hiši, kraju, državi

doma **v/na čem, kje**

doma v majhni vasi

doma v Pivki

doma v evropskih mestih

doma na morju

doma na kmetiji

doma na Gorenjskem

doma **iz/s česa, od kod**

doma iz okolice Mislinje

doma iz Ljubljane

doma iz istega kraja

doma s kmetije

doma z Jesenic

doma z območja nekdanje Jugoslavije

doma **s kom/čim, kako**

doma s svojimi otroki

doma s sinom, hčerko in ženo

doma z družinami in svojci

doma z nalomljenim rebrom

doma z nogo v mavcu

doma **ob čem/kom, kje, kdaj, kako**

doma ob vodi

doma ob toplem ognjišču

doma ob svojih sinovih

doma ob enajstih in niti minuto kasneje

doma ob knjigi in skodelici čaja

doma **pred čim, kako**

doma pred televizorjem

doma pred računalnikom in internetom

doma pred ogledalom

USTALJENE ZVEZE: ljubo doma, lepo doma, v tujini in doma, v službi in doma

domàč -áča -e pridevnik

v povedku varen, gotov, ker je dovolj dobro seznanjen z določenimi vsebinami, okoliščinami, ljudmi v določenem okolju, sredini

kdo biti domač

Pri njem sem se počutil že zelo domač.

kdo narediti se domačega

Potem sem se naredil domačega, odprl vrata in se zapeljal proti hiši.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

domač v/pri

varen, gotov, dobro seznanjen z določenimi vsebinami, okoliščinami, ljudmi v določenem okolju, sredini

kdo/kaj biti domač **v čem, kje**

bolj domač v zunanjepolitičnih zadevah

domač v angleškem jeziku

domač v tem gorskem svetu

ptiči, domači v vodnem okolju

Sami bomo uporabljali termin trivialno, ker je ta domač v kulturnem okolju.

kdo/kaj biti domač **pri kom**

Saj je Luka že kar domač pri nas.

Maček je že domač pri njih.

domač z/s

dobro seznanjen, zaupen, prijateljski

kdo biti domač s kom/čim

bolj domač z mano
preveč domač z njo
preveč domač z drogami
zelo domač s trgovanjem s standardiziranimi terminskimi pogodbami
domači z operacijskim sistemom
domač z informacijskimi sistemi
Prečenite, ali ste s sopotapljačem domača v danih razmerah.

domač med

varen, navadno tudi sprejet v znani sredini

kdo biti domač med kom

čisto domača med njimi
domača med uporabniki
v veliki meri domač med izobraženimi in politično odgovornimi
Tam sva se naredila domača med pastirji; pripovedovali smo si to in ono, nato povečerjali in šli spat na seno.

USTALJENE ZVEZE: postati domač z/s, počutiti se domač, narediti se domač

dovzéten -tna -o pridevnik

dojemljiv, nagnjen

kdo biti dovzeten

Otroci so dovzetni.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

dovzeten za

1. sposoben dojemati, zaznavati; nadarjen

kdo biti dovzeten za kaj

Sama pa ob vodenju izvedbenih dejavnosti postajam bolj odprta in dovzeta za nove poglede.

Otroci so bistri in dovzetni za učenje že zelo zgodaj.

Psi vseh starosti so dovzetni za učenje in prevzgojo.

2. nagnjen, občutljiv

kdo/kaj biti dovzeten za kaj

Posledica je, da človek postaja vse slabotnejši in zato vse bolj dovzeten za vedno nove bolezni.

Hladna voda se segreva in postaja dovzetnejša za bakterijske okužbe.

dovzeten na

1. prilagodljiv

kdo/kaj biti dovzeten na kaj

Mlajše generacije so bolj dovzetne na spremembe in nove dražljaje iz okolja, pravzaprav jih vse bolj potrebujejo.

Znotraj mišice delujejo posebni mehanizmi, ki so dovzetni na spremembe v dolžini mišice.

2. občutljiv

kdo/kaj biti dovzeten na kaj

Podoba biovremena bo v prihodnjih dneh ugodna za veliko večino oseb, ki so dovzetne na vremenske spremembe.

Substrati na osnovi šote, ki jih pri gojenju sadik najpogosteje uporabljamo, so še posebno dovzetni na spremembo

kemičnih lastnosti, ki jih lahko povzroči namakalna voda slabe kakovosti.

USTALJENE ZVEZE: dovzetni ljudje, dovzetne živali

drág -a -o tudi -ó pridevnik

1. veliko vreden

kaj biti drag kot kaj

drag kot žafran

dragi kot hudič

draga kot novogradnja

2. z dajalnikom ljubljen, priljubljen

kdo/kaj biti drag komu/čemu

draga pridelovalcem in državi

posebno drag otrokom

drag meni in otrokom

drag mojemu srcu

3. kot nagovor spoštovan, poseben, dragocen

kdo/kaj drag

draga mama

dragi mož

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

drag/dražji za

preveč vreden, cenjen

kaj biti drag za koga/kaj

drag za občane

preveč drag za najino mamo

drago za davčne zavezance in državo

relativno drag za takšno proizvodnjo

malo drag za izdelek

kaj biti dražji za koliko

dražja za več kot petino

dražji za sedem odstotkov

dražji za pol milijona evrov

dražji od

več vreden, bolj cenjen

kaj biti dražji od česa, koliko

precej dražji od pakiranega v trgovini

dražji od izdelkov iz konkurenčnega tabora

precej dražje od 10-odstotnega popusta

dražja od 1.500 evrov

najdražji med

največ vreden, najbolj cenjen, priljubljen

kaj/kdo biti najdražji med čim/kom, kje

najdražji med dragimi in najbolj trdimi kamni

najdražje med prejetimi ponudniki

najdražji med konji na tem turnirju

najdražji med konkurenco

USTALJENE ZVEZE: drago zdravilo, drag avtomobil, drag model, draga obleka, dragi kamen, draga mama, dragi mož, veliki in dragi avtomobili, zahteven in drag postopek

drugáčen -čna -o pridevnik

različen, spremenjen

kdo/kaj biti drugačen zaradi česa/koga, zakaj

drugačna zaradi bolezni kože

drugačen zaradi različnih tehnik obdelave

drugačna zaradi številnih kandidatov

kdo/kaj biti drugačen po čem, kako

drugačen po videzu

drugačen po željah

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

drugačen od

razlikovalen

kdo/kaj biti drugačen od koga/česa

drugačen od predhodnika

drugačni od vrstnikov

drugačne od odraslih živali

drugačna od drugih vlog

drugačna od konkurence

drugačen od resničnega sveta

USTALJENE ZVEZE: drugačen način, drugačna resnica, drugačna realnost, drugačen svet, drugačen človek, drugačna pot, drugačen pogled

držáva -e samostalnik ženskega spola

organizirana skupnost z lastnim upravljanjem na zamejenem prostoru

država **kdo/kaj**

država članica

država kandidatka za članstvo v EU

država izvoznica

država **koga/česa**

država delavcev

ciljna država prosilcev za azil

države evra

države evroobmočja

država blaginje

država **po čem, kje, kdaj**

države po površinah

države po Evropi

država po osamosvojitvi

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

država v/na

politična vloga organizirane skupnosti

država **v/na čem, kje, kdaj**

država v EU

država v razvoju

država v mednarodnih odnosih

država v pravnem pomenu besede

država na območju nekdanje SFRJ

država na evro-sredozemskem območju

država na evropskem jugovzhodu

država z/s/brez

državni aparat, politična sila

država **s čim/kom**

država z avtokratskim režimom

države s cenejšo delovno silo

država s sposobno politiko in diplomacijo

države z daljšo demokratično tradicijo

države z majhnim deležem tujcev

država z bogatimi naravnimi viri

država z jedrskim orožjem

država **brez česa/koga**

država brez državotvornih izkušenj

država brez državniške tradicije

država brez vojske

srednjeevropska država brez izhoda na morje

sterilne države brez civilne družbe

država brez sosedov

USTALJENE ZVEZE: evropska država, sosednja država, razvita država, demokratična država, samostojna država, država v državi, občina in država, cerkev in država, država in vlada

enák -a -o pridevnik

ujemalen v lastnostih

kdo/kaj biti enak med kom/čim, kako

enaki med seboj

enak med tekmeci

kdo/kaj biti enak pri kom/čem, kje

enak pri ženskah in moških

enak pri večini

enak pri vseh aktivnostih

enak pri vseh predmetih

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

enak za

enoten, poenoten

kdo/kaj biti enak za koga/kaj

enaka za domače in turiste

enak za vse državljane

enaka za vse formate

Cena oglasa je enaka za črnobelega in barvne strani.

enak pred

enakovreden

kdo/kaj biti enak pred kom/čim

enak pred drugimi

enaki pred zakonom

enaki pred smrtjo

enaki pred davčnim organom

enak po

ujemalen, prekriven glede na določeno lastnost

kdo/kaj biti enak po čem, kako

enaka po značaju

enaki po velikosti in obliki

enak po izgledu

USTALJENE ZVEZE: navadno v množini skoraj enaki, enak med enakimi, isti ali enaki

enákost -i samostalnik ženskega spola

primerljivo stanje

enakost **česa/koga**

enakost možnosti

enakost spolov

enakost žensk

enakost **pred čim/kom, kako**

enakost pred zakonom

enakost pred smrtjo

enakost pred bogom

enakost **med kom/čim**

enakost med ljudmi

enakost med partnerjema

enakost med spoloma

enakost **znotraj česa, kje**

enakost znotraj partnerskega odnosa

enakost znotraj naroda

enakost znotraj ene populacije

USTALJENE ZVEZE: socialna enakost, rasna enakost, formalna enakost, popolna enakost, svoboda in enakost, pravičnost in enakost, enakost in bratstvo

enostávnost -i samostalnik ženskega spola

preprostost

enostavnost **česa**

enostavnost uporabe

enostavnost upravljanja

enostavnost namestitve

enostavnost **za kaj/koga**

enostavnost za uporabo

enostavnost za vzdrževanje in montažo

enostavnost za ponudnika in kupca

USTALJENE ZVEZE: relativna enostavnost, navidezna enostavnost, učinkovita enostavnost, enostavnost in preglednost, uporabnost in enostavnost, enostavnost in jasnost

fáks -a samostalnik moškega spola

naprava za prenašanje dokumentov na daljavo

faks **s čim**

faks z majhno resolucijo

faks z uradno glavo

faks s sporočilom

faks s časovnim zamikom

faks **na/v kaj, kam, kako**

faks na več različnih naslovov

faks na določeno številko

faks na zahtevo

faks v poštne predale

faks v vlado

faks v pisarno

faks **prek česa, kako**

faks prek brezžičnih telefonov

faks prek interneta

faksi prek priključka ISDN

faksi prek računalnika

faks **za koga/kaj**

faks za ženske in otroke – žrtve nasilja

faks za osebno rabo

faksi za potrebe manjših podjetij

USTALJENE ZVEZE: prejeti faks, poslani faks, vgrajeni faks, telefon in faks, e-pošta in faks

fílm -a samostalnik moškega spola

umetniško delo iz slik

film **česa/koga**

film leta

film tedna

film nostalgije

film znanega režiserja

film **o čem/kom**

film o okolju

film o družbi

film o junaku

film o legendarnem agentu

film **s kom/čim**

film z animiranim glavnim junakom

film z zvezdnikom

film s pomenljivim naslovom

film s srečnim koncem

film **za kaj/koga**

film za razmišljanje

film za mednarodno nagrado

film za redno predvajanje

filmi za odrasle

igrani film za otroke

USTALJENE ZVEZE: ameriški film, dokumentarni film, kratki film, akcijski film, celovečerni film, film in televizija, serije in filmi, gledišče in film, glasba in film

fílter -tra samostalnik moškega spola

naprava, snov za odstranjevanje primesi

filter **česa**

filter motorja

filter zraka

filter hrupa

zračni filter avtomobila

filter **za kaj**

nekakšen filter za viruse

številni filtri za uvoz/izvoz datotek

filter za trde delce

vodni filter za gospodinjstvo

uvozni filtri za zapise

filter **proti čemu**

filtri proti žarkom UVA in UVB

filter proti bacilom

filter proti spamu

poseben filter proti cvetnemu prahu

filter **s čim**

fini filter z aktivnim ogljem

dvosmerni filter z različnimi pravili igre

zračni filter z manjšim uporom
filter z močnim pretokom

USTALJENE ZVEZE: zračni filter, oljni filter, vodni filter, protiprašni filter, filtri in učinki, olje in filter

fólija -e samostalnik ženskega spola

zelo tanek list, navadno iz kovine

folija **za kaj**

folija za rastlinjake

folija za pečenko

plastična folija za gospodinjstvo

folije za akumulacijske bazene

folija **s čim**

folija z možnostjo kapljičnega namakanja

folija z zračnimi mehurčki

folija z mrežo tipal

posebna folija s kamnitim posipom

folija **iz česa, od kod**

folija iz rastlinjakov

odpadne folije iz kmetijstva

folija iz veleblagovnice

USTALJENE ZVEZE: aluminijasta folija, prozorna folija, plastična folija, zaščitna folija, vrečke in folije, papir in folija

fórmula -e samostalnik ženskega spola

1. dogovorjeni odnosi, razmerja, zakonitosti

formula **česa**

formula spojine

formula zdravila

formula izračuna utemeljitve

formula **za kaj**

formula za kremo

formula za nenavadno mazilo

formulo za napitek

formula **o čem**

formula o enakovrednosti mase in energije

formula o določenem številu zaposlenih na upokojenca

formula o delitvi sredstev

formula **brez česa**

formule brez računskega znaka za množenje

naravna formula brez barvil

formule brez konzervansov ali kemičnih spojin

formula **s čim**

formule z visoko vsebnostjo beljakovin

strukturne formule z ustreznim številom neveznih

elektronskih parov

2. kratko pravilo kot izhodišče

formula **česa**

formula tekmovanja

formula poenotenja ljudstva

formula festivala

formula zmernosti

formula **za kaj**

formulo za uspeh v podjetništvu

formula za vlaganje denarja

univerzalna formula za dokumentarec

formule **o čem**

različne formule o usklajevanju pokojnin

zgodovinska formula o delitvi oblasti

klasična formula o junaku

formula **brez česa**

doma narejena formula brez kakršnih koli atestov

bolj lahkotna formula brez lojnate osnove

formula **s čim**

formula z novimi spremembami pravil

formula z učinkom podaljšanja

formula z zaščitnim faktorjem 15

običajna formula z uporabo klasičnih lutkovnih tehnik

USTALJENE ZVEZE: čarobna formula, matematična formula, preverjena formula, formule in prototipi, formule in funkcije, enačbe in formule

fráza -e samostalnik ženskega spola

1. besedna zveza s samostojnim pomenom

fraza **koga**

fraze junakov iz risank

napačne fraze priseljencev

fraza **o čem**

oguljene fraze o nevoščljivosti

fraza o slabem začetku in dobrem koncu

fraza **v čem, kje**

fraza v slovenščini

fraza v mnogih jezikih

fraza **iz česa, od kod, od kdaj**

fraza iz njegovega dela

fraza iz šolskih dni

fraza **za kaj**

uveljavljene fraze za pozdravljanje in predstavljanje

nujno potrebne fraze za preživetje na Finskem

Stabilizacija je ameriška fraza za okupacijo.

2. besedna zveza, ki izgubi vsebino, puhlica

fraza **koga**

prazne fraze politikov

dnevna politična fraza ljudi

fraza **o čem**

fraze o pomembnosti kulture za prihodnost

vsakdanje fraze o hrepenenju po raju

fraze o enakosti in enakopravnosti

fraza **v čem, kje**

klišejška fraza v svetu nogometa

značilne fraze v tradicionalni subkulturi

doneče fraze v dokumentih in deklaracijah

fraza **iz česa, od kod, od kdaj**

banalna fraza iz ameriških filmov

propagandne fraze iz druge svetovne vojne

fraza **za kaj**

ljubezenske fraze za vse priložnosti

leporečna fraza za ves svet

USTALJENE ZVEZE: vljudnostna fraza, oguljena fraza, prazna fraza, besede in fraze, izrazi in fraze

glád -ú in -a samostalnik moškega spola

telesna potreba po hrani

glad **v čem, kje**

glad v deželi

glad v državi

glad **zaradi koga/česa**

glad zaradi nesposobnih voditeljev

glad zaradi suše

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

glad po

telesna in duševna potreba

glad **po čem/kom**

glad po kruhu

glad po soncu

glad po identiteti

glad po sočloveku

USTALJENE ZVEZE: večer glad, glad srca, glad in žeja, od gladu

glás -ú tudi -a samostalnik moškega spola

zvok bitja ali predmeta

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

glas o

sporočilo, pripoved

glas **o čem**

glas o tvojem delu

dober glas o podjetju

Vsepovsod se trudijo, da bi glas o njihovem slikovitem in edinstvenem spektaklu segel čim dlje.

glas na

mnenje, odločitev

glas **na čem**

glas na volitvah

glas na anketi

glas na listi

glasovi na levici in desnici

glas za

potrditev, podpora

glas **za kaj/koga**

potreben glas za spremembo ustave

glas za politika

svoj glas za predsednika države

glas za stranko

glas proti

nasprotovanje

glas **proti čemu/komu**

glas proti davčni reformi

glas proti prodaji firme tujcem

glas proti vladi

glas proti kandidatki

glas pri

vpliv

glas **pri čem/kom**

glas pri upravi tržnice

glas pri odločanju

glas pri razvoju

USTALJENE ZVEZE: volilni glas, glas ljudstva, ljudski glas, slab glas, notranji glas

gláva -e stil. -é samostalnik ženskega spola

1. središčni del živega telesa za upravljanje gibalnega in razumskega oziroma zavestnega delovanja

glava **koga/česa**

financiranje po glavi učenca

premik v glavah ljudi

delež dohodka na glavo prebivalca

neposredna plačila na glavo živine

Oglaševanje je boj za (prazno) mesto v glavah potrošnikov.

2. glavi podoben del česa glede na obliko ali vlogo

glava **česa**

glava krmila

glava dokumenta

logotip na glavah ključev

Glava motorja ima dvojno steno.

Za temi podatki v glavi besedila se začne jedro besedila.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

glava v/na

način ravnanja

glava **v/na čem**

glava v torbi

glava v pesku

glava v dlaneh

glava na tnalu

z glavo v/na/skozi kaj, kam

z glavo v zid

z glavo v akcijo

z glavo v mrežo

z glavo na zabavo

z glavo na razprodajo

z glavo skozi zid

z glavo v/na čem, kje

z glavo v srednjem veku

z glavo v službi

z glavo na mestu

z glavo na počitnicah

glava z/s

najpomembnejši del z določenimi lastnostmi

glava **s čim**

velika glava z močnimi čeljustmi

kapsulaste glave z zaščitnim plaščem

kosilne glave s togim vpetjem vrvice

bele glave s trdo stisnjenimi cvetki

bojne glave s klasičnim eksplozivom
skenirna glava z ustrezno programsko podporo

glava za

navadno manjšalnica nadarjenost

glava/glavica **za kaj**

glava/glavica za matematiko

prava glavica za nove izume

USTALJENE ZVEZE: trezna glava, kronana glava, s sklonjeno glavo, z dvignjeno glavo, glava in rep, od glave do pet(e)

glúh -a -o stil. -ó pridevnik

1. slišno nesposoben

kdo biti gluh za/na kaj, kako

gluh za vso okolico

gluh na obe ušesi

kdo biti gluh od česa, kdaj, kako

gluh od hrupa motorjev

gluh od stalnega hrupa iz okolice

gluhi od rojstva

kdo biti gluh zaradi česa, zakaj

gluh zaradi bolezni ušes

Bil je gluh zaradi hrupa.

2. neobčutljiv, nečuten

kdo biti gluh iz/od/zaradi česa, zakaj

gluh iz nepojasnjenih razlogov

gluh od neprestanih težav, stisk in potreb

gluh zaradi težkih razmer

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

gluh za

ekspresivno omalovažujoč, ignorantski

kdo biti gluh za kaj

gluh za njihove predloge in prošnje

gluhi za vse nasvete

Vlada ostaja gluha za opozorila.

USTALJENE ZVEZE: popolnoma gluh, pogosto gluh, gluh in naglušen, slep in gluh

gluhôta -e samostalnik ženskega spola

tudi preneseno stanje gluhega

gluhota **koga/česa**

gluhota človeka

gluhota države

gluhota noči

gluhota **za kaj**

gluhota za mimoidoči promet

gluhota za vsa kritična mnenja

posebna gluhotata za bistvo demokracije

USTALJENE ZVEZE: popolna gluhotata, začasna gluhotata, dedna gluhotata, gluhotata in naglušnost, gluhotata in slepota

gospodár -ja samostalnik moškega spola

1. lastnik in upravljalec materialnih dobrin

gospodar

gospodar domačije

gospodarji gozdov

2. obvladovalec razmer, oblastnik

gospodar **česa/koga**

gospodar hiše

gospodar položaja

gospodar društva

gospodar družine

gospodarji omrežja

gospodarji višin

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

gospodar na/v

lastnik in oblastnik, lahko tudi eno ali drugo

gospodar **na čem, kje**

gospodar na kmetiji

gospodar na svoji zemlji

gospodar na igrišču

gospodar na ledu

gospodar v hiši

gospodar v gozdu

gospodar v ringu

gospodar nad

obvladovalec razmer, oblastnik, lahko tudi lastnik

gospodar **nad čim/kom**

gospodar nad politiko

gospodarji nad naravo

gospodar nad samim seboj

dober gospodar nad premoženjem

gospodar nad šeststo supermarketi

USTALJENE ZVEZE: dober gospodar, mlad gospodar, skrben gospodar, slab gospodar, hišni gospodar, gospodar in hlapec

grđ -a -o in -ó pridevnik

negativen glede na zunanje in tudi notranje lastnosti

kdo/kaj biti grđ kot kaj/kdo

grđ kot smrt

grđ kot greh

grđ kot hudič

Šport je enako grđ kot družba, kjer se dogajajo deviacije.

kdo/kaj biti grđ kako

grđ na pogled

grđ na videz

One se počutijo grđe od znotraj in od zunaj.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

najgrši na

najmanj sprejemljiv, ugoden

kdo/kaj biti najgrši na čem, kje

Prepričan sem, da sem najgrši na svetu.

Vsi imamo slabosti takšne ali drugačne, le da je to zame ena najgrših na svetu.

Podbradek je nekaj najgršega na svetu.

grd do/z/s

negativen, nesprejemljiv

kdo/kaj biti grd **do koga/česa**

grd do nje
grd do delavk
grda do ljudi

kdo/kaj biti grd **s kom/čim**

grd z nami
grd z mamico
grd z živaljo
Zakaj si grda z mano?

grši/najgrši od

manj ali najmanj sprejemljiv, ugoden

kdo/kaj biti grši/najgrši **od koga/česa**

grša od sestre
grši od opice
najgrša od vseh žensk
Samo pogledajte te obraze: eden grši od drugega.
Empire state building je pa res najgrši od vseh.

USTALJENE ZVEZE: grdi raček, grda beseda, grdo vreme, grdo ravnanje, grda razvada, grde stvari

hči hčere samostalnik ženskega spola

1. ženska oseba v razmerju do svojih staršev

hči **koga**
hči trgovca
hči župana
hči lastnice lokala
hči **kdo/kaj**
hči edinka

2. razmerje med matično izhodiščno enoto in iz nje novonastalo enoto

hči **česa**
direktor ruske hčere Intereurope East
Nato je vodil ameriško hčer NLB, LBS banko.
Hčere NLB so rasle najpočasneje med domačimi bankami.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

hči iz

izvor sorodstvenega razmerja

hči **iz česa, od kod**
hči iz prvega zakona
hči iz prejšnje zveze
hči iz ženinega prvega zakona

USTALJENE ZVEZE: najstniška hči, mladoletna hči, nezakonska hči, mati in hči

hrána -e samostalnik ženskega spola

snov, potrebna za rast in obstoj

hrana **pri kom**
mehka hrana pri ljudeh sodobnega sveta
hrana pri nas
hrana pri trgovcih na drobno
hrana **po čem, kako**

hrana po osebnem okusu

hrana po lastni izbiri

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

hrana za

tudi v prenesenem pomenu namensko živilo, spodbuda

hrana **za koga/kaj**
hrana za dojenčka
hrana za diabetike
hrana za psa
hrana za mladice
hrana za mlado rastlino
idealna hrana za dušo
najboljša hrana za njegov ego

hrana v/na/iz

vrsta prehranjevanja

hrana **v/na čem, kje**
hrana v konzervah
hrana v restavracijah
hrana v menzah
hrana v bolnišnicah
hrana na žaru
hrana na tržnici
hrana na ulici
hrana **iz česa, od kod**
hrana iz pločevink
hrana iz avtomata
hrana iz nahrbtnika
hrana iz vojaškega kotla
hrana iz šolske menze
hrana iz morja

hrana z/s/iz

sestava prehranjevanja

hrana **s čim**
hrana z malo maščob
hrana z glutenom
hrana z vlakninami
hrana **iz česa**
hrana iz semena
hrana iz starih žitaric
hrana iz divjačine
hrana iz bele moke
hrana iz surovih rib

hrana brez

selektivna prehrana

hrana **brez česa**
hrana brez mesa
hrana brez soli
hrana brez maščobe
hrana brez konzervansov
hrana brez glutena

USTALJENE ZVEZE: zdrava hrana, domača hrana, pridelana hrana, pripravljena hrana, varna hrana, gensko spremenjena hrana, hrana in pijača

idêja -e samostalnik ženskega spola

1. zamisel, rešitev

ideja **o čem**

ideja o nadomestnem telesu

mladogramatična ideja o zvočnih zakonih

ideja o osebnih računalnikih, ki ne bodo večji od namiznega telefona

ideja o združeni Evropi

ideja **za kaj**

ideje za izboljšave in novosti

ideja za blagovno znamko

nekaj idej za ustvarjanje

ideja **iz česa, od kod, od kdaj**

ideje iz teorij enega ali drugega

ideje iz tega projekta

ideje iz visoke mode in prestižne avtomobilske industrije

ideje iz številnih virov

ideje iz različnih obdobj

2. usmerjena misel, dejavnost

ideja **o čem**

ideja o boljšem svetu

ideja o lastnem podjetju

ideji o samostojni Sloveniji

ideja **za kaj**

ideja za roparski pohod

ideje za obdarovanje

ideja za sindikalni izlet

ideja **iz česa, od kod, od kdaj**

atraktivne ideje iz naših logov

ideje iz francoske zgodovine

ideje iz tistih časov

USTALJENE ZVEZE: dobra ideja, osnovna ideja, nova ideja, podjetniška ideja, ideje in načrti, ideje in rešitve, znanje in ideje

injékcija -e samostalnik ženskega spola

1. vbrizg

injekcija **proti čemu**

injekcija proti tetanusu

injekcija proti bolečinam

injekcija proti strjevanju krvi

injekcija proti gubam

injekcija **za kaj**

injekcije za intravenozno vbrizgavanje

dve injekciji za zaščito proti tetanusu

injekcije za zaustavitev popadkov

2. navadno ekspresivno trenutna olajšava, rešitev

injekcija **proti čemu**

injekcija proti preračunljivosti

finančna injekcija proti razpadu

injekcija **za kaj**

injekcija za samozavest

finančna injekcija za pisanje komentarjev

injekcije za turizem in posredno tudi gospodarstvo

USTALJENE ZVEZE: finančna injekcija, smrtonosna injekcija, podkožna injekcija, tablete in injekcije, zdravila in injekcije

intervjú -ja samostalnik moškega spola

1. javni pogovor

intervju **s kom**

intervju z vodjo zavetišča

intervju z avtorjem

intervju z gozdnim znanstvenikom

intervju **za kaj**

intervju za današnjo Sobotno prilogo Dela

intervjuju za interno glasilo

intervju **v/na čem, kje**

intervju v moški reviji

intervju v sobotni prilogi

intervju na prvi strani samostojnega časnika

intervju na nacionalni televiziji

2. metoda zbiranja podatkov

intervju **s kom**

intervjuji z osebami iz ranljivih skupin

metoda letnega intervjuja z zaposlenimi

intervju **za kaj**

intervjuji za službo

intervjuji za projektno raziskavo

intervju **v/na čem, kje, kako**

intervjuji v običajnih vrstniških skupinah

intervjuji v razredu in izven njega

številni intervjuji na temo

intervjuji na prodajnih mestih

intervjuji na daljavo

USTALJENE ZVEZE: ekskluziven intervju, televizijski intervju, nedavni intervju, objavljeni intervju, izjave in intervjuji, članki in intervjuji, nastopi in intervjuji

ísti -a -o pridevnik

1. nerazločevalen, identičen

kdo/kaj biti isti kot kdo/kaj

On je isti kot ti!

Glej, trava ni isto kot cigareti.

kdo/kaj biti isti za koga/kaj

Matematika pri maturi ne more biti ista za različne programe.

Predsednik je pač isti za vse.

kdo/kaj biti isti pri kom/čem

Ta tip vedenja je v osnovi isti pri ljudeh, primatih, sesalcih in plazilcih, ker izvira iz primitivnega dela možganov.

Vonj in okus iste stvari nista ista pri vsakem človeku.

2. nespremenjen

kdo/kaj biti isti za koga/kaj

To je isto za upokojenca, lahko velja isto za gasilce, lahko velja isto še za kakšno drugo društvo.

Usoda ljudi je usoda živine, ista za vse.

Ali so izdelki isti za slovenski in za britanski trg.

kaj biti isti skozi kaj, kje, kdaj

Moja mentaliteta ostaja ista skozi leta.

Ta napaka je bila ista skozi vso sezono.

kdo/kaj biti isti glede česa/koga

Vse je isto tudi glede nespretnosti komunikacije.

Glede obnašanja bo vedno ista.

USTALJENE ZVEZE: vedno isti, zagotovo isti, isti ali enaki

izhòd -óda samostalnik moškega spola

1. prosti prehod v zunanost, izstop

izhod **iz česa, od kod**

izhod iz pristanišča

izhod iz trgovine

izhodi iz središča Portoroža

uradno dovoljeni izhod iz zapora

zasilni izhod iz kokošnjaka

izhod **na/v kaj, kam**

izhod na teraso

izhod na morje

izhod na ulico

izhod v mesto

izhod v lepšo prihodnost

izhod **za koga/kaj**

izhod za pešce

izhod za osebje

izhod za slušalke

osnovni izhod za monitor

izhod **s kom/čim**

prvi izhod s paznikom

večerni izhodi z dobro družbo

izhodi z oznakami

izhod s stalno napetostjo 16 V

večkanalni analogni izhod s podporo prostorskemu zvoku

2. razplet, rešitev

izhod **iz česa**

izhod iz krize

izhod iz situacije

izhod iz težav

izhod iz slepe ulice

izhod **v čem**

izhod v sili

izhod v brezdelju in zabavi

edini izhod v povečanem oglaševanju

izhod **za koga/kaj**

zadnji izhod za željne študija

edini izhod za preživetje

izhod za neučinkovitost

izhod **s čim, kako**

izhod s primanjkljajem

Nastopila je politična kriza, iz katere so našli izhod s predčasnimi parlamentarnimi volitvami.

V taki brezupni situaciji so našli izhod z dolgoročnimi pogodbami.

USTALJENE ZVEZE: zasilni izhod, edini izhod, prost izhod, vhod in izhod, rešitev in izhod, pot in izhod

jézen -zna -o pridevnik

1. v povedku stanje negativnega čustva, ki povzroča odklonilen odnos, razmerje

kdo biti jezen

Bila je zelo jezna, ker stalno nekaj iščem.

kdo biti jezen kot kdo/kaj

jezen kot ris

jezen kot hudič

jezen kot pes

jezen kot gad

opisati koga kot jeznega

Po prvem srečanju ga je opisal kot zelo jeznega in hkrati zelo smešnega.

2. v povedku nasproten kot posledica negativnega čustva in odklonilnega odnosa, razmerja do koga, česa

kdo biti jezen zaradi koga/česa

jezen zaradi mene

jezen zaradi prišlekov

jezen zaradi poraza

jezen zaradi svoje nemoči

jezen zaradi smeti

kdo biti jezen nad kom/čim

jezen nad učenci

jezni nad trgovci

jezen nad igro svojih varovancev

jezen nad izjavo

jezen nad nespretnostjo kolega

kdo biti jezen po čem

jezen po tekmi

jezen po porazu

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

jezen na

nasproten, ki izraža izrazito odklonilno razmerje do določene osebe, stvari, vsebine

kdo biti jezen na koga/kaj

jezen na sodnike

jezen nase

jezen na ves/cel svet

Edino kar boste dosegli s kričanjem je, da bodo otroci jezni na vas in vam bodo nasprotovali ali pa živeli v neprestanem strahu pred vami

USTALJENE ZVEZE: jezen pogled, upravičeno jezen, jezen in razočaran, delati se jeznega

júg in jùg júga samostalnik moškega spola

1. smer, ki označuje eno od glavnih strani neba

od/z juga proti čemu

Količina padavin se večja od juga proti severu.

Ker je pokrajina popolnoma vodoravna, potekajo ulice od juga proti severu in od vzhoda proti zahodu.

načrti za preusmerjanje voda z juga proti sušnemu severu

2. skrajni del določene zemljepisne ali politične enote

jug **česa**
jug države
jug pokrajine
jug otoka
jug območja Gaze

USTALJENE ZVEZE: nerazviti jug, skrajni jug

kandidát -a samostalnik moškega spola

1. primerna oseba

kandidat **česa/koga**
kandidat stranke
kandidat opozicije
kandidati volilcev
kandidat **za koga/kaj**
kandidat za predsednika
kandidat za župana
kandidat za položaj direktorja
kandidat za naslov
kandidat za nagrado
kandidat za reprezentanco
kandidat **s čim**

županska kandidata z največjo javnomnenjsko podporo
kandidati z izpolnjenimi pogoji
samostojni kandidat s podporo volilcev

kandidat **pri kom, kje**

kandidat pri volivcih
kandidat pri mladincih
možni kandidati pri nas

2. prijavitelj

kandidat **za kaj**

kandidati za jesenski izpitni rok
kandidati za študijsko smer
kandidat za delovno mesto
kandidati **na/v čem, kje**
kandidati na listi
kandidat na zaključnem izpitu
kandidati na maturi
kandidat v prvem krogu
kandidat v šestem volilnem okraju

kandidat **s čim**

kandidati z visokim številom točk
kandidati s poklicem strojni ali elektro tehnik
kandidati z opravljenim izpitom za voznika viličarja

kandidat **pri čem, kje**

kandidati pri posameznem predmetu
kandidati pri splošni maturi
najboljši kandidati pri testiranju

USTALJENE ZVEZE: predsedniški kandidat, resen kandidat, neodvisni kandidat, kandidat in kandidatka, župan in kandidat za župana, stranka in kandidat

knjíga -e samostalnik ženskega spola

1. večje število skupaj vezanih popisanih listov

knjiga **česa**

knjiga rekordov
knjiga spominov
knjiga vtisov
knjiga **s čim**
knjiga z naslovom
knjiga s posvetilom
knjiga z ilustracijami
knjiga s trdimi platnicami

knjiga **iz česa**

knjiga iz knjižnice
knjigo iz založbe Co Libri
knjiga iz 16. stoletja
knjiga **po čem, kako**
knjiga po pošti
knjiga po lastni izbiri
knjiga po dostopni ceni
knjiga po prednaročniški ceni

knjiga **ob čem, kdaj**

knjiga ob stoletnici
knjiga ob jubileju
knjiga ob razstavi

2. daljše besedilo

knjiga **v čem**

knjiga v slovenščini
knjiga v materinščini
knjiga v zbirki
knjiga v tisku

knjiga **iz česa, od kod**

knjiga iz zbirke Knjigožer
knjiga iz serije vodnikov
knjiga iz arheološke zbirke Carniola Archeologica

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

knjiga o

daljše besedilo z vsebino na določeno temo

knjiga **o čem/kom**

knjiga o džungli
knjiga o zgodovini
knjiga o znani osebnosti

knjiga za

namensko branje, čtivo

knjiga **za koga/kaj**

knjiga za otroke
knjiga za mladostnike
knjiga za bralno značko
knjiga za branje na plaži
knjiga za ljubitelje narave
knjiga za podjetnike

USTALJENE ZVEZE: zemljiška knjiga, snemalna knjiga, žalna knjiga, elektronska knjiga, knjiga knjig, knjiga na spletu

konec -nca samostalnik moškega spola

mesto, točka, ki je zaključna in zato nasprotna izhodišču, začetku

konec **česa**

konec tedna
konec leta
konec sezone
konec mandata
konec vojne
konec v čem, kdaj
konec v 87. minuti
konec v nekaj sekundah
konec v enem dihu
konec v terek

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

konec z/s

prenehanje delovanja, stanja, lastnosti

konec **s kom/čim**
konec z menoj
konec z mojo samozavestjo
konec s tveganimi projekti
konec s podjetjem
na koncu z močmi in živci

konec za

prenehanje obstajanja

konec **za koga/kaj**
konec za politika
konec za slovenskega ladjarja
popolnoma nepotreben konec za vse te mlade ljudi
konec za vse slovenske prvoligaše
žalosten konec za stavbo
konec za ljubezen

USTALJENE ZVEZE: krajši konec, daljši konec, srečen konec, konec koncev, začetek konca

konflikt -a samostalnik moškega spola

1. nasprotje, nesoglasje

konflikt **česa**
konflikt interesov
konflikt vlog
konflikt vrednot
konflikti družbe
konflikt **med čim**
konflikt med trajno različnimi kulturami
konflikt med dvema modeloma privatizacije
konflikt med etiko posameznika, cilji podjetja in različnimi kulturami
konflikt **s čim/kom**
konflikt z aktualno politiko
konflikt z božjimi zakoni
konflikt z okolico
konflikt **v/na čem, kje, kdaj**
konflikt v miru
konflikti v družbi
konflikti na znanstvenem področju
konflikti na delovnem mestu

2. spor

konflikt **česa/koga**

konflikt ras
konflikt držav
konflikt gostov
konflikt **med kom/čim**
konflikt med posamezniki
konflikt med mamo in babico
konflikt med socialnimi partnerji
konflikt med verama
konflikt **s kom**
konflikt z zdravniki
konflikt s starši
konflikt z avtoritetami
konflikt **v/na čem, kje, kdaj**
konflikti v svetu
pravni konflikti v zvezi z glasovanjem
konflikti na Balkanu
konflikti na mejah

USTALJENE ZVEZE: notranji konflikt, oboroženi konflikt, etnični konflikt, nenehen konflikt, napetosti in konflikti, vojne in konflikti, problemi in konflikti

kontakt -a samostalnik moškega spola

1. stik, dotik

kontakt **v kaj, kako**
kontakt v živo
Kontakt v telo je dovoljen, pri udarcih v glavo pa se zahteva nadzor.
kontakt **v čem, kje, kdaj**
kontakti v čeladi
kontakti v dvoboju
kontakt **s kom/čim**
kontakt z drugo osebo
direktni kontakt s potrošnikom
kontakt z očmi
kontakt **med kom/čim**
kontakt med igralcema
osebni kontakt med ljudmi
neposredni kontakt med obema stranema
kontakt med površino vlaken in veziva
kontakt med robotom in okolico

2. zveza, sodelovanje

kontakt **v čem, kje, kdaj**
kontakt v adresarju
kontakti v poslovnem svetu
kontakti v tujini
kontakti v igri
kontakti v enem letu
kontakti v času nastajanja nove države
kontakt **s kom/čim**
kontakti z umetniki
kontakt s predstavnikom študentov
kontakt z revizijsko komisijo
kontakt **med kom/čim**
pristnejši kontakt med zdravstvenim osebjem in bolniki
kontakt med manjšino in matičnim narodom

kontakti med domačimi in tujimi podjetji

USTALJENE ZVEZE: neposredni kontakt, fizični kontakt, očesni kontakt, informacija in kontakt, koledar in kontakti, podatki in kontakti, naslovi in kontakti

kontróla -e samostalnik ženskega spola

1. nadzor

kontrola **česa**

kontrola prometa

kontrola letenja

kontrola kakovosti

kontrola dopinga

kontrola cen

kontrola **nad čim/kom**

kontrola nad državo

kontrola nad poslom

kontrola nad gibanjem

kontrola nad seboj

kontrola **na/v čem, kje**

kontrola na cestah

kontrola na mejah

kontrole v kolesarstvu

kontrole v železniškem in cestnem prometu

kontrola **po čem, kdaj, kako**

kontrola po zavarovalnih policah

kontrola po naročilu

kontrola po zakonu

2. pregled

kontrola **česa**

kontrola dokumentov

kontrola dirkalnikov

kontrola dela

kontrola urina

kontrola **pri kom, kje, kdaj**

kontrola pri zdravniku

kontrole pri turistih

kontrola pri potniku

kontrole pri vstopu

kontrola **po čem, kdaj, kako**

kontrola po okrevanju

kontrola po tekmi

kontrola po štiridesetem

kontrola po poletu

kontrola po naročilu

USTALJENE ZVEZE: mejna kontrola, dopińska kontrola, redna kontrola, nadzor in kontrola, kontrola in selekcija

korák -a samostalnik moškega spola

premik noge pri hoji, teku, stopnje v poteku

korak **kam**

korak naprej

korak onkraj

korak skozi vrata

korak čez rob

korak **glede česa/koga**

določeni koraki glede sojenja
nadaljnji koraki glede izgradnje

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

korak k/proti

začetek približevanja k zaželenemu

korak **k/proti čemu**

korak k približevanju stališč

korak k pridobitvi ekozastave

korak proti ljubljeni osebi

korak proti zgodovinskemu uspehu

korak za/v

napredek

korak **za kaj/koga**

potreben korak za hitrejši regionalni razvoj

korak za modernizacijo železniškega omrežja

korak za približevanje uniji

korak za ustavno komisijo

pomemben korak za terapevta

korak **v kaj, kam**

korak v pravo smer

korak **v čem**

nov korak v poslovanju

korak v pravi smeri

najpomembnejši korak v karieri

korak **pri čem/kom**

korak pri uresničevanju načrta

korak pri povezovanju slovenskega gospodarstva

korak pri ministru za delo

korak z/s

vzporednica v času, napredku

korak **s čim/kom**

korak z Evropo

korak s svetom

korak s Primorci

korak z ostalimi

korak pred

prednost

korak **pred kom/čim**

korak pred tekmeči

korak pred konkurenco

korak pred drugimi

korak pred policisti in tožilci

korak do

manjša časovna razdalja

korak **do česa/koga**

korak do velikega finala

korak do uresničitve

korak do popolnega videza

korak do članstva

korak do željene osebe

USTALJENE ZVEZE: pomemben korak za človeštvo, korak s časom, naslednji korak, plesni korak

kràj krája samostalnik moškega spola
del prostora, površine, ki v primeru naseljenosti tvori
zaključeno celoto

kraj **česa/koga**
kraj požara
kraj nesreče
kraj dogodka
kraj rojstva
kraj stalnega bivališča
večji kraj podeželja

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

kraj v/na/ob/pri

določeno naselje

kraj **v/na čem, kje**
kraj v Vipavski dolini
kraj v bližini Litije
kraj v okolici
odročni kraj na južnem Bavarskem
posamezni kraji na poti
kraj **ob čem, kje**
kraj ob slovenski južni meji
kraj ob Kolpi
kraj ob cesti Lendava–Maribor
kraj ob umetnem jezeru
kraj **pri čem, kje**
manjši kraji pri nas
kraj pri Pivki

kraj za

namenskost določenega prostora, naselja

kraj **za kaj/koga**
kraj za vroče poletne dni
kraj za učenje
kraj za astronomske navdušence
kraj za mlade na počitnicah

kraj z/s

lastnost določenega prostora, naselja

kraj **s čim**
kraj z največjimi temperaturnimi razlikami
kraj z rudarsko in energetske industrije
kraj s tako bogato kulturno tradicijo

USTALJENE ZVEZE: rojstni kraj, domači kraj,
turistični kraji, kraj in čas

krátek -tka -o pridevnik

nerazsežen, neobsežen, neobširen

kaj biti kratek/krajši **kot kaj**
kratek kot dih
krajša kot novela
krajša kot omenjena stranica

krajši kot švist
vzpon, krajši kot padec
kdo/kaj biti kratek **v/na čem, kje**
kratek v obrazložitvi
zadržani in kratki v izjavah
kratka na koncu
kratki na policiji
kdo/kaj biti kratek **s kom/čim**
kratek z odgovorom
kratek s komentarjem
vsebine, kratke s slikicami
Tokrat bom kratek z njim.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

krajši od

manj razsežen, obsežen

kdo/kaj biti krajši **od koga/česa**
krajši od predhodnika
malo krajši od največjih tekmecev
prednje noge krajše od zadnjih
zakupna pogodba, krajša od enega leta
Ima potni list, katerega veljavnost je krajša od treh mesecev.

kratek/krajši za

omejen na določeno manjšo dolžino, obseg glede na kaj

kdo/kaj biti kratek **za koga/kaj, koliko**
krajši za glavo
krajši za en dan
nogavice, kratke za revne
krajša za 16 centimetrov
kratka za v stolpec
krajša za dobre tri kilometre

USTALJENE ZVEZE: kratek čas, kratki film, kratki stik, kratek rok,
kratko in jedrnato, kratko in sladko

kríž -a samostalnik moškega spola

1. naprava, simbol

križ **na/v čem, kje**
križ na steni
križ na gori
križ na verižici
križ v starem mestnem jedru
križ v ozadju
križ **s čim**
leseni križ z letnicama 1526–1990
andrejev križ z zapornicami
cestni križ z vsemi ključnimi povezavami
križ **pri čem, kje**
križ pri trgovini
betonski križ pri Strunjanu
križ **za koga/kaj**
avtocestni križ za tujce
križ za pogum
viteški križ za zasluge v kmetijstvu
častni križ za znanost in umetnost

2. spodnji del hrbtenice

križ **v čem, kje**

križ v hrbtenici

križ **s čim, kako**

pravilna oblika križa z dobro motoriko zadnjega dela

3. v prenesenem pomenu težava, skrb

križ **na/v čem, kje**

nov križ na ramenih

križi na plečih

križ v nosečnosti

križ **s čim, kako**

križ z zakonom

križ s prtljago

križ **pri čem, kje, kdaj**

pravi križ pri hiši

križ pri urejanju sprotnih zadev

USTALJENE ZVEZE: rdeči križ, avtocestni križ, sveti križ, križi in težave, hrbtenica in križ

križem prislov

položaj, gibanje v obliki križa in na vse strani, navzkriž

križem **česa**

križem rok

križem sveta

križem **po čem, kod**

križem po tleh

križem po Evropi

križem po vseh kontinentih

USTALJENE ZVEZE: vse križem, povsem križem, tudi križem, križem kražem, križem in počez, pošev ali križem

kvóta in kvôta -e samostalnik ženskega spola

količina, delež

kvota **česa/koga**

kvota zadolževanja

kvota poročstva

kvota točk

kvota ur

kvota žensk

kvota **za kaj/koga**

kvote za kmetijske in živilske izdelke

kvote za sladkor

kvote za pridelavo mleka

kvote za zavezance, ki zaposlujejo manj kot 50 zaposlenih

kvote za turiste

USTALJENE ZVEZE: mlečna kvota, ženska kvota, skupna kvota, proizvodna kvota, razpisana kvota, kvote in referenčne količine, carina in kvota, kvote in neposredna plačila

láhek tudi lahák -hka -o tudi -ó pridevnik

1. netežak, droben

kaj/kdo biti lahek/lažji **kot kaj/kdo**

Sistem je majhen in lahek kot škatlica vžigalica.

Pajčevina je lažja kot vata in trdnejša kot jeklo.

Bil sem lahek kot peresce.

2. navadno s prilastkom nezahteven, nezapleten, preprost

kaj biti lahek

Zadeva se vam bo zdela tako otročje lahka.

Italijanščina pa se mi tudi zdi zelo lahka.

Tura je lahka, hoje je za 4 ure.

3. neresen, nepremišljen

kdo biti lahek

Ni napačen, mogoče je malo preveč lahek.

A ta ženska se je še pred časom zdela precej lahka.

Odgovorila je, da obožuje težke droge in moške, ki so lahki.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

lažji od

manj težak, manj zahteven

kdo/kaj biti lažji **od koga/česa**

lažji od svoje žene

lažji od zraka

lažja od nočne smuke

Vedel sem, da je bila pantomima zame veliko lažja od govora.

lahek/lažji za

namensko poenostavljen

kaj biti lahek/lažji **za kaj/koga**

lahek za predelavo

lahka za oblikovanje

lažji za uporabo

lažja za kombiniranje

najlažji med

najmanj težak, najbolj enostaven

kdo/kaj biti najlažji **med kom/čim**

najlažji med nami

najlažja med vsemi deklicami

najbolj zračna in najlažja med barvami

USTALJENE ZVEZE: peresno lahek, lahka kot peresce, lahka poškodba, lahek dostop, lahko noč, lahka ali težka

laik -a samostalnik moškega spola

nestrokovnjak, ljubitelj

laik **česa**

laik ekonomije

laiki formule ena

laik **v/na čem, kje**

laik v političnih zadevah

laiki v cerkvenih službah

popoln laik v vojaških spretnostih

laik v športu

popolni laiki na tem področju

laik **pri čem, kje**

laik pri vodenju gospodarskih družb

laik pri umeščanju novogradenj v okolje

laiki pri delu z mladimi

USTALJENE ZVEZE: popolni laik, pravni laik, strokovnjaki in laiki, duhovniki in laiki

lákota -e samostalnik ženskega spola

telesna potreba po hrani

lakota **zaradi česa**

lakota zaradi suše

lakota **med kom/čim, kje, kdaj**

lakota med prebivalstvom

lakota med najmlajšimi

lakota med vojno

lakota med letoma 1932 in 1933

lakota **v čem, kje, kdaj**

lakota v mestih

lakota v Afriki

lakota v svetu

lakota v zadnjih desetletjih

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

lakota po

telesna in duševna potreba

lakota **po čem/kom**

lakota po uspehu

lakota po ljubezni

lakota po znanju

lakota po pozornosti

lakota po denarju

lakota po očetu

lakota **za čim**

lakota za znanjem

lakota za denarjem

USTALJENE ZVEZE: volčja lakota, lakota in žeja, lakota in revščina

lastnína -e samostalnik ženskega spola

pravna pravica do česa

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

lastnina nad

priznana svojina česa, premoženje

lastnina **nad čim/kom**

lastnina nad gozdovi

lastnina nad zemljišči

lastnina nad javnim prostorom

lastnina nad proizvodnimi sredstvi

lastnina nad otrokom

lastnina v/na/iz

vrsta posedovanja

lastnina **v/na čem**

lastnina v naravi

lastnina v uporabi občine

etažna lastnina na njegovo ime

lastnina na nepremičninah

lastnina na zemljiščih v kmetijski uporabi

lastnina **iz česa, od kod**

lastnina iz delovnega razmerja

lastnina iz generacije v generacijo

lastnina iz stečajne mase

USTALJENE ZVEZE: intelektualna lastnina, družbena lastnina, zasebna lastnina, etažna lastnina, lastnina in dedovanje

lén tudi lèn léna -o stil. -ó pridevnik

navadno v povedku nedejaven

kdo biti len

Ljudje so namreč po naravi leni, se je glasila skrita predpostavka, zato je treba njihovo delo nadzorovati in meriti.

kdo postati len

Slovenci smo za šport, a z leti postanemo leni, zavaljeni.

kdo biti len kot kdo/kaj

len kot fuks

len kot trot

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

len za

prepočasen, neučinkovit

kdo biti len za kaj

Lahko pa je samo len za pisanje, kar seveda ni ravno lepa lastnost, a je ozdravljiva.

In če je ob tem vaš otrok še len za pitje, hitro grozi izsušenost.

USTALJENE ZVEZE: pregovorno len, miselno len, lena prebava, leno črevesje

lenôba -e samostalnik ženskega spola

stanje, lastnost nedejavnosti, značilne za lenega človeka

lenoba **koga**

Ljudje živijo v prepričanju, da je vzrok nakopičenih zaostankov lenoba sodnikov.

Ne podpiraj lenobe tistih, ki te bodo prijazno gledali.

lenoba **pri kom/čem**

kronična lenoba pri nekaterih ljudeh

lenoba pri delu

lenoba pri učenju

intelektualna lenoba pri delovanju v lastni stroki

lenoba pri speljevanju

lenoba pri določenih stvareh

USTALJENE ZVEZE: biti največja lenoba pod soncem, intelektualna lenoba, čisto navadna lenoba, leglo lenobe in nesposobnosti

lép -a -o tudi -ó pridevnik

1. pozitiven glede na zunanje in tudi notranje lastnosti

kdo/kaj biti lep kako

lep na pogled

lepa na čisto poseben način

jed, lepa na krožniku

2. pozitiven glede na količino, precej velik, precejšen

kdo/kaj biti lep koliko

Skupaj sta že lepo vrsto let.

Dolžen mu je že lepo vsoto denarja.

lep za

sprejemljiv

kdo/kaj biti lep za kaj/koga

lep za ozadje

Mogoče ni lep za dojenčka, je pa kot pravi homunkulus.

V novembru je kanarček ponavadi že pripravljen in lep za razstave in podobno.

Tekma je bila lepa za gledalce.

Časi sicer niso najlepši za igralce in igralke z oranžno žogo.

Svet ne bi mogel biti lepši za Garfielda, najbolj priljubljenega mačkona na svetu.

lep/najlepši v

zelo ugoden ali najvišji po stopnji sprejemljivosti

kdo/kaj biti lep/najlepši v čem, kje, kdaj

lepa v klasičnih ali športnih oblačilih

mladenka, najlepša v Sloveniji

najlepša v času svojega razcveta

leta, najlepša v življenju

lepši od

sprejemljivejši, ugodnejši

kdo/kaj biti lepši od koga/česa

lepša od predhodnice

Izrazil je bojazen, da bi bil kdo lepši od njega.

Ni ničesar lepšega od rojstva.

Ta smreka je še najlepša od vseh, ki so ostale.

najlepši med/izmed

najsprejemljivejši, najugodnejši

kdo/kaj biti najlepši med kom/čim, kje

najlepša med mamicami

Najnovejši bavarski izdelek ni najlepši med kabrioleti.

Komisija je ocenjevala vrtove od junija do septembra, nato pa je upravni odbor izbral najlepše med njimi.

Meni se Krka zdi najlepša med Dvorom in Sotesko.

kdo/kaj biti najlepši izmed koga/česa

»Nimam namena, da bi zapustil skupino,« nam je razlagal najlepši izmed članov.

Srbski stereotip gostoljubnosti, sam bi rekel, najlepši izmed stereotipov, kajpak še ni izumrl.

Slika je nastala na Kolovcu in ta se ji je zdela najlepša izmed vseh Kobilčinih slik.

USTALJENE ZVEZE: lep pozdrav, lep dan, lepa hvala, lepo vreme, lepa priložnost, lepa beseda, lep za oko, lepa za umret, lep na pogled

lepó prislov

1. dobro

lepo **za koga/kaj, kako**

lepo za nas

lepo za vse

lepo za vsakogar

lepo za vašo notranjost

zelo lepo za konec prvenstva

lepo **v/na kaj, kako**

lepo v vrsto

lepo v prodajo

lepo v slast

lepo na roke

lepo na oko

lepo **po čem, kako**

lepo po vrsti

lepo po predpisih

lepo po pravilih

lepo po pravici

lepo **do česa, kako**

lepo do konca

vse lepo do naslednjic

2. prijetno, prijazno

lepo **za koga/kaj, kako**

lepo za gledalce

lepo za oko

prav lepo za ta letni čas

lepo za videti

lepo **od koga**

lepo od vas

lepo od njega

lepše od vseh občutkov

najlepše od vsega

lepo **v/na kaj, kako**

lepo v uho

lepše v dvoje

lepo na konec

lepo na tla

lepo **v/na čem, kako**

lepo v miru

lepo v paru

lepo na toplem

lepo na varnem

lepo **do koga/česa, kako**

lepo do soljudi

lepo do živali

lepo do neke meje

USTALJENE ZVEZE: zelo lepo, prav lepo, lepo in prav, lepo in dobro

lesén -a -o pridevnik

1. v prenesenem pomenu negiben, tog, len

kdo biti lesen za kaj

Od vedno je lesen za pomagati.

2. v prenesenem pomenu neroden, okoren

kdo biti lesen za kaj

On je prelesen za ples.

kdo biti lesen pri čem, kje

Naučiti se da prav vsega, pa če si še tako lesena pri neki stvari.

Po njegovih besedah smo precej leseni pri prilagajanju dejanskim razmeram.

kdo biti lesen na/v čem, kdaj

Spomnim se, kako zelo smo bili leseni na začetku pa kako smo se tipali.

Preveč je lesen v svojih nastopih.

Danes je puščoba, ves lesen v stiku z mladimi.

Je redkobeseden in zelo lesen v izražanju čustev.

USTALJENE ZVEZE: navadno lesen, večinoma lesen, prav lesen, neroden in lesen

léto -a samostalnik srednjega spola

1. časovna enota, obdobje, ki se navadno začne 1. januarja in traja do 31. decembra

letó **česa**

letó dni

letá tranzicije

letó presežkov

dvajset let boja

letó **v/na čem, kje**

letó v pokoju

dolga letá v vladi

osem let v suženjstvu

letó v zaporu

trideset let v rokah Habsburžanov

dve tretjini letá na poti

pet let na čelu države

nekaj let na vrhuncu svoje glasbene poti

letó **po čem, kdaj**

letó po svetovni premieri

letá po osamosvojitvi

sedemdeset let po avtorjevi smrti

dve leti po volitvah

letó **pred čim, kdaj**

letó pred rokom

dobro letó pred volitvami

nekaj let pred upokojitvijo

letó **s čim**

letó s presežki

letó s toplimi pomladanskimi in poletnimi meseci

letó s pozitivno stopnjo gospodarske rasti

2. časovna enota dvanajstih mesecev, ki se začneja in končuje glede na določeno dejavnost, značilnost

letó **česa**

zadnje letó vodenja

prvo letó delovanja

letó članstva Slovenije

3. časovna enota za označevanje starosti, življenjske dobe

letó **česa**

letá življenja

do 18. leta starosti

v petdesetih letih obstoja

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

letó od

časovna oddaljenost

letó **od česa, od kdaj**

letó od smrti

dve leti od rojstva ideje

poldrugo leto od pričetka veljavnosti zakona

letó za

čas, obdobje za kakšno dejavnost

letó **za koga/kaj**

zahtevno letó za vinarje

rekordno letó za združitve in prevzeme

najboljše letó za vzajemne sklade

letá za rojevanje otrok

USTALJENE ZVEZE: zadnje letó, prihodnje letó, letošnje letó, naslednje letó, iz letá v letó, letó za letom, letá in letá

lík -a samostalnik moškega spola

1. literarna upodobitev

lik **v čem, kje**

glavni lik v romanu

literarni liki v književnosti

lik v filmu

tipizirani lik v predstavi

liki v njegovih dramah

lik **iz česa, od kod**

lik iz grške mitologije

drugi liki iz romana

liki iz slovenskih filmov

lik **s čim**

izmišljeni lik z lastnim šovom

izdelani liki z jasno razvidnimi značajskimi lastnostmi

2. likovna upodobitev

lik **v čem, kje**

ženski lik v oglaševanju

študija likov v črnem in črno-belem

liki v perspektivi

Zadovoljstva po nobenem skoku ne manjka, še več pa ga je, če so se liki v zraku "odvrteli" po načrtih.

lik **iz česa, od kod**

pustni lik iz serije mask

živalski liki iz gline

liki iz mehke pene

lik **s čim**

mandljasti liki s piko na sredini

prepoznavni motiv ženskega lika z mačko

računalniški liki s podobnimi obrazi

lik z značilno razpetimi rokami

njegov lik s pozavno

3. geometrijska tvorba

lik **s čim**

lik s tremi stranicami

nepravilni tlorisni lik s koncipiranim plaščem

različni liki s poševnimi stranicami

lik **znotraj česa**

liki znotraj trirazsežnega prostora

Svoja ljudska imena imajo številni zvezdni liki znotraj samih ozvezdij.

USTALJENE ZVEZE: glavni lik, osrednji lik, filmski lik, ženski lik, pustni lik, geometrijski lik, plesni lik, lik in delo, zgodba in liki

líst -a samostalnik moškega spola

1. ploščat del rastline, navadno izrastek iz stebela, veje

list **česa**

list solate

list bazilike

mesnati listi drevesa

2. ploščat kos česa, navadno papirja, tudi testa, pločevine

list **česa/koga**

list papirja

list pločevine

list testa

list kandidatov

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

list za

1. namembnost uporabe

list **za kaj/koga**

listi za krmo sviloprejkam

listi za vezane plošče

cvetni listi za hidromasažne kopeli

list za žago

2. dokument, potrdilo

list **za kaj/koga**

obračunski list za plačila mestni upravi

potni list za vstop v sosednjo državo

volilni list za lokalne volitve

delovni listi za učence

učni listi za dijake

varnostni list za kemikalije

čakalni list za vpis otrok

veterinarski potni list za prevoz telet

list z/s

navadno z levim določilom ploščati del, sestavina živega ali neživega s specifičnimi lastnostmi, ki opredeljujejo vrsto in

namembnost

list **s čim**

zeleni listi z rumenkasto belimi in rožnatimi do škrlatnimi odtenki

hrastov list z želodom

špinačni listi z maslom

bolniški list s popisi bolezni

list z rešitvami

list z dnevnimi novicami

spominski list z znamkami

delovni list s tabelo

list z imeni

list v

navadno v množini sestavina česa, dokument

list **v čem, kje**

plodni listi v cvetu

pernati listi v socvetju

nazobčani listi v obliki pahljače

grafični listi v 17-ih zvezkih

listi v trdi mapi

list v zvitku s pentljo

nekaj spetih listov v slovenščini kot navodilo

list iz

razpoložljivi sestavni del

list **iz česa, od kod**

listi iz riževe moke

listi iz marjetic

list iz koledarja

list iz dnevnika

list iz skicirke

grafični list iz donacije slikarja

list iz svitka

USTALJENE ZVEZE: Uradni list Republike Slovenije, potni list, jedilni list, plačilni list, orožni list, gledališki list, lovorov list, lipov list, mrliški list, rojstni list, morski list, nov list v knjigi življenja, Književni listi

líter -tra samostalnik moškega spola

1. osnovna enota za prostornino

liter **česa**

liter vode

liter mleka

liter vina

liter goriva

liter **na kaj/koga, koliko**

povprečnih 9 litrov na sto prevoženih kilometrov

z dejanskim pretokom 200 do 300 litrov na uro

največ en liter na osebo

po 250 litrov na odraslega člana gospodinjstva

liter **do kaj, koliko**

liter do dva na sadiko

kakšen liter do dva šampanjca

liter **po čem/kom, po koliko**

mlečnost 6.700 litrov po kravi

manj kot liter po trsu

pet litrov po prebivalcu

Poraba pa znaša 15 litrov po motorju.

liter **s čim, kako**

liter s steklenico vred

največ liter s kavo vred

12.000 litrov z vodo pomešanega goriva

liter **pri čem, kje, kdaj**

1913 litrov pri sedemsedežniku

9,4 litra pri mestni vožnji

6 litrov pri hitrosti 120 km na uro

2. tudi v prenesenem pomenu posoda za prostorsko enoto, steklenica

liter **v/na čem, kje**

liter v trgovini

liter na trgovskih policah

liter **za kaj/koga**

77 litrov za belo vino

15 litrov za letno članarino

osem litrov za vsakega gosta

USTALJENE ZVEZE: poldrugi liter vode, prodani liter, okrogel liter, liter in pol, 2,4 litra in moč 88 kW

ljubosúmen -mna -o pridevnik

1. nezadovoljen, negativno čustveno vznemirjen sploh

kdo biti ljubosumen

Partner je pretirano ljubosumen in vam dopoveduje, da je ljubosumje znak ljubezni.

2. negativno čustveno vznemirjen nad določenim dejanjem, stanjem, osebo

kdo biti ljubosumen zaradi koga/česa

ljubosumen zaradi sosed

Dedal je bil ljubosumen zaradi nadarjenosti svojega nečaka.

ljubosumen zaradi njegovega uspeha

ljubosumen zaradi tega sodelovanja

ljubosumni zaradi njihovih višjih honorarjev

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

ljubosumen na

zavisten zaradi določenega dejanja, stanja, osebe

kdo biti ljubosumen na kaj/koga

ljubosumen na njen uspeh

Nekateri pa ostajajo vse življenje ljubosumni na starejšega ali mlajšega brata ali sestro.

Sosedje so bili ljubosumni na nas.

USTALJENE ZVEZE: bolešno ljubosumen, patološko ljubosumen, ljubosumen partner

mandát -a samostalnik moškega spola pooblastilo

mandat **koga**

mandat predsednika

mandat članov

mandat sveta skupnosti

mandat uprave

mandat **za koga/kaj, koliko**

mandat za sodnike začetnike

mandat za sestavo vlade

mandat za vodenje in upravljanje naših skupnih potreb

mandat za pogajanja o strateškem partnerstvu

mandat za naslednjih sedem let

mandat **v/na čem, kje, kako**

mandat v občinskem svetu

mandat v tujini

mandat v dosedanji sestavi

tretji mandat na čelu vlade

mandat na guvernerski funkciji

mandat na zunanjem ministrstvu

mandat **s čim, kako**

mandat z možnostjo ponovne izvolitve

mandat s starostno mejo 70 let

štiriletni mandat z jasno določenimi in realnimi cilji

USTALJENE ZVEZE:

prejšnji mandat, poslanski mandat, predsedniški mandat, trajni mandat, razpisi in mandati, sestava in mandat, mandat in pristojnosti

manéver -vra samostalnik moškega spola
dejanje, ravnanje za doseg česa

manever **česa/koga**

manever pristajanja

manever prehitevanja

manever zavlačevanja

manever vlade

manever voznika

manever **v/na čem, kje, kdaj**

manever v predsedniški kampanji

manevri v varnostnem svetu

manever v zraku

manever na vodi

manever na cesti

manevri na koncu

manever **s čim/kom, kako**

manevri z robotsko roko

manever z delnicami

manever s prstom

manever z jezikom

manever s poklicnimi vojaki

manever **za kaj**

manever za pridobivanje časa

slepilni manever za preusmeritev pozornosti

manever za pobeg

USTALJENE ZVEZE: slepilni manever, predvolilni manever, taktičen manever, vojaški manever, manevri in vaje, manevri in taktike, manevri in testiranja

máti mátere samostalnik ženskega spola

1. tudi v prenesenem pomenu ženska oseba v razmerju do svojega otroka

mati **koga**

mati novorojenca

mati šolarke

mati edinčka

mati naroda

mati **kdo/kaj**

mati samohranilka

2. stanovski, poklicni položaj

mati **kdo/kaj**

mati prednica

mati kraljica

3. izvor česa

mati **česa**

mati modrosti

mati zdravja

mati rutine

USTALJENE ZVEZE: doječa mati, nadomestna mati, nezakonska mati, stara mati, božja mati, mati narava, mati Zemlja, oče in mati, žena in mati

méseec -a tudi -sca samostalnik moškega spola

časovna enota, obdobje navadno tridesetih ali enaintridesetih dni

mesec **česa/koga**

mesec dni

mesec kulture

mesec preiskav

mesec suspenza

mesec zapora

mesec **po čem, kdaj**

mesec po sklenitvi pogodbe

mesec po volitvah

mesec po podpisu pogodbe

mesec **v čem, kje, kdaj**

najlepši mesec v letu

mesec v Neaplju

mesec v zaporu

mesec v različnih gledališčih

mesec **pred čim, kdaj**

mesec pred začetkom šole

mesec pred volitvami

mesec pred izbruhom virusa

mesec **s kom/čim**

mesec z domačimi

mesec z minimalno plačo

mesec s polnim delovnim časom

mesec z dobičkom

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

mesec za

čas, obdobje za kakšno dejavnost

mesec **za koga/kaj**

mesec za dopustnike

idealen mesec za obisk koncertov

neugoden mesec za nove začetke

mesec za posle

mesec za cepljenje

USTALJENE ZVEZE: zadnji mesec, prihodnji mesec, prejšnji mesec, naslednji mesec, dober mesec, poletni meseci, mesec in pol

mésto -a samostalnik srednjega spola

1. del prostora, površine glede na namen, cilje, delovanje
nasplah

mesto **česa**

načrtovano mesto pristanka

mesto izkopavanja

mesto vdora v organizem

mesto prodaje

idealno mesto sprostitev

2. prostorska ali površinska enota, ki jo zaseda ena oseba, bitje, organizirana skupina oseb ali nenačrtovan dogodek

mesto **koga/česa**

primarno mesto okužbe

mesta demonstracij

mesto požara

3. položaj, vloga

mesto **koga/česa**

mesto profesorja

mesto predsednika

mesto urednika

4. urbano upravno središče

mesto **koga/česa**

mesto organizatorja

mesto kulture

mesto vrtnic

glavno mesto države

mesto priložnosti in zabave

mesto duhov

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

mesto v/na/ob/pri

1. določen položaj, vloga

mesto **v/na čem, kje**

mesto v državni upravi

mesto v emigrantski vladi

mesto v skupini C

glavno mesto v državi

mesto na svetovni lestvici

mesto na Biotehnični fakulteti

mesto **ob kom/čem**

mesto ob predsedniku

mesto ob zmagovalcu

mesto ob možu

mesto ob stopničkah

mesto **pri kom/čem**

mesto pri delodajalcih

učna mesta pri mojstrih

mesto pri carinski službi

tretje mesto pri posameznikih

2. prostorska ali površinska enota v določenem viru

mesto **v/na čem, kje**

mesto v leksikonu ali enciklopediji

mesto v promocijskih materialih

mesto v slovenskem slovstvu

mesto na spletni strani

mesto na kandidatni listi

mesto med

uvrstitev

mesto **med čim/kom**

mesto med članicami

mesto med ekipami

mesto med posamezniki

mesto med vsemi proizvajalci

mesto za

namenski prostor, središče

mesto **za kaj/koga**

mesta za sprostitev

mesto za izobraževanje mladine

mesta za male plakate

delovna mesta za domače in tuje umetnike

parkirna mesta za invalide

najlepše mesto za zaljubljene

mesto z/s

lastnost določenega prostora, površine, središča ali položaja

mesto s čim/kom

mesto z več znojenja

sedmo mesto z zaostankom osmih sekund

mesto z največjo koncentracijo milijonarjev

inteligentna mesta z učinkovito porabo surovin

mesto s strogo islamsko ureditvijo

mesto z več tisoč prebivalci

USTALJENE ZVEZE:

delovno mesto, parkirno mesto, prodajno mesto, prosto mesto, glavno mesto, svoje mesto pod soncem, mesto in vas

méter -tra samostalnik moškega spola

1. osnovna enota za dolžino

meter česa

kvadratni meter prostora

cena kubičnega metra plina

kubični metri vode

meter višine

nekaj kvadratnih metrov površine

pet metrov prednosti

meter od česa/koga, od kod

meter od tal

nekaj metrov od svoje hiše

tristo metrov od obale

pol metra od nje

le še nekaj metrov od mene

meter v/na kaj/koga, koliko

meter v globino

3,8 metra v dolžino

trije metri v širino

8 metrov na sekundo

sedem metrov na dan

Imamo pet kvadratnih metrov na študenta.

meter s čim, kako

40 kvadratnih metrov z balkonom

skoraj dva tisoč kvadratnih metrov s pripadajočim

zemljiščem in zelenico

3000 metrov z zaprekami

meter nad/pod/pred čim/kom

vsega 15 metrov nad morjem

200 metrov nad tlemi

150 metrov pod gladino morja

nekaj metrov pod menoj

pol metra pred obrazom

deset metrov pred njo

2. merilna priprava

meter za kaj

meter za merjenje obsega pasu

novi metri za cene zdravil

državni meter za socialna stanovanja

Vsi tekmovalci so prejeli brošure s fotografijami rib in

reklamni meter za določanje mere.

meter s čim

gozdarski meter s kavljem

meter s trojnim merjenjem

USTALJENE ZVEZE: kvadratni meter, kubični meter, višinski meter, meter in pol, meter in več

míza -e samostalnik ženskega spola

1. priprava z ravno ploščo, dvignjena od tal

miza s čim

miza s predalniki

miza s klopjo

miza z bifejem

2. dvignjena ravna plošča glede na namen

miza za koga/kaj

miza za stranke

miza za biljard

miza za knjige

miza za pogovore, sestanke

miza za kam/kje

miza za v pisarno

miza za v pisarni

miza za doma

3. organizirani dogodek

miza o čem/kom

okrogla miza o kmetijstvu

miza s čim

okrogla miza z naslovom ...

USTALJENE ZVEZE: miza za previjanje, miza za biljard, biljardna miza, odskočna miza, komandna miza

mlád -a -o tudi -ó pridevnik

maloleten, začeten, še nezrel, neizkušen

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

mlad za

navadno s prislovom stopnje, mere ali vrednotenja ustrezen ali neustrezen glede na dane okoliščine

kdo/kaj biti mlad za koga/kaj

zelo mlada za njega

zelo mlad za ta poklic

relativno mlada za artritisa

precej mlada za pokoj

precej mlad za svojih devetintrideset let

tako mlad za svojih devetinšestdeset let

preveč mlad za takšne težke teme

dokaj mlad za odgovorno mesto

dovolj mlad za filmske poljube

nekoliko mlad za načelnika policije

presenetljivo mlad za svetovalca v kabinetu ministra

Ne oklevajte, saj ste sposobni, še dovolj mladi za nov začetek in željni kariere.

Ko boste ugotovili, da regrat ni več dovolj mlad za solato, ga lahko nabirate za čaje in kapljice.

mlad po

maloleten, nezrel glede na določena merila

kdo biti mlad po čem

mlad po srcu

zelo mlada po letih in izkušnjah

tako mladi po letih kot mladi po oglaševalskem stažu in

neobremenjenosti s tradicijo

blagovna znamka, namenjena moškim in ženskam, mladim

po duši in po srcu

Poskrbljeno bo tudi za dobro pijačo in jedačo ter zabavno

glasbo za mlade po letih in srcu.

mlajši od

bolj mlad glede na primerjane druge, drugo

kdo/kaj biti mlajši od koga/česa

veliko mlajši od mene

petnajst let mlajša od moža

oseba, mlajša od osemnajst let

On je takrat namreč že – čeprav je leto dni mlajši od mene – objavjal.

Astronomi naj bi bili zunaj našega Osončja našli zarodek planeta v obliki kepe prahu in plina, ki naj bi bil mlajši od 2.000 let.

najmlajši od

najbolj mlad glede na primerjane druge, drugo

kdo/kaj biti najmlajši od koga/česa

najmlajša od otrok

najmlajši od vseh njenih dotedanjih obdarovancev

Najmlajši od sedemnajstih posnetkov na albumu je star sedemnajst let.

najmlajši med

najbolj mlad glede na primerjavo z drugim, drugimi, ki so v bližini, v izbrani in številčno omejeni skupini

kdo/kaj biti najmlajši med kom/čim

najmlajši med njimi

najmlajši med nastopajočimi

Kot najmlajši med našimi plezalci se je vpisal na kratek

seznam tistih, ki so preplezali smer z magično oceno 8c.

V kostelski občini deluje kar nekaj društev, najmlajša med njimi pa je Krajevna organizacija Zveze borcev.

USTALJENE ZVEZE: delavnice za staro in mlado, državni rekord za mlajše in starejše mladinke

móč -í samostalnik ženskega spola

značilnost česa, koga za opravljanje svoje funkcije in prenašanje naporov

moč **česa/koga**

moč motorja

moč ljubezni

moč želje

moč **pri čem**

moč pri 4500 vrtljajih v minuti

moč pri reševanju zadev skupnega pomena

moč pri odločanju o svojem življenju

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

moč za

sposobnost prenašati napore

moč **za kaj**

moč na nove podvige

moč za nov začetek

Tam se človek sprosti in nabere novih moči za naslednji dan.

Z mladimi se veliko družijo, kar mu vliva nove moči za življenje.

moč v

omogočanje komu uveljavljanje volje, določeno dejavnost

moč **v čem, kje**

razmerja moči v svetu

zadostna moč v parlamentu

Pri metu kladiva ne gre za moč v rokah, temveč v nogah.

moč nad

uveljavljanje svoje volje, vpliva

moč **nad kom/čim**

moč nad ljudmi

moč nad ženskami

moč nad mediji

moč do

učinek, vpliv

moč **do koga/česa, do koliko**

pogajalska moč do velikih podjetij

moč do življenja

moč do otroka

moč do 50 kilovatov

USTALJENE ZVEZE: pogosto v množini konjska moč, politična moč, kupna moč, nove moči, moči na parketu

môčen in močan môčna -o in -ó pridevnik

sposoben, odporen, učinkovit

kdo/kaj biti močen nad/pod čim, kako

močan nad vsem

močnejši nad nekom

močan pod košem

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

močen v/na

stanovitven, vpliven

kdo/kaj biti močen v čem, kje

močen v veri

močen v ponudbi

močnejši v novih ekonomskih okoljih

močni na vseh položajih

dovolj močen na gospodarskem področju

Predvsem so veliko močnejše v sistematiki in razvoju kadrov.

močen za

sposoben narediti, uresničiti kaj

kdo/kaj biti dovolj močen za kaj

dovolj močan za boj proti virusom

dovolj močen za nove izzive

Zdaj mora biti prav ona močna za vse.

Mladiči postanejo dovolj močni za letenje pri treh mesecih starosti.

močen pri

vzdržljiv, konkurenčen

kdo/kaj biti močen pri čem/kom, kje

močna pri premagovanju sebe

Podjetja so sicer precej močna pri uporabi integralnih poslovnih informacijskih sistemov.

Slovenščina je močna pri glagolskem izražanju.

izjemno močna pri mladinkah

močnejši od

sposobnejši, učinkovitejši

kdo/kaj močnejši biti od koga/česa

Niso vsi moški močnejši od vseh žensk.

Ženske so mnogo močnejše od moških, seveda ne govorim o dvigovanju vreč cementa.

močnejša od smrti

V ljudeh so stvarne presoje močnejše od barv vseh političnih opcij.

najmočnejši med

najzposobnejši, najučinkovitejši, najvplivnejši

kdo/kaj biti najmočnejši med kom/čim, kje

Trije najmočnejši med zavezniki so v bistvu le potrdili neformalni dogovor, ki so ga dosegli na Jalti.

Gibanje Bralna značka je najmočnejše med osnovnošolsko mladino.

Preizkusili smo najdražjega in najmočnejšega med športno-potovalnimi motocikli.

USTALJENE ZVEZE:

močen veter, močna konkurenca, močen motor

modél -a samostalnik moškega spola

1. predmet za ponazoritev, maketa

model česa

model avtomobila

model reliefa

2. vzorec, kalup

model česa

model privatizacije

model kapitalizma

model razmišljanja

model za kaj

model za torte

idejni model za kitajski trg

modeli za preživetje malih kmetij

3. oseba ali stvar za upodabljanje

model za kaj/koga

model za naslovnico

avtomobilski modeli za najbogatejše Zemljane

vstopni model za najširši krog uporabnikov

model v/na čem, kje, kako

modeli v skupni prodaji

najhitrejšimi modeli v tem cenovnem razredu

modeli v naravni velikosti

najnovejši model na tržišču

avtomobilski model na hibridni pogon

model s čim

model z večjo optično ločljivostjo

lažji model z barvnim zaslonom

vrhunski modeli s ploščatimi dojkami

USTALJENE ZVEZE: nov model, osnovni model, poslovni model, različni modeli, znamke in modeli, manekenka in model

môški -ega samostalnik moškega spola

1. človek moškega spola v dozoreli dobi

moški česa

moški leta

moški njenega življenja

moški prihodnosti

moški v čem, kdaj, kje

moški v srednjih letih

moški v zrelem obdobju

moški v starosti od 40 do 70 let

moški v najboljših letih

moški v zgodnjih tridesetih

moški v družini

2. nosilec glede na položaj, vlogo, poklic

moški s čim

moški z debelo denarnico

moški z lastnim dohodkom

moški z rešilnim jopičem

moški z odsluženim vojaškim rokom

moški z dovolj družbene moči

moški na kaj

moški na poziv

moški na 'prvo žogo'

moški na čem, kje

moški na delovnem mestu

moški na političnih funkcijah

moški na invalidskem vozičku

moški na porodniški

moški na fronti

moški iz česa, od kod

moški iz tujine

moški iz iste generacije

moški iz srednjega razreda

moški iz delavskega razreda

USTALJENE ZVEZE: mlad moški, star moški, poročeni moški, samski moški, moški in ženske

motív -a samostalnik moškega spola

1. spodbuda

motiv **koga/česa**

motiv lovcev

motiv požigalcev

motiv strahopetca

motivi podjetij

motiv **za kaj**

motiv za delo

motiv za rop

motiv na nenavadno početje

motiv za samomor

2. osnovna, vodilna tematska sestavina

motiv **česa/koga**

motiv plaže

motiv kače

motiv žalovanja

motiv matere

motiv **za kaj/koga**

motiv za pisanje

motivi za fotografiranje

motivi za lirično obarvane pesmi

motivi za otroke

motiv **iz česa, od kod, od kdaj**

motivi iz živalskega sveta

motiv iz pravljice o povodnem možu

motivi iz kmečkega življenja

motivi iz stoletne tradicije ročnega pletenja

motiv iz 2. polovice 19. st.

motiv **v/na čem, kje, kdaj, kako**

motiv v ljudskem pripovedništvu in pesništvu

krščanski motiv v poznoantičnem obdobju

motivi v grafičnih tehnikah

dekorativni motiv v drobni plastiki

motiv na znamkah

motivi na razglednicah

zgodovinski motivi na Gorenjskem

motivi na veliko noč

USTALJENE ZVEZE: dodatni motiv, glavni motiv, vodni motiv, cvetlični motiv, želja in motiv, teme in motivi

móž -á samostalnik moškega spola

1. odrasel človek moškega spola glede na izvor, poreklo in položaj

mož **česa**

mož postave

možje dejanja

prvi mož podjetja

mož **iz česa, od kod**

mož iz vasi

mož iz zgodovine

mož iz vodstva

2. poročen moški

mož **koga**

mož Ane

mož nadvojvodine

mož odvetnice

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

mož v/z/za

nosilec vloge, poklica

mož **v čem**

mož v uniformi

možje v modrem

možje v belem

možje v črnem

mož v vojaški opravi

mož **s čim**

mož z baretko

mož s kamero

mož s piščalko

mož **za kaj**

mož za stike z javnostjo

mož za pomembne gole

mož za velika tekmovanja

mož za visok politični položaj

USTALJENE ZVEZE: vodilni mož, povodni mož, nekdanji mož, mladi mož, mož na moža, mož na mestu, mož beseda

mrtev -tva -o stil. -ó pridevnik

1. neživ

kdo biti mrtev v/na čem, kje, kdaj

mrtvi v prometu

mrtvi v gorah

mrtvi v neurjih

mrtvi v streljanju

mrtev na samem kraju

mrtev na cesti

kdo biti mrtev zaradi česa

mrtev zaradi aidsa

mrtvi zaradi kovida

mrtvih zaradi lakote in spopadov

mrtvi zaradi prometnih nesreč

kdo biti mrtev od česa v prenesenem pomenu

Tam je našla policista, ki sta bila vsa mrtva od strahu.

Na vajo sem prišla napol mrtva od treme.

Po tekmi z Rusijo sem bil mrtev od utrujenosti.

Ob desetih zvečer sem se napol mrtva od izčrpanosti vrnila domov.

2. nedejaven, odpisan

kdo/kaj biti mrtev zaradi česa

mrtev zaradi ignorance večine

mrtev zaradi neaktivnosti

mrtev zaradi nedostopnosti

mrtvi zaradi neslišnosti

USTALJENE ZVEZE: klinično mrtev, politično mrtev, napol mrtev, živ in mrtev, mrtvi in ranjeni

nabòr -ôra samostalnik moškega spola

1. skupek, celota sestavin, stvari

nabor **česa**

nabor zmožnosti ali vmesnikov

nabor ukazov

nabor podatkov

nabor programov

nabor **za kaj**

popoln nabor za delo z internetom

nabor za gradnjo

primeren nabor za slovenski jezik

nabor **s čim**

sistemski nabori z oznako 865

nabor z vgrajeno podporo

2. okrasni niz elementov

nabor **na čem, kje**

vsi nabori na zunanjem plašču

nabor na spodnjem robu krila

nabor na rokavih

USTALJENE ZVEZE: sistemski nabor, širok nabor, pester nabor, bogat nabor, nabor in izbor, dostopna tehnologija in nabor podatkov

načrt -a samostalnik moškega spola

vneprejšnja določitev poteka dejanja, procesa

načrt **česa**

načrt dela

načrt razvoja

načrt upravljanja

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

načrt za

predlog, osnutek

načrt **za kaj/koga**

načrt za prihodnost

načrt za novo sezono

načrt za ureditev javnega prostora

načrt za sanacijo

načrt za lutke

individualizirani načrti za učence

načrt o/pri

ideja, zamisel

načrt **o/pri čem**

načrt o vrnitvi v formulo ena

načrt o sodelovanju s haaškim sodiščem

načrt o preureditvi monarhije

načrti o odprtju velikanskega zabavišnega parka in verige

trgovin z igračami

načrt o kraškem mednarodnem regionalnem parku

načrti pri ustvarjanju velikega Maribora

veliko načrtov pri urejanju kraja

načrti pri vodenju

načrt **glede česa/koga**

načrt

konkretni načrti glede vsebin svojega počitniškega branja

posebni načrti glede praznovanja

načrt glede prenove

načrt z/s

namen, namera

načrt **s čim/kom**

načrti z železniško povezavo

načrti s tovarno

načrt s partnerjem

načrt z njimi

USTALJENE ZVEZE: lokacijski načrt, prostorski načrt, zazidalni načrt, poslovni načrt, učni načrt, finančni načrt, občinski načrt, družinski načrt, želje in načrti

nadčlovek -éka samostalnik moškega spola

ekspresivno oseba s pripisanimi nadpovprečnimi lastnostmi

nadčlovek **koga/česa**

nadčlovek Friedricha Nietzscheja

nadčlovek nadoblasti

nadljudje socializma

nadljudje zgleđa

USTALJENE ZVEZE: nietzschejanski nadčlovek, nogometni nadljudje, nadčlovek in podčlovek, nadljudje ali boljši ljudje

nadporočnik -a samostalnik moškega spola

častniški čin v vojski

biti kot nadporočnik

Med 1. svetovno vojno je služil kot nadporočnik po raznih krajih Avstro-Ogrske.

nadporočnik **česa/koga**

nadporočnik slovenske vojske

nadporočnik 17. pehotnega polka

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

nadporočnik v

položaj v vojaški službi

nadporočnik **v čem, kje**

nadporočnik v slovenski vojski

nadporočnik v službi Pija IX

nadporočnik v rezervi

nadporočnik v konjenici

USTALJENE ZVEZE: rezervni nadporočnik, upokojeni nadporočnik, domobranski nadporočnik

nadrejêni -ega samostalnik moškega spola

oseba z višjim položajem, predpostavljena

nadrejeni **v/na čem, kje**

nadrejeni v gledališčih

nadrejeni v vojski

njegovi nadrejeni na zunanjem ministrstvu

moški nadrejeni na delovnem mestu

Ustno je prepričal tudi svoje nadrejene v Ljubljani.

USTALJENE ZVEZE: maščevalen nadrejeni, brezimni nadrejeni, nadrejeni in podrejeni, nadrejeni in odgovorni

napráva -e samostalnik ženskega spola

delovna priprava

naprava **česa/koga**

naprave observatorija na Golovcu

naprave Termoelektrarne Šoštanj

obsevalne naprave dobavitelja Sanolaborja

naprave vlačilca

naprava inovatorja

naprava **za kaj/koga**

naprave za sledenje

čistilna naprava za čiščenje komunalnih odpadnih voda in

industrijskih odplak

grafične naprave za prenosne računalnike

vžigalne naprave za torpede

naprave za bolnišnice

idealne naprave za nadebudnega začetnika

naprava **s čim**

dlančne igralne naprave z mobilnimi tehnologijami

ta naprava z desetimi kanali in izvrstnimi komponentami

klimatska naprava z ločenim sistemom gretja in hlajenja

Naprava s sedmimi programi je povezana z navadnim

osebim računalnikom.

Nevarni solariji, naprave z umetno svetlobo za potemnitev

kože, so po izsledkih zadnje študije ameriškega nacionalnega

inštituta za rakava obolenja škodljive.

USTALJENE ZVEZE: čistilna naprava, klimatska naprava, elektronska naprava, objekti in naprave, specialni stroji in naprave

narávnost prislov

položaj, gibanje v ravni črti

naravnost **v/na kaj, kam**

naravnost v obraz

naravnost v oči

naravnost v smrt

naravnost na kožo

naravnost na evropsko sodišče

naravnost predenj

naravnost podenj

naravnost **proti komu/čemu, kam**

naravnost proti stavbi

naravnost proti nebu

naravnost domov

naravnost proti nama

naravnost **do česa/koga, do kam**

naravnost do njenega doma

naravnost do srca

naravnost do njih

USTALJENE ZVEZE: zelo naravnost, skoraj naravnost, odkrito in naravnost, jasno in naravnost

nasílnost -i samostalnik ženskega spola

stanje neupravičene moči, pritiska

nasilnost **koga/česa**

nasilnost partnerja

nasilnost policije

nasilnost islama

nasilnost **v čem, kje**

nasilnost v človekovem značaju

nasilnost v resničnem življenju

nasilnost v družbi

nasilnost **pri čem/kom, kje, kdaj**

nasilnost pri opicah

nasilnosti pri študentih

nasilnost pri povojnem izgonu

USTALJENE ZVEZE: verbalna nasilnost, mladostniška nasilnost, očetova nasilnost, vsiljivost in nasilnost, nasilnost in aroganca, nasilnost in jeza, grobost in nasilnost

naslòv -òva samostalnik moškega spola

1. navedba bivanja, nahajanja

naslov **česa/koga**

naslov podjetja

naslov uredništva

naslov naročnika

naslov dolžnika

2. ime dela

naslov **česa**

naslov knjige

naslov filma

naslov dela

naslov slike

naslov predavanja

3. stopnja izobrazbe, položaj

naslov **kaj/kdo**

naslov profesor slovenskega jezika

naslov profesor oziroma profesorica

naslov akademik

naslov **koga**

naslov zmagovalca

naslov prvaka

naslov osebnosti leta

naslov menedžerja

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

naslov v

vrsta naziva

naslov **v čem**

naslov v šahu

naslovi v plavanju s plavutmi in v hitrostnem potapljanju

naslov v lokostrelstvu

naslov v evroligi

najvišji naslov v kategoriji starejših dečkov

naslov za

ustrezen izbor

naslov **za kaj/koga** navadno s prilastkom

pravi naslov za to uganko

boljši naslov za pomoč

pravi naslov za vse

USTALJENE ZVEZE: elektronski naslov, spletni naslov, akademski naslov, olimpijski naslov, državni naslov, pravi naslov, laskav naslov, ime in naslov

nasprótnik -a samostalnik moškega spola

1. protivnik

nasprotnik **česa/koga**
nasprotnik režima
nasprotnik globalizacije
nasprotniki vojne
nasprotnik kloniranja
nasprotnik priseljencev

2. nasprotni igralec

nasprotnik **koga/česa**
nasprotnik zmagovalca teh dveh srečanj
nasprotnik domačih odbojkarjev
nasprotnik Olimpije

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

nasprotnik v/na/iz

vrsta protivnika

nasprotnik **v/na čem**
nasprotnik v vladi
nasprotnik v borbi
nasprotnik v finalu
nasprotnik v stranki
nasprotnik v poklicnem življenju
nasprotniki v vesolju
nasprotniki na desnici
nasprotniki na volitvah
nasprotnik **iz česa, od kod**
nasprotnik iz lastne stranke
nasprotniki iz podzemlja
nasprotnik iz soseščine
nasprotnika iz živalskega sveta

USTALJENE ZVEZE: politični nasprotnik, enakovredni nasprotnik, močen nasprotnik, zagovorniki in nasprotniki

nèvoják -a samostalnik moškega spola

kdor ni in ne postane vojak

nevojak **kaj/kdo**
nevojak civilist
nevojak **v čem, kje**
nevojak v nadomestnem civilnem služenju
nevojaki v slovenski vojski

USTALJENE ZVEZE: usposabljanje za nevojake

níz -a samostalnik moškega spola

1. urejena skupina, vrsta

niz **česa**
niz postopkov zoper njega
niz števil
niz ukazov pri prevajanju

2. večja količina

niz **česa/koga**
niz trditev in pravil
niz naključij
niza pogovorov o izstopu iz EU
niz govornikov, aktivistov, lobistov, razstavljalcev, protestnikov
cel niz tekmecev

3. del igre

niz **česa**
niz izgubljenih servisov
niz izgubljenih točk
niz priložnosti za prevzem vodstva
niz **v/na čem, kdaj, kje**
uspešni niz v novi sezoni
niz v prvi tekmi s prvaki
nizi na prvi tekmi
zmagoviti niz na domači mivki
niz **s čim/kom**
tretji niz s 7:6
niz z zelo dobro igro ob mreži
podaljšani niz z mladincem
niz **proti komu/čemu**
niz proti Francozu
prva dva niza proti rojaku
niz proti Hrvaški

USTALJENE ZVEZE: uvodni niz, odločilni niz, izgubljeni niz, niz in tekma, odločilne točke in niz

nòr nòra -o pridevnik

duševno nestabilen, bolan

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

nor na

navdušen nad kom/čim
kdo biti nor na koga/kaj
nor na tega pevca
nor na motorje, videoigrice

nor od

navdušen na visoki, najvišji stopnji
kdo biti nor od česa
nor od sreče
čisto nor od strahu, jeze

nor za

navdušen na visoki, najvišji stopnji glede na kaj/koga
kdo biti koliko nor za koga/kaj
dovolj nor za smukača
dovolj nor za njihovo družbo
malo nor za takšno naložbo
ravno prav nora za gledališče

USTALJENE ZVEZE: čisto nor na konje, vsa nora na modo

nós -ú in -a samostalnik moškega spola

1. sprednji del obraza, namenjen vohu
nosovi **koga/česa**
nosovi gostov
2. sprednji štrleči del česa
nos **česa**
nos avtomobila
nos letala
nos bombe

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

nos za

- sposobnost
nos **za kaj**
nos za talente
nos za zaslužek
nos za odkrivanje mamil
nos za duh časa

nos do

- razpoloženje
nos **do česa**
nos do neba
z nosom do tal

USTALJENE ZVEZE: dolg nos, zamašen nos, zlomljen nos, nos in usta

nòv nôva -o stil. -ó pridevnik

1. pred kratkim nastal, še neznan
kdo/kaj biti nov **v/na čem, kje**
nov v celoti
novo v medicini
nov na trgu
novo na področju vinarstva
kdo/kaj biti nov **iz česa, od kod**
novo iz znanosti
novo iz sveta telekomunikacij
2. pred kratkim vključen, še nepoznan
kdo/kaj biti nov **v/na čem, kje**
nov v lastniški sestavi
nov v našem okolju
novo v moji garderobi
novo v slovenski politiki
nov na sceni
nov na seznamu
kdo/kaj biti nov **med kom/čim, kje**
nov med sebi enakimi
nov med športnimi poročevalci
nov med motorji
kdo/kaj biti nov **s kom/čim**
novi z novimi gesli
nova z garancijo
novo z novo diagnozo
kdo/kaj biti nov **glede koga/česa, kako**
novo glede sodelovanja

- novo glede kaznovanja
novo glede problematike
kdo/kaj biti nov **pri kom/čem, kje**
novo pri nas
novo pri poslih
novo pri sodelovanju
novo pri naši hiši
kdo/kaj biti nov **po čem, kako**
novo po starem
novo po določeni ceni
novo po svojem okusu
novo po petnajstih letih uporabe
3. zelo različen od dosedanjega znanega
kdo/kaj biti nov **za koga/kaj**
nov za vse
nov za večino slovenskih direktorjev
novo za otroke
novo za vašo lepoto

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

novejši od

- še ne poznan
kdo/kaj biti **novejši od česa**
novejši od tega modela
novejše od stopnic
novejši od tistih iz septembra
najnovejši od šestih projektov

USTALJENE ZVEZE:

nov zakon, novo leto, nova sezona, nova vlada, nove tehnologije, novo za staro

obràz -áza samostalnik moškega spola

1. prednja stran glave
obraz **koga**
obraz ponesrečenca
obraz politika
obraz pokeraša
2. človek
obraz **česa**
obrazi nacionalke
obrazi sveta
obrazi posadk
obraz **v/na čem, kje**
nov obraz v moštvu
obrazi v množici
znani obrazi v igralski zasedbi
obraz na televiziji
novi obrazi na trgu
zadovoljni obrazi na tribunah
3. pojavnost glede na bistvene lastnosti in vsebine
obraz **česa**
obraz države
obraz Ljubljane
obraz družbe
obraz terorizma

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

obraz z/s

značajske in vedenjske lastnosti

obraz **s čim**

obraz z zaupljivimi očmi

obraz z ironičnim slepim pogledom

obraz s trpkim in utrujenim nasmeškom

obraz s podočnjaki

obraz s pozitivno energijo

obraz iz

določena, poznana oseba

obraz **iz česa, od kod**

znan obraz iz zgodovine

obraz iz poslovnega sveta

slovenski obrazi iz politike in športa

znan obraz iz sveta filma

obrazi iz glasbenega, filmskega in manekenskega sveta

obraz za

ovrednotenje določene osebe glede na njene lastnosti, sposobnosti

obraz **za kaj, kam**

obraz za naslovnico

obraz za oddajo

obraz za prepričevanje volilcev

obraz za najvišje funkcije v državi

obrazi za stike na svetovni ravni

USTALJENE ZVEZE: znan obraz, nov obraz, pravi obraz, obraz in telo

obvéza -e samostalnik ženskega spola

1. povoj

obveza **za kaj**

obveza za prvo pomoč

sterilna obveza za rane

obveza za oči

2. dolžnost

obveza **za kaj/koga**

strokovna obveza za razvoj nacionalne kulture in umetnosti

zakonska obveza za vse šole

obveza za naprej

obveza za delodajalce

USTALJENE ZVEZE: mavčna obveza, zakonska obveza, moralna obveza, mednarodna obveza

ôče -éta samostalnik moškega spola

1. tudi v prenesenem pomenu moška oseba v razmerju do svojega otroka

oče **koga/česa**

oče dvojčkov

oče trenerja

oče slikarja

oče študentke

oče vojaka

oče naroda

oče odprave

2. začetnik, osnovelec, ustanovitelj česa

oče **česa**

oče samospeva

oče bolezni

idejni oče projekta

oče časopisa

USTALJENE ZVEZE: stari oče, idejni oče, duhovni oče, sveti oče, biološki oče, mama in oče

oddáljen -a -o pridevnik

nebližnji, nebližji

kdo/kaj biti oddaljen **od koga/česa, od kod**

dobrih deset korakov oddaljena od njega

Julija se bo počutila oddaljeno od njega.

Je Novo mesto preveč oddaljeno od prestolnice za spremljanje festivala?

kdo/kaj biti oddaljen **okoli/okrog koliko česa**

Znašla sta se v morju, od obale oddaljena okoli 150 metrov.

Jelen je bil od preže oddaljen okoli 160 metrov.

Hotel je od dvorane oddaljen okoli 20 minut hoje.

kdo/kaj biti oddaljen **do koliko česa, koliko**

ljudje ali predmeti, oddaljeni do 800 kilometrov

Med seboj naj bosta oddaljena do 50 cm.

Prav tako nevarni za zdravje so oddajni stolpi, ki so od stanovanja oddaljeni do 1,5 km.

USTALJENE ZVEZE: bolj oddaljen, preveč oddaljen, časovno oddaljen, geografsko oddaljen, bližnji in oddaljeni, lokalni in oddaljeni

oddélek -lka samostalnik moškega spola

1. del uprave, ustanove z določeno dejavnostjo

oddelek **znotraj česa, kje**

oddelek znotraj podjetja

oddelki znotraj gimnazije

oddelki znotraj bolnišnice

oddelek znotraj policije

oddelek **v/na čem, kje**

oddelek v bolnišnici

oddelek v kaznilnici

oddelek v tretjem nadstropju

oddelek v vrtcu

kazenski oddelek na okrožnem sodišču

oddelki na osnovnih šolah

oddelek **pri čem, kje**

specializirani oddelek pri vrhovnem državnem tožilstvu

oddelek pri agenciji

oglaševalski oddelek pri podjetju

2. skupina, enota glede na interes, starost

oddelek **v/na čem, kje, kdaj**

en oddelek v generaciji

slovenski oddelki v letu 1895

mladinski oddelek v kleti

športni oddelki na gimnazijah
jurišni oddelki na kopnem
propagandni oddelek na pokrajinski upravi

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

oddelek za

organizirana enota z namenom
oddelek **za koga/kaj**
specializiran oddelek za otroke
oddelek za predšolsko vzgojo
oddelek za kmetijsko svetovanje
oddelek za slavistiko
oddelek za keramiko

oddelek z/s

specializirana enota
oddelek **s čim/kom**
oddelek z igračami
oddelek z ženskimi spodnjim perilom
oddelek s svetili
oddelek z mladimi atleti
oddelek s svojimi strokovnjaki

USTALJENE ZVEZE: klinični oddelek, otroški oddelek, interni oddelek, razvojni oddelek, mestni oddelek za urbanizem, oddelek brez drog

óder ódra samostalnik moškega spola

1. izpostavljen, ločen, dvignjen prostor za nastopajoče

oder **koga/česa**
oder talentov
oder politike
oder Križank
oder dvorane
oder **v/na čem, kje**
odri v tujini
oder v ljubljanskem parku
oder v Tivoliju
oder na vodi
oder na njihovem dvorišču
oder na Kongresnem trgu
oder **pri čem/kom, kje**
oder pri kulturnem domu
oder pri nas
oder pri minoritih
oder pri Prešernovem spomeniku

2. konstrukcija iz lesenih in kovinskih elementov

oder **okoli/okrog česa, kje**
odri okoli poslopja
zidarski odri okoli Nebotičnika
oder okrog gledališča
gradbeni odri okrog zvonika
oder **ob čem, kje**
gradbeni oder ob stanovanjski hiši
zidarski oder ob hiši

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

oder za

namenski dvignjeni prostor
oder **za koga/kaj**
oder za glasbenike
oder za zmagovalce
oder za poletne prireditve
oder za montažo in demontažo

oder iz

umetniška ustanova, skupina, njen izvor, lastnosti in značilnosti

oder **iz česa, od kod**
oder iz Trsta
gostujoči odri iz tujine
lutkovni oder iz lepenke

USTALJENE ZVEZE: zmagovalni oder, koncertni oder, govorniški oder, gledališki oder, mali oder, zidarski oder, oder življenja, oder za mlade

ôkno -a samostalnik srednjega spola

odprtina v steni, pregradi ali dostop v sistemu, ki omogoča prehode, delovanje, stike

okno **česa**
okno sobice
okno kombija
okno programa
okno čarovnika
okno **na čem, kje**
okno na stropu
okno na levi strani kabine
okno na vrhu stopnišča
ukazno okno na strežniku
okna na namizju
okno **na kaj, kam**
okno na ulico
okna na dve strani
okno na novo lokacijo
okno **s čim**
okno z gibljivimi polknicami
okno z drsnim mehanizmom
okno z orodji
okno s tabelarično prikazanimi podatki

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

okno v

izhod, vhod ali prehod

okno **v kaj, kam**
okno v Evropo
okno v veselje
okno v raj
okno v resničnost
okno v telo

okno za

način dostopa
okno **za kaj**

okno za vpis sporočila
pogovorno okno za izbiranje datoteke
pogovorno okno za spreminjanje vrednosti ključev
okno za vstavljanje posebnih znakov in simbolov
posebno okno za vsako mapo

USTALJENE ZVEZE: pogovorno okno, strešno okno, izložbeno okno, odprto okno, okno v svet, okna in vrata

okó očesa samostalnik srednjega spola samostalnik ženskega spola

1. čutilo za vid, za sposobnost videnja, gledanja
oko **koga**

budno oko policistov
oko trenerja
ostro oko filmofilov

2. lastnost in vloga očesa

oko **česa**
oko kamere
oko žirije
oko javnosti
oko viharja

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

oko za

dobro opažanje, nadarjenost

oko **za kaj/koga**
ostro oko za kombiniranje
oko za umetniški vtis
oko za podrobnosti
oko za lepote
njegovo ko za ljudi

oko nad/na

v zvezi z imeti nadzor

oko **nad kom/čim**
budno oko nad delavci
oko nad njo
budno oko nad javnimi zadevami
dvojno oko nad prodajo
oko **na kom/čem**
oko na njej
oko na igralnih kartah

USTALJENE ZVEZE: budno oko, prosto oko, mačje oko, kurje oko, oko za oko, uho in oko

oródje -a samostalnik srednjega spola
predmet, priprava, program, ki omogoča opravljanje dela, dejavnosti

orodje **v čem, kje**
orodje v medicinski diagnostiki
orodje v poslovanju
orodje v kmetijski pridelavi
internet kot orodje v politični kampanji
samoumevno orodje v spletni komunikaciji
orodje **pri čem/kom, kje**

orodje pri vsakdanjem delu
orodje pri razvijanju aplikacij
nevarno orodje pri pretepu
orodje pri zaščiti prebivalstva
orodje pri ocenjevanju vina
orodje **iz česa, od kod, od kdaj**
orodje iz bron
orodje iz hitroreznega jekla
orodje iz ukazne vrstice
orodje iz kamene dobe
orodje iz kmečke hiše
orodje iz Betalovega spodmola
orodje iz Švedske

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

orodje za

namenska priprava, programska podpora

orodje **za kaj/koga**
železno orodje za kovanje jubilejnih kovancev
razna orodja za rez vinske trte
orodje za upravljanje z vodami
profesionalna orodja za obdelavo videa tega podjetja
računalniška orodja za maksimiranje pretokov energije v celotno regijo
urejevalna orodja za pisatelje

orodje z/s

vrsta pomoči, podpore

orodje **s čim**
osnovno orodje z dvigalko
orodje z železnimi zobmi za rahljanje zemlje
posebno oblikovana orodja z ozkim rezilom za dolbenje lesa
orodje z roglji in dolgim držajem za zajemanje
prijetna orodja z vsem znanimi ikonami, gumbi in okni
orodje z obvezno paletno gradnikov v posebnem pokončnem oknu

orodje proti

preprečevanje, zaščita

orodje **proti čemu/komu**
orodje proti računalniški nesnagi
orodje proti teroristom
orodje proti stresu
orodje proti naravnim katastrofam

USTALJENE ZVEZE: ročno orodje, električno orodje, vrtno orodje, programska orodje, Microsoftova orodja, spletna orodja, orodje v rokah

oróžje -a samostalnik srednjega spola

priprava, sredstvo, pripomoček, bojevanje in obrambo

orožje **v čem, kje**
glavno orožje v juriših
orožje v boju za emancipacijo
orožje v evropskih članicah
orožje v boju proti slovenski politiki
orožje v tajnih enotah

orožje **iz česa, od kod, od kdaj**

orožje iz časa osamosvajanja

orožje iz bivše Jugoslavije

orožje iz rok okupatorja

orožje iz druge svetovne vojne

orožje iz civilnih skladišč

orožje **pri čem/kom, kje**

orožje pri lovu

orožje pri boju s tekmeci

orožje pri zločinih

orožje pri generalni policijski upravi

orožje pri evropskih ponudnikih

orožje pri zdravstvenih težavah

orožje pri dekletih

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

orožje za

namenska priprava, sredstvo za določene cilje

orožje **za koga /kaj**

orožje za množično uničenje

orožje za osebno rabo

orožje za policijske enote

orožje za obrambo

orožje za lastno zaščito

orožje z/s

vrsta priprave, pripomočka, sredstva

orožje **s čim**

orožje z usmerjeno energijo

orožja z velikim dometom

orožje z dušilcem

orožja s kratko cevjo

orožja z obogatenim uranom

orožja z rezili

orožje proti

obramba, preprečevanje

orožje **proti komu/čemu**

orožje proti fašistični oblasti

orožje proti tiraniji

orožje proti toči

orožje proti alkoholizmu

orožje proti virusom

orožje proti staranju

orožje proti nevednosti in nepismenosti

USTALJENE ZVEZE: strelno orožje, jedrsko orožje, hladno orožje, biološko orožje, kemično orožje, smrtonosno orožje, težko orožje, tajno orožje, trofejno orožje, orožje in strelivo

oséba -e samostalnik ženskega spola

človeško bitje, posameznik

oseba **koga/česa**

odgovorna oseba delodajalca

pristojna oseba izvajalca

ključna oseba zveze

prva oseba kluba

oseba leta

oseba **v/na/pri čem, kje**

osebe v gospodinjstvu

pravne osebe v gradbeništvu

slamnata oseba v poštnem nabiralniku

vodilna oseba v podjetju

osebe na lokalni ravni

osebe na šoli

odgovorne osebe na nacionalki

osebe pri projektu

ključna oseba pri podpisu

kontaktne osebe pri dogovarjanjih

oseba **po čem**

oseba po petnajstem letu

oseba po uspešno končanem usposabljanju

oseba po preteku delovnega razmerja

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

oseba z/s

posameznik z določenimi lastnostmi, značilnostmi

oseba **s čim**

oseba z nespornimi moralnimi kvalitetai

oseba z okvaro sluha

oseba z nedokončano osnovno šolo

oseba z veliko izkušnjami

oseba z duševno motnjo

oseba iz

posameznik glede na status

oseba **iz česa, od kod**

oseba iz sveta politike

oseba iz javnega življenja

oseba iz višjega razreda

osebe iz ranljivih skupin

osebe iz tretjih držav

oseba iz akademskega okolja

fiktivna oseba iz romana

oseba za

vloga

oseba **za kaj**

pravšnja oseba za podjetje

primerne osebe za politično funkcijo

pooblaščen oseba za nadzor

usposobljene osebe za nudenje prve pomoči

oseba za občasna nadomeščanja

USTALJENE ZVEZE: pravna oseba, fizična oseba, odgovorna oseba, uradna oseba, ljubljena oseba, pooblaščen oseba, določena oseba

osnôva -e samostalnik ženskega spola

bistvena izhodiščna sestavina za obstoj in vrednotenje

osnova **česa**

osnova bolezni

osnova rezultatov
osnova trženja
osnova razvoja
osnova vanilije
osnova v/na čem, kje
tehnične osnove v gradivu
osnova v veljavnih dokumentih
čvrste osnove v poslovniku
zakonska osnova v obstoječi zakonodaji
izobrazbene osnove v srednjem usmerjenem izobraževanju
trženjske osnove v spremenjenih okvirih poslovanja
davčne osnove na podlagi normiranih odhodkov
računalniške osnove na enem mestu
osnova na podvozzju
eksistenčne osnove na podeželju
osnova iz/od česa, od kod
dobra osnova iz preteklosti
osnove iz kulture in navad
davčna osnova iz dobička pri skladih
davčna osnova od dohodkov
pokojninska osnova od zadnjih deset let
najnižja zavarovalna osnova od sedanjega zneska zajamčene plače
osnova po čem, kako
osnova po zakonu o dohodnini
osnove po posameznih zavarovalnih razredih
osnove po 9. členu zakona o dohodnini

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

osnova za

bistvena sestavina kot izhodišče, potreba, pogoj
osnova za kaj
osnova za odpornost in dobro počutje
davčna osnova za plačilo dohodnine
lastna osnova za obstoj
osnova za davek
zakonska osnova za delovanje
materialna osnova za njihovo delo

USTALJENE ZVEZE: davčna osnova, pokojninska osnova, jušna osnova, nizka osnova, osnove in merila

osnôven -vna -o pridevnik

bistven, najpomembnejši
kdo/kaj biti osnoven
Zdravje je osnovno.
Sporočilnost je dokaj osnovna, saj omogoča zgolj pošiljanje SMS ter MMS sporočil.
Osnovna sta skrb in ljubezen do jezika!
kdo/kaj biti osnoven **pri čem, kje**
Občutek za mero je osnoven pri vsakem uravnovešanju.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

osnoven za

pogoj
kdo/kaj biti osnoven **za koga/kaj**

orodja, osnovna za marsikaterega profesionalnega uporabnika
vse osnovno za življenje
Uporabniški vmesnik je precej osnoven za današnje razmere.
Pritisk je osnoven za preživetje in obstajanje v nogometu, ki je moderno gladiatorstvo.

USTALJENE ZVEZE: osnovna šola, osnovni kapital, osnovna plača, osnovna sredstva, osnovni kapital, osnovni namen, osnovna pravica, osnovna in srednja šola

pámet -i samostalnik ženskega spola

1. sposobnost dojemanja, razsojanja

pamet **koga**
pamet človeka
pamet ljudi
pamet **glede česa/koga**
zdrava pamet glede zdravja
pamet glede etičnosti
pamet glede današnje situacije
pamet glede migrantov
pamet **v/na čem, kje, kdaj**
pamet v razvoju mesta in njegovega okolja
pamet v novih časih
zdrava pamet v svetu
pamet na pravem mestu
več pameti na vseh področjih

2. kot nagovor pozivanje k dobri in trezni odločitvi

pamet **v kaj, kam**
pamet v roke
pamet v glavo
pamet v dobro celega naroda

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

pamet o

védenje, razumevanje
pamet **o čem**
pamet o getu in taboriščih
pamet o pravni državi
mednarodna pamet o jugovzhodni Evropi
pamet o korektnosti

USTALJENE ZVEZE: tudi rodilniške zveze zdrava kmečka pamet, domača pamet, umetna pamet, lastna pamet, kratke pameti, počasne pameti, lepota in pamet

pamflét -a samostalnik moškega spola

sramotilni sestavek, spis
pamflet **proti čemu/komu**
pamfleti proti osamosvojitvi
pamflet proti kulturni politiki
pamfleti proti opozicijskim politikom
pamflet proti mesojedcem
pamflet **s čim**
pamflet z zmedeno vsebino
pamfleti z obtožbami
pamfleti z zgodovinsko neobjektivnimi trditvami

pamflet **v/na čem, kje, kako**
pamfleti v dnevnem časopisju
politični pamflet v podporo šolskemu ministru
pamflet v stilu dobrega diplomanta FDV
pamflet na sekretu nekega lokala
pamfleti na račun slovenske zunanje politike

USTALJENE ZVEZE:

politični pamflet, strankarski pamflet, navaden pamflet,
satire in pamfleti, polemike in pamfleti

panél -a samostalnik moškega spola

1. plošča

panel **s čim**

paneli s sončnimi celicami
strešni paneli s tricentimetrsko izolacijo
paneli z okvirno konstrukcijo

panel **za kaj**

termalni paneli za ogrevanje sanitarne vode
paneli za ogrevanje in hlajenje prostorov
paneli za zvočnike
paneli za testiranje in absorpcijo hrupa

2. posvet delovne skupine

panel **koga/česa**

panel uporabnikov
panel sodnikov

panel gostinstva

panel trgovin

panel **za kaj**

mednarodni panel za podnebne spremembe
panel za spremljanje podnebnih sprememb
nacionalni panel za ocenjevanje deviških oljčnih olj

panel **o čem**

panel o ekologiji in zaščiti okolja
panel o finančnih odnosih z javnostmi
panel o vplivih interneta

USTALJENE ZVEZE: solarni panel, sončni panel, strešni panel,
fasadni paneli, solarni paneli in toplotne črpalke, izolacijski
paneli in kabelske police

papír -ja samostalnik moškega spola

izdelek iz lesnih vlaken za pisanje, tiskanje, zavijanje

papir **iz česa, od kod**

papir iz cvetličarne
papir iz papirnice Vevče
papir iz cunj
papir iz čistega bombaža
papir iz smreke

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

papir za

namembnost, vrsta uporabe

papir **za kaj**

papir za peko
papir za potne liste
papir za denar

papir za tiskalnike
papir za risanje
papir za ovijanje

papir v

navadno v množini list, dokument

papir **v čem, kje**

papir v kuverti
papir v nabiralnikih
papir v slovenščini
papirji v predalu
papirji v torbi
papirji v mapah
papir **iz česa, od kod**
papir iz beležnice
papirji iz aktovke
papirji iz banke

papir z/s

navadno s prilastkom dokument

papir **z/s čim**

vrednostni papir z državnim jamstvom
vrednostni papir z določbo
uradni papir z glavo Mestne občine Maribor

papir o

potrdilo, dokazilo

papir **o čem/kom**

papirji o prodaji
papirji o lastništvu
papirji o orožju
papirji o izobrazbi
papirji o posvojitvi

USTALJENE ZVEZE: vrednostni papir, toaletni papir, navadni papir,
odpadni papir, papir v rokah

pártner -ja samostalnik moškega spola

1. oseba, v ljubezenskem odnosu z drugo osebo

partner **koga**

partner igralke
partner glasbenika
partner premierke
partner **za koga/kaj**
partner za hčer
partnerji za samske ljudi
partner za zvezo
partner za spočetje

partner **s čim**

partner z denarjem
partner z dovolj visokimi prejemki
partner s podobnim družbenim položajem in
temperamentom
partner s slabimi nameni

2. sodelavec, soigralec

partner **koga/česa**

partner posojilodajalca

partner podjetja

partner družbe

poslovni partner sejmišča

koalicijski partner desnice

partner **v/na čem, kje, kako**

partnerja v službi policije

partnerji v tujini

partner v studiu

partner v denarnih zadevah

partner na avstrijski strani

partnerji na podlagi pokojninskega načrta

partner **za kaj**

strateški partner za neživilske izdelke

domači partnerji za izdelavo določenih delov ali zaokroženih celot

partner za igranje šaha

partner **iz česa, od kod**

partner iz gospodarstva

partner iz tujine

partnerji iz jugoslovanskih podjetij

partner **pri čem, kje**

partner pri zastopanju interesov študentov

partnerji pri projektu

partnerja pri gospodarjenju

partner **s čim**

partner z izkušnjami

partner s takšno licenco

partner z vizijo in znanjem

USTALJENE ZVEZE: poslovni partner, strateški partner, socialni partner, partnerji in prijatelji, kupci in partnerji, družina in partner, starši in partnerji

penále -a samostalnik moškega spola

1. pogodbeni globa, kazni

penale **za kaj/koga**

velike penale za zamudo

penali za kasnitve

penal za nasprotno ekipo

nove penale za izvajalca

penale **zaradi česa**

penali zaradi neizpolnjenih plačilnih rokov

penali zaradi nespoštovanja pogodbe

Penali zaradi nedobavljenih količin elektrike so enormni.

2. prekršek

penale **nad kom**

penal nad igralcem

Si videl video, ko je bil dosojen penal nad njim?

USTALJENE ZVEZE: sodni penali, visoki penali, zamudni penali, zamudne obresti in penali, penale in kazni, škoda in penale, penal in rdeči karton

perílo -a samostalnik srednjega spola

oblačila, posteljina in drugo iz pralnega blaga

perilo **iz česa, od kod**

damsko perilo iz svile in čipk

perilo iz bombaža

perilo iz pralnega stroja

perilo iz sušilnika

perilo iz omare

perilo **pred/pod čim, kdaj**

oprano perilo pred sušenjem

otroško perilo pred prvo uporabo

spodnje perilo pod obleko

perilo pod krilom

perilo **v čem, kje**

perilo v gospodinjstvu

perilo v rdeči barvi

posteljno perilo v cvetličnem vzorcu

USTALJENE ZVEZE: spodnje perilo, žensko perilo, mesečno perilo, umazano perilo v javnosti

peró -ésa samostalnik srednjega spola

1. roževinasti izrastek iz kože pri pticah

pero **česa**

pero purana

pero sove

pero **na čem, kje**

pero na levem krilu

pero na klobuku

peresa na glavi

pero **za čim, kje**

pero za klobukom vaškega junaka

2. orodje za pisanje

pero **v čem, kje**

pero v rokah

pero v črnilu

pero v črnilniku

pero **s čim**

pero s prirezano konico

pero s krogličasto konico

3. ustvarjalnost umetnika, piščočega človeka

pero **koga/česa**

pero pesnika

pero novinarja

pero strokovnjaka

pero meseca/leta

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

pero za

namenskost delovanja, pobude

pero **za kaj**

pero za oporo in dušenje vibracij

nalivno pero za podpis

pero za metlo

pero za stvar

pero za ilustracijo

zlato peresi za odličnost v organizacijskem komuniciranju

žlahtno komedijsko pero za monokomedijo

prvo pero za najbolj branega avtorja

USTALJENE ZVEZE: nalivno pero, gostujoče pero, gosje pero, novinarsko pero

pésesem -smi samostalnik ženskega spola

krajše literarno delo v verzih, govornjeno ali peto

pesem **s česa, od kod**

pesem z zadnjega albuma

pesmi z vseh celin

pesmi z vsega sveta

ljudske pesmi z Murinih bregov

pesem **iz česa, od kod**

pesem iz srca

ljudska pesem iz grl in instrumentov ljudskih pevk in pevcev

pesem iz ljudske zakladnice

pesmi iz pesniške zbirke

pesmi iz Bele krajine

pesem **na čem, kje**

zadnja pesem na plošči

pesem na lestvici

pesem **s čim**

pesem z naslovom ...

pesem z akrostihom

pesem s praznično tematiko

pesem **za koga/kaj**

pesmi za odrasle

pesmi za otroke

pesem **o kom/čem**

pesmi o njem

pesmi o Krasu

pesmi o svobodi

pesem **v čem**

pesmi v slovenščini

pesmi v učbeniku

pesmi v izvedbi vokalnega okteta

USTALJENE ZVEZE: ljudska pesem, narodna pesem, slovenska pesem, umetna zborovska pesem, pesem tedna, pesem Evrovizije, pesem v prozi, s pesmijo in plesom, ljudske pesmi in napevi

písmo -a samostalnik srednjega spola

1. zapisano sporočilo kot pošiljka

pismo **koga/česa**

pisma oboževalcev

pismo gospe Anice

pismo **komu/čemu**

grozilno pismo njegovim domačim

pismo **za koga/kaj**

pismo za deklo

pismo za dedka Mraza

pismo za pomoč

pismo **od/iz/z koga/česa, od kod, od kdaj**

pismo od nje

pismo od doma

pismo od sina

pismo iz tujine

pismo iz poštnega nabiralnika

pismo iz stare skrinje

pismo z Gorenjske

pismo z drugega avgusta

pismo **o kom/čem**

pismo o svojih namerah

pismo **s čim**

pismo z uradnim pečatom

pozdravno pismo z željami

pismo z belim praškom

pismo **med kom/čim**

pisma med njim in kasnejšo ženo

pisma med starejšima bratoma

pismi med dvema izjemnima ženskama

2. pisna izjava, pogodba, listina

pismo **koga/česa komu/čemu** navadno s prejemnikom v dajalniku

odprto pismo raziskovalcev vladi

pisma bralcev bralcem

poverilno pismo ministra vodji diplomatskega

predstavništva v tujini

pisma podpore splošni bolnišnici

pismo **za koga/kaj**

pismo za javnost

pismo za revijo

pismo za dnevnik

pastirsko pismo za četrto adventno nedeljo

pismo **o čem**

pismo o nameri

pismo o evtanaziji

pismo **s čim**

pismo s priporočilom

pismo z nezaupnico

pismo s podpisi

USTALJENE ZVEZE: pismo meseca, sveto pismo, garantno pismo, odprto pismo, darilno pismo, anonimno pismo, protestno pismo

plán -a samostalnik moškega spola

1. načrt

plan **česa/koga**

plan dela

plan razvoja

plan občine

plan države

plan gradbišča

plan kmetov

plan **za kaj/koga, za kdaj**

novi plan za urejanje prostora

dolgoročni plan za razvoj obrti, industrije in poslovnih dejavnosti

strateški plan za obdobje naslednjih petih let

plan za bolnika z rakom prostate

plan za letos

plan **s čim/kom**

strateški plan s projekti

plan z novim albumom
plan z obstoječo mrežo šol
plan s svojo redno stranko
plan **o čem**
plan o decentralizaciji
plan o vzpostavljanju informacijske družbe
plan **glede česa**
prostorski plan glede poteka avtoceste
veljavni plan glede stavbnih zemljišč
plan glede nudenja storitev

2. razvrstitev oseb, predmetov na sliki, posnetku
plan **koga/česa**
plan portretirancev
plan dokumentarca
plan razstave

USTALJENE ZVEZE: prostorski plan, dolgoročni plan, terminski plan, letni plan, plan in analize, plani in programi

plástika -e samostalnik ženskega spola

1. masa

plastika **česa**
polprozorna plastika ohišja
plastika pokrova
topla plastika sedeža
zaščitna plastika podvozja
plastika **v/na čem**
kakovost plastike v notranjosti
plastika v vseh oblikah in barvah
plastika na armaturi
plastika na notranjih oblogah
plastika **s čim**
plastika z optičnimi vlakni
plastika z videzom kroma
plastika z leskom aluminija
prožna plastika z dodatkom bakra
plastika **iz česa**
bio plastika iz naravnih materialov
plastika iz metanola
plastika iz biosurovin
plastika iz nafte
plastika **za kaj**
trda plastika za boljši oprijem
plastika za enkratno uporabo
plastika za plastenke
plastika za prevajanje elektrike
plastika za poletne skoke

2. izdelek iz trdega materiala, kip, relief

plastika **koga/česa**
mala plastika kiparja
velika kovinska plastika vrtnarja
plastika deklice
lesene plastike fetišev
plastika **v čem**
male plastike v kamnu

mala plastika v patinirani glini
velika plastika v lesu
plastika **s čim**
plastike z živalskimi ali antropomorfnimi formami
mala plastika z erotičnim pridihom
male plastike z naslovom Deljene identitete
plastika **iz česa**
male plastike iz različnih obdobij
plastike iz odpadnih materialov
manjše plastike iz žgane gline
vrtne plastike iz peščenjaka
plastika **za kaj/koga**
zasnova plastike za nagrado piranesi
plastike za znane naročnike

USTALJENE ZVEZE: mala plastika, trda plastika, prozorna plastika, cenena plastika, kovina in/ali plastika

plášč -a samostalnik moškega spola

vrhnje oblačilo koga, vrhnja pokrivna in varovalna plast česa

plášč **koga/česa**

plášč gosta
plášč starke
plášč dedka Mraza
plášč kože
gumijasti plášči koles
plášč naivnosti
plášč ljubezni
plášč **iz česa**
plášč iz kašmirja
plášč iz umetnega krzna
plášč iz pletiva
plášč iz maha
nekakšen plášč iz sadnega sladkorja
plášč iz gume
plášč iz termoplastičnega PVC
plášč **s čim**
plášč s kapuco
plášč z obrobo na rokavih in ovratniku
široki plášč s kratkimi rokavi
plášč z zračnico
plášč z vgrajenimi električnimi grelci
Obnovite kisli plášč kože z rahlo okisano vodo.
Danes proizvajajo avtomobilске plášče z dobesedno tisoči različnih vzorcev kanalov, ki jim včasih nedomiselnost pravijo dezeni.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

plášč za

namensko pokrivalo, varovalo

plášč **za kaj/koga**

plášč za hladne zime

novi plášči za kolo

avtomobilski plášči za osebna, poltovorna in tovorna vozila

plášči za vojsko

zaščitni plášč za pilote

K cestnemu kolesu kupijo še gorskega, poleg tega mnogi menjavajo plašče za različne terene.

Pri preobremenjenosti trave na igriščih si pomagamo s takoimenovanimi zaščitnimi plašči za trate, ki so na voljo v specializiranih trgovinah.

USTALJENE ZVEZE: kopalni plašč, krzneni plašč, dežni plašč, zimski plašč, črni plašč, zaščitni plašč, ozonski plašč, mašni plašč

pláz -a stil. -ú samostalnik moškega spola

1. gmota zemlje, snega, ki se odtrga od podlage in drsi navzdol

plaz **česa**

plaz snega

plaz kamenja

plaz blata

plaz **v/na/pri čem, kje**

plaz v Logu

plaz v gorah

plaz v dolini

plaz v občini

plazovi v porastu

snežni plaz na italijanski strani

plaz na smučišču

plaz pri pokopališču

plaz pri Zalem Logu

plaz **s česa, od kod**

zemeljski plazovi z vzpetin

plaz z gore

plaz s hriba

plaz s severne stene

2. ekspresivno velika dinamična količina česa

plaz **česa**

plaz obtožb

plaz kritik

plaz vprašanj

plaz navdušenja

plaz protestov

plaz stečajev

plaz **v čem, kje**

plaz v stranki

plaz v mislih

USTALJENE ZVEZE: zemeljski plaz, snežni plaz, kamniti plaz, ledeni plaz, katastrofalen plaz, poplave in plazovi

pláža -e samostalnik ženskega spola

1. kraj, prostor ob vodi, namenjen kopanju in sončenju

plaža **v/na čem, kje**

mestna plaža v Kopru

kilometer dolga peščena plaža v Sydneyju

mestna plaža na Ježici

rajska plaža na eksotičnem otoku

tropske plaže na jugu

plaža **s čim**

plaža s turkizno modrim morjem

peščene plaže s palmami

plaža z mivko in palmami

urejena plaža z zelenico

2. navadno ekspresivno namensko delo ali vsebina brez kvalitete ali umetniške vrednosti

plaža **v/na čem, kje**

plaža v knjigarnah

plaža na knjižničnih policah

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

plaža za

vrsta čtiva, namenskost določene vsebine

plaža **za koga/kaj**

lahkotna bralna plaža za zdolgočasno slovensko

prebivalstvo

v pretenciozen artizem preoblečena plaža za natanko

enkratno (ne)uporabo

USTALJENE ZVEZE: lepa peščena plaža, nudistična plaža, portoroška plaža, snežna plaža pod Vitrancem, literarna plaža

plés -a samostalnik moškega spola

1. zaporedje določenih korakov, gibov, navadno ob glasbeni spremljavi

ples **česa/koga**

ples četvork

ples indijancev

obredni plesi ljudstev Bližnjega in Srednjega Vzhoda

ples **na/v/ob čem, kje, kako**

ples na vodi

ples na ledu

ples na drogu

ljudski ples v dvočetrtinskem taktu

klasični ples v paru

erotični ples ob drogu

ples **iz česa, od kod**

plesi iz okolice Ljubljane

plesi iz Rezije

kmečki plesi iz cele države

ples **po čem, kje, kdaj, kako**

ples po žerjavici

plesi po pokrajinah

sodobni plesi po drugi svetovni vojni

terapevtski ples po metodi petih ritmov

ples po italijanski šegi

2. sporočilno premikanje, gibanje določenih živali

ples **česa**

ples kresničk

ples čebel

ples opic

ples kitov

3. vrsta glasbe

4. družabna prireditev

ples **koga/česa**

ples svatov

ples maturantov

ples Gimnazije Celje

ples kurentov

ples čarovnic
ples v/na/po čem, kje
letni ples v hotelu
ples v mestnem parku
ples v šoli
ples v predstavi
ples na ulici
ples na hotelski terasi
tradicionalni ples na Dunaju
ples po mizah

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

ples v/z

vrsta družabnega plesa in družabne prireditve nasploh

ples v čem, kje
ples v maskah
ples v starih nošah
ples v kolu
ples v polfinalu
ples v dežju
ples z/s čim/kom
ples s klobuki
ples z metlo
ples z meči
ples z ognjem
ples z zvezdami
ples z očetom
ples z možem

ples za

vrsta in namen skladbe ali dogodka

ples za koga/kaj
ples za dve osebi
ples za pare
ples za vse starostne kategorije
ples za dobro letino
ples za veliki orkester
plesi za petglasni inštrumentalni sestav
ples za klavir

USTALJENE ZVEZE: sodobni ples, standardni ples, maturantski ples, ljudski ples, orientalski ples, glasba in ples

plôšča -e samostalnik ženskega spola

1. plosk predmet, površina

plošča koga/česa
plošča hleva
plošča štedilnika
plošča tiskalnika
plošča Pankrtov
plošča skupine
plošča leta
plošče biskvita
plošča v/na čem, kje
plošča v rjavi barvi
plošča v spomin na dogodke

nakladalna plošča v pritličju
plošča v slovenščini
plošča v maniri madžarskega čardaša
Omenjeni pas je nastal med afriško geotektonsko ploščo na jugu in evrazijsko na severu.

plošča iz česa

plošča iz prozorne plastike
plošča iz belega marmorja
plošča iz umetnih materialov
ploščice iz listnatega testa

2. ploska konstrukcija na nosilnih zidovih

plošča v/na čem, kje
plošča v metliškem gradu
etažne ploščice v starih kamnitih hišah
plošča na hiši mlade družine
plošča na novem skednju
plošča iz česa
ploščice iz vlaknatega cementa
plošča iz nerjavečega jekla

3. na večjem krožniku servirane različne jedi za več oseb

plošča česa
plošča predjedi
plošča sirov
plošča za koga/kaj
plošča za dve osebi
plošča za predjed

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

plošča z/s

vrsta in lastnosti ploščatega predmeta

plošča s čim
plošča z naslovom ...
plošča z vsemi stikali
plošča s procesorjem
plošča s čipovjem
zidna plošča s policami
plošča s klasično glasbo

plošča za

namenski ploščat predmet, površina

plošča za kaj/koga
ploščice za talne obloge
plošča za lazanjo
plošča za kuhanje
temeljna plošča za začetek gradnje športnega parka
plošča za ljubitelje tega zvoka
ploščice za otroke

USTALJENE ZVEZE: armaturna plošča, spominska plošča, matična plošča, vezana plošča, osnovna plošča, matična plošča, gramofonska plošča, ploščice in kasete

pocéni -- pridevnik

1. nizkocenovni

kaj/kdo biti poceni glede/zaradi česa/koga
Seminar je sorazmerno poceni glede na realne stroške.

Prevoz je v vsakem primeru zelo poceni zaradi števila turistov.

Takšne inovacije niso poceni zaradi visokih stroškov zdravljenja.

Delovna sila je poceni zaradi nizkega vložka v delavce.

Odvetniki niso poceni zaradi tarif in dolžine procesov.

2. ekspresivno malovreden, slab

kdo/kaj biti poceni

Ti ljudje so poceni!

Nasploh Albanija ni poceni država.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

poceni za

nedrag, cenovno zelo ugoden

kaj biti poceni za kaj/koga

poceni za ameriške razmere

privlačno poceni za nakup

še dovolj poceni za izdelavo izmenljivih britvic za enkratno uporabo

poceni za tujce kot za naše državljane

poceni za širše občinstvo

poceni za turiste

USTALJENE ZVEZE: poceni delovna sila, poceni izdelek, poceni model, poceni nakup, dobre in poceni restavracije

podátek -tka samostalnik moškega spola

navadno v množini dejstvo o stvari, pojavu, dejanju, poteku

podatek **koga/česa**

podatki agencije

podatki policije

podatki urada

podatki ankete

podatek **za kaj/koga**

podatki za nepremičnine

podatki za posamezne občine

podatki za prvo polletje

podatki za rejce

podatki za zaposlene v javnem sektorju

podatek **v/na čem, kje**

podatki v bazi

podatki v poslovnih knjigah

podatki v učbeniku

podatki v preglednici

podatki na embalaži

podatki na spletnih straneh

podatki na osebnih dokumentih

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

podatek o

določeno dejstvo, ki omogoča nadaljnje delovanje

podatek **o čem/kom**

podatki o poslovanju

podatki o odkupu in cenah kmetijskih in gozdarskih

pridelkov

podatki o osumljencih

podatki o kandidatih

podatek iz/z/s

izvor sporočila

podatek **iz/z/s česa, od kod**

podatki iz zemljiške knjige

podatki iz enciklopedije

podatki iz različnih virov

podatki iz raziskave javnega mnenja

podatki iz preteklosti

podatki z razstave

podatki z obiska

podatki s tiskovne konference

podatki z interneta

USTALJENE ZVEZE: navadno v množini osebni podatki, statistični podatki, tehnični podatki, neuradni podatki, uradni podatki, osnovni podatki, zadnji podatki, podatki in informacije

pôdel -dla -o pridevnik

navadno v povedku zelo negativen glede lastnosti in ravnanja

kdo biti podel

Ni treba biti podel, da bi bila komedija dobra.

Vedela je, da zna biti podel, a si ne bi nikoli mislila, da je sposoben česa tako krutega.

Nenadoma sem se sama sebi zazdela neznanško podla.

Ne počutijo se podli, če zapravljajo denar, ki ga nimajo.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

podel z/s/pri

zelo negativen v odnosu

kdo biti podel **s kom/čim**

Ker sem bil nesrečen, sem bil podel z ljudmi.

kdo biti podel **pri čem/kom**

Bes Nemcev pa je bil bolj podel pri trpinčenju.

USTALJENE ZVEZE: podel fant, podla laž, podla obtožba, podlo podtikanje, nizkoten in podel

podlóga -e samostalnik ženskega spola

1. snov za notranjo stran oblačila, obuvala, opreme

podloga **česa**

podloga plašča

podloga škornja

podloga klobuka

podloga kovčka

podloga **iz česa**

podloga iz umetnega krzna

podloga iz filca

podloga iz mrežaste tkanine

2. osnova, na katero se kaj postavi

podloga **česa**

podloga preproge

podloga znamke

podloga dokumenta

slikovna podloga poročila

podloga **iz česa**

podloga iz sena

podloga iz umetne trave

podloga iz testa
podloga iz lepenke
podloga iz plastike
podloge iz datotek

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

podloga/podlaga za

namenska osnova, ki omogoča boljši obstoj, delovanje določenega izdelka

podloga **za kaj**
podloga za miško
podloga za čevlje
notranja podloga za hladnejše dni
podloga za asfalt
podlaga za film

USTALJENE ZVEZE: snemljiva podloga, nepremočljiva podloga

podložnik -a samostalnik moškega spola

1. pripadnik podrejenega nižjega sloja glede dolžnosti in pravic

podložnik **koga/česa**
podložnik kralja
podložnik gospodstva
podložnik države

2. kdor je v podrejenem odnosu, položaju in zvesto sledi nekim ukazom, smernicam

podložnik **koga/česa**
podložniki župana
podložnik zahoda
podložniki kapitalizma

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

podložnik za

namenska podrejena vloga

podložnik **za kaj/koga**
podložnik za vse čase
podložnik za vsa fizična dela
podložniki za nemško ljudstvo

USTALJENE ZVEZE: fevdalni podložnik, zvesti podložnik, gospodarji in podložniki

podóba -e samostalnik ženskega spola

1. predstavitev v sliki ali besedi

podoba **česa/koga**
podoba obraza
podoba Trsta
podoba Cankarja
podobe žensk
podoba **na čem, kje**
podoba na plakatu
podobe na majicah
podobe na stenah in stropu
podoba **s čim**
podoba z logotipom
interaktivne trirazsežne podobe z odtisom vodnega žiga
fotografske podobe s precizno osenčenostjo

podoba z dvema obrazoma

2. lastnost, značilnost

podoba **česa/koga**
podoba sveta
podoba Slovenije
podoba naselja
podoba očeta

3. pojav kot del spomina, domišljije

podoba **iz česa, od kod**
podobe iz davnih težkih časov
podobe iz preteklosti
podobe iz sanj
podobe iz spanja

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

podoba v/na

nastop, predstavitev

podoba **v/na čem, kje**
podoba v javnosti
podoba v medijih
podoba v politiki
podoba na odprti politični sceni
podoba na televiziji

podoba o

miselna predstava, razlaga

podoba **o čem/kom**
podoba o naši preteklosti
podoba o svetu okoli sebe
podoba o njem

USTALJENE ZVEZE: celostna podoba, zunanja podoba, nova podoba, grafična podoba, besede in podobe

podóben -bna -o pridevnik

ujemalen po bistvenih lastnostih

kdo/kaj biti podoben **komu/čemu**
podoben očetu
podobna žogi
podobna hrvaščini
podobna ošpicam
kdo/kaj biti podoben **kot kaj čemu, kako** z dajalnikom
podoben kot jajce jajcu
kdo/kaj biti podoben **v čem, kako**
podoben v mnogo ozirih
podoben v tem smislu

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

podoben po

ujemalen, prekriven glede na določeno lastnost

kdo/kaj biti podoben **po čem, kako**
podoben po moči
podoben po videzu
podobne po strategiji
podobni po stilu

USTALJENE ZVEZE: zelo podoben primer, podoben položaj, podobna težava, na podoben način

podpredsednik -a samostalnik moškega spola

namestnik predsednika oz. voljenega vodje

podpredsednik **česa/koga**

podpredsednik vlade

podpredsednik stranke

podpredsednik društva

podpredsednik vseh upokojencev

podpredsednik **za kaj**

podpredsednik za gospodarstvo

podpredsednik za področje naravoslovja, tehnike in biomedicine

podpredsednik za strateške zadeve

podpredsednik **v čem, kje**

podpredsednik v administraciji

podpredsedniki v prvi vladi

podpredsednik v razvojnem oddelku

USTALJENE ZVEZE: dosedanji podpredsednik, takratni podpredsednik, predsednik in podpredsednik, minister in podpredsednik

podrépnik -a samostalnik moškega spola

oseba z neetičnimi nameni

podrépnik **koga/česa**

podrépnik predsednika

podrépnik zmagovalcev

podrépniki režima

podrépnik **v čem, kje**

podrépniki v policiji

podrépniki v Ljubljani

njegovi podrépniki v teh državah

podrépnik **pri kom/čem, kje**

podrépnik pri policiji

njihovi podrépniki pri Združenih narodih

USTALJENE ZVEZE: policijski podrépnika, okupatorjevi podrépniki, plačani podrépniki, opozicijski podrépniki, slovenceljni in podrépniki, njegovi somišljeniki in podrépniki

področje -a samostalnik srednjega spola

1. omejeno delovanje, dejavnost

področje **česa**

področje kulture

področje kmetijstva

področje dela

področje izobraževanja

področje zdravstva

področje trženja

področje **s čim/kom**

področje s specifično strokovno terminologijo

delovno področje z dobro perspektivo in zdravim okoljem

žanrsko področje z največ bralci

področje **v/na čem, kje** navadno s prilastkom

poslovno področje v podjetju

turistična področja v kmetijstvu

področje na katedri za tržno komuniciranje

finančno področje na področju gospodarstva

2. omejen prostor z določenimi značilnostmi, območje

področje **česa/koga**

področje črnih gradenj

področje hudournikov

področje poplav

področje plazov

področja **s čim/kom**

področja z zdravo, neokrnjeno naravo

področje z ugodnim vremenom

področja z medvedi

področja z mešanim prebivalstvom

področja z zelo starim prebivalstvom

področje **v/na čem, kje** navadno s prilastkom

kmetijska področja v Sloveniji

najtežje dosegljiva področja v lobanji

dvojezično področje na avstrijski strani

refleksna področja na stopalih

področja na disku

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

področje za

namenskost delovanja, dejavnosti, prostora

področje **za kaj/koga**

področje za razvoj kadrov

področje za poslovanje

področje za telekomunikacije

področja za izgradnjo komunalne infrastrukture

področje za stanovanjsko gradnjo in mirne dejavnosti

omejeno področje za tuje obiskovalce

pomembna področja za prebivalce

zaščiten področja za ptice

USTALJENE ZVEZE: delovno področje, gospodarsko področje, kulturno področje, strokovno področje, področja in dejavnosti

podstáva -e samostalnik ženskega spola

1. osnova, temelj

podstava **česa**

podstava besede

podstava tvorjenke

podstava **za kaj**

podstava za tvorjenko

podstava za priimek

2. podlaga, izhodišče

podstava **česa**

podstava učenja od mladosti do starosti

USTALJENE ZVEZE:

imenska podstava, večdelna podstava, besedotvorna podstava

podstávek -vka samostalnik moškega spola

spodnji nosilni del

podstavek **iz česa**

podstavek iz lesa ali opeke

podstavek iz nabrežinskega kamna

podstavek iz vej

podstavek iz garaž pod njim
podstavek **pod čim**
papirnati podstavek pod kozarcem
podstavki pod cvetličnimi lončki
plutovinast podstavek pod mizo

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

podstavek za

namenska osnova, podlaga

podstavek **za kaj**

keramični podstavek za jajce

podstavek za svečo

betonski podstavek za bivalni kontejner

podstavek za spomenik

podstavek za miško

USTALJENE ZVEZE: lesen podstavek, kamnit podstavek, betonski podstavek, vrtljiv podstavek, posode in podstavki

pòdtíp -a samostalnik moškega spola

enaka ali podobna značilnost

podtip **česa**

podtip virusa

podtip raka

podtipi influence

podtip harmonik

podtip letala

podtip **s čim**

unikatni podtipi z dodatnim imenom nahajališča

določen podtip z imenom 'Priimek'

USTALJENE ZVEZE: navadno v množini različni podtipi, posamezni podtipi, številni podtipi, tipi in podtipi

pòdtón -a samostalnik moškega spola

spremsveni pojav, ki navadno izraža razpoloženje

podton **česa**

podton besed

podton članka

bledikast podton kože

podton nezaupanja

podton **v čem**

podton v glasu

podton v diskusiji

podtoni v jeziku

USTALJENE ZVEZE: ironičen podton, humoren podton, rasističen podton, toni in podtoni

pòdvrsta -e samostalnik ženskega spola

1. sistemska kategorija, podrejena določeni vrsti

podvrsta **česa**

podvrsta kormorana

podvrsta virusa

podvrste janeža

podvrsta **s čim**

podvrsta z belimi cvetovi

podvrsta z drugo gensko različico
podvrsta s podobnim zdravilnim delovanjem

2. različni pojavi ali pojavne oblike znotraj iste vrste

podvrsta **česa**

podvrsta dohodnine

podvrsta grafikona

podvrste epilepsije

USTALJENE ZVEZE: posebna podvrsta, morfološko različne podvrste, kontinentalna podvrsta, ogrožena podvrsta, vrste in podvrste

poglavár -ja samostalnik moškega spola

voditelj določene skupnosti

poglavar **česa/koga**

poglavar cerkve

poglavar družine

poglavar plemena

verski poglavar muslimanov

poglavar **na čem, kje**

vrhovni poglavar na vatikanskem griču

eden najvplivnejših plemenskih poglavarjev na severu države

najmočnejši cerkveni poglavar na Slovenskem

USTALJENE ZVEZE: državni poglavar, vrhovni poglavar katoliške cerkve, plemenski poglavar, državni poglavar in predsednik

poglavje -a samostalnik srednjega spola

1. oblikovno in vsebinsko zaključen del neke besedilne celote

poglavje **česa**

poglavje knjige

poglavje članka

poglavje zakona

poglavje interpelacije

poglavje **o čem**

poglavje o šolstvu

poglavje o nogometu

poglavje o človeku

poglavje **v čem, kje**

poglavje v teoriji podjetništva

poglavje v epski pripovedi

posebno poglavje v novi strategiji

poglavje **iz česa**

poglavja iz obče geografije

poglavja iz glasbene estetike

izbrana poglavja iz didaktike

poglavje **s čim**

poglavje z naslovom

poglavje s kronološkimi preglednicami

poglavja z zgledi

2. navadno ekspresivno časovno obdobje življenja, bivanja

poglavje **česa/koga**

poglavje življenja

poglavja zgodovine

poglavje evolucije

poglavje jazzista

poglavje **v/pri čem, kje**

poglavje v ljubljanskem življenju

poglavje v tvojem življenju

ново poglavje pri odnosih s Češko

posebno poglavje pri zdravljenju malarije

ново poglavje pri mednarodni uveljavitvi Akademije za glasbo

poglavje **iz česa**

nesklenjeno poglavje iz polpretekle slovenske zgodovine

poglavja iz naše preteklosti

poglavja iz avtoričine mladosti

USTALJENE ZVEZE: novo pogajalsko poglavje, naslednje posebno poglavje, zadnje poglavje, poglavja in podpoglavja, knjiga in poglavje

pogòj -ója in -ôja samostalnik moškega spola

1. navadno v množini, navadno s prilastkom dejansko stanje, ki omogoča potek, uresničitve česa

pogoj **česa**

pogoj sprave

pogoji odobritve pravnega posla

okvirni pogoji pogodbe

pogoji razpisa

pogoj **iz česa**

pogoj iz razpisne dokumentacije

pogoji iz pogodbe

pogoji iz pravilnika

pogoj **v/na čem, kje**

nominalni pogoji v zvezi z inflacijo

dodatni pogoj v skupni pogajalski platformi

cenovni pogoji na trgu

tekmovalni pogoji na zahtevnem terenu

pogoj **po čem**

pogoji po nacionalni zakonodaji

dodatni pogoji po slovenskem podpisu

pogoji po kriterijih, objavljenih na javnem razpisu

pogoj **glede česa**

izpolnjen pogoj glede starosti

nesprejemljivi pogoji glede nagrade

ponižujoči pogoji glede njihovih želja

2. navadno v množini **razmere**

pogoj **česa/koga**

pogoji gospodarjenja

materialni, psihološki in moralni pogoji delavcev

pogoji dela

določeni pogoji rabe

pogoj **pri kom/čem, kje**

ugodnejši pogoji pri dobaviteljih

enaki pogoji pri dostopu do knjige

zaostreni pogoji pri najemanju novih dolgoročnih posojil

pogoj **v/na čem, kje**

bivalni pogoji v mojem stanovanju

delovni pogoji v podjetju

življenjski pogoji na kmetijah

pogoji na ledenikih

pogoj **glede česa**

zaostreni pogoji glede registracije generičnih zdravil

terminski pogoji glede treningov

precej zahtevnejši pogoji glede nadzora

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

pogoj za

možnost uresničitve česa

pogoj **za kaj/koga**

pogoji za upokojitev

temeljni pogoji za izobraževanje

dobri pogoji za nakup električne energije

USTALJENE ZVEZE: izpolnjeni pogoj, ugoden pogoj, splošni pogoj, razpisni pogoj, zakonski pogoj, način in pogoji, merila in pogoji

pogójen -jna -o pridevnik

navadno v povedku možen, omogočen, uresničljiv

kaj biti pogojen **s čim**

Nadaljnja širitev prodajno-servisne mreže je pogojena z rastjo prodaje.

Kosovne delnice niso pogojene z evrom.

Prihodnost slovenskih dobaviteljev je pogojena s kakovostjo, inovativnostjo, stalnimi izboljšavami.

Odnos med dijaki in učiteljem je vedno pogojen z medsebojnim spoštovanjem in sodelovanjem.

USTALJENE ZVEZE: pogojna kazen, pogojna obsodba, pogojni izpust, vremensko pogojene težave, začasni in pogojni odvzem, zaporna ali pogojna kazen

pogrínjek -jka samostalnik moškega spola

priprava mize za obrok eni osebi

pogrinjek **koga/česa**

pogrinjek sladokuscev

tedenski pogrinjek članic društva

pogrinjek dobrot

pogrinjek hotela

pogrinjek **na čem, kje**

pogrinjek na mizi

pogrinjek na prtju

pogrinjek na razstavi

pogrinjek na domačem vrtu

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

pogrinjek za

priprava mize za obrok glede na vrsto in namen gostitve

pogrinjek **za koga/kaj**

pogrinjek za eno osebo

pogrinjek za goste

pogrinjek za večerjo

pogrinjek za obrok iz štirih jedi

USTALJENE ZVEZE: praznični pogrinjek, velikonočni pogrinjek, slavnostni pogrinjek, jedi in pogrinjki, prt in pogrinjki

pohléven -vna -o pridevnik

1. poslušen, skromen

kdo/kaj biti pohleven **kot kaj**

Je pohleven kot pes.

Irvine je bil zadnji dve leti druženja z Nemcem pohleven kot mucek.

So pohlevni kot ovčice.

Jakič bi želel, da so drugi navijači pohlevni kot ovčke.

2. netežaven, nenapadalen

kdo/kaj biti/postati pohleven **kot kaj**

Jakič bi želel, da so drugi navijači pohlevni kot ovčke.

Hrust je postal pohleven kot muca.

Potencialni lumpi so skompresirali svojo kipečo kri in postali pohlevni kot hlevski prežvekovalci.

USTALJENE ZVEZE: pohleven kužek, pohlevne ovce, ponižen in pohleven, ubogljiv in pohleven

pójem -jma samostalnik moškega spola

1. miselna predstava, ocena o določeni vsebini

pojem za kaj

pojem za domačnost

Rabe pozitivnih pojmov za opisovanje internetnih dejavnosti zato po njegovem mnenju niso naključne, ampak imajo jasen komercialen interes.

pojem v čem, kje

osrednji pojem v sociološki teoriji

drugi pojem v računovodstvu

trije ključni pojmi v tem poslu

pojem iz česa

osnovni pojmi iz geometrije

razlaga pojma iz slovarčka

pojem iz antične tradicije

2. navadno v povedku izjemna vrednost, ocena

biti pojem **za kaj**

Fatalka je pojem za žensko, katere ljubezen moškega lahko zapelje celo v pogubo, a se ji ne more upreti.

Gostota je zelo pomemben pojem za razumevanje koncentracij raztopin.

Hrvaško morje je bilo že od nekdaj pojem za slovenske potapljače.

Pojem za dobro odejo je, da je mehka, topla, lahka.

Slovenska postmoderna je zbirni pojem za soobstoj teh različnih usmeritev.

pojem v čem, kje

že pravi pojem v slovenskem prostoru

Ostaja pojem v slovenskem nogometu.

Uspešno so delovali več desetletij in bili pojem v slovenskem lokalnem novinarstvu in medijskem prostoru.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

pojem o

znanje, razlaga, ocena

pojem o čem

temeljni pojmi o uporabi teorij ravnanja v praksi socialnega dela

razčiščeni pojmi o trženju oziroma marketingu

Razočara nas, če nimaš niti najmanjšega pojma o pripravljanju jedi.

Nima pojma o vlaganju denarja.

USTALJENE ZVEZE: osnovni pojem, zelo širok pojem, temeljni pojem, ključne besede in pojmi

poklíc -a samostalnik moškega spola

1. delovna usposobljenost za stroko, določene vsebine

poklic česa

poklic mizarja

poklic avtomehanika

poklic geologa

poklic s čim

poklic s tveganjem

poklic s fakultetno izobrazbo

poklic z mojstrskim izpitom

poklic z močnim obrtnim znanjem

poklic po čem

obrti poklici po dualnem sistemu izobraževanja

poklici po vajenskem sistemu

poklici po programih nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja

2. navadno s prilastkom dejavnost

poklic česa

naravni poklic soproge in matere

trajen poklic znanstvenika

poklic človeka, ki skrbi za gozd

poklic s čim

poklic s poslanstvom

poklic z odrekanjem

poklic z omejenim rokom trajanja

poklic s posebno odgovornostjo

poklic po čem, kje, kdaj

poklici po različnih regijah

poklic po končani karieri

civilni poklici po prenehanju vojaške službe

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

poklic v

navadno v množini strokovna usmeritev

poklic v čem, kje

poklici v lesarski stroki

poklici v kovinarstvu

poklici v vrtnarstvu in cvetličarstvu

poklici v kulturi

poklici v zdravstvu

poklic za

namenskost

poklic za koga

poklic za punce

poklic za ženske

poklici za ljudi, ne za moške ali ženske

poklic za mlade na podeželju

USTALJENE ZVEZE: deficitarni poklic, igralski poklic, svobodni poklic, dejavnosti in poklici, izobrazba in poklic

pokriválo -a samostalnik srednjega spola

zaščita na čem, navadno na glavi

pokrivalo **za kaj/koga**

pokrivalo za glavo

pokrivala za žaromete

pokrivalo za motocikel

zaščitno pokrivalo za čebelarje

pokrivalo **s čim**

pokrivalo s širokimi krajci

maskirno pokrivalo z izrezom za oči in usta

pokrivalo z dolgimi naušniki

USTALJENE ZVEZE: naglavno pokrivalo, damsko pokrivalo, papirnato pokrivalo, oblačila in pokrivala, očala in pokrivala

pokròv -òva samostalnik moškega spola

1. zgornja zapora

biti kot pokrov **za kaj**

So kot pokrovi za čajnik.

Pladenj služi kot pokrov za predal z zelenjavo.

Odlagalnik rabi kot pokrov za zaščito vlečnega mehanizma pred prahom.

pokrov **česa**

pokrov posode

pokrov škatle

pokrov školjke

2. zaščita

pokrov **česa**

pokrov motorja

pokrov prtljažnika

pokrovi koles

pokrov klavirja

pokrov **na čem, kje**

pokrov na ventilu

pokrovi na režah

pokrov na jašku

pokrov na cisterni

pokrov **s čim**

pokrov z manjšimi luknjami za kroženje zraka

profiliran motorni pokrov z izbočenimi blatniki

protiviharen pokrov z varnostnim zapiranjem

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

pokrov za

zapiralo

pokrov **za kaj**

pokrov za jašek

pokrov za svečo

pokrov za vtičnico

pokrov za rezervoar

pokrov za gorivo

USTALJENE ZVEZE: motorni pokrov, okrasni plastični pokrov, prednji pokrov, motorni pokrov in odbijač, odklenjena vrata ali pokrov prtljažnika

pôlbràt -bráta samostalnik moškega spola

1. moška oseba z enim skupnim staršem glede na razmerje s sorojenci

polbrat **koga/česa**

polbrat Bojana

polbrat predsednika

Ta pasma je polbrat bika Basko v kombinaciji z bikom Haxinus.

Bik Iglu je polbrat bika Izjemna.

polbrat **iz česa, od kod**

polbrat iz maminega prvega zakona

polbrat iz Nemčije

polbrat **po kom/čem, kako**

polbrata po očetu

polbrat po očetovi strani

2. kaj lastnostno sorodnega, podobnega

polbrat **česa**

Lotila se je primerjave položaja »starejšega polbrata baleta« in »nezakonskega sodobnega plesa«.

USTALJENE ZVEZE: starejši polbrat, polbrat in polsestra

poligón -a samostalnik moškega spola

prostor za vadbo, preizkušanje veščin

poligon **česa/koga**

prestizni poligon arhitekture

svoj poligon manipulacije

priljubljeni poligon komikov

poligon risarjev

poligon **za kaj/koga**

poligon za pridobivanje prvih izkušenj

poligon za merjenje moči

poligon za urjenje

poligon za rolkanje

večji poligon za otroške igre

poligon za pse

poligon za voznike

poligon **v/na čem, kje**

poligon v okviru sejmišča

poligon v bližini vasi

poligoni na širšem območju Valencije

slalomski poligon na Vitrancu

poligon **s čim/kom**

otroški poligon z nizko vlečnico

poligoni z najrazličnejšimi načini gibanja z žogo

razvojni poligon s 35 razvojnimi strokovnjaki

poligona s treningi varne vožnje

USTALJENE ZVEZE: vojaški poligon, testni poligon, vadbeni poligon, tekaški poligon, proga in poligon, dirkališče in poligon

polítika -e samostalnik ženskega spola

1. urejanje družbe in odločanje o razmerah

politika **česa/koga**

politika vlade

politika stabilnosti

notranja politika države

politika župana
politika poslanca
politika svobodnjakov
politika **v/na čem, kje, kdaj**
politika v povojni Evropi
zunanja politika v okviru politične zveze
politika na lokalni in državni ravni
politike na evropskem območju
politika **do česa/koga**
celovita politika do svoje manjšine
vladna politika do naših sosedov
ameriška politika do nas
politika **za kaj/koga**
politika za posamezna družbena področja
politika za starejše ljudi

2. merila in načela o urejanju določenega področja

politika **česa/koga**
politika plač
politika upokojevanja
politika zaposlovanja
naložbena politika izvajalcev tovrstnih zavarovanj
politika **v/na čem, kje**
plačna politika v javnem sektorju
politika v športu
inovacijska politika v šolstvu
parkirna politika v mestu
poslovna politika na turističnih tržiščih
liberalna politika na gospodarskem področju
evropske politike na področju priseljivanja ter energetike
politika **do česa/koga**
politika do slovenskega kmetijstva
politika do kreditiranja prebivalstva
politika do dobaviteljev
politika do beguncev
politika **za kaj/koga**
politika za trajnostno energijo
politika za razvoj mladinske kulture
politika za gospodarjenje z vodami
politika za invalide

USTALJENE ZVEZE: kmetijska politika, zunanja politika, slovenska politika, ekonomska politika, kulturna politika, socialna politika, gospodarstvo in politika, politika in pravosodje

pôln -a -o pridevnik

1. zaseden v največji možni meri

kdo/kaj biti poln česa

poln energije
poln vtisov
soba, polna plina
poln lukenj
družabni, podjetni, polni načrtov
Zgodba je polna romantičnih vložkov in strasti.

kaj biti poln do česa, koliko

Dvorana je bila ob začetku filma polna do zadnjega koticčka.

V strugi, polni do roba brega, poraslega s travo, se lenobno vije reka.

Ob vsakem večjem deževju so vsi kanalizacijski požiralniki polni do zgornjega roba.

kdo/kaj biti poln s čim/kom

poln z idejami in skrbmi hkrati

poln z avtomobili

poln z modnimi revijami

poln s turisti

polna s srednješolci

2. največji po meri, stopnji

kdo/kaj biti poln česa

poln pripravljenosti

polna dvomov in strahu

Toda Atene so tudi polne življenja.

Privablja radovedne poglede, pa naj bodo ti polni odobravanja ali pa neodobravanja.

3. celoten, celovit

kaj biti poln s čim

V ustih je odličen, svež, skluden in poln z izrazitim mandljevim pookusom.

Manjši krog je poln s premerom 8 metrov.

Paž, ki ima prečko na strani in je enakomerno ostrizen, bo videti še bolj poln s prameni.

USTALJENE ZVEZE: nabito poln, polni delovni čas, polna dvorana, polna hiša, polna luna, prazen in poln, zdrav in poln vitalne življenjske sile

položaj -a samostalnik moškega spola

1. navadno s prilastkom način namestitve

položaj **koga/česa**

športno pokončni položaj voznika

ekstremni položaji vožnje

povišan položaj sedežev

položaj **za koga/kaj**

bočni položaj za nezavestnega

položaj za sklece

optimalen položaj za gledanje televizije

pravšen položaj za vožnjo

položaj **za čim, kje**

pokončnejši položaj za volanom

manj utrujajoč položaj za krmilom

položaj **med kom/čim, kje, kdaj**

najbolj optimalen položaj med spanjem

nesproščen položaj med počitkom

2. navadno s prilastkom mesto v prostoru

položaj **česa**

ugoden položaj postaje za izstrelitev

takratni položaj Sonca

natančen položaj rakete in smer letenja

položaj **za kaj**

ugoden položaj za strel na gol

optimalen položaj za udarec

primeren položaj za met

položaj **med kom/čim, kje, kdaj**

dober položaj med kandidatkami

položaj med najboljšimi 45 skakalci na svetovni lestvici
najboljši štartni položaj med sedmerico
teža položaja med vojno

3. navadno s prilastkom vloga v družbi, stroki

položaj koga/česa

moralni položaj predsednika
neenak položaj ženski
mednarodni položaj Slovenije

položaj za kaj

idealen položaj za vodstvo
izhodiščni položaj za nadaljnja pogajanja
posebni položaj za prodajo orožja

položaj pri čem, kje

položaj pri zaposlenosti
privilegiran položaj pri financah
prevladujoč položaj pri potrošniških in nepremičninskih
posojilih

uradni položaj pri odkupovanju delnic matične družbe
monopolni položaj pri oskrbovanju trga s programsko
opremo za osebne računalnike

položaj med kom/čim

vodilni položaj med kandidatkami
svoj položaj med volivci
vodilni položaj med ponudniki kopalniške opreme
položaj med najbolje prodajanimi manjšimi avtomobili v
Evropi

4. navadno s prilastkom materialno in duševno stanje

položaj koga/česa

dohodkovni položaj ljudi
finančni položaj družine
gospodarski položaj občine
privilegiran položaj Cerkve
nevtralen položaj opazovalca
patični položaj človeka

položaj za koga/kaj

brezizhoden položaj za te ljudi
sprejemljiv položaj za oblikovanje

položaj med kom/čim

zgodovinski konfliktni položaji med moškimi in ženskami
enakopraven položaj med upokojenci
konkurenčni položaj med regijami

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

položaj v/na

vpliv

položaj v/na čem, kje

podrejen položaj v vladni koaliciji
položaj v upravnih odborih ali nadzornih svetih
položaj v občini
položaj na trgu
položaj na nacionalni radioteleviziji
položaj na podlagi osebnih poznanstev

položaj z/s

razmerje, odnos

položaj s kom/čim

enakovreden položaj s tekmeči
neenakopraven položaj z drugimi
primerljiv položaj z drugimi evropskimi državami
zagaten položaj z dekletom
vzporeden položaj s tlemi

USTALJENE ZVEZE: vodilni položaj, slab položaj, težek položaj,
začetni položaj, položaj in pravice, vloga in položaj

pôlsêstra -e stil. -é samostalnik ženskega spola

1. ženska oseba z enim skupnim staršem glede na razmerje s sorojenci

polsestra koga

polsestra Marte

polsestra kralja

polsestra iz česa, od kod

profesorjeva polsestra iz očetovega drugega zakona

polsestre iz vaše ali partnerjeve prejšnje zveze

ena polsestra iz očetovega prvega zakona

polsestra po kom/čem, kako

polsestra po materini strani

polsestra po očetu

2. kaj lastnostno sorodnega, podobnega

polsestra česa

Televizijske nanizanke so bile revne polsestre filmov, ki so jih nacionalni TV-konglomerati nudili kot medtedenski nadomestek vikendu v kinematografih.

USTALJENE ZVEZE: starejša polsestra, spletkarska polsestra, polbrat in polsestra

pomèn -éna samostalnik moškega spola

1. izraženo oziroma ubesedeno pojmovanje določene vsebine

pomen česa

pomen besede

pomen sodelovanja

pomen znanja

2. navadno s prilastkom poudarjene bistvene lastnosti, vloge

pomen v/na/pri čem

vseevropski pomen v mednarodnih odnosih

trajnejši pomen v gospodarstvu

nacionalni pomen na različnih področjih

ključni pomen na poti k cilju

odločilni pomen pri vožnji

osrednji pomen pri izvedbi kriminalnega dejanja

pomen z/s česa v zvezi z vidik

njegov pomen z vidika rekreacije in pomena za

gospodarstvo

nacionalnega pomena s strokovnega in kulturnega vidika

izjemnega pomena z vidika varovanja naše naravne

dediščine

pomen s čim

besedni pomeni z nenavadno metaforiko

lokalni pomen z lastnostmi krajinskega, urbanističnega,

arhitekturnega, umetnostnega in etnološkega spomenika

simbolni pomen z aluzijo medvojnega tamkajšnjega

nemškega rasnega čiščenja

posebni globalni pomen s tendenco k spomeniškemu varovanju

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

pomen za

bistvo, namen

pomen **za koga/kaj**

pomen za invalide

pomen za trajnostni razvoj

pomen za kmetijstvo

USTALJENE ZVEZE: velik pomen, ključen pomen, poseben pomen, pravi pomen, vloga in pomen, namen in pomen

ponižen -žna -o pridevnik

1. podrejen

kdo biti ponižen **kot kdo/kaj**

Ko ga sreča, postane ponižen kot mali otrok.

Moja je ves čas čisto tiho, ponižna kot dekla.

kdo biti ponižen **s kom**

ponižen z oholimi

kdo biti ponižen **do koga/česa**

ponižna do te ženske

preveč ponižni do tujcev

ponižni do oblasti

kdo biti ponižen **pred kom/čim**

Učitelji naj ne bojo preveč ponižni pred župnikom.

Lahko si spoštljivo ponižen pred poslanstvom, ki ti ga je dano opravljati.

2. neizrazit, skromen

kdo biti ponižen **do koga/česa**

ponižna do moči narave

Vedel je, da je veliko preveč ponižen do realnosti in življenja, da terja premalo, da dobi premalo.

kdo biti ponižen **pred kom/čim**

skromen in ponižen pred velikimi avtorji

Vendar pa profesionalni preiskovalec ni tako kot drugi ljudje ponižen pred obvestilom.

Vsi mi bi morali postati spet bolj skromni in ponižni pred življenjem.

USTALJENE ZVEZE: preveč ponižen, hlapčevsko ponižen, ponižna prošnjaja, ponižen služabnik, ponižen sluga, skromen in ponižen

ponúdba -e samostalnik ženskega spola

možnost prejetja snovne ali nesnovne vsebine

ponudba **česa**

ponudba izdelkov

ponudba delnic

ponudba hrane

ponudba storitev

ponudbe zavarovalnic

ponudba **za kaj**

dobra ponudba za delo

konkretni ponudbi za prodajo podjetja

Razmišlja o donosnih ponodbah za knjigo in nadaljevanko.

ponudba **v/na čem, kje, kdaj, kako**

ponudba v več jezikih

turistična ponudba v dolini
ugodna ponudba v teh dneh

ponudba na trgu

ponudba na spletu

praznične ponudbe na decembrskem sejmu

ponudba **s čim, kako**

ponudba z vsemi informacijami

klasična turistično-gostinska ponudba z nedotaknjeno naravo

ponudba z nižjo ceno

ponudba **iz česa, od kod**

posebna ponudba iz našega knjižnega programa

ponudba iz tujine

ponudbe iz javnega razpisa

ponudba **po čem, kako**

ponudba po pošti

ponudba po telefonu

ponudba po nizki ceni

ponudba **pri čem/kom, kje**

stripovska ponudba pri nas

ponudbe pri različnih bankah

ponudba pri poslu

ponudba pri povprečnem potrošniku

USTALJENE ZVEZE: turistična ponudba, prevzemna ponudba, gostinska ponudba, pestra ponudba, ponudba in povpraševanje, cena in ponudba, storitev in ponudba

póra -e samostalnik ženskega spola

1. navadno v množini odprtina v koži

póra **česa**

vsaka póra telesa

najmanjše póre kože

póra **v/na čem, kje**

póre v koži

razširjene póre na obrazu

póre na roki

2. navadno v množini odprtina, prostor

póra **česa**

póre življenja

póre sistema

póre družbe

póre gospodarstva

póra **v/na čem, kje**

póre v kamnini

póre v laku

majhne póre v izdelku

póre na povprečnem kondomu

USTALJENE ZVEZE: kožna póra, razširjena póra, zamašena póra, koža in póre

pórcija -e samostalnik ženskega spola

1. odmerjena količina jedi, obrok

porcija **česa**

porcija sladoleda

porcija solate

porcija čevapčičev
porcija **na kaj/koga, koliko**
porcija na dan
tri porcije na teden
porcija na eno osebo
porcija na družino
porcija **s čim**
porcija s prilogami
porcija z mesno omako
porcija z zeleno solato
porcija **po čem, koliko, kako**
porcija po 120 g
porcija po deset evrov
porcija po portugalsko
porcija po naročilu

2. ekspresivno odmerjena količina česa

porcija **česa**
porcija zbadanja
običajna porcija potresov, škandalov
osupljiva porcija grabežljivosti
porcija **s čim/kom**
porcija z debelo palico
porcija z obrestmi vred
običajna porcija s kričavimi govorci
porcija **po čem, kako**
porcija po obrazu
porcija po diplomatsko

USTALJENE ZVEZE: majhna porcija, polovična porcija, brezplačna porcija, dnevna porcija, deci in porcija, limonada in porcija pudinga

portrét -a samostalnik moškega spola

1. upodobitev osebe

portret **koga**
črno-beli portreti ljudi najrazličnejših poklicev
fotorealistični portreti boemov in prijateljev z umetniške scene
portreti metelkovcev
Režiser filma je oblikoval svojevrsten portret Staneta Severja.
portret **na/v čem, kje, kako**
portreti na slovenskem denarju
portret na znamki
portret na naslovnici
portret v olju
portret v poslovni obleki
portreti v naravni velikosti
portret **s čim/kom, kako**
portret z družino
portret z ženo
portret **iz česa, od kod/kdaj**
portret iz marmorja
portret iz mrtvega kota
dvainpetdeset portretov iz celotnega ustvarjalnega opusa
družinski portret iz šestdesetih let

2. literarni lik

portret **koga**
pretanjeni portreti junakov
Pisatelj skuša naslikati psihološki portret vojakov – samomorilcev.
portret **v čem, kje**
portreti v besedi
portreti v njeni novi knjigi
portret **iz česa, od kod**
portreti iz romana
portreti iz serije Brezdomci

USTALJENE ZVEZE: dokumentarni portret, fotografski portret, literarni portret, umetnikov portret, portreti in tihožitja, krajine in portreti

posádka -e samostalnik ženskega spola

1. skupina sodelavcev, ekipa

posadka **česa**
posadka letala
posadka ministra
posadka **v/na čem, kje, kdaj**
posadka v kabini
posadke v reševalnih čolnih
posadka na vesoljski postaji
posadke na dolгих plovbah
posadka **s kom/čim**
gostinske in igralniške posadke s približno 35 ljudmi
stalna človeška posadka z vso potrebno opremo
dve posadki z vozili poklicne gasilske čete
posadka **za kaj**
posadka za reševanje
posadka za kontrolne obhode
posadka **iz česa, od kod**
ameriške posadke iz turških oporišč
gasilska vozila s posadkami iz panonske Hrvaške

2. skupina športnikov, ekipa

posadka **česa/koga**
posadka jadrnice
posadka trenerja
posadka **v/na čem, kje, kdaj**
posadke v dvosedu
posadka v finalu
posadka na regati
jadralske posadke na pokalu Amerike
posadka **s kom/čim**
posadka s krmarjem
sto deset posadk s štiristo šestdesetimi veslači
minimalna posadka z minimalno težo
posadka z olimpijsko normo
posadka **za kaj**
posadka za olimpijske igre
močna posadka za velike jadrnice
posadka **iz česa, od kod**
posadka iz B selekcije
posadke iz sosednjih držav

USTALJENE ZVEZE: človeška posadka, šestčlanska posadka, ženska posadka, ladijska posadka, potniki in posadka

pôsel -sla samostalnik moškega spola

1. zadolžitev, naloga

posel **v čem, kje, kdaj**

posli v zvezi s prodajo nogometašev

največji gradbeni posli v mestu

posli v prostorih društva

največji posel v slovenski zgodovini

posel **za koga/kaj**

posel za župana

posel za državo

posli za prijateljska podjetja

2. dejavnost

posel **v/na čem, kje, kdaj**

posli v svetovni oblačilni industriji

špekulativni posli v trgovanju z valutami

posli v Srbiji

posli v sodobnih razmerah

posli na področju nepremičnin

dva velika posla na avtocestnem programu

posli na internetu

več poslov na dan

posel **s kom/čim**

posli z dobavitelji

tveganost poslov s tujci

posel z avtomobili

posli delnicami

posel s kokainom

posel **za koga/kaj**

posli za občane

velikanski posli za zabaviščne velikane

Uvajanje novih služb skoraj vedno pomeni dober posel za tiste, ki se tega lotijo prvi.

posel **med kom/čim**

pravni posli med živimi

posel med igralnico in nami

3. opravilo

posel **s čim/kom**

glavnina poslov z oglaševanjem

njegovi posli z nacisti

posel **za koga/kaj**

idealni posel za gurmane

posel za amaterje

umazani posli za svoj žep

posel **pri čem, kje**

kak posel pri bivalnih vikendih

administrativni in tehnični posli pri izplačevanju odškodnin

USTALJENE ZVEZE: pravni posel, sklenjeni posel, nečeden posel, umazan posel, sporen posel, storitve in posli, posel in kariera, denar in posel

poslúh -a samostalnik moškega spola

1. razločevanje tonov

posluh **pri čem, kje**

posluh pri petju

absolutni posluh pri glasbi

razvijanje posluha pri pouku instrumenta

2. dojetanje, sprejemanje

posluh **do česa/koga**

posluh do kulture

posluh do okolja

posluh do drugih ljudi

posluh do izseljencev

posluh **pri čem/kom, kje**

posluh pri sofinanciranju nove opreme

posluh pri ustanovah

posluh pri kupcih

posluh pri občinskih možeh

posluh **za kaj**

veliko posluha za oblikovanje

obilo posluha za to dejavnost

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

posluh za

razumevanje, sočutje

posluh **za koga/kaj**

posluh za sočloveka

posluh za potrebe

posluh za težave

USTALJENE ZVEZE: pravi posluh, poseben posluh, velik posluh, razumevanje in posluh, občutek in posluh

posóda -e samostalnik ženskega spola

votel predmet

posoda **česa**

posoda mešalnika

prazna posoda goriva

polna posoda vode

posoda **s čim**

posoda s pokrovom

posoda z ročajem

posoda s prostornino enega litra

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

posoda za

hramba

posoda **za kaj**

posoda za gorivo

posoda za vodo

posoda za odpadke

posoda za smeti

posoda za kuhanje

USTALJENE ZVEZE: plastična posoda, steklena posoda, lončena posoda, litrska posoda, posoda in pribor, posode in korita za rože

postópek -pka samostalnik moškega spola

1. načrtovani potek dela, opravila

postopek **česa**

postopek oddaje javnega naročila
postopek izdaje gradbenega dovoljenja
postopek sprejemanja zakona
postopek priprave krofa
postopek denacionalizacije
postopek **s čim/kom**
postopek z barvo
postopek s katetrom za hrbtenico
postopki z žarčenjem
postopek s prebežniki in voznikom

2. navadno s prilastkom načrtovani proces

postopek **za kaj**
sodni postopek za pregon krivcev
postopek za zamenjavo nadzornega sveta
postopki za pridobitev gradbenega dovoljenja
pravni postopki za pridobitev vseh potrebnih dovoljenj
postopek **zaradi/glede česa**
postopek zaradi zlorabe notranjih informacij
uradni postopek zaradi kršenja energetske listine
postopki glede zaščite uporabe imena
sodni postopek glede lastništva
postopek **proti komu/čemu**
kazenski postopek proti prodajalcem dokumentov
preiskovalni postopek proti generalu
upravni postopek proti podjetju
postopek **zoper koga/kaj**
kazenski postopek zoper vzgojitelja
likvidacijski postopek zoper dijaški dom
odškodninski postopki zoper državne organe
postopek **pred čim**
postopek pred sodiščem Evropskih skupnosti
postopek pred revizijsko komisijo
postopek pred senatom
postopek **v/na čem, kje**
postopek v pristojnih organih
pritožbeni postopki v zdravstvu
redni postopek na sodišču
opravljeni postopek na policijski postaji
postopek **o čem**
postopek o trgovini z mamili
pogajalski postopek o pridruženem članstvu
interni postopki o pravicah posameznika
postopek **pri kom/čem**
postopek pri sodniku za prekrške
uradni postopek pri zaposlitvi
postopki pri opravljanju storitve

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

postopek za

usmerjeno delovanje s ciljem
postopek **za kaj**
postopki za izdelavo atomske bombe
mehanski postopek za sortiranje, obdelavo in fino ločevanje odpadkov
postopek za izdelavo specialnega v ognju obstojnega feritnega nerjavnega jekla

USTALJENE ZVEZE: kazenski postopek, sodni postopek, stečajni postopek, disciplinski postopek, ukrepi in postopki, načini in postopki

póšta -e samostalnik ženskega spola

1. podjetje, poslopje

pošta **s čim**
pošte z ugodnimi delovnimi časi
pošte s filatelističnimi okenci
stara pošta z napisi v nemščini, slovenščini in italijanščini

2. posredovanje

pošta **v/na čem, kje**
pošta v računalniku
pošta na internetu
pošta na našem ozemlju
pošta **s čim**
priporočena pošta s povratnico
pošta z golobi pismonošami
navadna pošta s poštnim žigom
Mogoče bo sprejemati in oddajati pošto s pomočjo javnih ključev, izdelati svoj par javni/privatni ključ.

pošta **za kaj/koga**

e-pošta za komuniciranje z bolniki
e-pošta za oglase

pošta **po čem, kako**

pošta po pravilnem standardu ISO-8859-2
elektronska pošta po telefonskih vodih
e-pošta po mobilniku

pošta **med kom/čim**

pošta med dvema
elektronska pošta med vladnimi oddelki
Spominjam se, ko sem bila kurirska pošta med Vorancem in Finžgarjem.

3. sporočilo

pošta **koga**
pošta oboževalcev
pošta **v/na čem, kje**
pošta v steklenici
pošta v spletnem nabiralniku
pošta na mobilniku
pošta na njegov naslov
pošta **s čim**
pošta z zahvalo
pošte z različno ponudbo
pošta **za koga/kaj**
pošta za turiste
pošta za učitelje
pošta za firmo

USTALJENE ZVEZE: elektronska pošta, navadna pošta, neželena pošta, priporočena pošta, hitra pošta, pošta in elektronske komunikacije

poštèn -êna -o pridevnik

1. nagnjen k dobremu, ustreznemu

kdo/kaj biti pošten do koga/česa

pošten do vseh

pošten do svojega dela

Kratkoročna posojila niso poštena do dolžnikov.

Le "čist" šport je pošten do vseh tekmovalcev.

kdo/kaj biti bolj/manj pošten od koga/česa

Eden od sodelavcev časopisa pravi, da je bolj pošten od drugih politikov, vendar je ideolog.

Tudi najbolj pošten od nadzornikov je imel korist od tega, da je tiho sedel na sejah in pobiral sejnino.

Šahistke so praviloma veliko bolj poštene od šahistov.

Še vedno pa mislim in trdim, da je oglaševanje bolj pošteno od novinarstva.

kdo/kaj biti pošten v/pri čem, kje

pošten v svojem glasnem boju proti jemanju prepovedanih sredstev

pošten v očeh javnosti

poštena v vsem in z vsemi

pošten pri poslovanju

pošten pri pisanju svojega dnevnika

kdo/kaj biti pošten s kom/čim

pošten s svojo punco

Bodi poštena z mano, Fran.

Nisem bil pošten z vami in za to se opravičujem.

kdo/kaj biti prepošten za koga/kaj

prepošten za tedanji čas

Bil je krasen človek, prepošten za ta svet, zato je znal dihati samo v gorah.

2. navadno ekspresivno ustrezen, primeren

kaj biti pošten glede na kaj

Počitek je bil pošten glede na zahtevnost dela.

Glede na razmere je dogovor pošten.

3. intenziven, obsežen, nepričakovan

kaj biti pošten glede na kaj

Glede na slabe vremenske in siceršnje razmere je bil odziv več kot pošten.

USTALJENE ZVEZE: pošten človek, pošteno plačilo, pošteno sojenje, pošten in pravičen, dober in pošten

pót -í samostalnik ženskega spola

1. ozek pas zemljišča za hojo, vožnjo v določeni smeri ali smer poteka česa

pot **skozi/čez kaj, kod**

pot skozi mesta in vasi

pot skozi črevesje

pot skozi življenje

pot čez Slovenijo

pot čez močvirje

pot čez drn in strn

2. proces, potek, razvoj, življenje česa, koga

pot **česa/koga**

pot blaga

pot papirja

pot razvoja

pot demokratizacije

pot arhitekta

pot narkomana

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

pot od/iz/do

razdalja od izhodišča do cilja

pot **od česa/koga, od kod**

pot od doma v šolo

pot od bedaka do junaka

pot od pobud do uresničitve

pot **iz česa, od kod**

pot iz službe domov

pot iz krize

pot **do česa/koga, do kod**

pot do doma

pot do nje

pot do vrha

prava pot do uspeha

pot v/na

smer

pot **v/na kaj, kam**

pot v unijo

pot v prihodnost

pot na morje

pot na delo

pot na oblast

pot k/proti

cilj

pot **k/proti čemu/komu, kam**

pot k boljšim časom

pot k ozdravitvi

pot k zmagi

pot k staršem

pot proti Marsu

pot proti vrhu

pot proti uspešni karieri

pot proti njemu

pot za

namen, način

pot **za kaj/koga**

pot za Kamno Gorico

pot za Bežigrad

najboljša pot za dosego cilja

poti za pešce

Ste povsem prepričani, da redne poti za reševanje teh vprašanj ne delujejo?

Klančine so edina pot za invalide z vozički s pločnika in nanj.

pot med

potek, razmestitev, med določenimi mejami, točkami v prostoru

pot **med čim/kom, kje**

najkrajše prevozne poti med Londonom in Slovenijo

pot med nevarnimi čermi

prava pot med aktivnostmi in počitkom

Vrtnina si čedalje bolj utira pot med našimi pridelovalci, še bolj pa med porabniki.

USTALJENE ZVEZE: prava pot, življenjska pot, zadnja pot, planinska pot, kolesarska pot, gozdna pot, športna pot, glasbena pot

potnína -e samostalnik ženskega spola

denar za pot

potnina **do česa, do kod, kam**

potnina do doma

potnina **iz česa, od kod**

potnina iz Metlike

USTALJENE ZVEZE: nemajhna potnina, potnina in oskrbovanje, potnina in šolnina

potrdílo -a samostalnik srednjega spola

1. uradni pisni dokaz

potrdilo **koga/česa**

potrdilo delodajalca

potrdilo veterinarja

potrdilo občine

potrdila komisije

potrdilo **o čem**

potrdilo o šolanju

potrdilo o državljanstvu

potrdilo o stalnem bivališču

potrdilo smrti

potrdilo **za kaj**

potrdilo za svoj trud

potrdilo za vožnjo tujega vozila

potrdilo za veščine in znanja

potrdilo za blago

2. potrditev, pritrditiv

potrdilo **česa**

Ta znak je potrdilo njihove sposobnosti.

USTALJENE ZVEZE: kvalificirano digitalno potrdilo, zdravniško potrdilo, potrdila in dovoljenja

potrében -bna -o pridevnik

1. nujen

kdo/kaj biti potreben **kot kaj/kdo**

Sol je za naše telo prav tako potrebna kot voda.

Babnica je moškega potrebna kot Sahara vode.

Žepnina je bila potrebna kot zrak.

kdo/kaj biti potreben **komu/čemu**

potreben človeku

Zaobjeli so vedenja in znanja, potrebna praktikom s področja menedžmenta.

Razložil sem mu, da sem potreben reprezentanci in da potrebujemo še eno zmago.

kdo/kaj biti potreben **za kaj/koga**

Turisti so potrebni za preživetje teh krajev.

Nikdar ne bi smel biti otrok nujno potreben za obogatitev zveze.

Le svetloba je potrebna za dobro obarvanost tkiva.

Voda je potrebna za ohranjanje pravilne sestave krvi.

Zdajšnja rodnost je 1,3 otroka na žensko, kar je veliko pod mejo, ki je potrebna za ohranitev populacije.

kaj/kdo biti potreben **zaradi česa/koga**

Delna zapora je potrebna zaradi vzdrževalnih del in intervencijske ureditve odvodnjavanja vozišča.

Podražitev je bila potrebna zaradi načrtovanih novih investicij pri oskrbi z vodo.

Ta pojasnila so potrebna zaradi objektivno obveščene javnosti.

Nimata nobenih stikov, razen tistih, ki so vsake toliko časa potrebni zaradi otrok in njihovih življenjskih potreb.

kaj/kdo biti potreben **pri čem/kom, kje**

Posebna pazljivost bo potrebna pri pisanju oziroma prepisovanju podatkov na obrazec.

Še bolj pa bodo potrebni pri čistilni akciji sredi letošnjega aprila.

Posebna previdnost je potrebna pri otrocih, saj so pisane tablete in kapsule na moč podobne slastnim bombončkom.

kaj/kdo biti potreben **v/na čem, kje, kako**

Fantom je postalo jasno, da je potrebna v igri ob srčnosti in volji tudi disciplina.

Dobri ljudje so potrebni v vseh poklicih.

V majhnem ohišju združuje večino funkcij, potrebnih v sodobni pisarni.

potrebna na vsakem koraku

2. zadosten

kaj/koliko biti potreben **za kaj**

Igra ravno toliko, kot je potrebno za zmago.

Ni pričakovati, da bi opozicija zbrala 46 glasov, ki bi bili potrebni za njun padec.

Če je kmet upokojen invalidsko, ne sme zadržati več zemljišča, kot je potrebno za preživetje (približno 1 ha).

kaj/kdo biti potreben **pri čem/kom, kje**

Število dokumentov, potrebnih pri pridobivanju licence za poslovanje, se je nenormalno povečalo.

Samo nekaj metrov vrvice bi bilo potrebnih pri montaži.

kaj/kdo biti potreben **v/na čem, kje**

Ta oblika jemanja zdravila je primerna samo za tiste preparate, ki so potrebni v majhnih količinah.

Vitamini so hranilne snovi, ki so človeku potrebne v zelo majhnih količinah.

Menjava je prav tako potrebna na štiri ure.

3. osiromašen za

kaj/kdo biti potreben **česa/koga**

potreben temeljite prenove

potrebni nujne obnove

potreben pomoči

USTALJENE ZVEZE: potrebno dovoljenje, potrebna dokumentacija, potrebna pomoč, nujno potreben, pomemben in potreben, nujen in potreben

potrébščina -e samostalnik ženskega spola

namenski predmet

potrebščina **koga/česa**

šolske potrebščine otrok

potrebščine prostovoljcev

osebne potrebščine vojakov

potrebščine gospodinjestev
potrebščine družine
potrebščina **za koga/kaj**
potrebščine za otroka
potrebščine za dom
potrebščine za najdaljšo noč
potrebščina **na koga/kaj**

potrebščine na otroka
skupne potrebščine na dan
potrebščina **na/v čem, kje, kdaj**
življenjske potrebščine na letni ravni
življenjske potrebščine na območju
potrebščine na poti
življenjske potrebščine na mesec
življenjske potrebščine v državi
življenjske potrebščine v enem mesecu

USTALJENE ZVEZE: življenjske potrebščine, šolske potrebščine, osnovne potrebščine, knjige in potrebščine, hrana in potrebščine

potúha -e samostalnik ženskega spola

neupravičena popustljivost

potuha **koga/česa**

potuha staršev

potuha poslancev

potuha države

potuha sodišč

potuha **komu/čemu**

potuha sinu

potuha nevednosti

potuha neambicioznosti

potuha **za koga/kaj**

potuha za otroke in mladino

potuha za zasvojence

potuha za voznike

dodatna potuha za pereče težave

potuha za lenobo

USTALJENE ZVEZE: sama potuha, prevelika potuha, podpora in potuha, potuha in izgovor

povést -i samostalnik ženskega spola

krajša pripoved

povest **koga**

povesti rojakov

povesti pisatelja

povest **o kom/čem**

povest o Martinu Krpanu

povest o dobrih ljudeh

povesti o Gorjancih

povest o jari kači

povest **za koga/kaj**

povesti za otroke

povest za mladino

povesti za bralno značko

povest za lahko noč

povest **s čim**

povest z elementi fantastike

meščanske povesti z vzgojnimi nauki

domačijske povesti s srečnim koncem

USTALJENE ZVEZE: mladinska povest, milenijske povesti, kmečka povest, večerniška povest, bajke in povesti

pôzen -zna -o pridevnik

1. navadno v povedku časovno že preveč oddaljen

kdo/kaj biti pozen za kaj/koga

Pohiteti moramo, sicer bomo pozni za kosilo.

Kar lepo sem se oznožil, ker sem bil pozen za štart.

Ta sestavek je morda res malo pozen za letošnje valentinovo.

kdo/kaj biti pozen s čim

Bolj pozni s košnjo so pospravljali seno.

Pivovarji so bili nekoliko pozni z menjavo.

kdo/kaj biti pozen pri/v čem

V prvi seriji sem bil pozen pri odzivu.

Bili smo pozni v reformah.

2. navadno v povedku prepozno dozorjen

kdo/kaj biti pozen za kaj

Bil sem malo pozen za te reči.

Tiste sorte, ki so srednje pozne za ozimnico, dozorevajo okoli 90 do 100 dni po vzniku.

Je nekoliko pozen za plesalca.

kdo/kaj biti pozen pri čem

Največ napak je med poznimi pri sortah desiree, agria in kennebec.

USTALJENE ZVEZE: pozna nočna ura, pozna jesen, pozna sorta, v poznih letih, srednja in pozna leta, srednje in pozno otroštvo, zgodnje in pozne sorte

pozícija -e samostalnik ženskega spola

1. položaj v prostoru

pozicija **česa**

pozicija glave

pozicija vozila

pozicija vinogradov

pozicija **za kaj**

dobra pozicija za met

najboljša pozicija za opazovanje

startna pozicija za finalno vožnjo

2. položaj v družbi, stroki

pozicija **česa/koga**

pozicija moči

pozicija vodje

odprta devizna pozicija bank

pozicija **pri čem/kom**

prednostne pozicije pri oblasti

evropske pozicije pri izdelavi elektronskih naprav

dobre pogajalske pozicije pri dobaviteljih

pozicija **med kom/čim**

vodstvena pozicija med demokratskimi kandidati

visoka pozicija med kolektivnimi športi

utrjena pozicija med najboljšimi evropskimi kamnarji

3. navadno v množini stališče

pozicija **koga/česa**

pozicije kritikov

pozicije liberalcev

pozicija sile

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

pozicija v/na/pri

vpliv

pozicija **v/na/pri čem, kje**

pozicije v državi

pozicija v vladi

slovenska pozicija v Evropi

boljša pozicija na trgu

pozicija na evropski sceni

boljša pozicija pri dodeljevanju sredstev

svoje pozicije pri mednarodni smučarski zvezi

pozicija z/s

razmerje, odnos

pozicija **s/pred čim/kom**

v ustrezni poziciji z drugimi državami

najboljša pogajalska pozicija s potencialnim prevzemnikom

obrambna pozicija pred zasledovalci

zavzete pozicije pred zunanjimi vsiljivci

USTALJENE ZVEZE: pogajalska pozicija, pat pozicija, štartna pozicija, pozicija in opozicija

pôzno prislov

na koncu načrtovanega časa, roka

pozno **česa, kdaj**

pozno pomladi

pozno jeseni

pozno septembra letos

pozno tistega večera

pozno **v/na kaj, kdaj, kam**

pozno v noč

pozno v jutro

pozno v popoldan

pozno v zimo

pozno v poletje

pozno v srednji vek

pozno na jesen

pozneje na kavo

najpozneje na dan turnirja do 17. ure

pozno **v/na čem, kdaj, kje**

pozno v razvoju

pozneje v življenju

najpozneje v aprilu

najpozneje v treh dneh

pozno na vrsti

pozneje na rednih volitvah

najpozneje na prihodnjem rednem sestanku

pozno **za kaj/koga**

pozno za setev

pozno za ukrepanje

nekam pozno za sprehod s psom

malo pozno za radovednico iz izobražene družine

pozno za otroka

najpozneje **do česa, do kdaj**

najpozneje do srede

najpozneje do konca prihodnjega leta

najpozneje do začetka turistične sezone

pozno **po čem, kdaj**

pozno po odbiti žogi

pozno po polnoči

pozno po seji

pozno po večerji

pozneje po naselitvi

najpozneje po treh letih

USTALJENE ZVEZE: precej pozno, preveč pozno, prej ali pozneje, zjutraj ali pozno dopoldne, ves dan in pozno v noč

prádéd tudi prádèd -déda samostalnik moškega spola

stari oče enega izmed staršev

praded **koga**

praded izumitelja

praded Valentina

praded **po kom**

praded po materi

praded po očetu

USTALJENE ZVEZE: avtorjev praded, ded in praded

pràg prága samostalnik moškega spola

1. dvignjeni spodnji del pri vratih

prag **česa**

prag hiše

prag čakalnice

2. navadno v množini štirikotni nosilni element

pragovi **za kaj**

leseni ali betonski pragovi za tire

3. najvišja ali najnižja meja

prag **česa**

prag revščine

prag tolerance

prag bolečine

prag **za kaj**

prag za obdavčitev plač

prag za vstop v parlament

prag za pozitivno oceno

prag **glede česa**

starostni prag glede preventive na področju zlorabe drog

določen prag glede tržnega deleža

nizek prag glede vrednosti referenčnih projektov

4. bližina začetka

prag **česa**

prag jeseni

prag polfinala

USTALJENE ZVEZE: domači prag, volilni prag, prevzemni prag, hišni prag, 51-odstotni prag, odbijač in pragovi, blatniki in pragovi

prástàr -stàra -o pridevnik

zelo star

kdo/kaj biti prastar za kaj/koga

Počutila se je prastara za poroko.

Ta igra je prastara za današnji čas.

Običaj je prastar za današnjo generacijo.

USTALJENE ZVEZE: prastari simbol, prastari običaj, prastaro izročilo, stara in prastara mama, stare in prastare sile

právljica -e samostalnik ženskega spola

1. domišljajska pripoved

pravljica **o čem**

ljudska pravljica o zlati ribici

pravljica o iskanju nesmrtnosti

pravljica **za koga/kaj**

pravljica za otroke

pravljica za lahko noč

pravljice za radio

pravljica **s čim**

pravljica s srečnim koncem

ljudska pravljica s klasičnim motivom

2. neresnična izjava

pravljica **o čem**

pravljica o lepi prihodnosti

pravljica o poskusu prevrata

pravljica **za koga**

pravljica za naivne

pravljica za lahkoverne

3. izjemno lep dogodek

pravljica **za koga**

pravljica za turiste

pravljica za izbrance

pravljica **v čem**

zmagovita plesna pravljica v latinskoameriških plesih

najlepše športne pravljice v zgodovini

USTALJENE ZVEZE: nogometna pravljica, ljudska pravljica, Grimmove pravljice, pravljice in pripovedke, pravljice in zgodbe

pravočasno prislov

v načrtovanem času

pravočasno **do česa/koga, kam**

pravočasno do šole

pravočasno do ponesrečenega

pravočasno do zdravnika

pravočasno **za koga/kaj**

pravočasno za ponesrečenega

pravočasno za nastop

še pravočasno za prepotrebno opozorilo

pravočasno za večerjo

USTALJENE ZVEZE: še pravočasno, pravilno in pravočasno, pravočasno in ustrezno

prázen -zna -o pridevnik

1. nezaseden v največji možni meri

kaj biti prazen

Hiša bo popolnoma prazna.

Gručasta vas je malodane prazna.

kaj biti prazen **zaradi koga/česa**

prazni zaradi nerealnih pričakovanj prodajalcev

Kmetije so ostale prazne zaradi starosti ali bolezni lastnikov.

kaj biti prazen **za koga/kaj**

Stoli so ostali prazni za tiste, ki niso razumeli temeljnega sporočila.

Sektor A ostane prazen za morebitne nepričakovane dogodke.

2. nevsebinski

kdo/kaj biti prazen

Drži, svet je bil že kar malce prazen.

Žal ta grožnja ni povsem prazna.

Prazniki so prazni.

kdo/kaj biti prazen **zaradi koga/česa**

prazni zaradi napačnega naslova

kdo/kaj biti prazen **brez koga/česa**

prazen brez tebe

Njeno življenje bi bilo prazno brez njih.

prazen brez ustreznega sodelovanja visokošolskih institucij

Portal je prazen brez njegovih umotvorov.

Še tako kakovostna izvedba bo prazna brez doživljanja plesa, ki ga plesalci morajo znati pokazati.

kdo/kaj biti prazen **v čem, kje**

prazen v glavi

kdo/kaj biti prazen **za koga/kaj**

bolj prazen za zunanji svet

A svet je mrzel, prazen za nas.

3. nevreden, neučinkovit

kdo/kaj biti prazen

Moja svoboda je prazna.

Njegova glava je bila popolnoma prazna.

kdo biti prazen **v čem, kje**

prazen v duši in telesu

prazen v notranjosti

kdo biti prazen **za koga/kaj**

prazen za ljubezen

Cele regije so prazne za psihiatrično obravnavo otrok in mladostnikov.

USTALJENE ZVEZE: prazen prostor, prazne obljube, praznih rok, polna in prazna luna, prazne in zapuščene hiše

práznik -a samostalnik moškega spola

1. nedelavnik

praznik **za koga/kaj**

praznik za otroke in družine

prazniki za zaposlene v gradbenih podjetjih

praznik za počitek

2. dan spomina

praznik **za kaj/koga**

praznik za slovenski tenis

praznik za prebivalce te vasice

praznik za gledališče

praznik **zaradi česa**

nacionalni praznik zaradi obletnice zmage

3. nepozabni izjemen dogodek

praznik **za koga**

praznik za navijače

praznik za vaščane

praznik za vse ljubitelje italijanskega rokerja

praznik **zaradi česa**

velik praznik zaradi kolesarske dirke

USTALJENE ZVEZE: občinski praznik, kulturni praznik, državni praznik, novoletni prazniki, letošnji prazniki, nedelje in prazniki

predél -a samostalnik moškega spola

1. ozemlje, področje s svojimi značilnostmi

predel **česa**

predel sveta

predeli Azije

predel **s čim**

predeli z milejšim podnebjem

predeli z naravnimi in drugimi katastrofami

predel **okoli česa**

predeli okoli Ljubljane

hriboviti predel okoli Rakitne

predel **ob čem, kje**

močvirnati predeli ob reki Muri

nižinski predeli ob Savi in Krki

predel **med čim, kje**

gorati predeli med Južno Afriko in Mozambikom

predel med Balkanom in srednjo Evropo

2. del mesta

predel **česa**

predel mesta

predel Londona

predel **s čim**

nerazviti predeli z neurejeno kanalizacijo

predel z ulicami, polnimi prodajalcev tobaka

predel **okoli česa**

predeli okoli cerkva in drugih znamenitosti

predel okoli šole

predel **ob čem, kje**

predel ob stolnici

predel ob Zaloški

predel **med čim, kje**

predel med Mostami in Fužinami

predel med zelenicami športnega parka Svoboda in stanovanjskim naseljem Murgle

3. del telesa

predel **česa**

predel stegen

predel trebuha

predel **s čim**

predel z gubami

predeli z limfnimi žlezami

predel **okoli česa**

predel okoli oči

predel okoli prsi

predel **ob čem, kje**

predeli ob nogah

predel ob nosu

predel **med čim, kje**

predel med očmi

predeli med prsti

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

predel za

namensko mesto, področje

predel **za koga/kaj**

predel za kadilce

predeli za pešce

priljubljeni predeli za ponočnjake

odmaknjeni gorski predeli za svoja nepozabna plezalska doživetja

zasneženi predeli za najljubši šport

dvignjeni predel za obedovanje

notranji predel za računalnik

USTALJENE ZVEZE: mestni predel, hribovit predel, reven predel, obraz in predel okoli oči, posamezna mesta in predeli

prêdlog -óga samostalnik moškega spola

osnutek, zamisel, ideja

predlog **česa**

predlog zakona

predlog sklepa

predlog sprememb

predlog proračuna

predlog **o čem**

predlog o novem volilnem redu

predlog o reformi

predlog o dokapitalizaciji

predlog **s čim**

predlog z obrazložitvijo

predlogi z dokazili in potrebnimi podatki

predlogi s potrdili o izobrazbi

strokovni predlogi z utemeljitvami in argumenti

predlogi z visoko zastavljenimi cilji

predlog **na kaj**

nasprotni predlog na točke dnevnega reda

vizionarski predlogi na to temo

predlogi na ponujeno idejno arhitekturno rešitev

predlog **glede česa**

nasprotni predlog glede delitve dobička

predlogi glede oblikovanja politike

drugačni predlogi glede organiziranosti

predlog **po čem**

predlog po dodatni preučitvi

predlogi po odpravi posebnega predmeta o religiji v šoli

predlogi po znižanju prejemkov nadzornikov

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

predlog za

usmeritev

predlog za spremembe

predlog za spremembe

predlog za uvedbo postopka

predlog za uvedbo melioracije

USTALJENE ZVEZE: vladni predlog, zakonski predlog, obtožni predlog, pripombe in predlogi, želje in predlogi

predsédnik -a samostalnik moškega spola

voljeni vodja

predsednik **česa/koga**

predsednik vlade

predsednik uprave

predsednik države

predsednik republike

predsednik društva

predsednik **komu**

V moji Sloveniji volimo predsednika komu ali čemu, in ne koga ali česa.

predsednik **za kaj/koga**

novi predsednik za obdobje 2004-2008

predsednik za mandat treh let

predsednik za kulturo in šport naše občine

idealni predsednik za zdajšnje Srbe

predsednik **s čim**

predsednik z velikimi pooblastili

predsednik s fikusom

nekdanji predsednik z dvakratnim mandatom

novi predsednik z ekipo

USTALJENE ZVEZE: novi predsednik, nekdanji predsednik, ameriški predsednik, ruski predsednik, član in predsednik, predsednik in podpredsednik

predstávník -a samostalnik moškega spola

1. zastopnik

predstavnik **koga/česa**

predstavnik delodajalcev

predstavnik vlade

predstavnik manjšine

predstavnik **v/na čem, kje**

predstavnik v polfinalu

predstavnik v moškem smuku

slovenski predstavniki v tujini

predstavnik na letošnjih volitvah

predstavnik na konferenci

predstavnik **iz/z česa, od kod**

predstavnik iz tujine

predstavnik iz stranke

predstavnik z obale

predstavnik **pri kom/čem, kje**

njihov uradni predstavnik pri nas

slovenski predstavnik pri oblikovanju evropske monetarne politike

nekdanji tiskovni predstavnik pri ministrstvu za zdravstvo

2. nosilec značilnosti

predstavnik **česa/koga**

tipičen predstavnik te sorte

predstavnik klasičnih limuzin

Tipičen predstavnik krvnih strupov je vodikov cianid.

predstavnik **iz/z česa, od kod**

njeni predstavniki iz živalskega sveta

manjši predstavniki iz rodu Garra

enostavni predstavniki iz skupine ogljikovih hidratov

Tudi avtomobilska predstavnika z Daljnega vzhoda sta zanimiva.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

predstavnik za

namenjeni zastopnik

predstavnik **za kaj**

predstavnik za stike z javnostjo

predstavnik za tisk

predstavnica za pesem Evrovizije

USTALJENE ZVEZE: tiskovni predstavnik, visoki predstavnik, slovenski predstavnik, predstavnice in predstavniki, župan in predstavniki

predstójník -a samostalnik moškega spola

višja vodilna vloga

predstojnik **česa**

predstojnik oddelka

predstojnik katedre

predstojnik inštituta

predstojnik **v/na čem, kje**

predstojniki v javni upravi

predstojnik na oddelku

Deloval je kot jezuitski predstojnik v številnih misijonih.

Potrebno je plačevanje svojega predstojnika v davčni oazi.

Postane predavatelj in predstojnik na katedri za dialektični materializem.

predstojnik **za kaj**

predstojnik za tržno komuniciranje

predstojnik za robotiko

predstojnik za ceste

pomočnik predstojnika za prostor

USTALJENE ZVEZE: nekdanji predstojnik, dolgoletni predstojnik, cerkveni predstojnik, profesor in predstojnik, ministri in predstojniki, predstojniki in vodje

premlád -a -o tudi -ó pridevnik

preveč mlad

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

premlad za

preveč mlad za določeno dejanje, položaj

kdo biti premlad **za koga/kaj**

premlada za njega

premlada za smrt
prestara za službo in premlada za upokojitev
premlad za hipija in prestar za punkerja
Bila sta odločno premlada za poroko.
Premlad za upokojitev, prestar, da bi se podil z dirkalnimi avtomobili.

USTALJENE ZVEZE: odločno premlad, malo premlad, oditi veliko/mnogo premlad

prepròst -òsta -o pridevnik

1. osnoven, enostaven

kaj biti preprost kot kaj

preprost kot poštevanka

Ja, zadeva ni preprosta kot pasulj.

Redko katera snov se nam zdi tako preprosta kot led.

Lahko bi rekli, da je moderna fizika v temeljih preprostejša kot stara fizika.

kaj biti preprost za kaj/koga

preprosta za nošenje

Ker je preprost za obdelovanje, ga zelo cenijo mizarji.

Je preprost za namestitev in uporabo, pa tudi dovolj poceni.

Prva naloga bo preprosta za nas, za organizatorja.

preprostejši za pripravo

kaj biti preprost/preprostejši od česa

Uporabniški vmesnik iDVD je še preprostejši od iMoviejevega.

Študij na daljavo tudi pri nas postaja vedno bolj zaželen, saj je mnogo preprostejši od drugih oblik.

Najpreprostejša od preprostih mehanskih priprav je zagozda.

2. neizumetničen, nezahteven

kdo/kaj biti preprost kot kdo/kaj

preprost kot otrok

Odgovor je preprost kot palačinka.

Shema njenega zanimanja je bila jasna in preprosta kot silicijev kristal.

kdo/kaj biti preprost za koga/kaj

dovolj preprosta za začetnika

izredno preprost za vzdrževanje

Taki ročajji so trpežni in preprosti za čiščenje.

V plus pa lahko šteujemo sistem menujev, ki je pregleden in preprost za rabo.

kdo/kaj biti preprost/preprostejši od koga/česa

So glede na vajine izkušnje moški bolj preprosti od žensk?

Mahovi so preprostejši od brstnic.

USTALJENE ZVEZE: zelo preprost, povsem preprost, dokaj preprost, hiter in preprost, učinkovit in preprost

presìt -íta -o pridevnik

preveč sit

kdo biti presit česa

gospod iz Argentine, presit govejega mesa

Bolj verjetno pa je, da so volivci in volivke, presiti

predreferendumskega prepričevanja in prerekanja.

Njegov obraz ni izdajal ničesar, bil je presit kave, skakal je po hodnikih.

kdo biti presit, da bi/se ...

Skratka presit, da bi še zmožel boj za slavo.

So tako presiti, da se jim ne ljubi delati in imajo več prostih kot delovnih dni.

USTALJENE ZVEZE: očitno presiti otroci, malo presiti zaporniki, razvajeni in presiti ljudje

prestàr -ára -o pridevnik

preveč star

kdo/kaj biti videti / zdeti se prestar, da bi ...

Ti ljudje so bili videti prestari, da bi bili aktivni novinarji.

Meni se ropar zdi malo prestar, da bi rabil denar za preživetje otrok.

Čez nekaj let pa se bo sama sebi zdela prestara, da bi rodila.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

prestar za

preveč star za določeno dejanje, položaj

kdo biti prestar za koga/kaj

prestar za nov začetek

Mogoče sva malo prestara za otroke.

Meni, da je preprosto prestara za to vlogo.

USTALJENE ZVEZE: malo/nekoliko prestar, nikoli prestara, premlade ali prestare mame, zdeti se prestar

prestróg -a -o pridevnik

preveč strog

kdo/kaj biti prestrog do koga/česa

prestrog do sodelavcev

On se pritožuje, da je prestroga do otrok.

Zakon je preveč purističen oziroma prestrog do tujih imenovanj.

kdo/kaj biti prestrog za koga/kaj

Samo je prestroga za ljudi.

Po njihovem mnenju je taka kazen odločno prestroga za obtožbe, ki so bile navedene v obtožnici.

Rjava barva se je zdela prestroga za njen krhki obraz in njeno bledo polt.

USTALJENE ZVEZE: nekoliko prestrog, malo prestrog, prestroga izključitev, prestrogi in prezahtevni predpisi

presúh -a -o tudi -ó pridevnik

preveč suh

kdo/kaj biti presuh za kaj

presuh za svojo velikost

Tako je shujšala, da je presuha za normalne ženske kavbojke.

Sem presuha za njihov okus.

Glivična bolezen je skoraj gotovo izključena, saj je letošnje poletje presuho za tovrstne okužbe.

USTALJENE ZVEZE: malo presuha, presuh zrak, presuha manekenka, predebela ali presuha, niti premokra niti presuha

presuròv -ôva -o pridevnik

1. preveč grob

kdo/kaj biti presurov **do koga/česa**

presurov do svojih otrok

presurov do živali

kdo/kaj biti presurov **s kom/čim**

presurov z ljudmi

presurov z živalmi

2. preveč neugoden

kaj/kdo biti presurov **za koga/kaj**

Vreme je bilo presurovo za življenje.

Presurov je za njo.

USTALJENE ZVEZE: veliko presurov, presurov značaj, pregrob in presurov način

pretánek -nka -o pridevnik

preveč tanek

kaj biti pretanek **za kaj/koliko**

Led na Blejskem jezeru je pretanek za varno hojo.

Včasih je denarnica malce pretanka za najdražje primerke vrhunske tehnologije.

Serijska zračnica je pretanka za hitro vožnjo po slabem makadamu.

Prednji disk je pretanek za 2 milimetra.

USTALJENE ZVEZE: nekoliko pretanek, pretanka rezina, pretanka denarnica, pretanki ali predebeli lasje

pretíh -a -o pridevnik

preveč tih

kdo/kaj biti pretih **za koga/kaj**

Bil je bil pretih za sodobnega človeka.

So Siemensovi vlaki pretihi za živali?

USTALJENE ZVEZE: odločno pretih, pretiho ozvočenje, preglasen ali pretih

preudáren -rna -o pridevnik

razumen, premišljen

kdo/kaj biti preudaren **za kaj**

dovolj preudarni za vodenje tovrstnega dogodka

Nabit s čustvi, a še vedno dovolj preudaren za resen

pogovor.

USTALJENE ZVEZE: bolj preudaren, zelo preudaren, preudarno ravnanje, miren in preudaren človek

prevéza -e samostalnik ženskega spola

obveza

preveza **česa**

preveza rane

preveza uda

preveza naramnic

preveza **za kaj**

preveza za gleženj

preveza za oči

preveza za ustavljanje krvavitev

preveza za opekline

preveza **čez kaj**

preveza čez oči

preveze čez obraz

USTALJENE ZVEZE: očesna preveza, črna preveza

prevléka -e samostalnik ženskega spola

1. tkanina za pokrivanje, prekrivanje

prevleka **za kaj**

prevleka za blazino

prevleke za avto

plastična prevleka za atletske steze

prevleka **proti čemu**

prevleka proti dežju

prevleka proti močenju postelje

prevleke proti pršicam

2. navadno s prilastkom plast snovi, ki prekriva površino

prevleka **na čem, kje**

zlata prevleka na zobu

teflonska prevleka na posodi

tanka voščena prevleka na listju in sadežih

prevleka **proti čemu**

prevleka proti sprijemanju

prevleka proti drsenju

USTALJENE ZVEZE: asfaltna prevleka, sedežna prevleka, avtomobilska prevleka, rjuhe in prevleke, mostički in prevleke, sedežne prevleke in obloge

pribòr -ôra samostalnik moškega spola

predmeti, priprave za določeno delo, opravilo

pribor **česa/koga**

pribor orodja

pribor kablov

pribor vozila

pribor oblikovalca

pribor **za kaj**

pribor za kosilo

orodje ali pribor za kuhanje

pribor za britje in brisače

zadosten pribor za nudenje prve pomoči

pribor za popravilo in dodelavo vrvi

pribor za varno injiciranje

pribor za šivanje

pribor **s čim**

jedilni pribor z raznobarnimi ročaji

pribori s popolnoma novimi, unikatnimi karakteristikami

Pribora z lesenimi, koščeni, porcelanastimi ali plastičnimi ročaji ne pustite dalj časa v vodi.

Za obračanje in mazanje hrane na žaru uporabljajte poseben pribor z dolgimi držali.

pribor **v/na čem, kje**

pribor v jedilnici

pribor v kuhinji

pribor v prtljažniku

pribor na pogrjnjeni mizi

pribor na pladnju
kuhalni pribor na štedilniku

USTALJENE ZVEZE: jedilni pribor, kuhinjski pribor, srebrni pribor, šiviljski pribor, ribiški pribor, posoda in pribor, oprema in pribor

príden -dna -o pridevnik

1. dejaven, delaven

kdo biti priden

Da bi bil zdrav, vesel in še naprej tako priden pri delu in učenju.

Me zelo veseli, da ste bili pridni celo leto.

Žene so res pridne pri teh opravilih

Po razgovoru so postali pridni, sodelovali so pri spoznavanju narave in pridno računali.

2. poslušen, prijeten

kdo biti priden

Vesela sta, ker sem zdrav in priden v šoli.

Po razgovoru s starši si je obljubil, da bo postal bolj priden.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

priden za

uspešen, učinkovit pri/v čem, kje

kdo biti priden za kaj

Priznam, da kaj posebno priden za kmečka dela kar nisem bil.

Kadar je trezen, je tih in priden za delo.

USTALJENE ZVEZE: navadno v množini pridne roke, pridna kot mravljica, priden in pošten

prijátelj -a samostalnik moškega spola

1. človek v iskrenem in zaupnem odnosu s kom

biti prijatelj komu navadno v dvojini

Bila sva si prijatelja in zaupal bi mu bil lahko svoje življenje.

biti dobra prijateljja

biti velika prijateljja

prijatelj **koga**

prijatelj mladine

prijatelj župana

prijatelj voditelja

prijatelj **iz/z/s česa, od kdaj, od kod**

prijatelj iz otroštva

prijatelj iz mladosti

prijatelj iz študentskih let

prijatelji iz gledališča

prijatelji s celega sveta

prijatelj z akademije

prijatelj **na/v čem, kje**

prijatelj na Facebooku

prijatelj na bojišču

prijatelji v tujini

prijatelji v odraslem življenju

prijatelj **za kaj, koliko, kako**

prijatelj za igro

prijatelj za tolažbo

prijatelja za vse življenje

prijatelja za vedno

2. človek, ki ima kaj rad, se spozna na kaj, se zanima ali je nadarjen za kaj

prijatelj **česa**

prijatelj narave

prijatelj glasbe

prijatelji plesa

prijatelji muzejev

prijatelji vrtnic

USTALJENE ZVEZE: dolgoletni prijatelj, dober prijatelj, pravi prijatelj, osebni prijatelj, društvo prijateljev mladine

prijázen -zna -o pridevnik

1. prijateljski

kdo/kaj biti prijazen do koga/česa

Pa čeprav se ti zdi še tako neumno, zakaj bi bila prijazna do nekoga, ki je tečen.

Sploh nisem pričakovala, da bodo ljudje tako prijazni do nas.

Država bi bila lahko bolj prijazna do športa.

kdo/kaj biti prijazen s kom/čim

Bil je prijazen z mano, kakor je človek prijazen z mlajšo sestrico.

Bodite prijazni s sosedi.

Pozna se, da si je bil zelo prijazen s smrtjo.

Mucek je prijazen z otroki, čist, zdrav.

2. prijeten, dostopen

kaj biti prijazen do koga

Notranjost je oblikovno čista, uporabna in prijazna do uporabnika.

Potem je pa ta še agilen, se pravi poskočen, lepo vodljiv in nasploh prijazen do voznika.

Preprost vmesnik, podoben WWW, je prijazen do ljudi, ki ne marajo visoke tehnologije.

kaj biti prijazen za koga/kaj

Ta država je prijazna za podjetništvo.

Slovenija je naložbeno dovolj prijazna za turizem.

Čas neviht ni najbolj prijazen za hojo v gore.

Maribor naj bi bil prijazen za kolesarje.

Dolgo sta razmišljala o hiši, ki bo prijazna za prebivalce.

3. ugoden, neškodljiv

kdo/kaj biti prijazen do koga/česa

Bodimo prijazni do narave!

V baterijah, prijaznih do okolja, ni živega srebra.

Ta tehnologija je prijazna do okolja.

kaj biti prijazen s kom/čim

Bolezen je bila prijazna z menoj.

Država bo socialna in prijazna do okoljem.

Motor je solidno zmogljiv in prijazen s porabo goriva.

kaj biti prijazen za koga/kaj

Znanstveniki skušajo ta vodni primanjkljaj zmanjšati na način, ki bo prijazen za človeka in naravo.

Menjalnik je prijazen za uporabo, kar pomeni, da je hiter in natančen.

Vsi zamrzovalniki niso enako prijazni za uporabo.

Z digitalnimi sistemi postajajo avtomobili prijaznejši za okolje.

USTALJENE ZVEZE: zelo prijazen, prijazen človek, prijazna beseda, prijazno okolje, gostoljuben in prijazen

prijáznost -i samostalnik ženskega spola

1. pozitivna lastnost

prijaznost **v/na čem, kje, kdaj**

prijaznosti v naši državi

prijaznosti v glavi

prijaznost v politiki

prijaznosti na tekmovališču

prijaznost na obeh straneh

prijaznost **za koga/kaj**

prijaznost za uporabnike

prijaznost za turizem

prijaznost za dobro jutro

2. naklonjeno dejanje, ravnanje

prijaznost **do koga/česa**

prijaznost do pacientov

prijaznost do kupcev

prijaznost do okolja

prijaznost **pri čem, kje, kdaj**

prijaznost pri dodeljevanju stanovanj

prijaznost pri delu

prijaznost pri zdravljenju

prijaznost **s kom/čim**

prijaznost z učitelji

prijaznost z okoljem

prijaznost s šibkostjo

USTALJENE ZVEZE: pregovorna prijaznost, okoljska prijaznost, ekološka prijaznost, prijaznost in gostoljubnost, prijaznost in ustrežljivost, toplina in prijaznost

prijéten -tna -o pridevnik

1. ugoden

kaj biti prijeten **za koga/kaj**

Kaj mislite, je takšna igra prijetna za srčnega bolnika?

Še to naj povem, da so novi materiali topli in prijetni za ljudi.

Enostaven odgovor za teoretike in vse prej kot prijeten za inženirje.

Oblačila, izdelana iz njih pa niso prijetna za nošenje.

kaj biti prijeten **na kaj/kako**

Da se obleka ne guba, da je prožna, prijetna na dotik.

Sodobni materiali iz umetnih vlaken so prijetni na otip.

Po voskanju ima orehov les poseben lesk in je prijeten na otip.

2. všečen

kdo/kaj biti prijeten **za kaj/koga**

Srečo imate, da ste komunikativni in prijetni za družbo.

Je zelo izobražena, pametna in prijetna mlada ženska, nemara kar preveč prijetna za nuno.

Je prava odisejada za oči in prijetna za uho.

Sedaj je posnela ploščo, ki je izredno prijetna za poslušanje.

kdo/kaj biti prijeten **na kaj/kako**

Pomembno je tudi, da je ženska urejena in prijetna na pogled.

Sem še kar prijetna na pogled.

Notranjost avtomobila je prijetna na pogled in na otip.

Veliki cvetlični, pikčasti ali črtasti vzorci so v trgovini gotovo prijetni na pogled.

USTALJENE ZVEZE: zelo prijeten, manj prijeten, nič prijeten, prijetno presenečenje, prijeten konec dneva, lep in prijeten, zanimiv in prijeten

primáren -rna -o pridevnik

1. prvi, glaven

kaj biti primaren **pri kom/čem, kje**

Dotik je primaren pri obeh starših.

Ajurvedski pristop je primaren pri obravnavi obiskovalcev.

Pri tem je primaren tehnološki zahtevak.

2. osnoven, temeljni

kaj biti primaren **kot kaj**

Občutek naravnega materiala je človeku tako primaren kot občutek njegove kože.

Tip se mi je pokazal bolj primaren kot vid.

kaj biti primaren **za kaj/koga**

Določen dokaz se lahko ovrednoti kot prepričljivejši oziroma vsebinsko primaren za dokazovanje tega dejstva.

Znanje jezika je za vas primarno.

USTALJENE ZVEZE: vedno primaren, najbolj primaren, primaren in sekundaren, osnoven in primaren

primér -a samostalnik moškega spola

1. stvar, pojav za razpoznavo splošnejših lastnosti, zakonitosti

primer **koga/česa**

renesančni primer lepote

primer klasične napake

Odstopil je tisti policist, ki je bil za mnoge primer človeka v uniformi.

primer **iz česa, od kod**

primer iz sodne prakse

primer iz vsakdanjega življenja

številni primeri iz domače in tuje prakse

primeri iz realnih podjetij v domačem in tujem okolju

primer **pri čem, kje**

primer pri rafiniranju žitaric ter poliranju riža

primer pri orodjarstvu

primer pri sladkorni bolezni

primer **za koga/kaj**

šolski primer za javnega tožilca

model in primer za mnoge evropske države

primer za načrtno in sistematično gradnjo

vzorčni primer za države EU

2. vsebina določene obravnave

primer **česa**

primer brezposelnosti

redki primeri uporabe strelnega orožja

primeri nasilja

v primeru dežja

primer **o čem/kom**

primer o javnih naročilih

primer o varnem delu v gozdu ob žledolomu

primer o karieristu

primer **z/s česa, od kod**

primer s področja tradicionalnih obrti

primer s področja gospodarstva

posebni primer s strani zaposlenih

USTALJENE ZVEZE: konkretni primer, nasprotni primer, podoben primer, novi primeri in dokazi, izkušnje in primeri

priméren -rna -o pridevnik

skladen s pričakovanji, potrebami

kdo/kaj biti primeren **pri čem/kom, kje**

primeren pri vseh oblikah nepravilne presnove

primerni pri moških in ženskah

Opornice so primerne pri bolnikih z vnetnimi spremembami na sklepih.

Krompir, pripravljen brez maščobe, je lahko prebavljiv in primeren pri želodčnih in črevesnih obolenjih.

kdo/kaj primeren/primernejši **zaradi česa, zakaj**

primerne zaradi varnosti sodelujočih v akciji

primerna zaradi bližine glavnih vpadnic v središče

primernejša zaradi vsaj treh razlogov

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

primeren za

ustrezen

kdo/kaj biti primeren **za kaj/koga**

primeren za širši krog kupcev

primeren za zunanje površine

primeren za nadaljnjo obravnavo

primerna za sajenje na stalno mesto

Dolomitni marmorji so primernejši za zunanje obloge in kiparske izdelke.

Ta lokacija je najprimernejša za cilje, ki jih želite doseči.

primernejši od

bolj ustrezen od

kdo/kaj biti primernejši **od koga/česa**

izkušen in zanesljiv delavec, primernejši od mlajšega

zemeljski plin, ekološko primernejši od mazuta

Kozmopolitski Trst se mu je zdel za slovensko študirajočo mladino primernejši od preveč provincialne Ljubljane.

Suho vino je k jedi primernejše od polsladkega, lahko, rezko belo vino se ujema z ribami, školjkami in raki ter z belim in perutninskim mesom.

USTALJENE ZVEZE: primerna lokacija, primeren čas, primeren trenutek, primeren kandidat

pripráva -e samostalnik ženskega spola

delovno sredstvo

priprava **za kaj**

priprava za spenjanje

priprava za zaklepanje plinskih pipic

priprava za merjenje električne prevodnosti

priprava **s čim**

naglavna priprava z majhnim zaslonom za vsako oko

težka kovinska priprava s kavljí

železna priprava z ostrimi konicami za na čevlje

priprava z rešetko za pečenje nad žerjavico

USTALJENE ZVEZE: moderna priprava, nova priprava

priprávek -vka samostalnik moškega spola

namensko pripravljena snov

pripravek **za kaj/koga**

pripravki za omake

reklamni pripravki za hujšanje

zdravilni pripravki za domače živali

Predelujemo in shranjujemo kri in krvne pripravke za transfuzijo.

Pripravki za otroke ne smejo vsebovati valepotriatov.

pripravek **proti čemu**

pripravek proti staranju

pripravek proti celulitu

pripravek proti ušem

pripravek **s čim**

dietetični pripravki z železom

pripravki z vitaminom C

pripravki z lokalno sistemskim delovanjem

USTALJENE ZVEZE: kemični pripravek, zeliščni pripravek, vitaminski pripravek, nadomestne metode in pripravki, zdravilne snovi in pripravki

priprávljenost -i samostalnik ženskega spola

stanje zavedanja, kaj se pričakuje

pripravljenost **do česa/koga**

pripravljenost do odrekanja

pripravljenost do bližnjega

pripravljenost do pomoči sočloveku

pripravljenost **zaradi česa/koga**

slaba kondicijska pripravljenost zaradi zime

stalna pripravljenost zaradi naraslih rek

v pripravljenosti zaradi groženj

popolna pripravljenost zaradi nevarnih nasprotnikov

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

pripravljenost za/na

zavestno pričakovanje dogodka, pojava

pripravljenost **za kaj/koga**

pripravljenost za boj

pripravljenost za tveganje

pripravljenost za sodelovanje

pripravljenost za ljudi

pripravljenost **na kaj/koga**

pripravljenost na žrtve

pripravljenost na spremembe

pripravljenost na pomoč

pripravljenost na dialog

pripravljenost pred

zaščita, ustrezen odpor pred

pripravljenost **pred čim/kom**

pripravljenost pred olimpijskimi igrami

pripravljenost pred začetkom sezone

boljša pripravljenost pred sovrstniki iz Hrvaške

USTALJENE ZVEZE: dobra telesna pripravljenost, bojna pripravljenost, psihofizična pripravljenost, stanje pripravljenosti

próga -e samostalnik ženskega spola

1. podolgovata označena površina

proga **nad čim, kje**

rjava močvirska ptica z belo progo nad očmi

Gobček je bel s črnim smrčkom in širokimi belimi progami nad očmi.

2. pot s tirnicami

proga **za kaj**

rudniške in železniške proge za odvoz rude

proga za tramvaj

proga za magnetni lebdeči vlak

proga **med čim, kod**

proga med Postojno in Prestrankom

hitra proga med Trstom in Ljubljano

proga **proti čemu, kam**

železniška proga proti Gorenjski

pomembna železniška proga proti Reki

proga proti morju

proga **s čim**

proga z rampami

železniška proga z zapornicami

3. določena namenska pot

proga **za kaj/koga**

proga za visoke hitrosti

proga za kolesarske spuste

težja proga za zahtevnejšo smuko

proga za ženski maraton

privlačne proge za raftarje in kajakaše

proga **s čim**

smučarska proga z vlečnico

proga z ostrimi zavoji

proga z višinsko razliko 555 metrov

proge z umetnim snegom

USTALJENE ZVEZE: železniška proga, dolga proga, smučarska proga, tekaška proga, kratka proga, ceste in proge

prográm -a samostalnik moškega spola

1. seznam nalog, dejanj

program **česa**

program razvoja

program dela

program usposabljanja

program **za kaj**

program za petletno županovanje

programi za trajno vključenost skupin invalidnih oseb

prenovljeni programi za študijsko leto 2009/10

krmilni program za semaforje

program **s čim**

stanovanjski program s strukturo naložb

program z obsežnim naborom zmožnosti

sprostitutveno-terapevtski program z masažami

2. spored prispevkov, poteka dogajanja

program **za kaj/koga**

program za naslednji teden

program za tekočo številko

program za gledališki festival

program za otroke

program **s čim/kom**

krajši kulturni program s prižiganjem kresa

kulturni program s pogostitvijo

zabavni program z žrebanjem vstopnic

informativni program z gosti v studiu

USTALJENE ZVEZE: študijski program, nacionalni program, kulturni program, razvojni program, televizijski program, mednarodni projekti in programi

projékt -a samostalnik moškega spola

1. načrt

projekt **česa/koga**

projekt gradnje

projekt obnove

projekt razvoja

projekt sosednjih pokrajin

projekt stoletja

projekt učencev

projekt **za kaj**

projekti za oživitev in prenavo mestnih središč

projekt za termično obdelavo odpadkov iz naselij

projekt za reševanje šolske in socialne problematike

projekt **v/na čem, kje, kdaj, kako**

projekti v energetiki

preventivni projekti v šolah in vrtcih

projekt v okviru regionalnega razvojnega programa

projekt v prvih petih letih delovanja

projekti v smislu razvoja ribištva

projekti na majhnih šolah

projekti na področju preprečevanja narkomanije in

odvajanja od drog

projekt **s čim/kom**

projekti z izrednim geostrateškim pomenom

projekti s turistično vsebino

skupni projekti z ruskimi kooperanti

projekt **o čem**

pilotni projekt o merjenju kvalitete srednješolskega

izobraževanja

projekti o okoljevarstvu in energiji

projekt o zdravi prehrani

2. umetniško delo, prireditve

projekt **koga**

projekt arhitekta
 projekt režiserja
 projekt **za kaj**
 projekt za solo glas
 projekti za gledališče
 projekti za celovečerne igrane filme
 projekt **v/na čem, kje, kdaj, kako**
 projekti v naravi
 vizualizacijski projekti v digitalnih medijih
 velikopotezen projekt v zgodovini filma
 filmski projekt v letu 2007
 projekti na področjih umetnosti
 kulturni projekti na republiški in lokalni ravni
 projekt **s čim/kom**
 projekti z vizijo
 različni projekti z grafično intenzivnimi uporabniškimi
 vmesniki
 literarno-likovni projekt s kiparko
 projekt **o čem/kom**
 projekt o življenju Nikole Tesle
 projekt o dr. Francetu Prešernu

USTALJENE ZVEZE: razvojni projekt, raziskovalni projekt, skupni projekt, celotni projekt, zahteven projekt, mednarodni projekt, program in projekt, načrti in projekti

promèt -éta samostalnik moškega spola

1. premikanje vozil
 promet **česa**
 promet vozil
 promet avtobusov
 promet tovornjakov
2. prevažanje potnikov, blaga
 promet **česa/koga**
 promet blaga
 promet storitev
 promet živali
 promet ljudi
 promet potnikov
 promet **s čim**
 promet z nepremičninami
 promet z mamili
 promet z delnicami
 promet z orožjem

USTALJENE ZVEZE: cestni promet, plačilni promet, potniški promet, tovorni promet, javni promet, mednarodni promet, promet in zveze, proizvodnja in promet

pròst prôsta -o stil. -ó pridevnik

1. nevezan, neomejen, razbremenjen
 kdo/kaj biti prost **česa**
 prost plačila
 prosta vseh bremen
 prosti obveznosti
 prosta bolezn
 prosti zunanjih vplivov

kdo biti prost v čem

prost v izbiri

prost v svoji presoji

kdo biti prost pri čem

prost pri odločitvi, kako in koga

Učitelj je prost pri izbiranju poudarkov in vsebin.

Delodajalec je vseeno prost pri presoji, koga bo nagradil.

kaj biti prost za koga/kaj

Vstop na prireditev in koncert bo prost za vse študente.

Vstop je prost za vse mlajše od 15. leta in za dijake ob

predložitvi dijaške izkaznice.

2. nezaseden

kdo/kaj biti prost v čem, kdaj

prost v prvem krogu kvalifikacij

Dvorana je prosta v prihajajočem vikendu.

Obenem ne želim, da bi bili prosti v zadnjem terminu.

kdo/kaj biti prost za kaj/koga

Ostale dni in ure je načeloma prost za druge naloge.

V tem trenutku je še prost za najdaljšo noč.

Hkrati pa bo vaš telefon še vedno prost za klice.

Del namizja pa je ostal prost za druge programe.

USTALJENE ZVEZE: povsem prost, popolnoma prost, prosti čas, prosti met, prosti strel, prosto mesto, prosta pot, šport in prosti čas, turizem in prosti čas

prôstor -óra samostalnik moškega spola

možnost bivanja, nahajanja

prostor **na čem, kje**

prostor na soncu

življenjski prostor na kopnem

prostor na tej lokaciji

prostor na disku

prostor na strežniku

prostor na tujih trgih

prostor **pod/nad čim, kje**

prostor pod soncem

prostor pod tribuno

prostor pod palubo

prostor pod šotorom

prostor nad salonom

prostor nad vhodom

prostor nad knjižnico

prostor **pred čim, kje**

prostor pred stavbo

prostor pred občino

prostor pred vhodom

prostor **med čim/kom, kje**

prostor med cesto in hišo

prostor med mizama

prostor med Jadranom, Baltikom in Črnim morjem

prostor med besedami

prostor med tekmeči

prostor **pri/ob čem/kom, kje**

prostori pri zdravstvenem domu

prostor pri izvozu z avtoceste

prostor pri vhodnih vratih
prostori pri sobodajalcih s tremi zvezdicami
prostor ob morju
prostor ob oknu
prostor ob občinski cesti
prostor ob sovozniku
prostor ob sebi

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

prostor za

namenska enota bivanja koga, česa

prostor **za koga/kaj**

prostor za voznika

prostor za deset ljudi

varovan prostor za vozila

prostor za potnike in prtljago

prostor za strokovne razprave

prostor za shranjevanje vina

prostor za pridržanje

prostor za nekaj tisoč podatkov

prostor v

opredeljena bivalna enota za trajno ali začasno namestitvev koga, česa

prostor **v čem, kje**

prostor v pritličju hiše

osrednji prostor v dvorcu

prostor v središču Novega Sada

prostori v avditoriju

prostor v vrtcu

prostor v avtomobilu

prostor v kovčku

prostor v pomnilniku

prostor z/s

enota bivanja, nahajanja, ki je specifična zaradi namestitvenih možnosti, spremstvenih okoliščin

prostor **s čim/kom**

prostor z naravnost idealnimi pogoji za hrambo arhivskega gradiva

prostor z lastnim vhodom

prostori s centralnim ogrevanjem

prostor s prijetno glasbo

razstavni prostori z nadsvetlobo in manjšimi prostori

poslovni prostori s pripadajočimi parkirnimi mesti v treh kletnih etažah

prostor z veliko gugalnicami

prostor s črpalnimi napravami

performativni prostor z izvajalci in gledalci

USTALJENE ZVEZE: poslovni prostor, parkirni prostor, bivalni prostor, življenjski prostor, manevrski prostor, obmejni prostor, zračni prostor, prostor in čas

prostovoljec

 -jca samostalnik moškega spola

prijavitelj po lastni odločitvi

prostovoljec **česa**

prostovoljec leta
prostovoljci Društva
prostovoljci Hospica
prostovoljci telefona za pomoč v stiski

prostovoljec za kaj

dodatni prostovoljci za zavarovanje kritičnih točk

prostovoljci za pomoč otrokom iz socialno šibkejših družin

prostovoljci za vojno

prostovoljec **pri čem, kje**

prostovoljci pri Rdečem križu

prostovoljci pri eksperimentalnih metodah zdravljenja

prostovoljec pri triku čarodeja

prostovoljec **v čem, kje**

prostovoljec v nenavadni raziskavi

prostovoljec v vojaškem transportnem korpusu

prostovoljec v bolnišnici

USTALJENE ZVEZE: mladi prostovoljci, usposobljen prostovoljec, prostovoljke in prostovoljci

protiigrálec

 -lca samostalnik moškega spola

tekmec, nasprotnik

protiigrálec **koga**

inteligentni protiigrálec boga

tragični protiigrálec hudiča

protiigrálec **pri čem, kje**

protiigrálec pri tem zdravljenju

USTALJENE ZVEZE: dostojen protiigrálec, pravi protiigrálec, status aktivnega protiigrálca

protikandidát

 -a samostalnik moškega spola

nasprotni kandidat

protikandidat **za koga/kaj**

protikandidat za predsednika

protikandidat za županski stolček

največja protikandidata za nagrado

protikandidat **na/v čem, kje**

protikandidata na volitvah

močni protikandidati na jesenskem kongresu

njegov protikandidat na zadnjem razpisu

protikandidati v županski tekmi

protikandidata v lastni stranki

USTALJENE ZVEZE: predsedniški protikandidat, resen protikandidat

prototíp

 -a samostalnik moškega spola

1. vzorčni primer

prototip **česa/koga**

prototip zlorabe človeške svobode

prototip zapeljivca

Ta država je še vedno prototip urejenosti.

S 169 centimetri višine in le 52 kilogrami teže je idealen

prototip letalca.

Zdi se, da današnje prototipe junakov zaznamujejo ovirana sreča, zadržana tvornost in neizpolnjene želje.

prototip **za kaj/koga**

prototip za sodobne vesterne
kup prototipov za asfaltne užitke
prototip za supermanekenke
kot prototip za samega Arturja
Naj bi služil tudi kot prototip za glavnega junaka znamenite
zgodbe o Modrobradcu.

2. izdelek

prototip **česa**
prototip robota sesalnika
prototip avtomobila
prototip letala
prototip **s čim**
prototip z imenom
prvi prototip z novim motorjem
Na Japonskem delujejo prototipi s pogonom na vodik.
prototip **za kaj**
izdelani kovinski hidroavion kot prototip za vojaške potrebe
prototipi za nove publikacije
Vsak avtor lahko sodeluje na natečaju z enim izdelkom
oziroma idejnim prototipom za vsako občino.

USTALJENE ZVEZE: delujoči prototip, testni prototip, predstavljeni
prototip, prodajni prototip, formule in prototipi, prodajni
modeli in prototipi

prst -a samostalnik moškega spola

podaljšek dlani ali stopala

prst **česa/koga**

prsti nog

prsti rok

prsti dlani

spretni prsti oblikovalk

kritični prst javnosti

prst **na čem, kje**

prst na desni roki

prst na daljincu

prst na petelinu

prst na sprožilcu

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

prst proti

opozorilo, nasprotovanje

prst **proti komu/čemu**

prst proti vladnim predstavnikom, vodilnim v občinah ali
delodajalcem

prst proti vzvišeni politiki

prst proti veliki rasti oglaševanja

prste pri

navadno v množini sodelovanje

prsti **pri čem, kje**

prsti pri teh nečednih poslih

prsti pri domala vseh ključnih obračunih svoje dobe

prsti pri izvozu mamil

prsti pri razvoju in proizvodnji njihovega športnega
avtomobila

ključni prsti pri prvem množičnem smučarskem teku v
Sloveniji

USTALJENE ZVEZE: nožni prst, dvignjeni prst, spretni prsti, dlan in
prsti, roka in prsti

pr̂t -a samostalnik moškega spola

tkanina za pokrivanje in zavijanje

pr̂t **za kaj**

pr̂t za mizo

pr̂ti za naše klopi

pr̂t za oltar

pr̂t **s čim**

pr̂t s čipkastim robom

pr̂ti z všitimi čipkami

pr̂t z motivom nageljnov

pr̂t s tradicionalnim motivom

pr̂t **okrog/okoli česa**

Z belim platnenim prtom okrog vratu, ki mu je segal do
popka.

Po poklicu natakara, si je privezal pr̂t okoli ledij in igral
klepetavega krčmarja.

USTALJENE ZVEZE: namizni pr̂t, mrtvaški pr̂t, vezeni pr̂t, pr̂ti in
pr̂tički

pr̂vi -a -o števnik

1. začetni v času

kdo/kaj biti prvi v/na čem, kje, kdaj

prva v vsem povojnem muzealstvu

prva v novi sezoni

prvi v 20. letih minulega stoletja

prvi na smučeh z Everesta

prvi na svetu

vedno prva na plesišču

kdo/kaj biti prvi s čim

prvi s celim sistemom

prvi s to diagnozo

2. začetni v vrsti

kdo/kaj biti prvi v/na čem, kje

prva v nizu

prvi v vrsti čakajočih

prvi na seznamu

prva na desni

3. najboljši

kdo/kaj biti prvi v/na čem, kje

prvi v računalništvu in drugi v matematiki

prva v skupini C

prvi v Sloveniji

prva na prvenstveni lestvici

kdo/kaj biti prvi s čim

prvi z le dvema porazoma

prvi z rekordom

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

prvi od/izmed/med

primerjalno najzgodnejši, najboljši

kdo/kaj biti prvi od/izmed koga/česa

prvi od zdajšnjih ministrov
prva od novih držav članic
prva od dveh zmag
prvi izmed velikih prerokov
prvi izmed velikih proizvajalcev računalniške opreme

kdo/kaj biti prvi med kom/čim

prvi med domačimi gobarji
prvi med generali
prva med velikimi gospodarskimi družbami
prva med kandidatkami za vstop

USTALJENE ZVEZE: niti prva niti druga možnost, niti prva niti zadnja beseda, tako prva kot druga liga

račún -a samostalnik moškega spola

1. številsko razmerje, številsko stanje, položaj

račun **koga/česa**

račun davkoplačevalcev
računi upokojencev
račun države
račun štartnine
račun nagona

račun **s čim**

celoten svoj račun z vpisanim geslom
račun z novimi številkami
izdani računi z ustreznimi preverljivimi podatki
račun s kakim novim virom prihodkov

račun **v/na/pri čem, kje**

tekoči račun v/na/pri banki
devizni računi v tujini
računi na prodajnih mestih
skrbniški računi pri trgovanju z vrednostnimi papirji

2. znesek

račun **za kaj**

račun za neplačane najemnine
račun za storitve
račun za telefon
račun za poletno dopustovanje

račun **s čim**

račun z napačno izračunanimi zamudnimi obrestmi
račun z obrestmi
račun z dokazili o plačilu
račun z napitnino

USTALJENE ZVEZE: bančni račun, transakcijski račun, zaključni račun, tekoči račun, osebni račun, računi in položnice, devizni računi in hranilne vloge

ráj -a samostalnik moškega spola

1. kraj popolnega ugodja, veselja in sreče

raj **na čem, kje**

raj na robu mesta
Prišel je v Lendavo in govoril, kot da je tu našel raj na zemlji.

raj **pod čim, kje**

raj pod Triglavom
pravi mali raj pod soncem

2. ugodje, sreča

raj **na čem, kje**

počitniški raj na jugu
Za pokušino smo zato izbrali to sliko, ki marsikomu predstavlja raj na zemlji.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

raj za

obljubljena oziroma zaželena destinacija

raj **za koga/kaj**

pravi raj za potapljače
raj za kriminalce

Ta in podobni kraji znajo biti pravi raj za raziskovalce.
Maskara bi se morala menjati vsakih tri do šest mesecev, ker je pravi raj za bakterije.

Mesto je tudi sicer pravi raj za nakupovanje.

USTALJENE ZVEZE: pravi raj, umetni raj, izgubljeni raj, planinski raj, zemeljski raj, nakupovalni raj, raj in pekel

rána -e samostalnik ženskega spola

1. telesna poškodba

rana **na/po čem, kje**

krvaveča rana na glavi
rane na želodcu
rane na okončinah
hude rane po glavi
rane po vsem telesu

2. duševna prizadetost

rana **zaradi česa/koga** navadno v množini

duševne rane zaradi izgube otrok
čustvene rane zaradi očetovega samomora
Rane zaradi žrtev in zločinov nad prebivalstvom so kljub desetletju od tragedije še vedno sveže.

rana **iz česa, od kdaj** navadno v množini

strelne rane iz pištole
rane iz družinskih povezav
rane iz vojne
rane iz otroštva
rane iz preteklosti

USTALJENE ZVEZE: strelna rana, vbodna rana, rane in poškodbe, opekline in rane

ráven tudi ravèn -vní samostalnik ženskega spola

1. navadno s prilastkom opredelitev kvalitete

raven **pri čem**

nižja raven pri pouku
dodatna birokratska raven pri upravljanju javnih zadev
praktična raven pri reji

raven **brez česa**

raven brez neželenih učinkov
najvišja strokovna raven brez čakanja v vrsti
državna raven brez predhodne selekcije

2. navadno s prilastkom stopnja

raven **česa**

raven holesterola

raven sladkorja
raven izobrazbe
splošna raven cen
raven zahtevnosti

USTALJENE ZVEZE: visoka raven, državna raven, mednarodna raven, letna raven, življenjska raven, ravni in področja, raven in kakovost

ravnína -e samostalnik ženskega spola

- večja ravna površina
ravnina **česa**
ciljna ravnina dirkališča
nove omejitvene ravnine letališča
- stopnja
ravnina **česa**
ravnina krmiljenja
ravnina ekvatorja
ravnina tira kometa

USTALJENE ZVEZE: ciljna ravnina, panonska ravnina, projekcijska ravnina, doline in ravnine, strmine in ravnine

rázred -éda samostalnik moškega spola

- stopnja in enota izobraževanja v šolah
razred **česa/koga**
razred devetletke
razred otrok
razred **s kom**
razred s 30 učenci
razred z več kot dvajsetimi otroki
- ljudje z enakim materialnim in vplivnim statusom v družbi
razred **koga**
razred delavcev in kmetov
razred **s čim/kom**
razred z najvišjo obdavčitvijo
nižji tarifni razredi z minimalno plačo
razred z glasovalno pravico
razred z nižjo brezposelnostjo
razred z ateistkami in židinjami
- navadno s prilastkom razdelitev glede na enake značilnosti
razred **česa/koga**
nižji razred avtomobila
plačni razred profesorja
razred **s čim**
visoki kakovostni razred z velikim ekranom
najmočnejši razred z motorji do 990 ccm
drugi razred z vsemi vrstami vlakov

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

razred za

- namenska delitev
razred **za kaj/koga**
nov srfarski razred za moške in ženske
ločeni razredi za Rome
četrti razred za otroški dodatek
razred za nižje sloje

najzanimivejši razred za tekmovalce z motorji do 125 kubičnih centimetrov

USTALJENE ZVEZE: srednji razred, visoki razred, cenovni razred, delavski razred, plačilni razred, skupine in razredi, razred in šola

razsípen -pna -o pridevnik

nepremišljen, nepreudaren

kdo/kaj biti razsipen **s čim**

razsipni z energijo

razsipna z nasmeški

Bolj ko je motor razsipen z gorivom, več toplote je na voljo.

Ne bodite preveč razsipni z denarjem.

kdo/kaj biti razsipen **glede na kaj**

Letošnji proračun je preveč razsipen glede na občinske rezerve in tekoče prihodke.

Je precej razsipen glede na svoje resnične zmožnosti.

USTALJENE ZVEZE: preveč razsipen, energetsko razsipen, razsipno življenje, razsipno ravnanje, bogati in razsipni turisti, nezakonito in razsipno poslovanje

razumljív -a -o pridevnik

jasen, dostopen za dojetanje

kdo/kaj biti razumljiv **za koga/kaj**

razumljiv za bralce

premalo razumljiv za otroke

Pomembno je, da je objava razumljiva za potrošnika.

kdo/kaj biti razumljiv **v čem, kje**

razumljivi v slovenskem jeziku

razumljiva v vseh jezikih

Kodirani znaki so razumljivi v vseh jezikih, ne glede na to, kako jih oddajamo.

kdo/kaj biti razumljiv **zaradi koga/česa**

težko razumljiva zaradi nepregledne množice zakonov in birokratskega jezika

Izredno visoka podpora temu ukrepu pri slovenskih voznikih je razumljiva zaradi razmeroma slabih cest.

USTALJENE ZVEZE: povsem razumljiv, težko razumljiv, razumljiv način, razumljiv razlog, razumljiv jezik, jasen in razumljiv jezik, preprost in razumljiv način

rédi -a samostalnik moškega spola

1. stanje pod nadzorom

red **v/na čem, kje**

red v prometu

notranji red v policiji

red na kapitalskem trgu

red na področju delovnih razmerij in varstva pri delu

red na kopališču

2. ustaljeno ponavljanje

red **česa**

dnevni red seje

dnevni red zasedanja

red **za kaj**

tržni red za letošnji pridelek domače pšenice

3. navadno s prilastkom razvrstitev v prostoru in času

red **koga/česa**

vrstni red strelcev Uniona Olimpije po osmih krogih evropske lige
vozni red vlakov

po abecednem redu priimka avtorja

abecedni vrstni red začetnic priimkov strank

red **za kaj**

vrstni red za svetovno prvenstvo

šolski red za gimnazije in druge srednje šole

vozni redi za vlake

red **s čim**

kopališki red s cenikom

red s pravilnikom o obratovalnem času prodajaln

4. skupnost s pravili

red **koga**

evropski red vitezov vina

red Misijonark usmiljenja

5. visoko odlikovanje

red **česa**

red zaslug za narod s srebrnimi žarki

red **za kaj**

zlati red za zasluge

red za narodne zasluge

red za ribiške zasluge 3., 2., in 1. stopnje

USTALJENE ZVEZE: dnevni red, javni red, pravni red, zakon in red, red in mir

rekláma -e samostalnik ženskega spola

opozarjanje

reklama **za kaj**

reklama za pralni prašek

reklama za zobno pasto

reklame za omenjeni dogodek

reklama **o čem**

reklama o pripomočkih za trdo kožo na nogah

reklama o vrednostnih papirjih

reklama o smučarskem teku

paleta reklam o dopustu na vseh koncih sveta

reklama o tem, kako poteka proizvodnja

reklama **na čem, kje**

reklame na neuporabnih zidovih

reklama na dresih igralcev

reklama na tekmah

reklame na TV

reklama **pred čim/kom, kdaj**

reklama pred volitvami

reklame pred prenosom

reklama pred navijači

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

reklama za

pohvala

reklama **za kaj/koga**

reklama za vas

zelo velika reklama za Slovenijo

reklama za podjetnike

USTALJENE ZVEZE: televizijska reklama, brezplačna reklama, promocija in reklame, oglasi in reklame, reklama in propaganda

rèp rêpa in répa samostalnik moškega spola

1. gibljiv podaljšek zadnjega dela živalskega telesa

rep **česa**

repi škampov

rep psa

rep ribe

rep **proti komu/čemu, kam**

od repa proti glavi

Zleknil se je in počasi sem ga strigel od repa proti glavi.

Če je riba obrnjena z repom proti vam, ji vrvice vsekakor ne vrzite prek glave.

rep **med čim, kje**

Saj vemo, da je rep med nogami po navadi izraz strahu in nelagodja.

Preznojen in razmršen kot po navadi, se vrne domov z repom med nogami.

rep **s čim**

rep z vretenci

močan rep z veliko repno plavutjo

tanek rep s čopom črne dlake na koncu

2. končni del predmeta, naprave, dogodka

rep **česa**

rep letala

rep kometa

rep **za kom/čim**

Skušam pozabiti na to tekmo, vendar se rep za njo še kar vleče.

Se vam zdi, da se danes ne vleče več kot neroden rep za nami miselnost, da [...].

3. zadnji del urejene skupine, vrste

rep **česa**

rep razpredelnice

rep lestvice

rep flote

4. šop las, dlake

rep **česa**

rep las

USTALJENE ZVEZE: konjski rep, košat rep, lisičji rep, pavji rep, rep in glava

réven -vna -o pridevnik

1. siromašen

kdo biti reven med kom

On je oblačil gole in zadovoljil vse njihove potrebe in ni pustil, da bi bil kdo reven med njimi ali česa potreben in nemočen.

Statistika kaže največ revnih med upokojenci.

Najrevnejši med revnimi bi veliko pridobili, bogatejše članice pa bi malo izgubile.

kdo/kaj biti revnejši od koga/česa

Hkrati pa ne prezirajte tistih, ki so revnejši od vas. Vendar pa so otroci revnejši od odraslih in bolj dovezetni. Italijani so bili bolj revni od večine drugih v Evropi in so bolj množično bežali najprej na zahod.

2. zelo majhen

kaj biti reven s čim

Ta dieta je revna z vlakninami in vitamini. Prehranska dopolnila priporočam, če je hrana revna z naravnimi sestavinami. V poletju, revnem s humorjem, sta njuni komediji pritegnili največjo pozornost.

3. navadno ekspresivno skromen

kaj biti reven s čim

Človekova prehrana je bila tisočletja revna z maščobami. V poprečju je travniška krma zelo revna s selenom. Gorstva so revna z rudami.

kaj biti reven za kaj

Gričevnata dežela je bila revna za obdelovanje.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

revnejši za

osiromašen za

kdo/kaj biti revnejši za kaj/koga

Zaradi znižanja trošarin bo državni proračun vsak mesec revnejši za približno 218 tolarjev oziroma na letni ravni za 2,6 milijarde tolarjev.

R515 je revnejši za še eno svežo pogruntavščino, in sicer za novi pomnilniški krmilnik.

Po šestnajstih mesecih čakalne dobe in revnejši za dvanajst milijonov dolarjev pripoveduje o izkušnjah s svojo investicijo.

Pomladna demokracija bo revnejša za svoj lasten časopis in bogatejša za revijo.

Mesto bo v primerjavi s prejšnjimi decembrskimi praznovanji letos revnejše za novoletno jelko.

USTALJENE ZVEZE: najbolj reven, razmeroma reven, bogate in revne države, revni in bolni otroci

rób -a samostalnik moškega spola

1. skrajni zunanji del česa

rob česa

rob ceste
rob vozišča
rob mesta
rob gozda

rob s čim

kultiviran rob z nekaj grmi
rob z vnesenim vzorcem
zemeljski rob s sijem
dvojni rob z vpleteno elastiko
mogočen rob z ogromnim prepadom

rob na čem, kje

rob na krilu
temen rob na desni strani fotografije
skalni rob na jugu

2. prenehanje enega in hkrati nastop drugega stanja

rob česa

rob propada

rob bankrota

rob izumrtja

rob med čim

na robu med življenjem in smrtjo

robu med kaosom in redom

na tistem nikoli določljivem robu med jokom in radostjo

USTALJENE ZVEZE: desni rob, zgornji rob, ostri robovi, Kraški rob, robovi in vogali, dno in robovi modela

ród -ú tudi -a samostalnik moškega spola

1. stopnja sorodstva

rod v kaj

iz roda v rod

Ta tradicija gre iz roda v rod.

S skrbno selekcijo so iz roda v rod vzgajali čedalje hitrejša tekmovalna konje.

rod s čim

četrti rod s tem osebnim imenom

nov rod z mojim imenom

Ta družina obsega 22 rodov s 500 vrstami, ki so vse lesne rastline z nasprotnimi listi.

rod pod čim, kje

družina štirih rodov pod eno streho

vaš rod pod Snežnikom

2. družbeni ali narodnostni vidik

rod iz česa, od kod, od kdaj

po rodu iz vaših krajev

slovenskega rodu iz druge polovice 18. in začetka 19. stoletja

Dvorni tolmači so po rodu iz drugih ljudstev.

rod s kom/čim

naš rod z našimi sinovi

nemškega rodu z britanskim državljanstvom

cel rod z oslabeлим egom

3. navadno s prilastkom ljudje iste starosti

rod s kom/čim

mladi rod z vodilno na svetovni lestvici mladink

Nesrečen rod z množico nesrečnih ali vsaj ne srečnih individualnih usod.

Tako je nastal takratni Odred Stane Žagar – mlajši, ki je danes pomemben kranjski rod s preko 120 člani.

rod pred kom/čim

toliki rodovi pred nami

rod pred drugo svetovno vojno

Rodovi pred menoj so z vztrajnostjo in trdim delom preživeli ujme, vojne, države, kmetijske politike, zatiranje kmetov in še kaj.

USTALJENE ZVEZE: mladi rod, prihodnji rod, človeški rod, določeni rodovi in vrste, družina in rod

rók -a samostalnik moškega spola

dogovorjeno omejeno trajanje

rok česa

rok prijave

rok trajanja
rok uporabe
rok veljavnosti
rok **za kaj**
rok za oddajo
rok za vložitev denacionalizacijskih zahtevkov
rok za ugovor
rok **do česa, do kdaj**
odstopni rok do konca oktobra
podaljšani rok do konca julija
rok do odločanja sodišča
vojaški rok do 28 leta

USTALJENE ZVEZE: vojaški rok, prestopni rok, odpovedni rok, način in rok, pogoji in roki, cena in rok

rôka -e in -é samostalnik ženskega spola

1. okončina za prijemanje

roka **koga/česa**
spretno roke domačinov
roka **na čem, kje**
roka na ustih
roke na hrbtu
roke na prsih
roka **za koga/kaj**
mehanične roke za invalide
roke za plezanje
robotska roka za lakiranje avtomobilov
štiri roke za krajo
roka **s čim, kako**
roka s pisalom
roka s praznim kozarcem
roka s cigareto
roka s pečatnim prstanom
roke z dvignjenima dvema prstoma
drobna roka z dolgimi tankimi prsti

2. ekspresivno opravilo

roka **v kaj**
roka v pomoč
roka v pozdrav
roka v obrambo
roka v slovo
roka **pri čem, kje** navadno s prilastkom
nesrečna roka pri poimenovanju datotek
srečna roka pri sestavi moštva
uspešna roka pri izbiri
natančne roke pri metih

3. ekspresivno moč, vpliv

roka **česa**
podaljšana roka države
podaljšana roka politike
roka pravice
roka zakona
roka **nad čim/kom**
roka nad proračunskimi sredstvi
roka nad razvojem elektroenergetskega sistema in viri

roka nad orožjem
roka nad vsem in vsemi
roka nad potrošniki
roka **pri čem, kje** navadno s prilastkom
trda roka pri urejanju razmer
zvezane roke pri oglaševanju
proste roke pri vodenju

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

roka za

podpora, pomoč
roka **za koga/kaj**
roke za ljudi v stiski
roke za bližnjega
roka za otroke, ki so potrebni pomoči
roke za dokončanje odsekov

USTALJENE ZVEZE: desna roka, leva roka, proste roke, navadno v roditeljski praznih rok, odprtih rok, roke in noge, obraz in roke

sád -ú samostalnik moškega spola

1. užitni del rastline

sad **česa** navadno v množini
sad zemlje
sadovi narave
sadovi morja
sadovi jeseni
sad **na čem, kje**
cvet in sad na eni veji
sadovi na tujem polju

2. ekspresivno rezultat

sad **česa**
sad sodelovanja
sad truda
sadovi slave
sad **na/v čem, kje** navadno v množini
sadovi na lokalni ravni
sadovi na denarnem področju
sadovi v prvenstvu
sadovi v zdravju otrok

USTALJENE ZVEZE: prepovedani sad, koščičasti sad, pričakovani sadovi, sladek sad, cvetovi in sadovi

sádež -a samostalnik moškega spola

užitni del rastline

sadež **česa** navadno v množini
sadeži limone
sadeži češnje
sadeži sort, ki jih v brkinskih sadovnjakih skorajda ni več
sočni sadež poletja
sadež **s čim**
gozdni sadeži z rezanimi lešniki
rdeč sadež s peškami
veliki sadeži z debelo lupino
sadeži s povoščeno lupino
sadež **za kaj/koga**

najprimernejši sadež za spomladansko dieto
odličen sadež za poletno osvežitev
popolni sadež za vitkost
sladki sadeži za otroke
sadeži za ženske

USTALJENE ZVEZE: navadno v množini gozdni sadeži, morski sadeži, tropski sadež, eksotični sadež, prepovedani sadež, sadeži in zelenjava, plodovi in sadeži, zelišča in sadeži

sám -a -o tudi -ó pridevnik

stanje, lastnost brez stikov, vplivov, pomoči

kdo biti sam s kom/čim, kako

sam s seboj
sami z otroki
sama s hčerko in otrokom
sam z jadrnico
sam s strahom

kdo biti sam v/na čem, kje, kdaj

sam v svoji votlini
sam v gozdu
sam v nesreči
sam v stiski
sam na kmetiji
sam na dopustu
sam na koncu

kdo biti sam pri kom/čem, kje, kdaj

sama pri otroku
sam pri mizi
sam pri hiši
sam pri večerji

kdo biti sam proti komu/čemu

sam proti vsem
sam proti vojski zlikovcev
sam proti vetru
sam proti prihodnosti

kdo biti sam med kom/čim, kje, kdaj

sama med njimi
sam med ženami
sama med stenami svoje hiše
sami med tednom

USTALJENE ZVEZE: kar sam, lahko sam, čisto sam, sami ali skupaj, sam in osamljen

samôta -e samostalnik ženskega spola

stanje, lastnost brez vsakršnih stikov

samota **koga/česa**

samota posameznika
samota ljudi
samota narave
samota razmišljanja
samota unikatnosti
samota **v čem, kje, kdaj**

samota v puščavi
samota v množici
samota v zrelih letih

samota v določenem trenutku

samota **za kaj, za koliko**

samota za razmislek

samota za vse okuse

samota za mentalno zdravje

samota za pet minut

USTALJENE ZVEZE: gorska samota, meditativna samota, ustvarjalna samota, mir in samota, tišina in samota

séme -éna samostalnik srednjega spola

1. del rastline, bitja za razmnoževanje

seme **česa/koga**

seme fižola
seme sončnic
semena zelišč
seme tujega darovalca
seme **za kaj/koga**

kakovostna semena za kaljenje
seme za travo
spremenjeno seme za komercialno uporabo
oreščki in semena za ljudi s krvno skupino A

2. tudi v prenesenem pomenu, navadno s prilastkom slab človek

seme **česa**

pravo seme nasilja
seme zla

seme **za kaj** navadno s prilastkom

hudičevo seme za človekovo prihodnost

USTALJENE ZVEZE: sončnično seme, bučno seme, laneno seme, sadike in semena, semena in plodovi

sénca -e samostalnik ženskega spola

1. neosvetljeni del predmeta, bitja

senca **česa/koga**

senca grmovja
senca drevesa
senca telesa
senca katedrale
senca človeka

senca **pod/nad čim**

senca pod slamnato streho
globoka senca pod drevesi
obvezna senca nad predsednikovo glavo
senca **pred čim**

senca pred hišo
prijetna senca pred zidanico

2. obris pojava

senca **koga/česa**

sence vojakov
senca Lune
sence hiš

senca **nad/pod čim**

sence nad vodo
temne sence nad rečiško dolino
sence nad mestom
jutranji senci nad dolino

svetla senca nad očmi
sence pod očmi
senca **pred čim**
dve sencí pred vrati
temna senca pred barko
senca **okoli česa/koga**
sence okoli njenih oči
sence okoli trdnjave
sence okoli osebe na fotografiji

3. ekspresivno, navadno s prilastkom **malenkost**

senca **koga/česa**
bleda senca nekdanje igralke
bleda senca ekipe iz prejšnje sezone
senca madeža

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

senca na

slab vtis

senca **na čem**
senca na ugledu
senca na tem dogodku
senca na uspehu
senca na podobi staranja

USTALJENE ZVEZE: temna senca, bleda senca, prijetna senca, svetlobe in sence, sonce in senca

sestavína -e samostalnik ženskega spola

1. navadno s prilastkom **snov, delci**

sestavina **česa**
osnovne sestavine živil
glavne sestavine čaja
sestavina **za kaj**
sestavine za testo
sestavine za kremo
sestavine za nadev
vlažilne sestavine za aktivno dnevno zaščito rok in nohtov
sestavina **v čem**
najpomembnejše sestavine v prehrani
negovalne sestavine v bleščilu
sestavine v pralnih sredstvih ali mehčalu

2. navadno s prilastkom **sestavni del česa**

sestavina **česa**
prostorske sestavine dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana
obvezne sestavine pogodbe
glavni sestavini recepta
pomembna sestavina zdravil
sestavina **za kaj**
sestavine za zdravilo
sestavine za solato
sestavine za vodni vrt
glavne sestavine za kombajne
sestavina **v čem**
sestavine v receptu
aktivne sestavine v živih celicah
vzgojne sestavine v prenovljeni šoli

sestavina **pri čem**

odatna sestavina pri mnogih sladica
pomembna sestavina pri konzerviranju živil
nadvse pomembna sestavina pri načrtovanju družbenega in gospodarskega razvoja nacionalnih gospodarstev

USTALJENE ZVEZE: naravna sestavina, aktivna sestavina, obvezna sestavina, bistvena sestavina, ključna sestavina, sestavine in učinkovine, okusi in sestavine jedi

sêstra -e stil. -é samostalnik ženskega spola

ženska oseba v razmerju do drugih otrok svojih staršev

sestra **koga** tudi v prenesenem pomenu
sestra pokojnika
sestra obtoženca
sestra Toneta
virtualna sestra univerze
sestra **kdo/kaj**
sestra dvojčica

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

sestra v/na

tesnejša povezava oseb glede na skupno zanimanje

sestra **v čem**
vsi bratje in sestre v veri
bratje in sestre v potrebi
sestra v duhu
sestra **na čem**
sestra na negovalnem oddelku
sestra na onkologiji
bratje in sestre na različnih koncih sveta
sestra **kdo/kaj**
sestra babica
sestra cistercijanka

sestra za

poklicna usmeritev

sestra **za kaj**
sestra za dietno prehrano
sestra za zobozdravstveno preventivo
sestra za zdravstveno nego

USTALJENE ZVEZE: mlajša sestra, starejša sestra, medicinska sestra, patronažna sestra, brat in sestra

sét -a samostalnik moškega spola

1. niz istovrstnih dopolnjujočih predmetov

set **česa**
celoten set krožnikov in skodelic
set bobnov
set palic za golf
seti kromosomov
izbrani koncertni set skladb
set **za kaj**
set za prostoročno telefoniranje
set za osebno nego
set **s čim**

darilni seti s čaji in kavami
set s samopomočjo
poletni set z vsemi poglavitnimi potrebščinami

2. pogrinjek

set za kaj/koga

set za serviranje solate

set za žar

set za zajtrk

set za piknik

jedilni set za potnike

11-urni set za sladokusce

set s čim

laneni namizni set s klekljano idrijsko čipko

set z značilno barvno progo v sredini

set z dekoracijo tulipanov

3. del igre

set s čim, koliko

set z veliko razliko (25:13)

set z rezultatom 21:25

set s 14 proti 12

USTALJENE ZVEZE: darilni set, dobljeni set, kopalni set, albumi in seti, ampule ter set za injiciranje, torbica in set avdio in video kablov

séver -a samostalnik moškega spola

1. smer, ki označuje eno od glavnih strani neba

od/s severa proti čemu

od severa proti jugu

od severa proti zahodu

2. skrajni del določene zemljepisne ali politične enote

sever česa

sever države

sever otoka

sever Poljske

od severa do česa

od severa do juga države

od severa do Azurne obale

od severa do sredine polotoka

3. veter, ki piha s severa

sever iz česa, od kod

sever iz notranjosti

sever iz step

USTALJENE ZVEZE: skrajni sever, mrzel sever, razviti sever, bogati sever, evropski sever

seznam in seznam -áma samostalnik moškega spola

skupek imen za osebe, stvari, pojave

seznam koga/česa

seznam kandidatov

seznam igralcev

seznam opreme

seznam želja

seznam za kaj

seznam za prodajo

seznam za tekmo

seznam za špecerijo

Odklonjene otroke so uvrstili na prednostni seznam za prihodnja leta.

seznam s čim

seznam z imeni agentov

seznam z rečmi

podroben seznam s podatki o izvajalcih zdravstvenih storitev

seznam iz česa, od kod, od kdaj

seznam iz druge tabele ali poizvedbe

seznam iz kartoteke

nakupovalni sezname iz dveh velikih supermarketov

seznama iz leta 1999

seznam po čem, kako

seznam po datumih rojstva

seznam po abecednem redu

referenčni seznam po panogah

seznam po velikosti

USTALJENE ZVEZE: dolg seznam, prednostni seznam, čakalni seznam, plačilni seznam, poimenski seznam, seznam in opis, cenik in seznam

sezóna -e samostalnik ženskega spola

navadno s prilastkom namensko obdobje leta

sezona česa

sezona dopustov

sezona lova

sezona jagod

glavna sezona obiranja

sezona nastopov v evropski ligi

nova sezona lige

sezona v/na čem, kje

prva sezona v svetovnem pokalu

sezona v evroligi

lanska sezona v Termah Čatež

nova sezona v triatlonu

poletna sezona na Obali

smučarska sezona na mariborskem Pohorju

cvetna sezona na terasi

sezona za koga/kaj

uspešna sezona za Slovence

nova tekmovalna sezona za alpske smučarje in smučarke

sezona za smučišče

sezona za križarjenje

sezona s čim/kom

sezona z osvojenim sedmim mestom

minula sezona z osvojitvijo pokala pokalnih zmagovalcev

sezona s februarским olimpijskim vrhuncem

sezone z osebnim trenerjem

sezona med kom/čim, kje, kdaj

prva prava sezona med najboljšimi

prva sezona med prvoligaši

prva sezona med člani

prva sezona med profesionalci

premierna sezona med evropsko elito

poletna visokogorska sezona med julijem in oktobrom
sezona **pri čem/kom, kje**
sezona pri vodilnem klubu češke hokejske extralige
sezona pri Ferrariju
nova vaterpolska sezona pri Triglavu
letošnja turistična sezona pri naših južnih sosedih
njegova prva sezona pri severnih sosedih
sezona **brez koga/česa**
sezona brez tujih igralcev
sezona brez stalnega trenerja
sezona brez poškodbe kolen
sezona brez pravega treninga
kopalna sezona brez popolne ponudbe

USTALJENE ZVEZE: letošnja sezona, prihodnja sezona, lanska sezona, turistična sezona, nova sezona, nadaljevanje sezone in kariere

shéma -e samostalnik ženskega spola

1. osnutek, načrt

shema **česa**
shema letala
organizacijska shema podjetja
osnovna shema financiranja
možna shema reševanja
shema **za kaj**
programska shema za letos
reševalne sheme za bančništvo
finančna shema za mala in srednja podjetja
shema **pri čem**
izravnalne sheme pri dopolnilnem zdravstvenem zavarovanju
nacionalna shema pri petletnem programu

2. obrazec, vzorec

shema **česa**
shema mature
odločilna shema trgovanja z emisijskimi kuponi
shema prestavljanja
shema jemanja zdravil
shema **za kaj**
odobrena shema za pomoč pri stabilizaciji trgov
sheme za usvajanje novega besedišča
shema **pri čem**
standardna shema pri izplačevanju neposrednih plačil
veterinarska shema pri razplodu
oblikovanje shem pri pomnjenju in mišljenju

USTALJENE ZVEZE: varčevalna shema, programska shema, stanovanjska shema, nacionalna shema, garancijske sheme ter subvencije, shema ali model, sheme in načrti

shòd shóda in shôda samostalnik moškega spola

javno zborovanje

shod **koga**
shod avtoprevoznikov
vseslovenski shod kmetov
protestni shod sindikatov

shod **proti čemu**

protestni shod proti privatizaciji zdravstva in šolstva
shodi proti vojni
shod proti rasni nestrpnosti
shod proti nošenju pravega krzna
shod **v kaj, zakaj**
shod v spomin na krvave dogodke
shod v podporo Tibetu
protestni shod v podporo enotni občini Koper
shod v podporo žrtvam aidsa
shodi v prid demokratičnih sil
shod **ob čem, kdaj**
shodi ob pomembnih življenjskih priložnostih
volilni shod ob devetih dopoldne
shod ob prazniku dela
množični shod ob 600-letnici kosovske bitke

USTALJENE ZVEZE: protestni shod, javni shod, predvolilni shod, napovedani shod, shodi in prireditve, shodi in praznovanja

síj -a samostalnik moškega spola

1. območje razpršene svetlobe

sij **česa**
sij žarometov
sij sveče
sij mesečine
sij ognja
sij **okoli/okrog česa/koga**
svetniški sij okoli glave
svetlobni sij okrog neonske žarnice
srebrnkasto biserni sij okrog Lune

2. lesk

sij **česa/koga**
sij cerkva
sij medalj
sij draguljev
naravni sij kože
sij mode in lepotic
sij **v/na čem, kje**
sij v očeh
resnoben sij v njegovih očeh
sij na njegovem obrazu
sij na ustnicah

USTALJENE ZVEZE: severni sij, polarni sij, svetniški sij, sij in luči, sij in blišč

síla -e samostalnik ženskega spola

1. zmožnost spreminjanja, vplivanja, upiranja

sila **česa**
sila težnosti
sila udarca
sile narave
sila vetra
sila **proti čemu**
sila proti ravnovesni legi
privlačna oz. odbojna sila proti superprevodnim magnetom

živa sila proti tehniki

2. telesna in duševna sposobnost

sila **česa/koga**

obrambne sile črevesa

sila mišic

sila zla

neznana sila resnice

sila **pri čem/kom, kje**

gonilna sila pri ustvarjanju balkanske zveze pravoslavnih držav

bistveno dražja delovna sila pri nas

Mati je bila dominantna sila pri njihovi vsakodnevni vzgoji doma.

sila **v/na čem, kje, kdaj**

delovna sila v tovarnah

delovna sila v industrijah bogatih držav

poceni delovna sila v tem stoletju

edina delovna sila na visokogorski kmetiji

višek delovne sile na področju predšolske vzgoje

sila **za kaj**

tuje delovne sile za opravljanje sezonskih del

delovna sila za točno določen čas

delovna sila za proizvodnjo orožja

Kmetje smo davkoplačevalci in najcenejša delovna sila za državo.

3. organizirana skupina

sila **česa/koga**

mirovne sile Nata

sile napredka

glavne sile sovražnika

sila **v/na čem, kje**

vodilna politična sila v državi

mednarodne mirovne sile v Bosni in Hercegovini

vodilna svetovna sila na področju visokih tehnologij

najmočnejša trgovska sila na svetu

oborožene sile na domačih tleh

sila **s čim**

regijska sila s političnim oporiščem v njenem osrčju

močna sila z devetimi divizijami

politična sila z evropskim programom in privrženci na Zahodu

vojaška sila z urejeno organizacijsko strukturo

sila **proti komu/čemu**

odporniške sile proti nemškemu okupatorju

gospodarske sile proti Ameriki

varnostne sile proti različnim skupinam oboroženih islamistov

desničarske sile proti novim oblastem

USTALJENE ZVEZE: delovna sila, oborožene sile, vojaške sile, politične sile, moč in sila, grožnja in sila, sile in sredstva

simbóla -a samostalnik moškega spola

1. znak, znamenje

simbol **česa**

simbol slovenstva

simbol miru

simbol moči

simbol mesta

simbol modrosti

simbol **za kaj**

simbol za dolar

simbol za evro

pomemben simbol za Slovence

zodiakalni simbol za mesec rojstva

2. dogovorjena črka za označevanje

simbol **za kaj**

simbol za aluminij

simbol za kilogram

simbol za vodo

običajni simbol za frekvenco

simbol za verjetnost

USTALJENE ZVEZE: statusni simbol, državni simbol, nacionalni simbol, verski simbol, znaki in simboli, zastava in simbol, podobe in simboli

simbólika -e samostalnik ženskega spola

1. vsebina s simboli

simbolika **česa**

simbolika sanj

simbolika mitov

simbolika rituala

simbolika **v čem, kje**

simbolika v besedah

simbolika v sanjah

simbolika v antični poeziji

simbolika v umetnosti

simbolika v teatru

simbolika **za kaj**

njegova pomembna simbolika za naš narod

primerna simbolika za trenutno stanje

simbolika za pravoverne domoljube

2. simbolična značilnost

simbolika **česa**

simbolika števil

simbolika živali

simbolika cvetlic

simbolika barv

USTALJENE ZVEZE: krščanska simbolika, številčna simbolika, mitološka simbolika, poganska simbolika, pomen in simbolika, metaforika in simbolika

simetrija -e samostalnik ženskega spola

skladnost v predmetih, pojavih, med predmeti, pojavi

simetrija **česa**

simetrija obraza

popolna simetrija telesa

simetrija kristala

simetrija prostora

simetrija **v/na čem, kje**

simetrija v naravi

simetrija v klasični mehaniki

simetrije v fiziki
simetrija na časovni skali
simetrija na sliki
simetrija **med čim**
simetrija med delci
simetrija med državama
simetrija med spoloma
simetrija **s čim**
simetrija z medijskim zvočnim ozadjem
simetrija z nasprotno zdravo dojko
simetrija z vogalno linijo gasilskega doma

USTALJENE ZVEZE: popolna simetrija, matematična simetrija, jezikovna simetrija, harmonija in simetrija, estetika in simetrija, red in simetrija

simpózij -a samostalnik moškega spola
strokovno zborovanje, sestanek

simpozij **koga/česa**
simpozij geografov
simpozij strokovnjakov
simpozij umetnikov
simpozij ustanove
mednarodni simpoziji akvakulture
simpozij **o čem/kom**
simpozij o slovenskem knjižnem jeziku
simpozij o ilegalnih migracijah
simpozij o bioterizmu
simpozij o računovodstvu, reviziji in finančah
simpozij o generalu Maistru
simpozij **v/na čem, kje, kako**
simpozij v kranjskem Prešernovem gledališču
simpozij v Sloveniji
simpozij v organizaciji koordinacijskega odbora Zveze ekonomistov Slovenije
simpozij na gradu
simpozij na Slovenski gimnaziji v Celovcu
simpozij na visoki kakovostni ravni
simpozij **za kaj/koga**
simpozij za odnose z javnostmi
simpozij za zborovsko glasbo
simpozij za učitelje
simpozij za družinske zdravnike
simpozij **s čim**
simpozij z mednarodno udeležbo
simpozij z delovnim naslovom
simpozij z vsemi predavanji

USTALJENE ZVEZE: mednarodni simpozij, znanstveni simpozij, kiparski simpozij, dvodnevni simpozij, kongresi in simpoziji, konference in simpoziji, razstave in simpoziji

simptóm -a samostalnik moškega spola
pomenljivi znak
simptom **česa**
simptomi depresije
simptom prehlada

simptom astme
simptomi pomanjkanja
simptom **za kaj**
simptom za druge bolezni
simptomi za zasvojenost z internetom
Najpogostejši simptomi za glivična vnetja so srbenje, skelenje.
simptom **pri čem/kom**
simptomi pri uživanju jabolk
podobni simptomi pri ženskah
neprijetni simptomi pri otrocih
simptom **v/na čem, kje, kdaj, kako**
simptomi v telesu
simptomi v zgodnjih fazah
simptomi v obliki zardevanja, potenja, tresenja
simptomi na posameznih delih telesa
simptomi na dihalnih poteh
simptomi na čustvenem področju

USTALJENE ZVEZE: značilni simptom, bolezenski simptom, telesni simptom, simptomi in znaki, bolezni in simptomi

sín -a stil. -ú samostalnik moškega spola
moška oseba v razmerju do svojih staršev

sin **koga**
sin lastnice
sin odvetnika
sin Slavka
sin **kdo/kaj**
sin edinec
sin prvorojenec

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

sin iz
izvor sorodstvenega razmerja
sin **iz česa, od kod**
sin iz prvega zakona
sin iz prejšnjega zakona
sin iz njene prejšnje zveze

USTALJENE ZVEZE: mlajši sin, starejši sin, nezakonski sin, božji sin, oče in sin

sistém -a samostalnik moškega spola
1. skupina povezanih enot, pojavov
sistem **česa/koga**
sistem plač v javnem sektorju
sistem ohranjanja biotske raznovrstnosti
imunski sistem bolnikov s celiakijo
sistem **za kaj**
plačni sistem za zaposlene v javnem sektorju
sistem za rezervacije potovanj
sistem za odvajanje in čiščenje odpadnih voda
sistem za pogovore v živo
sistem za hitrejši prenos podatkov
sistem **v/na čem, kje**
plačni sistem v javnem sektorju

tekmovalni sistem v košarki
gospodarski sistem na področju kmetijstva
prometni sistem na slovenski Obali
sistem **pri čem/kom**
pašno-kosni sistem pri govedoreji
točkovni sistem pri prehodu otrok iz osnovne v srednjo šolo
informacijski sistemi pri nas

2. funkcionalna celota

sistem **česa**
sistem točkovanja
satelitski sistem cestninjenja
novi sistem številčenja
sistem **za kaj**
računalniški sistem za podporo poslovanju
sistem za odpiranje in zapiranje trde strehe
radijski satelitski sistem za klic v sili
sistem za preprečevanje zdrsanja gnanih koles pri odločnejšem speljevanju
vgrajeni sistemi za gašenje
sistem **v/na čem, kje**
ogrevalni sistemi v novih objektih
kabelski sistem v občini
alarmni sistem na varovanem objektu
laserski merilni sistemi na osnovi triangulacije
sistem **pri čem/kom**
vakuumski sistem pri gradnji trupov plovil
standardni datotečni sistem pri vseh digitalnih fotoaparatih
živčni sistem pri nerojenem otroku

3. družbena ureditev

sistem **česa**
sistem družbe
sistem upravljanja
institucionalni sistem varstva kulturne dediščine
sistem **za koga/kaj**
pravični sistem za vse
tarifni sistem za odjemalce
sistem za reševanje krize
demokratski sistem za prehod naše družbe v demokratično družbo
sistem **v/na čem, kje**
sistem v državi
zdravstveni sistem v državi
nemški okupacijski sistem na Slovenskem
edini teokratski politični sistem na svetu
sistem **pri čem/kom, kje**
fevdalni sistem pri gospodarjenju z gozdovi
strankarski sistem pri nas

USTALJENE ZVEZE: operacijski sistem, informacijski sistem, volilni sistem, imunski sistem, naprave in sistemi, storitve in sistemi, programi in sistemi

sit síta -o pridevnik

1. nepotreben, poln hrane

kdo/kaj biti sit česa
sit kruha

sit vsega dobrega
sit **do česa, do kod, do kdaj, koliko**
sit do grla
prav pošteno siti do večerje
sita do onemoglosti

2. prepoln zlasti neprijetnosti

kdo/kaj biti sit česa/koga
sit obljud
sit vojne
sit življenja
sit **do česa, do kod, koliko**
siti do vrha glave
siti do gnusa

USTALJENE ZVEZE: popolnoma sit, pošteno sit, nikoli sit, sit človek, sit in zadovoljen, srečen in sit, čist in sit, nič bolj siti ali lačni

skíca -e samostalnik ženskega spola

1. risba s samo bistvenimi potezami

skica **česa/koga**
skica vrta
skica poti
skica osumljenca
skica **o čem**
pregledne skice o celotnem prometu
skice o prvenstvenih smereh ter težjih ponovitvah
skica **za kaj**
zgolj skice za plastike
skice za gobeline
skice za znamke
deset skic za en sam kostum

2. osnutek, kratek opis ali zapis

skica **česa**
skice spominov
skice dogodkov
skica **o čem/kom**
skica o otroški poeziji
skic o tipičnih značajih
skice o ljudeh in njihovih zvezah
skica **za kaj**
skice za roman
skice za književno didaktiko

USTALJENE ZVEZE: idejna skica, priložena skica, groba skica, arhitekturna skica, risbe in skice, fotografije in skice

sklâd sklâda samostalnik moškega spola

1. debelejša plast

sklad **česa**
podvodni skladi skal
eocenski skladi fliša
skladi snovi z manjšo gostoto (kot so npr. nafta, porozne apnenčaste kamnine)
ogromni skladi kamnin
debeli skladi apnenca

2. enota urejeno zloženih kosov, predmetov

sklad **česa**

sklad oken
sklad knjig
sklad palet

3. namensko zbrana denarna sredstva

sklad **česa**
stanovanjski sklad Republike Slovenije
sklad EU
sklad MOL
nagradni sklad maratona
štipendijski sklad Univerze
razvojni sklad gospodarstva
sklad **za kaj/koga**
poseben sklad za pokojnino
sklad za knjigo
sklad za razvoj
sklad za letalce
sklad za lačne otroke

4. celotna količina, obseg določene dejavnosti

sklad **česa/koga**
sklad dela
letni sklad ur zasebnega delodajalca
sklad glasov demokratičnih strank
sklad zemljišč in gozdov
sklad obrtnikov in podjetnikov

USTALJENE ZVEZE: vzajemni sklad, investicijski sklad, javni sklad, stanovanjski sklad, pokojninski sklad, nagradni sklad, filmski sklad, veliki skladi in družbe, agencije in skladi, ministrstvo in sklad, razvojne banke in skladi

sklòp sklòpa in sklòpa samostalnik moškega spola

celota več sestavin

sklop **česa**
sklop predavanj
sklop fotografij
sklop bolezni
sklop del
sklop **za kaj/koga**
elektronski sklopi za avtomobilsko industrijo
dodatni pogonski sklop za zadnja kolesa
razvojni sklopi za spodbujanje gospodarskega in družbenega sodelovanja
vsebinski sklopi za učenke in učence
posamezni sklopi za naročnike
oglaševalski sklop za otroke
sklop **v/na čem, kje**
številni sklopi v možganih
tekmovalni sklop v ligi prvakinj
vsi elektronski sklopi v vozilu
želeni sklop na mobilnem portalu
programski sklopi na področju družbenih dejavnosti

USTALJENE ZVEZE: tematski sklop, vsebinski sklop, pogonski sklop, sklopi in sistemi, deli in sklopi, zloženke in sklopi

skóp -a -o in skòp skòpa -o pridevnik

1. nedarežljiv

kdo/kaj biti skop s čim

Ne bodite skopi z bakšišem (napitnino), kajti ljudje slabo zaslužijo.

Tudi država je zelo skopa z denarjem.

kdo/kaj biti skop pri čem, kje

Zelo skopi pri delitvi daril pa so očitno občinski svetniki. Minister je že sedaj hudo skop pri denarju za kmetijstvo. Nizkocenovni letalski prevoznik so že zdaj skopi pri dodatnih storitvah za letalske potnike.

kdo/kaj biti skop glede česa

skop glede izplačil
skopa glede količine porcij

2. količinsko premajhen, komaj zadosten

kdo/kaj biti skop s čim

Romanova mati je skrivnostna in skopa z besedami.

Policija je seveda, kot navadno, precej skopa z informacijami.

Dieta je uravnotežena in zelo skopa s kalorijami.

kdo/kaj biti skop pri čem, kje

Ljudje so postali veliko bolj zadržani in skopi pri informacijah.

Zadnja sedeža sta bolj skopa pri prostoru s koleni.

Osnovni model je dokaj skop pri opremi.

kdo/kaj biti skop glede česa

Slovenski policisti so še vedno zelo skopi glede podatkov o domnevno vpletenih v umor tričlanske družine.

V konkretnem primeru je bil pobudnik relativno skop glede svojih navedb.

Naša dežela namreč sodi v svetovni vrh tistih držav, ki so več kot skope glede političnega azila.

USTALJENE ZVEZE: zelo skop, bolj skop, skopo sporočilo, skopa zemlja, kratek in skop, zadržani in skopi

skrb -í samostalnik ženskega spola

1. občutek nemira, tesnobe, strahu

skrb **zaradi/glede česa**

skrb zaradi izgube delovnih mest in velike gospodarske škode

skrb zaradi visokih stroškov

skrbi zaradi morebitnega sovražnega prevzema

skrb glede proračuna

dodatne skrbi glede doziranja

skrb **ob čem**

aktualna starševska skrb ob naraščanju uličnega nasilja med otroki in nad njimi

skrbi ob zavzemanju za človekove pravice do izražanja v lastnem slovenskem jeziku

2. dolžnost, obveza

skrb **pri čem**

posebna skrb pri ravnanju z vodo in ozaveščanju ljudi o

preudarni rabi vode in povečani občutljivosti voda

večja skrb pri odkrivanju in odstranjevanju divjih odlagališč odpadkov

skrb **okoli/okrog koga/česa**

skrb okoli otroka

skrb okrog teh reči

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

skrb za

prizadevanje

skrb za **koga/kaj**

skrb za človeka

skrb za otroke

skrb za okolje

skrb za vodotoke

skrb za varnost

skrb za razvoj

USTALJENE ZVEZE:

posebna skrb, glavna skrb, vsakdanja skrb, pretirana skrb, sladka skrb, skrb in nega, skrbi in težave, pozornost in skrb

skrípta -e samostalnik ženskega spola

zbirka predavanj za študij

skripta za **koga/kaj**

skripte za študente

skripta za začetni seminar

skripta za osnovni program

skripta za film

skripta za interno uporabo

skripta **v čem**

skripta v slovenskem jeziku

skripta v pdf

skripta v pripravi za študente

skripta **s čim**

nekakšna skripta z delovnim naslovom Priročnik za

opravljanje ribiškega izpita

skripta z besedilom njene drame

skripta z vsemi relevantnimi vsebinami

USTALJENE ZVEZE: prirejena učna skripta, študentska skripta, programska skripta, učbeniki in skripte, gradiva in skripte, programi in skripte

skrômen -mna -o pridevnik

1. nezahteven, enostaven

kdo/kaj biti skromen **pri čem**

skromen pri prehrani

skromen pri napovedovanju

dokaj skromen pri porabi

Ne bodite skromni pri zadovoljevanju svojih želja in potreb. Slovenski selektor je razmeroma skromen pri zahtevah do izbrancev.

kdo biti skromen **glede česa**

iskreno skromen glede svojega pisanja

Menim, da je bila izredno skromna glede tega, kar je naredila.

kaj biti skromnejše **od česa**

Cilji novomeških odbojkaric so skromnejši od novogoriških.

Načrt je skromnejši od tistega ustvarjenega v letu 2019.

2. količinsko majhen

kdo/kaj biti skromen **glede česa**

skromni glede obleke in hrane

V Slovenijo prišli turisti, ki so skromni glede porabe.

Avto je zares poskočen, hkrati pa tudi kar skromen glede porabe goriva.

kaj biti skromnejše **od česa / od kdaj**

Stopnja rasti kosmatega domačega izdelka je za tretjino skromnejša od predvidevanj.

Članska konkurenca pa je še bolj skromna od lani.

3. raznovrstno neobsežen, preprost

kaj biti skromnejše **od česa**

Četudi je sejem na pogled veliko manjši in skromnejši od največjih sejmov v tej panogi, pa je vsebinsko prav tako bogat.

Včasih je celo kakšen zaspan mesec skromnejši od današnjega dne.

USTALJENE ZVEZE: zelo skromen, precej skromen, razmeroma skromen, skromen začetek, skromna mera, skromna udeležba, preprost in skromen, pošten in skromen

skúpek -pka samostalnik moškega spola

celota stvari, ki so iste vrste ali imajo iste lastnosti

skupek **česa/koga**

skupek celic

skupek formul

skupek naključij

skupek solistov

skupek posameznikov

USTALJENE ZVEZE: rahel skupek, maščobni skupki, kristalni skupki, izdelek ali skupek izdelkov, galaktični skupki in skupine

skupína -e samostalnik ženskega spola

1. združba, skupnost več ljudi

skupina **koga**

skupina poslancev

skupina volilcev

skupina ljudi

skupina otrok

skupina strokovnjakov

2. več ljudi, bitij, stvari skupaj glede na značilnosti

skupina **koga/česa**

skupina občanov

skupina zgodovinarjev

skupina novinarjev

skupina hiš

skupina zdravil

skupina **v/na čem, kje**

starostne skupine v celotnem prebivalstvu

močna finančna skupina v lasti domačega kapitala

večje delovne skupine v pisarniškem okolju

politične skupine v občinah

posebna policijska skupina na kolesih

akcijske skupine na tem področju

centralna skupina na čelu

skupina **po čem, po koliko**

vadbene skupine po znanju

poslanske skupine po slovenskih regijah

skupine po štiri ali pet

tri skupine po pet parov

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

skupina za

ciljna skupnost

skupina za kaj

skupina za stike

skupina za samopomoč

medresorska skupina za določena vprašanja

delovna skupina za jezikovno načrtovanje

pogajalska skupina za članstvo v EU

predmetna skupina za matematiko

skupina z/s

sestavno organizirana skupnost

skupina s kom/čim

skupina z najboljšimi maratonci

skupine s po štirimi igralci

rokovske skupine z električnimi kitarami

skupina z visoko stopnjo vključenosti zaposlenih v sindikalne organizacije

USTALJENE ZVEZE: poslanska skupina, folklorna skupina, delovna skupina, gledališka skupina, ciljna skupina, posameznik in/ali skupina, društva in skupine, skupine in organizacije

slàb slàba -o tudi -ó pridevnik

negativen, neprijazen, nenaklonjen, nekoristen, neučinkovit, neuspešen

kdo/kaj biti slab/slabši **po čem, kako**

slab po naravi

slab po kakovosti

slabši po znanju

slabši po točkah

In se sprašujem, od kod sploh zamisel, da so ljudje a priori slabi po srcu.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

slab v/na/pri

neučinkovit, neuspešen

kdo/kaj biti slab **v/na/pri čem, kje**

slab v zgodovini

slab v obrambi

slab v filmu

slab na snegu

slab na uvodnem treningu

sorazmerno slab na suhi in mokri cesti

slab pri reševanju

slab pri matematiki

slab za

nekoristen, škodljiv

kdo/kaj biti slab **za kaj/koga**

Ampak vsak direktor je slab za lastnika, če je dober za delavca in obratno.

Njegov odstop ni nujno slab za železnice.

Novica je slaba za zdravje ljudi nasploh, okolje in čebele.

Takšen razvoj dogodkov je slab za vse.

slab do

negativen v odnosu do koga, česa

kdo/kaj biti slab **do koga/česa**

Bil je slab do drugih ljudi.

Vsi skupaj smo izjemo slabi do živali.

slabši/najslabši od/izmed/med

manj ali najmanj učinkovit, uspešen

kdo/kaj biti slabši/najslabši **od/izmed koga/česa**

Ne razmišljam o tem, ali sem boljša ali slabša od njih.

najslabša od možnosti

najslabši izmed vseh finalistov

najslabša izmed vseh možnih politik

kdo/kaj biti slabši/najslabši **med kom/čim, kje**

slabši med slabimi

najslabši med izdelki

Takrat je veljalo, da je mati, čeprav je ta najslabša med najslabšimi, še zmeraj najboljša rešitev za otroka.

USTALJENE ZVEZE: slaba volja, slabo vreme, slaba vest, slaba izkušnja, slabi rezultati, slabi časi

sléd -í samostalnik ženskega spola

1. ostanek, znak na podlagi

sled **česa/koga**

sled vozila

sledi koles

sled poškodbe

sled krvi

sled zveri

sledi neznanca

sled **za kom/čim**

edina resna sled za slavnim zločincem

vse sledi za njim

sled za avtomobilom

bela sled za srebrnim letalom

sled **v/na čem, kje**

sledi v snegu

nevarne sledi v vodi

sledi v kamnu

sledi na obrazu

posamezne glasbene sledi na nosilcu

sled **o čem/kom**

prve sledi o uporabi ognja

Prišli so v njegovo bližino, ne da bi pustili zanesljive sledi o svoji navzočnosti.

Ali sta že našla kakšno sled o puncu?

2. navadno s prilastkom posledica

sled **česa/koga**

občutne sledi ideologije

opazna sled velikega uspeha

vidne sledi izživljanja

vidne sledi vojne

očitne sled hitrega razpadanja

vidne sledi vloma

sveže sledi onesnaževalcev

sled za kom/čim

Pustile so nepozabno sled za sabo.

Ostala je globoka sled za iskrenim rodoljubom Jenkom.

prava sled za nečednim počtetjem

sled o čem

Osnovna misel je bila zapustiti kraju kakovostno sled o našem bivanju.

Zagotovo bi ji godilo, ko bi vedela, da je vsaka sled o njenem bivanju tako natančno zbrana in zabeležena.

Ostaja trajna sled o ustvarjalnosti s tega področja.

sled v/na čem, kje

sled v družbi

neizbrisna sled na polju slovenske glasbe

sledi na duševnosti

Drugi ostanejo nekaj časa in pustijo sledi v naših srcih.

Pustil je neko sled v glasbi.

Uspelo mu je začrtati pomembne kulturne sledi na treh področjih svojega delovanja – ustvarjalnem, poustvarjalnem ter organizacijskem.

3. ostanek od celote

sled česa/koga

skromne sledi gradu

sledi rogov

zadnja sled starodavne kulture

sled Slovencev

4. ekspresivno, navadno z nikalnico zelo majhna količina

sled česa/koga

sled mladosti

sled nasmeška

Med ogromnimi kamni ni nobene sledi malte in obok pod menoj je grozljivo neresničen.

sled za čim/kom

S tem se zamegljuje preglednost in briše sled za odgovornostjo.

Sledi vode ni oziroma zaradi tamkajšnjega podnebja ne ostane nikakršna sled za njo.

Izginila je sleherna sled za njo.

sled o čem

Pravzaprav ni bilo nobene sledi o tehnološkem udobju.

Ni bilo niti sledi o kakšnem kosu zlata.

V hiši ne sme ostati nobene sledi o orožju.

USTALJENE ZVEZE: vidna sled, globoka sled, vroča sled, krvava sled, odtisi in sledi, sledi in dokazi, sledi in spomini, sledi in znaki

slép -a -o pridevnik

1. vidno nesposoben

kdo biti slep za/na kaj, kako

slep za zeleno barvo

Hudo poškodovan in slep na levo oko.

kdo biti slep od kdaj, kako

slep od rojstva

slep od sedmega leta

slep od otroških let

kdo biti slep zaradi česa, zakaj

praktično slep zaradi sive mreene

Na svetu je 4,5 milijona ljudi slepih zaradi glavkoma.

2. nepremišljen, nerazsoden

kdo biti slep iz/od/zaradi česa, zakaj

slep iz čistega ljubosumja

slepi od napuha

Preveč smo slepi zaradi pohlepa, da bi nadvladali naravo.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

slep za

ekspresivno nekritičen, namerno prizanesljiv

kdo biti slep za kaj/koga

gluh in slep za dražljaje iz okolice

slep za sinovo zgodaj prebujeno likovno nadarjenost

Bila sem slepa za lastne napake.

Z ekipo, ki ni slepa za krivice, dobro sodeluje.

USTALJENE ZVEZE: slepa ulica, slepi potnik, slepo črevo, slepa kura, slepi in slabovidni, gluhi in slepi

slepôta -e samostalnik ženskega spola

stanje slepega

slepota **koga/česa**

slepoto domoljubov

slepota ljudi

slepota množic

slepota zavezništva

slepota ideologije

slepota **za kaj**

slepota za probleme

običajna slepota za barve

slepota za dejanske razmere

slepota **v/na čem, kje, kdaj, kako**

slepota v razvitem svetu

barvna slepota v spektru od zelene do rjave

slepota v starosti

slepota na svetu

slepota na desni strani

prehodna slepota na eno oko

slepota **pri kom, kdaj**

slepota pri starostnikih

slepota pri otrocih

slepota pri štirih letih

USTALJENE ZVEZE: barvna slepota, kurja slepota, nočna slepota, popolna slepota, slepota in slabovidnost, slepota in zaslepljenost

slíka -e samostalnik ženskega spola

1. upodobitev

slika **koga/česa**

slika fotografa

slika predsednika

slika mačke in papagaja

slika notranjosti

slika **za kaj**

slika za povečavo

slika za objavo
reklamne slike za zvočne filme
slika za spomin
slika **s čim/kom**
slika z naslovom Premirje v Bosni
slika s krokarjem
slika z okvirjem
edina slika z mamico
slika **iz česa, od kod**
slike iz črk
slika iz filma Dvojna igra
slike iz narave
slika iz revije
slika **pri čem, kje**
ista slika pri različnih ločljivostih
slika pri običajnih nastavitvah
lepša slika pri snemanju filmčkov

2. pojavne lastnosti

slika **česa**
slika realnosti
klinična slika bolezni
objektivna slika dogajanja
slika ozadja
slika **za kaj**
realna slika za poznejši potek prvenstva
realna slika za pevske trenutke
učinkovite slike za strah pred vdorom tujega
Tudi trg dela za Koroško kaže ugodno sliko, medtem ko je
slika za druga dva urada manj ugodna.
slika **o čem/kom**
popolnoma napačna slika o dejanskem stanju
čistejša slika o dejanskem poslovanju
popolna slika o dogodkih doma ali v tujini
nazorna slika o njej
slika **pri čem/kom, kje**
drugačna slika pri raznih civilnih in državljskih akcijah
pozitivna mentalna slika pri sogovorniku
popolnejša slika pri pridelovalcih
Klinična slika pri prizadetosti debelega črevesa je podobna
kot pri ulceroznem kolitisu.
Manj ugodna pa je slika pri prebivalstvu srednjih let.

USTALJENE ZVEZE: vremenska slika, umetniška slika, bitna slika,
jasna slika, gibljiva slika, v sliki in besedi, zvok in slika, besedilo
in slika

služba -e samostalnik ženskega spola

1. delo, dejavnost na podlagi delovnega razmerja

služba **koga/česa**
služba vratarja
služba profesorja
služba direktorja
Javni prevoz potnikov je opredeljen kot javna služba države.
služba **za kaj/koga, za koliko**
služba za nedoločen čas
služba za to leto

služba za obveznih osem ur
služba za osebne prijatelje
služba **v/na čem, kje**
služba v tujini
obvezne javne službe v vsaki lokalni skupnosti
služba na radiu
služba na Pošti Slovenije
služba na zelenjavni stojnici
aktivna vojaška služba na bojišču
služba **pri čem, kje**
služba pri policiji
služba pri Slovenskih železnicah
potapljaška reševalna služba pri društvu
služba **s čim**
zagotovljena služba s primernim zaslužkom in možnostjo za
hitro in profesionalno napredovanje
službe s stabilnim prihodkom
Imaš dobro službo z obetavno prihodnostjo.
Potrebujete svojo službo s polnim delovnim časom.

2. oddelek v delovni organizaciji

služba **česa**
obveščevalno-varnostna služba ministrstva za obrambo
služba vlade za strukturno politiko in regionalni razvoj
pristojne službe ministrstva za promet in zveze
služba **za kaj/koga**
služba za stike z javnostmi
služba za notranji nadzor
služba za informiranje
služba za evropske zadeve
referenčna služba za uporabnike
dežurna služba za otroke
služba **v/na čem, kje**
pravna služba v kabinetu županje
varnostna služba v teritorialni obrambi
službe na institucijah EU
gospodarske javne službe na področju železniškega
prometa
služba **pri čem, kje**
Kmetijske svetovalne službe pri KGZS
kmetijsko-svetovalna služba pri živinorejsko veterinarskem
zavodu v Murski Soboti
inšpekcijske službe pri ministrstvu za okolje
služba **s čim**
svetovalna služba z izpostavama
dežurna služba s prisotnostjo zdravnika

USTALJENE ZVEZE: obveščevalna služba, svetovalna služba, javna
služba, pravna služba, varnostna služba, služba in promet,
služba in šola, služba in družba

smér -í samostalnik ženskega spola

določanje gibanja

smer **od/do česa**

Najprej se s hladno vodo oprhajte v smeri od stopal oz. rok
do srca.

V sedmih minutah počasne hoje si ves otoček zlahka
prehodil v smeri od enega konca do drugega.

Luske močno strgate po dolžini ribe v smeri od repa proti glavi.
Rotacija je zaradi gibanja loparja in igralca v smeri od spodaj navzgor še bolj izrazita.

smer **iz/z/s česa**

smeri iz določenega središča

Pot pa je na Goro vendarle lažja, kot če bi si utirali smer iz doline.

Največ pozornosti bodo namenili transportnemu koridorju v smeri s severa proti jugu.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

smer **proti/k**

usmerjenost, ciljnost premikanja

smer **proti/k čemu/komu**

smer proti rtu Strunjan

v smeri proti glavnemu mestu

smer k cilju

prava smer k rešitvi problema

Čeprav teoretično omogoča hitrost 14,4 Mb/s v smeri k uporabniku bodo praktične hitrosti veliko nižje.

smer **na kaj**

najtežja smer na vrh

Obvoz vodi iz domžalske smeri na Rodico in Mengeš.

smer **v/na**

opredelitev področja ali vsebine posamezne dejavnosti

smer **v čem**

nove smeri v sociologiji

edina izvirna umetniška smer v slovenski kulturi danes prvenstvene smeri v vseh treh najtežjih severnih stenah Alp
Tematski lokali so namreč najnovejša smer v gostinstvu.
Podobno velja za njegovo odprtost za psihosomatiko in za biološke smeri v psihiatriji.

smer **na čem**

smer na karti

obvezna smer na kažipotu

smer na bolonjski prvi stopnji

nova smer na političnem, socialnem in gospodarskem področju

nova tehnološka smer na mariborski fakulteti

smer **za**

namembnost

smer **za kaj/koga**

smer za oblikovanje

nepedagoška smer za slovenščino

poklicna smer za gluhe

smer za trenerko

Kulturologija je prava smer za tiste, ki želijo delati v medijih, založništvu ali na področju kulturne animacije.

USTALJENE ZVEZE: prava smer, nasprotna smer, študijska smer, filozofska smer, literarna smer, obvezna smer za mlade, korak v smeri

snòp snòpa samostalnik moškega spola

šop istovrstnih stvari

snop **česa**

snop svetlobe

snop žarometov

snop žarkov

snop slame

snop **za kaj**

snop za izdelavo metel

snopi za pokrivanje strehe

kabelski snopi za belo tehniko

snopi za cvetno nedeljo

USTALJENE ZVEZE: svetlobni snop, laserski snop, snopi in šopi pomladanskega zelenja, butare ali snopi

snòv -í samostalnik ženskega spola

sestavina živih in neživih vsebin

snov **pri čem, kje**

manjkajoče snovi pri normalni prehrani

obravnavane snovi pri psihologiji

snovi pri presnovi

nevarne snovi pri delu

škodljive snovi pri kajenju

snov **na čem, kje**

snovi na črnem seznamu

nevarne snovi na delovnem mestu

najnevarnejše snovi na planetu

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

snov **v**

sestavni del

snov **v čem**

balastne snovi v prehrani

zaščitne snovi v materinem mleku

škodljive snovi v ozračju

najtrša snov v telesu

snov **iz**

razpoložljivi sestavni del, izloček

snov **iz česa, od kod**

strupene snovi iz telesa

dražeče snovi iz okolja

mineralne snovi iz prsti

eksplozivna snov iz streliva

snov **za**

tematska vsebina

snov **za kaj/koga**

snov za knjigo

snov za avtobiografijo

snov za šolo

snov za razmišljanje

snov za umetnost

snov z/s

učinkovina

snov **s čim**

eksplozivna snov z nizko rušilo močjo

trdna snov z najmanjšo gostoto

snov z močnim okusom

snov z zdravilnimi učinki

rastlinska snov z dvojnimi delovanjem

snov proti

zaščita pred

snov **proti čemu/komu**

snov proti staranju

snov proti raku

snov proti zmrzovanju

snov proti bolečinam

snov proti žuželkam

USTALJENE ZVEZE: nevarna snov, škodljiva snov, učna snov, emisije snovi v zrak, zadostne količine snovi in energije

soródnik -a samostalnik moškega spola

1. bitje v razmerju do drugega bitja, s katerim imata skupnega prednika

sorodnik **koga/česa**

sorodniki žrtev

sorodniki pokojnika

sorodniki bolnika

sorodniki volka

sorodniki slona

sorodnik **v čem, kako**

sorodnik v prvem kolenu

krvni sorodnik v ravni črti

sorodniki v ravni navpični vrsti

sorodniki **po kom/čem**

sorodnik po ženi

sorodniki po mami

sorodniki po materini strani

sorodnik **iz česa, kako**

sorodniki iz iste generacije

sorodniki iz drugega in tretjega kolena

sorodniki iz vrst primatov

sorodniki iz skupine dvokrilcev

2. stvar v primerjavi z drugimi stvarmi z enakimi ali podobnimi lastnostmi

sorodnik **česa**

sorodnik pice

sorodniki računalnikov

sorodnik zelja

sorodnik **iz česa, kako**

sorodniki iz te serije modelov

sorodniki iz te družine avtomobilov

sorodniki iz družine pametnih telefonov

USTALJENE ZVEZE: bližnji sorodnik, daljni sorodnik, ožji sorodniki, prijatelji in sorodniki, sorodniki in znanci

sórta -e samostalnik ženskega spola

omejena množica, celota bitij ali stvari iste vrste z enakimi ali podobnimi lastnostmi

sorta **česa**

stara sorta jabolk

domača sorta grozdja

najboljše sorte vin

pozna sorta krompirja

sorta **s čim**

rodovitna sorta s precejšnjo vsebnostjo sušine in čvrstim mesom

velikocvetne vrtnne sorte z enojnim ali celo polnjenim cvetjem

jedilna sorta z belim mesom

sorta **za kaj**

nosilna sorta za predelavo v pomfrit in čips

izvrstna sorta za rezano cvetje in sušenje

bele sorte za cviček

USTALJENE ZVEZE: pozna sorta, zgodnja sorta, odporna sorta, avtohtona sorta, stara sorta, vrste in sorte, sorte in hibridi

sôsed in sósed -éda samostalnik moškega spola

1. bitje, ki živi, se nahaja v neposredni bližini drugega bitja, zemljišča, zgradbe

sosed **koga/česa**

sosed lastnika nojev

sosed tovarne

sosedi zemljišča

sosedje stadiona

sosed **v/na čem, kje**

sosedi v bloku sredi Prage

prvi sosedi v vasi

sosedje na ulici

sosedje na tem področju

sosed **iz česa, od kod**

sosed iz iste hiše

sosedje iz bližnjih hiš

sosedi iz rodne vasi

sosed **pri čem, kje**

njegov sosedi pri mizi

sosedi pri čakanju

2. navadno v množini prebivalci držav s skupno mejo

sosed **koga/česa**

sosedi Italijanov

sosedi Unije

sosedi Madžarske

sosed **v/na čem, kje**

sosedje v Avstriji

sosedi na senčni strani Alp

sosed **iz česa, od kod**

sosedje iz Hrvaške

sosedje iz Italije

USTALJENE ZVEZE: severni/južni sosedi, bližnji sosedi, najboljši sosedi, znanci in sosedi, sosedi in prijatelji

spomín -a samostalnik moškega spola

1. sposobnost hranjenja in obnove podatkov

spomin **koga/česa**

spomin igralca

spomin množic

spomin žensk

spomin proženja alarma

spomin vode

spomin **za kaj**

njegov spomin za knjige

zelo dober spomin za obraze

izjemen spomin za imena in ljudi

spomin **v čem, kje, kdaj**

spomin v celicah

določeni spomini v možganih

dober (učinkovit in prožen) spomin v vseh starostnih

obdobjih

2. ohranjeno védenje o preteklosti

spomin **iz/z/s česa, od kdaj, od kod**

razburljivi spomini iz njenega otroštva

spomini iz mladosti

dragocen spomin iz določenega obdobja svoje kariere

spomini z morja

spomini s potovanj

spomin **o čem/kom**

spomini o svojem javnem delu

spomini o lastnih doživetjih

spomini o očetu

spomin o njej

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

spomin na

obeležje

spomin **na koga/kaj**

spomin na žrtve

spomin na pevca

spomin na holokavst

spomin na vojna leta

nostalgičen spomin na zlate delavske čase

USTALJENE ZVEZE: lep spomin, zgodovinski spomin, pot spominov in tovarštva, v spomin in opomin, spomin in koncentracija

sprédaj prislov

položaj pred čim

spredaj **v/na čem, kje**

spredaj v drugi vrsti na sredini

spredaj v kinu

spredaj v sredini

spredaj na pultu

spredaj na levi

spredaj na desnem sedežu

spredaj **pod čim, kje**

spredaj pod pokrovom

spredaj pod odrom

spredaj pod ovratnikom

spredaj **ob čem/kom, kje**

spredaj ob vratu

spredaj ob telesu

spredaj ob vozniku

spredaj **poleg koga/česa, kje**

spredaj poleg obtoženega

spredaj poleg voznika

spredaj poleg motorja

spredaj poleg vetrobranskega stekla

USTALJENE ZVEZE: čisto spredaj, vedno spredaj, pretežno spredaj, spredaj in zadaj, spredaj in spodaj

srcé -á samostalnik srednjega spola

1. v prenesenem pomenu, ekspresivno človekove značajске značilnosti

srce **koga**

srca gledalcev

srca rojakov

srca otrok

srce **na čem, kje, kako**

srce na dlani

srce na pravem mestu

srce na pravi strani

srce **pri čem, kje**

srce pri glasbi

srce pri tenisu

srce pri čebelah

2. v prenesenem pomenu, ekspresivno najpomembnejši osrednji del, središče

srce **česa**

srce Slovenije

srce Evrope

komunikacijsko srce podjetja

srce avtomobila

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

srce za

naklonjenost

srce **za koga/kaj**

veliko srce za mlade

nežno srce za otroke

zlato srce za vsakogar

mehko srce za gospodarske in fiskalne zadeve

USTALJENE ZVEZE: strto srce, osamljeno srce, žensko srce, duša in srce, glava in srce

srédi predlog

z roditeljskim med točkama z enako oddaljenostjo

sredi **česa/koga**

sredi luž

sredi peklenke vročine

sredi tekme

sredi množice

sredi prijateljev

sredi njih

USTALJENE ZVEZE: sredi šestdesetih, sredi decembra, sredi dela, sredi vasi, sredi ali konec tedna

sredína -e samostalnik ženskega spola

1. enaka oddaljenost od drugih določenih mest, točk

sredina **česa**

sredina igrišča

sredina lestvice

sredina septembra

sredina tedna

2. položaj med več mejnimi točkami

sredina **med čim/kom**

neka sredina med idejami vseh štirih

sredina med dvema

sredina med njima

3. okolje

sredina **brez česa**

zavrta sredina brez kakršnekoli kulture

sredina brez radikalnega besedovanja

sredina **s kom/čim**

ljubljska slovenska sredina z Bleiweisom na čelu

sredina z visokim proračunom in zvezdniki

različne sredine z enakim ciljem

4. stališče, nazor zmernosti

sredina **s čim/kom**

idealna sredina z distanciranjem od levega in desnega

ekstremizma

leva sredina s krščansko demokracijo vred

politična sredina z njenimi levimi in desnimi sogovorniki

USTALJENE ZVEZE: leva sredina, zlata sredina, aritmetična sredina, desnica in sredina, med sredino in levico, z začetka in sredine

srédnji -a -e pridevnik

1. sredinski glede na položaj, lego

kdo/kaj biti srednji med kom/čim

srednja med damami

srednji med posteljo in mizo

kdo/kaj biti srednji v/na čem, kje

srednji v prvi vrsti

srednji na tehtanju

Preprosto bi lahko ugotovili, da davčni zavezanec, ki je

srednji v verigi in ki pridobi blago za nadaljnjo prodajo (pridobitelj) ne opravi obdavčitve pridobljenega blaga.

2. sredinski glede na velikost, obseg, količino

kdo/kaj biti srednji med kom/čim

srednji med brati

srednja med 35 in 40 leti

kaj preiti s srednjih na kaj

Pretoki rek se bodo po vsej državi povečali s srednjih na velike.

3. sredinski glede na vrednotenje

kaj biti srednje iz česa, od kod

srednji iz vrednostne lestvice

srednji iz dizelske ponudbe

kaj biti srednji v/na čem, kje

med srednjimi v razredu

med srednjimi na tržišču

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

srednji do

prehodno sredinski

kdo/kaj biti srednji do kakšnega drugega stanja

ljudje srednjega do višjega dohodkovnega razreda

od starega preko srednjega do novega zemeljskega veka

srednje do polnega cvetenja

srednja do starejše generacije

Intenzivnost: srednja do nizke.

srednji izmed

sredinski glede na možno primerjavo

kdo/kaj biti srednji izmed česa

srednja izmed treh hčera

srednja izmed treh skakalnic

srednji izmed možnih paketov opreme

USTALJENE ZVEZE: srednja šola, srednja Evropa, srednji vek, srednji razred, srednja in vzhodna Evropa, osnovna in srednja šola, mala in srednja podjetja

srédstvo -a samostalnik srednjega spola

snov, priprava, denar ali ukrep za doseganje nekega namena, cilja

sredstvo **česa**

sredstva obveščanja

sredstva obdelave osebnih podatkov

sredstva izražanja drugačnosti

sredstva prepričevanja

sredstva EU/EU-ja

sredstva ministrstva

sredstvo **za kaj**

sredstva za vzdrževanje, rabo in redno delovanje

sredstva za razmaščevanje

sredstva za plače

vsa možna sredstva za zmago

informacijska sredstva za uresničitev enega samega cilja

sredstvo **v čem, kje**

transportna in komunikacijska sredstva v rokah države

prisilna sredstva v policiji

škodljiva sredstva v razpršilih

pirotehnična sredstva v obtoku

sredstva v deležih, ki so namenjeni prebivalcem

evropska sredstva v okviru projektov čezmejnega

sodelovanja

sredstvo **na čem, kje**

kemična sredstva na vrtilnih

neeksplozivna ubojna sredstva na poligonu

kontracepcijska sredstva na bolj ali manj prednostnih listah

sredstva na računu

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

sredstvo iz/z

navadno v množini denarni prejemek, prihodek

sredstva **iz/s česa, od kod**
sredstva iz državnega proračuna
sredstva iz evropskih skladov
sredstva iz mestne blagajne
sredstva iz sklada za razvoj podeželja
sredstva z računa

sredstvo v/na

navadno v množini denarni vložek

sredstva **v kaj, kam**
finančna sredstva v filmski sklad
proračunska sredstva v gospodarsko dejavnost
sredstva v pokojninsko blagajno
sredstva v dobrodelnih namene
sredstva v promocijo
sredstva **na kaj/koga, kam**
sredstva na osebne račune
sredstva na notranje tržišče
sredstva na zavarovalnice
sredstva na prebivalca

sredstvo proti

preprečevanje, zaščita

sredstvo **proti čemu**
sredstvo proti bolečinam
sredstvo proti zmrzovanju
sredstva proti komarjem
sredstvo **pred čim/kom**
zaščitna sredstva pred ultravijoličnimi žarki

najbolj učinkovito sredstvo pred širjenjem in okužbo
varovalno sredstvo pred rakom

USTALJENE ZVEZE:

denarna sredstva, finančna sredstva, javna sredstva,
zagonška sredstva, nepovratna sredstva, prevozno
sredstvo, proračunska sredstva, pravna sredstva, metode
in sredstva

stàr stàra -o stil. -ó pridevnik

količina let ali drugih časovnih enot od rojstva ali nastanka;
lahko tudi mnogoleten, predozorel, v zadnjem obdobju
življenja, bivanja

kdo/kaj biti star **koliko**
star okoli 100 let
star okoli trideset in čez
kdo/kaj biti star **koliko**
star nad petdeset let
star nad sto let
star nad predpisano mejo

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

star do

omejen glede na leta

kdo/kaj biti star **do koliko**
star do 15 let
star do tri leta

star do tri mesece
star do predpisane meje

star za

navadno s prislovom stopnje, mere ali vrednotenja neustrezen po letih
glede na dane okoliščine

kdo/kaj biti star **za koga/kaj**
star za njo
star za posamezna opravila
star za pijančevanje

star po

mногоleten, prezrel glede na določena merila

kdo/kaj biti star **po čem**
stara po stažu
star po duši
star po razmišljanju
star po videzu

starejši od

bolj star glede na primerjane druge, drugo

kdo/kaj biti starejši **od koga/česa**
starejši od dveh let
starejši od 55 let
starejši od dijakov
starejša od njega
starejši od mene

najstarejši od

najbolj star glede na primerjane druge, drugo

kdo/kaj biti najstarejši **od koga/česa**
najstarejši od osmih otrok
najstarejša od bivalnih skupnosti
najstarejša od treh založniških hiš
najstarejši od osnutkov

najstarejši med

najbolj star glede na primerjavo z drugim, drugimi, ki so v
bližini, v izbrani in številčno omejeni skupini

kdo/kaj biti najstarejši **med kom/čim**
najstarejši med njimi
najstarejši med trojico
najstarejša med vsemi državnimi himnami
najstarejši med kosi oblačil
kdo/kaj biti najstarejši **v čem, kje**
najstarejša v prostoru
najstarejša v Sloveniji
najstarejši v triu
najstarejši v prvem letniku fakultete

USTALJENE ZVEZE: staro leto, staro za novo, staro in novo

státus -a samostalnik moškega spola

1. navadno s prilastkom pravni položaj, opredeljen s pravicami in obveznostmi

status **koga/česa**

status beguncev

status študentov

status zbirke

status **za koga/kaj**

ureditev materialnega statusa za vse vrhunske športnike

izvozni status za države EU

trajnejši status za bivanje in življenje v Sloveniji

posebno priznanje in status za rezijanščino

2. navadno s prilastkom pravno opredeljena vloga

status **pri kom/čem, kje**

ureditev športnega statusa pri nas

posvetovalni status pri Svetu Evrope

njegov formalni status pri podjetju

Pasivnega upokojenskega statusa pri taki osebi gotovo ni pričakovati.

status **po čem, kako**

uradni status po zakonu o verstvih

civilni invalid vojne s priznanim statusom po posebnem zakonu

tujski status po tem zakonu

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

status v

vplivna vloga

status **v čem, kje, kdaj**

drugačen status v teh pogovorih

poseben status v klubu

trenutni status v ekipi

poseben status v zakonodaji EU

poseben status v času njenega predsedovanja EU

status **znotraj česa, kje**

avtonomen status znotraj države

poseben status znotraj regije

status med

privilegij, privilegirana vloga

status **med kom/čim, kje**

V desetih letih si je uspela zagotoviti kultni status med odjemalci metalizirane hardcore glasbe.

vodilni status med največjimi zbiratelji

Ta liga je ohranila elitni status med evropskimi ligami.

poseben status med različnimi zbirkami slovenske sodobne umetnosti

status brez

ocena položaja, stanja

status **brez česa, kako**

status brez zakonske podlage

nevrolški status brez posebnosti

status brez kužnih bolezni

status brez meja

USTALJENE ZVEZE: socialni status, posebni status, urejen status, položaj in status, vloga in status, status in pravice

stebèr -brà in stèber -bra samostalnik moškega spola

1. pokončen gradbeni element

steber **česa**

steber mostu

največji steber viadukta

steber vlečnice

stebri palače

steber **za kaj**

stebri za nadvoz

kovinski stebri za električno napeljavo

kovinski stebri za novo štirisedežnico

2. navadno s prilastkom podobnost glede na obliko

steber **česa**

vibrirajoči steber zraka

steber dima

steber topolov

steber **v čem, kje**

Čopov steber v Triglavu

Hudičevi stebri v Kaliforniji

3. ekspresivno, v prenesenem pomenu najpomembnejši člen, del

steber **česa**

steber stabilnosti

steber demokracije

steber družbe

steber slovenstva

osrednji obrambni steber Evrope

steber **za kaj**

trije stebri za zaposljivost

steber za razvoj in inovacije v gospodarstvu

steber **v/na čem, kje**

drugi steber v smeri predstavljenega tipa zavarovanja

drugi finančni steber v državi

pomemben steber na tem področju

USTALJENE ZVEZE: drugi energetske steber, nosilni steber, prvi pokojninski steber, podporni steber, betonski steber, stene in stebri, zidovi in stebri

stôpnja -e samostalnik ženskega spola

1. razvrstitvena enota pri nastajanju, razvoju

stopnja **česa**

visoka stopnja izobrazbe

stopnja brezposelnosti

umirjena stopnja rasti

prenizka stopnja razvoja

stopnja **v/na čem, kje, kdaj**

pomembna stopnja v evoluciji

prva evolucijska stopnja v popularnem računalništvu

prva stopnja v prebavi beljakovin

naslednja stopnja na poti k vrhu

sedma stopnja na lestvici

stopnja **za kaj/koga**

starostna stopnja za dosego volilne pravice

štiri davčne stopnje za promet blaga
ustrezen dvig prispevne stopnje za delodajalce in
zavarovance
stopnja po čem, kdaj
moč četrte stopnje po evropski potresni lestvici
peta do šesta stopnja po evropski potresni lestvici (EMS)
najnižja stopnja po lestvici navzgor skozi vse hierarhične
ravni
najvišja stopnja po letu 1970
stopnja na kaj
standardizirane stopnje na sto tisoč prebivalcev
višja stopnja na njihovo zahtevo

2. obseg stanja, pojava
stopnja česa
sedanja stopnja kriminala
celotna stopnja rodnosti
določena stopnja ogroženosti
stopnja v/na čem, kje, kdaj
bistveno večja učinkovita stopnja v obdavčevanju
nominalna davčna stopnja v Sloveniji
posamezne stopnje v procesu umiranja
končna stopnja v zaraščanju barja
prva stopnja na gradbeni fakulteti
stopnja na poti k odraslosti
stopnja za kaj
prispevna stopnja za obvezno zavarovanje
davčna stopnja za njihovo konkretno plačo
carinska stopnja za večino naših izdelkov
stopnja po čem
povprečna stopnja po sedanjih podatkih znaša 3,3 odstotka
lokalni prirastek seizmične stopnje po evropski
makroseizmični lestvici
stopnja na kaj
enotna davčna stopnja na dobiček in prihodke
višja davčna stopnja na promet storitev

USTALJENE ZVEZE: visoka/nizka stopnja, davčna stopnja, prispevna
stopnja, razvojna stopnja, vrsta in stopnja, smer in stopnja

stráh -ú stil. -a samostalnik moškega spola

1. pogosto v povedku stanje vznemirjenosti zaradi možne
ogroženosti
strah pred čim
strah pred neznanim
strah pred zaprtimi prostori
strah pred kačami
strah pred boleznijo
strah pred okužbo in stroški
strah pred kritiko
strah za koga/kaj
strah za otroke
strah za svoje zdravje
strah za življenje
strah za službo
strah zaradi/glede koga/česa
strah zaradi tekmice

strah zaradi dojenčkov
strah glede očeta
strah zaradi brezposelnosti
strah zaradi grozeče vojne
strah zaradi raka
strah zaradi nujnosti izbire
strah zaradi morebitnih neuspehov
strah ob čem
strah ob sprožitvi alarma
strah ob vstopanju v prostor
strah ob misli, da ...
strah ob branju in poslušanju poročil

2. težava, nevarnost, grožnja
strah koga/česa
Inšpektorji bi morali biti strah in trepet onesnaževalcev.
Bolnišnične okužbe so strah in trepet vseh bolnišnic.
strah za koga/kaj
Novinarji bi morali biti strah in trepet za vse družbe.

USTALJENE ZVEZE: biti strah in trepet nasprotnikov, smrtni strah,
panični strah pred ..., neutemeljeni strahovi

strán -í samostalnik ženskega spola

1. en del prostora glede na lego, usmerjenost
stran česa
desna stran tablic
leva stran Dragonje
južna stran Alp
madžarska stran meje
stran za kaj/koga
ugodnejša stran za prečkanje startne črte
stran za prosti čas
nova stran za uporabnike
najboljša spletna stran za navtično opremo
spletna stran za kavč surferje
stran pri čem, kje
leva stran pri večini vsakodnevnih opravil
nebesna stran pri izbiri gnezdilne stene
na zahodni strani pri Lipi
stran proti čemu/komu, kam
odprta stran proti morju
z zunanje strani proti sredini
na desni strani proti avtobusni postaji
po zunanji strani proti njemu
2. vsaka od površin telesa, predmeta
stran česa
druga stran Lune
zadnja stran hiše
notranji strani kril
stran za kaj
luknjičasta sprednja stran za zračenje
stran pri čem
desna stran pri glavi
zunanja stran pri zaprtih vratih
zgornje strani pri vetrolovu
3. ploskev lista

stran **česa**

na straneh Mladine

hrbtna stran karte

zadnja stran platnic

stran **za kaj/koga**

stran za tiskanje

pol strani za oglas

dve strani za turiste

stran **pri čem**

16. stran pri gostujočem komentarju

tretja stran pri članku

oglaševalske strani pri časopisih

4. razmerje med osebami, skupinami

stran **koga/česa**

stran lastnikov medijskih hiš

s strani ljudi

s strani aktiva novinarjev Dnevnika

stran **za kaj**

pogajalski strani za nov plačni sistem javnega sektorja

slovenska stran za sklenitev pogajalskega procesa

stran **pri čem**

druga stran pri medsebojnem trgovanju

slovenska stran pri izbiri ljudi

USTALJENE ZVEZE: spletna stran, internetna stran, zadnja stran, leva/desna stran, nepravilna stran in smer, spletne strani in blogi, strani in forumi

stróg -a -o pridevnik

1. dosleden, discipliniran

kdo/kaj biti strog z/s kom/čim

Bil je jasen, legalnim priseljencem je izrekal dobrodošlico, bil pa je strog z ilegalnimi pribežniki.

Marsikdo mi je svetoval, naj bom stroga z njim, naj ga celo udarim.

kdo/kaj biti strog pri čem, kje

Bodite strogi pri zahtevah glede ponujenih storitev, pogojev, urnikov in tako naprej.

So letošnji kandidati manj kakovostni ali je bila letošnja žirija strožja pri ocenjevanju?

Velike avtomobilske tovarne postajajo dosti manj stroge pri omejevanju proizvodne in poslovne samostojnosti svojih dobaviteljev.

Varnostni ukrepi so še posebno strogi pri delu z nevarnimi snovmi.

kdo/kaj biti strožji za koga/kaj

Postopki ravnanja pa so strožji za zdravstveno osebje.

Zasebne šole mamijo z najrazličnejšimi učnimi metodami, od strogih za elito do pouka brez prisile.

Zahtevni državni standardi na področju dimnikarstva so enako strogi za zasebne hiše kot denimo za poslovne stavbe ali hotele.

kdo/kaj biti strog glede koga /česa

Evropejci so strožji glede varstva okolja in genetske tehnologije.

Lokalne oblasti so zelo stroge glede prekoračitve dogovorjenih ur.

V tujini so strogi glede terminov dela.

2. neprizanesljiv, neizprosen

kdo/kaj biti strog/strožji do koga/česa

Predvsem sem stroga do sebe.

Ne bodite tako strogi do sebe in si občasno privoščite odklop.

Bomo se zavzemali, naj bo policija bolj stroga do nasilnežev.

kdo/kaj biti strožji od koga/česa

Nekateri naši predpisi so celo strožji od predpisov v ostalih razvitih deželah.

3. zelo izrazit glede na lastnosti

kaj biti strog zaradi česa

Nekatere dišave so stroge zaradi sestavin, druge pa preveč nežne in se izgubijo.

kaj biti strog po čem, kako

Črte kot pogost motiv so stroge po naravi, a skrivnostne kot horizont.

USTALJENE ZVEZE: zelo strog, precej strog, stroga kazen, strog ukrep, strogo in zahtevno ocenjevanje, natančna in stroga pravila

strúp -a samostalnik moškega spola

1. škodljiva ali smrtna snov

strup **česa**

strup žuželk

strup ose

strup glivic

strup **za koga/kaj**

strup za ljudi

strup za sovražnika

strup za podgane

strup za želodčno sluznico

strup **proti čemu**

strup proti podganam

strup proti polžem

strup proti komarjem

strup proti plevelu

2. ekspresivno, v prenesenem pomenu negativni ali uničujoči vpliv

strup **česa**

strup sovraštva in neodpuščanja

strup nečimrnosti

strup nezaupanja

sladki strup televizije

strup **za koga/kaj**

strup za ženske

strup za nasprotnike

strup za ljubezen

strup za ožilje

USTALJENE ZVEZE: bojni strup, živčni strup, smrtonosni strup, zdravila in strupi, škodljive snovi in strupi, kemikalije in strupi

súh -a -o tudi -ó pridevnik

1. nevlažen, nemoker

kaj biti suh kot kaj

Grlo mi je nenadoma postalo suho kot Sahara.

Pršut je suh kot poper.

kdo/kaj biti suh za kaj/koga navadno s prislovom stopnje, mere ali vrednotenja

dovolj suha za vožnjo s traktorjem

primerno suh za takojšnje skladiščenje

dovolj suh za kurjavo

relativno suha za serviranje

skoraj že preveč suha za damo pri štiridesetih

2. neobsežen, tanek

kaj biti suh v čem

Stane je bil izredno suh v temno modri obleki.

3. nemasten, nerejen

kdo/kaj biti suh kot kaj

Bil je suh kot okostnjak.

Nikakor ne razumem te obsesije, da mora biti človek suh kot trlica.

Začenja verjeti, da morajo biti baletke suhe kot prekle.

Jej, ker si suh kot trska.

USTALJENE ZVEZE: suho sadje, suha koža, suho vino, suh zrak, suho vreme, suh kot poper, topel in suh zrak

suròv -òva -o pridevnik

1. nasilen, žaljiv

kdo/kaj biti surov do koga/česa

Nemci izredno surovi do civilnega prebivalstva.

Bolj obsojam človeka, ki je surov do živali, kot onega, ki je surov do ljudi.

Saj je že usoda dovolj surova do njih.

kdo biti surov s kom/čim

Angleži so bili v zgodovini zelo surovi s Škoti.

Po nekaterih pripovedih je bil trd in surov s sluzinčadjo.

Alenka je opazila, da ni več surov z živino.

Tudi nista več tako surova z motorji.

2. zelo neugoden

kaj biti surov za kaj/koga

Vreme je bilo surovo za delo na prostem.

Vreme je bilo surovo za tekmovalce.

USTALJENE ZVEZE: najbolj surov, surova nafta, surovo maslo, surova zelenjava, surova in kuhana zelenjava

šéf -a samostalnik moškega spola

delovni vodja

šef česa

šef države

šef policije

šef kabineta

šef ekipe

šef v/na čem, kje

šef v službi

šef v bolnišnici

šef v komisiji

šef na televiziji

šef na založbi

šef za kaj

šef za stike z javnostjo

šef za varnost

šef za komunalno

šef pri čem, kje

šef pri Slovenskih železnicah

šef pri moštvu

šef pri filmu

USTALJENE ZVEZE: nekdanji šef, bivši šef, mafijski šef, sodelavec in šef, ministri in šefi

šíbek stil. šibák šíbka -o stil. -ó pridevnik

manj sposoben, učinkovit, slaboten

kdo/kaj biti šibek pri čem, kje

šibek pri evropskih temah

Posebno v prvih letih je bil šibek pri odločanju.

kdo/kaj biti šibek v čem, kje

rahlo šibek v argumentih

šibek v udih

šibek v glavi

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

šibkejši od

primerjalno manj sposoben, učinkovit, slabotnejši

kdo/kaj biti šibkejši od koga/česa

šibkejši od ženske

šibkejši od tekmecev

šibkejši od sovražnikov

šibkejši od morfina pravega maka

najšibkejši med/izmed

najmanj sposoben, učinkovit, najslabotnejši

kdo/kaj biti najšibkejši med kom/čim, kje

najšibkejši med njimi

socialno najšibkejši med upokojenci

najšibkejša med ekipami

najšibkejši med fotoaparati

kdo/kaj biti najšibkejši izmed koga/česa

najšibkejši izmed nasprotnikov

najšibkejši izmed vseh primerjanih

najšibkejši izmed motorjev

USTALJENE ZVEZE: šibka do zmerna burja, šibko zdravje, najšibkejši člen, socialno šibek

šóla -e samostalnik ženskega spola

1. vzgojno-izobraževalna ustanova

šola za kaj/koga

srednja šola za oblikovanje in fotografijo

srednja šola za gostinstvo in turizem

visoke šole za inženirje

šola s čim

šola z internatom

šola z italijanskim učnim jezikom

šola s prilagojenim programom

šola s poklicno maturo

šola z omejenim vpisom

2. učenci, pripadniki določene dejavnosti, področja, usmeritve

šola česa

šola navtike
šola smučanja
šola jahanja
šola golfa
šola preživetja
šola demokracije
šola **za kaj/koga**
šola za vrednote
šola za zakon
šola za ples
šola za ravnatelje
šola za mlade ribiče
šola za starše
šola **brez česa**
šola brez diplome
šola brez ocen
šola brez prisile
šola brez meja

USTALJENE ZVEZE: osnovna šola, srednja šola, glasbena šola, visoka šola, vrtci in šole, srednje šole in gimnazije

število -a samostalnik srednjega spola

količinski obseg enot

število **koga/česa**

število prebivalcev

število ljudi

število članov

število točk

število **s čim** navadno s prilastkom

veliko število z geslom zaščitenih lokacij

najmanjše število z dvema ničloma

dve števili z enakima predznakoma

število s šestimi značilnimi mesti

število s štirimi decimalnimi mesti

decimalno število z eno decimalko

število **med čim** navadno s prilastkom

celo število med 1 in 5

neko število med 0 in 50

realna števila med 0 in 1

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

število za

navadno s prilastkom količinska omejitev, določitev

število **za kaj**

števila za razmnoževanje sposobnih bakterij

pravo število za pravo energijo

razumno število za zmanjšanje populacije zveri

kritično število za rdečo sadno pršico

USTALJENE ZVEZE: veliko/majhno število, določeno število, skupno število, vrsta in število, velikost in število

tabéla -e samostalnik ženskega spola

razpredelnica

tabela česa

tabela živil

tabela vzorcev

periodična tabela elementov

prirejena tabela hrane

tabela klicev

tabela **s čim/kom**

tabela z rezultati testa

tabela z opisnimi podatki

dve tabeli z ustreznimi stolpci

tabela s tremi najboljšimi

tabela **za kaj**

tabela za dohodnino

tabela za ocenjevanje vedenja protagonistov zgodbe

tabela za preračunavanje kotnih enot

obvezna tabela za izračun kredita

tabela **o čem**

tabele o gibanju Sonca in Lune

prehranska tabela o vsebnosti hranil

tabela o zasedenosti turističnih zmogljivosti

tabele o realnih obrestnih merah

USTALJENE ZVEZE: primerjalna tabela, obračunska tabela, spodnja tabela, priložena tabela, tabele ali poizvedbe, tabela in graf, tabele in slike

tečaj -a samostalnik moškega spola

1. nosilni in vezni del vrat, oken

tečaji **česa** navadno v množini

tečaji vrat

tečaj **za kaj** navadno v množini

tečaji za vrata

2. zemeljska stična točka

tečaj **česa**

severni tečaj Zemlje

južni tečaj Zemlje

3. organizirano usposabljanje

tečaj **česa**

tečaj angleščine

tečaj joge

tečaj kuhanja

tečaj jahanja

začetni tečaj potapljanja

tečaj **za koga/kaj**

tečaji za odrasle

tečaj za begunce

tečaj za voditelja čolna

teoretični tečaj za kandidate za voznike

tečaj za grafično ustvarjanje

tečaj za varno delo s traktorjem

tečaj **iz česa**

tečaj iz potapljanja

kratek tečaj iz astrologije

tečaji iz psihologije prodaje

tečaj **o čem**

tečaji o pravilni prehrani

tečaji o rodoslovju

tečaj o negi bolnika na domu

tečaj **s kom/čim**

kuharski tečaj z Anjo

potapljaški tečaj s privlačnim učiteljem

strokovni tečaj s kmetijsko tematiko

4. cena valute

tečaj **česa**

tečaj evra

najvišji tečaj delnice

slab tečaj rublja

srednji tečaj banke

tečaj **za kaj**

tečaji za evro in dolar

najvišji tečaj za klirinški dolar

tečaj **s čim**

tečaj z visoko obrestno mero

tečaji s skupnim negativnim predznakom

USTALJENE ZVEZE: enotni tečaj, devizni tečaj, začetni tečaj, menjalni tečaj, jezikovni tečaj, severni tečaj, delavnice in tečaji, seminarji in tečaji, predavanja in tečaji

téden -dna samostalnik moškega spola

čas sedmih dni

teden **česa/koga**

teden dni

teden mobilnosti

teden mode

teden otroka

teden **po/v/na čem, kdaj, kje**

teden po setvi

teden po porodu

teden v marcu

teden v Kranju

devet tednov v tujini

teden na letalnici

teden na zdravljenju

dva tedna na morju

teden **pred čim/kom, kdaj**

teden pred odhodom

teden pred operacijo

tri tedne pred cvetenjem

teden pred nami

teden **s kom/čim**

teden s sodelavci

naporen teden z najbolj tečno stranko

teden z dežurstvi

projektni teden z naslovom

teden **brez česa/koga**

teden brez alkohola

teden brez vsakršnih zapletov

teden brez padavin

teden brez prijateljic

teden **za kaj/koga**

teden za zdravje

tedne za štetje glasov

velik teden za nas

teden za obiskovalce

USTALJENE ZVEZE: prejšnji teden, minuli teden, prihodnji teden, zadnji teden, teden ali mesec, dnevi in tedni

ték -a samostalnik moškega spola

1. šport

tek **česa/koga**

tek trojk

tek članov

tek otrok in mladih

tek **na koliko/kaj, kam**

tek na sto metrov

tek na 800 metrov

študentski tek na Ljubljanski grad

tek **po čem, kod**

tek po stopnicah

tek po mestnih ulicah

tek po gozdu

tek **za kaj/koga**

tek za zdravje

tek za ženske

tek za začetnike

tek za najmlajše

tek **za čim**

tek za žogo

tek za zmajem

tek za avtobusom

tek **s čim/kom**

tek z vrečo

tek z zaprekami

tek z rolkami

tek s psom

tek s fanti

2. vrtenje

tek **česa**

tek motorja

tek kolesčkov

3. trajanje dogodka, dogajanja

tek **česa**

tek dogodkov

tek razprave

tek gradnje

tek prireditve

USTALJENE ZVEZE: smučarski tek, gorski tek, polni tek, prosti tek, hoja in tek, tek in kolesarjenje

tekočina -e samostalnik ženskega spola

snov brez oblike

tekočina **česa**

tekočina življenja

tekočina motorja

tekočina marinade

tekočina **za kaj**

tekočina za pranje

tekočina za čiščenje
tekočina za grgranje
tekočina za leče
tekočina **iz česa, od kod**
tekočina iz telesa
tekočina iz pljuč
tekočina iz soje
tekočina iz plodov
tekočina iz mravelj

USTALJENE ZVEZE: telesna tekočina, hladilna tekočina, semenska tekočina, vnetljiva tekočina, tekočina ali plin, hrana in tekočina

teló -ésa samostalnik srednjega spola

1. nosilni del bitja

telo **koga/česa**

telesa plesalcev

telo živali

telo deževnika

telo **s čim**

vitko telo z ozkimi perutmi in dolgim repom

nenavadno telo z veliko glavo

telo **brez česa**

popolna telesa brez maščob

čokato telo brez repa

telo brez življenja

telo brez spanca

2. naprava, priprava

telo **česa**

zunanje telo znaka

telo fotoaparata

telo svinčnika

telo peresa

telo **s čim**

nebesno telo z lastno privlačno silo

telo s štirimi strunami

telo **brez česa**

nebesna telesa brez lastne svetlobe

leteče telo brez možnosti manevriranja

3. povezana skupnost, celota

telo **česa**

telesa Sveta EU

volilno telo stranke

politična telesa Zveze

godalno telo orkestra

USTALJENE ZVEZE: delovno telo, človeško telo, volilno telo, duša in telo, duh in telo, obraz in telo

têmelj -a samostalnik moškega spola

1. nosilni del gradnje

temelj **česa**

temelj hiše

temelj zidu

temelji žičnice

temelj **za kaj**

temelji za dvorano

temelji za novo šolo

2. izhodiščna osnova

temelji **česa**

temelji demokracije

temelji razvoja

temelji sistema

temelji marksizma

zdravi temelji kluba

temelj **za kaj**

zdrav temelj za prihodnost

trdni temelji za nadaljnji razvoj

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

temelj za

pogoj

temelj **za kaj**

igrišče kot temelj za nogometni razvoj

temelj za spravo

temelji za nemoteno delovanje sodstva

Srednjetežka tla so temelj za primeren pridelek.

Enotna valuta evro je pripravila temelje za finančno

revolucijo znotraj EU.

USTALJENE ZVEZE: navadno v množini trdni temelji, pravni temelji, zdravi temelji, postavljeni temelji, izhodišče in temelj, osnova in temelj

témpo -a samostalnik moškega spola

hitrost poteka, izvajanja

tempo **česa/koga**

tempo življenja

tempo razvoja

tempo igre

tempo pogajanj

tempo igralcev

tempo dirigenta

tempo **v/na čem, kje, kdaj**

tempo v pisarni

tempo v igri

tempo v zadnjem času

tempo v zadnjih dnevih

tempo na dolgi stezi

tempo na delovnem mestu

tempo na zadnjem vzponu

tempo **za kaj/koga**

tempo za ureditev regije

tempo za izpolnitev olimpijske norme

odločilni tempo za zadnje metre

tempo za naslov prvaka stare celine

tempo **s kom/čim, kako**

tempo z moštvenimi kolegi

tempo s poznejšim zmagovalcem in aktualnim evropskim

prvakom

tempo z ročnimi in nožnimi akcijami

USTALJENE ZVEZE: hiter tempo, pospešen tempo, počasen tempo, življenjski tempo, današnji tempo, ritem in tempo, način in tempo

teorija -e samostalnik ženskega spola

razlaga, sprejeta spoznanja

teorija **česa**

teorija zarote

teorija relativnosti

teorija evolucije

teorija učenja

teorija **o čem**

teorija o dednosti

teorija o državljanski vojni

teorija o praksi socialnega dela

teorija o razvoju govora

teorija **v čem, kje, kako**

teorije v socialnem delu

teorija v glasbeni šoli

teorija v uporabi

teorija v praksi

teorija **za koga/kaj, kako**

teorija za vse tiste, ki znajo stremenje za uspehom
združevati z ostanki kritične zavesti

teorija za otroke

teorija za obstanek

teorija za kratek čas

USTALJENE ZVEZE: literarna teorija, ekonomska teorija,
relativnostna teorija, sodobna teorija, teorija in praksa, teorija
in kultura

terapija -e samostalnik ženskega spola

zdravljenje

terapija **česa/koga**

terapija zdravljenja

terapija bolečine

terapija masaž

terapija dijakov

terapija otrok

terapija **s čim, kako**

terapija z injekcijami

terapija z metadonom

terapija z antibiotiki

terapija s hormoni

terapije z električno stimulacijo

terapija **za kaj/koga**

kozmetična terapija za čiščenje kože

terapija za obvladovanje besa

terapije za ljudi s težavami v lokomotornem sistemu

terapija za težje invalide

terapija **v čem, kje, kdaj**

terapija v zaprti komori

terapije v termalnih centrih

inzulinske terapije v ambulanti

nadomestna hormonska terapijo v menopavzi

terapija **pri kom**

terapija pri kiropraktiku

terapija pri psihiatru

terapija pri zakonskem svetovalcu

terapija **proti čemu**

terapija proti celulitu

terapija proti izpadanju las

terapija proti stresu

USTALJENE ZVEZE: intenzivna terapija, hormonska terapija,
vedenjska terapija, genska terapija, diagnostika in terapija,
nega in terapija, svetovanje in terapija

terén -a samostalnik moškega spola

1. zemljišče, ozemlje

teren **za kaj**

teren za ozelenitev

teren za dirkališče

teren za asfaltiranje

tereni za gradnjo železnic

teren **v/na čem, kje**

terenu v bližnji okolici

teren v okolici Trsta

težki teren na otoku

teren na drugi strani Drave

teren **s čim**

tereni z več klanci zapored

teren z redkim grmovjem ali drevjem

2. območje dejavnosti

teren **za kaj**

teren za poroko

idealni tereni za lov rib

teren za bodoče reciklažno dvorišče

teren za manipulacije

teren za debitantski album

teren **v/na čem, kje**

glasbeni teren v jazzu

teren v parketarski dejavnosti

teren na snemanju

teren na cedejih

teren **s čim/kom**

teren z velikimi narekovaji

elektronski kultni teren s subtilno, proti establishmentu

naperjeno energijo

na terenu s patronažno sestro

na terenu z mladimi vojaki

USTALJENE ZVEZE: domači teren, razgiban teren, strm teren, cesta
in teren, objekti in teren, razmere in teren

terór stil. têror -órja samostalnik moškega spola

nasilje z namenom

teror **koga/česa**

teror oligarhov

teror predsednika

teror okupatorja

teror vojne
teror manjšine
teror nad kom/čim
teror nad begunci
teror nad nedolžnim civilnim prebivalstvom
teror nad nebelci
teror nad zlim
teror nad svobodno novinarsko besedo
teror v/na čem, kje
teror v državi
teror v vsakdanjem življenju
teror na obrežjih
fašistični teror na Primorskem

USTALJENE ZVEZE: fašistični teror, okupatorjev teror, psihološki teror, nasilje in teror, strah in teror, vojna in teror

tést -a samostalnik moškega spola

1. preizkus, postopek ugotavljanja

test **česa**
test plovila
test pnevmatik
test delovanja
test **za kaj/koga**
hitri testi za mamila
test za nosečnost
test za občutljivost
test za primerjavo kognitivnih sposobnosti
test za pilote
test za vrhunske športnike
test **v/na čem, kje, kdaj**
dermatološki testi v laboratorijih
interni test v reprezentanci
ponovni test v juniju
testi na različne bakterije
test na prisotnost antibiotikov v mleku
test na dirkaški stezi
obremenilni test na kolesu ali tekočem ergometru
test **s čim/kom, kako**
test z jagodami
test z ledeno vodo
test s štirimi nedovoljenimi substancami
psihološki testi z igralci
test s sogovorci

2. naloga za preizkus znanja

test **česa**
test znanja
test dojetanja
test **za koga**
testi za sedmošolce
test za odrasle
test za dijake in učitelje
test **v/na čem, kje, kdaj**
zaključni testi v osnovni šoli
testi v javnih šolah
test v kategoriji »informacije in rezervacije«

test na univerzi
testi na zadnjih tekmovanjih
testi na jesenski maturi
test **s čim/kom, kako**
test z več mogočimi odgovori
test s točkami
test z odliko
test z močnimi tekmeci
testi z zunanjimi sodelavci

USTALJENE ZVEZE: primerjali test, dopiński test, pozitivni test, test in tehnika, test in atest, domače naloge in testi

téza -e samostalnik ženskega spola

1. še nedokazana trditev

teza **o čem**
teza o normalnosti
teza o spolnem nagonu
teza o zgodnjem učenju
teze **za kaj**
teze za predavanje
teze za znanstveno diskusijo
teze za zaslihanje

2. sporočilo

teza **o čem**
teza o negativni kadrovske selekciji
teza o nepotrebnosti vojske v slovenski državi
teza o katastrofalni pismenosti Slovencev
njegova teza o ljubezni

3. stališče, izhodišče

teza **o čem**
teza o temeljni šibkosti slovenskih strank
teze o večvrednosti oziroma manjvrednosti določenih znanosti
teza o slovenskem predsedovanju Uniji
teze **za kaj**
teze za javno razpravo
teze za strategijo regionalnega razvoja Slovenije
teze za letošnji poslovni načrt

USTALJENE ZVEZE: doktorska teza, izhodiščna teza, avtorjeva teza, teza in antiteza, trditve in teze, teze in predlogi

teža -e samostalnik ženskega spola

1. pritisk na podlago

teža **česa**
teža telesa
teža vozila
teža snega
teža **v/na čem, kje, kdaj, kako**
teža v kilogramih
mrtva teža v celičnem tkivu
teža na sprednjem delu čolna
vsa teža na petah
teža **pri kom/čem**
teža pri ljudeh
prekomerna teža pri mladostnikih

živa teža pri biki in volih
Največja teža pri poletu pa je lahko do 2800 kilogramov.

teža **za kaj**

sprejemljiva teža za rokovanje in branje
Je to normalna teža za mojo velikost?

2. težavnost, obremenitev

teža **česa**

teža poškodbe

teža odgovornosti

teža prekrška

teža **v/na čem, kje, kdaj, kako otrok**

občutek teže v rokah

teža v prsih

teža na lokalni, območni in državni ravni

precejšnja teža na zdravstvenem področju

teža **pri čem, kje**

teža pri naletu

večja teža pri inflaciji

Glavno težo pri izboru programskega sveta bi nosil predsednik.

teža **za koga/kaj**

teža za prodajalca oziroma upnika

dodatno težo tudi za zdrave lase

3. visoka stopnja vrednosti, pomembnosti

teža **česa**

teža argumenta

teža posega

teža posledic

teža **v/na čem, kje, kdaj, kako**

velika moralna teža v slovenskem prostoru

teža v karatih

teža na bančnem sistemu

večja teža na volitvah

teža **pri čem, kje**

teža pri velesilah

teža pri ocenjevanju

Globalno učenje ima posebno težo pri udejanjanju ideje notranjsko-kraške ekoregije.

teža **za koga/kaj**

Zavedamo se, kako pomembno težo za otroke nosijo planinski tabori.

Osrednji intervju ima težo za časopis in za osebo.

USTALJENE ZVEZE: telesna teža, velika teža, čezmerna teža, velikost in teža, mere in teža, višina in teža

težáva -e samostalnik ženskega spola

1. navadno v množini neugoden občutek

težava **koga/česa**

težave bolnika

težave žensk

težava muzejev

težava **s čim/kom**

težava s krvnim obtokom

težave s vidom

težava z neukimi politiki

težava **pri čem, kje, kdaj**

težave pri dihanju

težave pri komunikaciji z ljudmi

težave pri hoji in govorjenju

težava **v/na čem, kje**

težave v meni

težave v sporazumevanju

težave na koži

težave na obrazih

težava **zaradi česa/koga**

težave zaradi razredčenega zraka

želodčne težave zaradi hrane

težave zaradi alergij

težave zaradi nevezgojenih otrok

2. navadno v množini povzročitelj neugodja

težava **koga/česa**

težave ljudi

težave podjetja

težave sveta

težave sedanjosti

težava **s čim/kom**

težave s heroinom

težave s pravopisom

težave s svojimi otroki

težava **pri čem, kje, kdaj**

hitro odpravljanje težav pri delu z naročniki

nenavadne težave pri registraciji verskih skupnosti

težave pri vstopanju na slovenski trg

težava **v/na čem, kje**

težave v prometu

težave v pokojninskem sistemu

težave na področju oskrbe z vodo

težave na področju delovnih razmerij in sodnih zaostankov

težava **za koga/kaj**

težave za vlagatelje

nova težava za obrambnega ministra

velike težave za celotno narodno gospodarstvo

USTALJENE ZVEZE: navadno v množini velike težave, zdravstvene težave, finančne težave, hude težave, križi in težave, problemi in težave

težáven -vna -o pridevnik

1. težek, zahteven

kaj biti težaven

Naloga je danes enako težavna, kot je bila v starih časih.

Disciplina je izredno zanimiva in težavna.

Delo je bilo težavno, nevarno.

kaj biti težaven **zaradi česa**

Za nas je ta liga zelo težavna zaradi velikih razlik med ekipami.

V skoku s palico je bilo tekmovanje zelo težavno zaradi vetra v prsi.

kaj biti težaven **za koga/kaj**

Prehod je zlasti težaven za dijake prvih letnikov.

Dandanes je pot, ki vodi do službene gotovosti, težavna za domačine, kaj šele za priseljence.

2. poln neprijetnosti, trpljenja

kaj biti težaven

Zdravljenje je težavno, pogosto povezano z nemajhnimi stranskimi učinki.

Minuli dnevi so bili težavni.

kaj biti težaven zaradi česa

Fizični napor lahko prispeva k poslabšanju in sestop je težaven zaradi izjemne izčrpanosti bolnika.

Gradnja nove skakalnice je bila zahtevna in težavna zaradi plazenja terena.

Štirinožni položaj je za starejše velikokrat težaven zaradi bolečin v kolenih ali zapestjih.

kaj biti težaven za koga

Eugenia je dobro vedela, da je položaj še posebej težaven za umetnike.

Schengenska meja bo še nekaj časa težavna za ljudi ob njej.

3. neprilagodljiv

kdo biti težaven

Edmund je bil že kot otrok zelo težaven.

Med nama rečeno, Rose je bila vedno težavna.

kdo biti težaven zaradi česa

Otroci so težavni zaradi svojih težav in zaradi svojih težavnih zgodb.

kdo/kaj biti težaven za koga/kaj

Ta tip je ustvarjalen, po drugi strani pa izredno težaven za medsebojne odnose.

Tovrstni ljudje so lahko težavni za okolico.

Trajnice imajo najdaljši življenjski cikel in so tudi najbolj težavne za gojenje.

USTALJENE ZVEZE: zelo težaven, precej težaven, težavne razmere, težaven položaj, težavna naloga, težavno obdobje, zapleten in težaven

têžek in težák tēžka -o tudi -ó pridevnik

1. nelahek, debel

kdo/kaj biti težek koliko

Otrok je težek skoraj štiri kilograme.

Akumulatorski del naj bi bil težak okoli 170 kg.

Sir ima obliko valja in je težak do 12 kg.

Vsaka od teh vzmeti je težka po 450 kg.

2. zahteven, zapleten

kaj biti težek

Odločitev je zelo težka.

Pot je bila zaradi velike količine snega nekoliko težja.

Met kladiva je izjemno težka disciplina.

3. neprijeten, bremenilen, naporen

kdo/kaj biti težek koliko

Nasprotnik je težek, ampak Maribor ga je sposoben premagati.

Kot človek je bil težek.

Vsak poraz je težek.

Vladni varčevalni ukrepi, ki bodo sestavni del proračuna, bodo težki okoli 0,4 odstotka BDP.

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

težji od

manj lahek, bolj zahteven

kaj/kdo biti težji od česa/koga, od koliko

Prazna šolska torba ne sme biti težja od kilograma.

Danes so mreene, težje od 5 kg, redkost.

Za večje otroke, težje od 18 kilogramov, uporabljamo podstavke ali tako imenovane jahače.

Zavedamo se, da bo pomlad mnogo težja od jeseni.

Študij verjetno ni bil težji od drugih, na vsak način pa se je razlikoval po času.

Druga finalna tekma, ki bo vsekakor težja od prve.

težek/težji za

predvideno bolj zahteven, naporen

kaj biti težek/težji za kaj/koga

neudobno težak za nošenje

malce težka za razumevanje

malo težak za ljubitelje lirike

toliko težji za zunanjega ministra

Novo življenje je še posebej težko za deklici, ki morata prav tako začeti znova.

najtežji med

najbolj obilen, najbolj zahteven

kdo/kaj biti najtežji med kom/čim

Najtežja med novorojenci je bila deklica s 4440 grami.

Njegov več kot pet tisoč kilometrov dolg tek je bil zagotovo najtežji med vsemi doslej.

Slovenski trg je označil za najtežji med trgi.

USTALJENE ZVEZE: zelo težek, izjemno težek, težki trenutki, težke razmere, velik in težak

tíh -a -o pridevnik

1. miren, neizstopajoč

kdo/kaj biti tih za koga/kaj

Bil je enostavno preveč sramežljiv in tih za njen okus.

V bistvu je bilo precej tiho za naš zgodovinski čas.

2. nehrušen

kaj biti tih pri čem, kje

Motor je glede na starejše Renaultove dizle predvsem bolj uglajen in tih pri večji hitrosti.

Podometni kotički so bistveno tišji pri splakovanju in ponovnem polnjenju z vodo kot nadometni.

kaj biti tišji od česa

Pravijo, da je nova pnevmatika precej tišja od prejšnje.

Vlak je med drugim tudi hitrejši in tišji od drugih.

Naprava je zato precej tišja od primerljivo velikih tekmecev.

kaj biti tišji za koliko

Zadnja prema je po določenih merilih tako tišja za 80 odstotkov.

Za te avtomobile pa velja, da so v povprečju tišji za 1 dB (A).

USTALJENE ZVEZE: dokaj tih, tih dogovor, tihi družbenik, tiha diplomacija, miren in tih

típ -a samostalnik moškega spola

1. stvari, izdelki, pojavi iste vrste

tip **česa**

baročni tip dvorcev

veliko različnih tipov družin

različni tipi nalog

osnovni tipi sejmov

2. množica značilnosti, ki tvori posebno skupino

tip **česa/koga**

tip kože

tip vozila

tip človeka

tip moškega

tip ženske

3. človek, oseba

tip **za koga/kaj**

pravi tip za trenerja

tip za takšne podvige

tip za razmerje

tip za dolge sprehode

tip **s čim**

sofisticiran tip z vrhunskim smislom za oblačenje

teoretični tip s terorističnimi idejami

USTALJENE ZVEZE: določen tip, posamezen tip, različni tipi, pravi tip in velikost, znamka in tip

tír -a samostalnik moškega spola

1. pritrjeni nosilec, po katerem se premika

tir **česa**

tiri železnice

tir proge

tir **skozi kaj**

tiri skozi Slovenijo

stari tiri skozi mesto

tir **med čim**

tir med Koprrom in Divačo

tira med Postojno in Prestrankom

2. sled premikanja

tir **česa**

tir planeta

tir delca

tir gibanja

tir življenja

tir **skozi kaj**

tiri skozi čas

tir **okrog/okoli česa**

Luna kroži po svojem tiru okrog Zemlje.

V Osončju se planeti gibljejo po eliptičnih tirih okoli Sonca.

USTALJENE ZVEZE: stranski tir, železniški tir, industrijski tir, ustaljeni tir, ceste in tiri, tiri in proge

tlà tál samostalnik srednjega spola

1. spodnja površina za hojo

tla **česa**

tla kokpita

tla avtomobila

tla kopalnice

tla **v čem, kje**

tla v hiši

tla v plovilu

tla v otroški sobi

tla **pod čim, kje**

tla pod preprogo

tla pod nogami

tla pod stavbo

tla **s čim**

tla s parketom

tla s ploščicami

2. zemeljska površina

tla **česa**

okupirana tla Slovenije

tla Evrope

tla otoka

rodovitna tla Krasa

tla **v čem, kje**

tla v vrtu

tla v osrednjih Slovenskih goricah

tla v Sloveniji

tla **pod čim, kje**

tla pod sadnim drevjem

tla pod vrhno plastjo zemlje

razgreta tla pod žgočim afriškim soncem

tla **s čim**

tla z večjo poroznostjo

humusna tla z visoko podtalnico

ilovnata tla z dovolj vlage

tla z gostim borovničevjem

tla **za kaj**

ugodna tla za setev

plodna tla za rast

tla za določene sorte

plodna tla za škodljive bakterije

3. ekspresivno zelo nizka stopnja, izhodišče

tla **česa**

tla sedanjosti

tla politike

tla **za kaj/koga**

plodna tla za svoje delovanje

najplodnejša tla za snobe

plodna tla za razvoj rasizma in ksenofobije

USTALJENE ZVEZE: domača tla, trdna tla, realna tla, plodna tla, stene in tla, zrak, voda in tla

tóčka -e samostalnik ženskega spola

1. majhno mesto na površini česa

točka **česa/koga**

točka dotika

točke pristopa

točka izletnikov

pomembna točka Ljubljane

točka **v/na čem, kje**

zgodovinske točke v mestu

kontrolne točke v mestu

točka na zemlji

točka na stopalu

priklopna točka na ožičenem omrežju

točka **za kaj/koga**

akupresura točk za sproščanje

strateške točke za obvladovanje Sredozemskega morja

namestitvene točke za ventilatorje

izletniška točka za zahodne turiste

točke **s čim**

točke s pozitivno energijo

točke z enakim zračnim tlakom

kontrolne točke z nalogami

2. določeno stanje, lastnost, vrednost

točka **česa**

točka prednosti

točka zaostanka

točka ločljivosti

točka **v/na čem, kje**

točka v svetovnem pokalu

točke v karieri

točke na treh ravneh

točka na tekmi

točka **za kaj**

ena točka za dodatno strokovno delo

odločilna točka za prvo mesto

veliko število točk za svetovno lestvico

dve točki za zmago

3. vsebinsko zaključen del besedila

točka **česa**

točka obtožnice

ključne točke zakona

glavne točke programa

točka **v/na čem, kje**

točka v programu

točka v/na dnevnem redu

točka na zasedanju

točka **s čim**

točka z naslovom Simfonija

točke z istimi podatki

točke s kritiko mirovne misije

točka s pobudami in vprašanji

USTALJENE ZVEZE: odstotna točka, indeksna točka, kazenska točka, šibka točka, osvojena točka, bela točka, skupna točka, točka in cilj, stične točke in razlike

tón -a samostalnik moškega spola

1. zvok

ton **česa**

ton glasu

toni zvonjenja

ton klarineta

ton zбора

ton **v/na čem, kje**

osnovne vrste tonov v smeri navzgor in navzdol

vrsta dvanajstih tonov v smeri navzgor

novi ton v tenorskem cirkusu

zvišani toni na bas kitari

zakonitost razporeditve tonov na orglicah

ton **s čim**

osnovne vrste tonov s tonom a

ton s frekvenco 350 Hz

ton s frekvenčnim razponom 32 kHz

2. ena barva iz iste barvne osnove

ton **česa**

toni pohištva

ton barika

najlepši toni lakov

ton **v/na čem, kje**

rožnati toni v kombinaciji s črno

nenaravni toni v rdeči barvi

količine svetlih in temnih tonov na sliki

Kožuh je rdečkasto rjav, s temnejšimi toni na hrbtu, repu in zadnji strani uhljev.

ton **s čim**

roza toni z nevsiljivimi črtami

nežni toni z vonjem po sivki

oranžni toni z igrivimi vzorci

3. navadno s prilastkom način, posebnost govorjenja, pisanja

ton **česa**

običajni ton oblastnosti

ton nezadovoljstva

ton ponižnosti

ton pripovedi

ton **v/na čem, kje**

nagajivi ton v pogovornem duetu

resnejši toni v filmih

ton na novinarski konferenci

kritični toni na okrogli mizi

spravljujejši toni na obeh straneh

ton **s čim**

ton z dialogom

pripovedni ton z meditacijo

resnobnejši toni s socialnim predznakom

ton **do koga/kaj**

žaljiv ton do starejših žensk

spoštljiv ton do ene najboljših institucij

kritični ton do agencij in raznih združenj za pomoč gospodarstvu

USTALJENE ZVEZE: barvni ton, povišan ton, spravljen ton, svetel ton, ton in montaža, slika in ton, ton in barva

tópos -a tudi tópa samostalnik moškega spola

1. kraj

topos **česa/koga**

topos časa

topos subjekta v današnjem času

2. miselni obrazec

topos **česa**

topos resnice

temeljni topos eksistencializma

topos **v čem, kje**

priljubljen topos v tukajšnjem žurnalizmu

toposi v dinamičnih razmerjih

USTALJENE ZVEZE: literarni topos, glasbeni topos, kulturni topos, balkanski topos, mediteranski topos

tórba -e samostalnik ženskega spola

pripomoček za prenašanje

torba **česa**

torba daril

polna torba pošiljk

tri torbe prtljage

torba **s čim**

torba z denarjem

torba s priboljški

torba s spisi

torba z orodjem

torba z oblačili

torba **za kaj/koga**

torba za nakupe

športna torba za preživljanje prostega časa

torbe za prenosnike

torbe za poslovne ženske

USTALJENE ZVEZE: popotna torba, potovalna torba, šolska torba, hladilna torba, usnjena torba, nahrbtniki in torbe, kovček ali torba

továriš -a samostalnik moškega spola

moški v prijateljskem razmerju do druge osebe

tovariš **iz česa, od kod**

tovariš iz vojske

tovariši iz uredništva

tovariš iz stranke

tovariš **v čem, kje, kdaj**

tovariš v nesreči

tovariši v zaporu

tovariši v veliki bitki

USTALJENE ZVEZE: klubski tovariš, strankarski tovariš, moštveni tovariš, lovski tovariš, tovarišice in tovariši, prijatelj in tovariš

tovarišica -e samostalnik ženskega spola

ženska v prijateljskem razmerju do druge osebe

tovarišica **za kaj**

tovarišica za slovenščino

tovarišica za telovadbo

tovarišica za glasbeni pouk

tovarišica **v čem, kje, kdaj**

tovarišica v zlikanih špichoah

tovarišica v šoli

tovarišice v vojni

USTALJENE ZVEZE: klubska tovarišica, strankarska tovarišica, tovarišice in tovariši, gospe in tovarišice

tradicija -e samostalnik ženskega spola

1. navada, običaj

tradicija **česa**

tradicija teka v kraju

tradicija poškodb

tradicija kmetovanja

kulinarična tradicija gostilne

tradicija **v/na čem, kje, kdaj**

tradicija v prirejanju pasjih razstav

farna tradicija v nekaterih krajih

tradicija v izseljevanju

tradicija v jutranjem delu

tradicija na treningu

tradicija na predvečer praznika

tradicija na novoletni dan

tradicija **s čim/kom, kako**

tradicija z nastopi mladih opernih pevcev

tradicija z angleškim valčkom

tradicija s prebivalci sosednje občine

tradicija **pri čem/kom, kje**

tradicije pri dajanju imen svojim novorojenčkom

tradicija pri izvajanju pokojninskih zavarovanj

tradicije pri nas

2. izročilo

tradicija **česa**

tradicija izdelovanja čipk

dolgoletna tradicija izdelovanja čokolade

glasbena tradicija družine

tradicija NOB

tradicija **v/na čem, kje, kdaj**

tradicija v avtomobilski branži

dolgoletna tradicija v pridelavi vina

tradicija v NOB

tradicija na področju krajevnih poimenovanj

tradicije na področjih naravnega zdravljenja

tradicija na velikonočni ponedeljek

tradicija **s čim/kom, kako**

tesarska tradicija s prikazom tesanja in žaganja

starodavna tradicija z veliko običaji

arabska tradicija z elementi popa

tradicija z najstarejšimi in najmlajšimi občani

tradicija **pri čem/kom, kje**

bogata tradicija pri gradnji hiš iz lesa

nosilec tradicije pri izdelavi pletne

tradicija pri nekaterih narodih

USTALJENE ZVEZE:

dolga tradicija, dolgoletna tradicija, bogata tradicija, kultura in tradicija, zgodovina in tradicija

trák -ú in -a samostalnik moškega spola

1. dolg, ozek in tanek kos, navadno iz blaga

trak za kaj

trak za lase

bombažni trakovi za zavezovanje

plastični trakovi za odganjanje ptičev

ovratni trak za ključe

trak **na/v čem, kje**

trakovi na klobukih

magnetni trakovi na kolutih

spominski trak na bojni zastavi

gumijast trak v spodnjem perilu

slezast trak v laseh

trak **s čim**

zlat trak s kovinskimi nitmi

dvojni trak s pentljo

zapestni trak s črtno kodo

trakovi z desničarsko vsebino

2. transportna naprava

trak za kaj

transportni trak za silažo

trak za pobiranje bal na travniku

krožna trakova za prevzem prtljage

trak **na/v čem, kje**

neskončni trak na stroju

silikonski trak na stroju

tekoči trak na otroškem smučišču

tekoči trak v tovarni avtomobilov

montažni trakovi v Novem mestu

trak **s čim**

proizvodni trak z računalniško vodenimi stroji

tekoči trak z roboti

transportni trakovi z zračno blazino

USTALJENE ZVEZE: tekoči trak, lepilni trak, filmski trak, kapetanski trak, valji in trak, vrvica ali trak

tréd -a -o tudi -ó pridevnik

1. odporen na pritisk, upogib

kaj/kdo biti trd kot kaj

Proga je ledena in trda kot beton.

Njegov trebuh je raven in trd kot deska.

kaj biti trše od česa

Jeklo je trše od železa in vsebuje ogljik.

Umetni diamant je lahko petdesetkrat trši od naravnih diamantov.

V nekaj sekundah sem imel roke trde od mraza.

kaj biti trd na kaj, kako

Koža nad prizadetim območjem je občutljiva in trda na otip.

Riž skuhamo, naj bo še nekoliko trd na ugriz, odcedimo in ohladimo.

Lasje bodo po umivanju trši na otip, vendar bo pričeska videti polnejša.

2. navadno ekspresivno težaven, neprizanesljiv, pretresen

kdo/kaj biti trd kot kaj

Zna biti trda kot kamen.

Trd je bil kot komunist in je sedaj trd kot antikomunist.

V tej igri so Norvežani vendarle trši kot Ukrajinci.

kdo/kaj biti trd/trši od česa

Je veliko bolj konservativen in trd od predhodnikov.

Po tem dogodku je kar nekaj časa požiral slino na debelo in bil trd od strahu.

Energija Kraševca je trša od kraškega kamna.

Nova plošča je v zvoku veliko bolj trda od svoje predhodnice.

USTALJENE ZVEZE: zelo trd, precej trd, trd sneg, trd oreh, trdi disk, trdo delo, mehek in trd, trd in neizprosno

trden -dna -o pridevnik

1. vzdržljiv, močen

kaj biti trden/trdnejši kot kaj

Ko se zmes posuši, je trdna kot cement.

Pajčevina je lažja kot vata in trdnejša kot jeklo.

Njuna zveza je trdna kot skala.

kaj/kdo biti trden do česa, kako

Njun zakon je bil legendaren in trden do konca.

Kljub hudim časom so ostali trdni do današnjih dni.

kaj/kdo biti trden/trdnejši od česa/koga

Zaradi dodatnih vezi med obroči je veriga celuloze znatno trdnejša od verige škroba.

Funkcionarji so precej trdnejši od športnikov.

On je trdnejši od nje.

kdo/kaj biti trden v čem, kje

Na stolček za mizo ga posedemo, ko postane dovolj trden v sedenju.

kaj biti trden/trdnejši za kaj

Omenjene čebulnice so trdne za prezimitev.

Dišeča smola je v kakih desetih dneh dovolj trdna za obiranje.

Silikonske dude se skoraj ne postarajo in so izredno

enostavne za čiščenje, seveda pa niso tako " trdne za ugriz".

2. odločen, neomahljiv

kdo biti trden kot kaj

Njeno vedenje nas je prepričalo, da je trdna kot skala.

V tem svetu so bojevniki trdni kot skale in nosijo imena kot so Dež, Nevihta, Grom in podobno.

kdo biti trden v/pri čem

Bil je razgledan in trden v svojih strokovnih stališčih.

Sogovornik je značilen predstavnik tega dela sveta in trden v prepričanju.

Niso dovolj trdni v podpori vladi.

Pomaga nam na življenjski poti, da smo trdni pri svojih načelih in se ne podredimo okolici.

kdo biti trden za kaj

Kaj moram vedeti in znati, da bom čustveno dovolj trdna za to preizkušnjo?

Zanima jih, ali se bo izkazala za človeka, ki je dovolj trden za mnogo pomembnejše politične spopade.

3. verodostojen, nedvoumen

kaj/kdo biti trden/najtrdnejši v čem, kje

Ta valuta je med najtrdnejšimi v svetu.

Posebno me veseli, da smo bili trdni v skokih.

USTALJENE ZVEZE: trdna tla, trden temelj, trden dokaz, trdna snov, trdno zdravje, močen in trden, tekoč ali trden, trden in zanesljiv

trenútek -tka samostalnik moškega spola

1. zelo kratek čas

trenutek **v/na čem, kako**

lepi trenutki v dvoje

nekaj trenutkov v tišini

trenutek na pravem mestu

trenutek na dosegu

trenutek **za kaj**

pravi trenutek za slovo

najprimernejši trenutek za izkrcanje

pravi trenutek za prehitevanje

trenutek **s kom/čim, kako**

kakšen trenutek z očetom

težek trenutek z njim

prosti trenutki z družino

krizni trenutki z njimi

2. časovna točka v trajanju

trenutek **v/na čem, kdaj**

vrhunski trenutek v karieri

najlepši trenutki v njegovem kratkem življenju

najsrečnejši trenutki v življenju

prijetni trenutki v tem obdobju

zadnji trenutki na turneji

težki trenutki na samem začetku

trenutek **za kaj** navadno v množini

trenutki za razvajanje v mirnem, sproščujočem okolju

najugodnejši trenutki za kolesarska potepanja

potrebni trenutki za počitek

USTALJENE ZVEZE: zadnji trenutek, pravi trenutek, težek trenutek, odločilni trenutek, čas in trenutek, dogodki in trenutki

trǵ -a samostalnik moškega spola

1. odprt prostor za prodajo in druženje

trg **česa**

pokriti trg hrane in pijače

trg starin

trg **v čem, kje**

trgi v Ljubljani

glavni trg v Kopru

trije trgi v Mariboru

trg v središču mesta

trg **s čim**

mali trg z ozelenelimi vilami in skritimi vrtovi

grajski trg s praznično sceno gradu

trg z veleblagovnico in stolpnico

2. dejavnost prodajanja in kupovanja

trg **česa**

trg dela

trg kapitala

trg obveznic

trg umetnin

trg **v čem, kje, kdaj**

največji generični trg zdravil v Evropi

knjižni trg v Sloveniji

bančni trg v tem delu sveta

avtomobilski trg v minulih letih

trg **s čim**

trg z električno energijo

trg z luksuznimi nepremičninami

trg s kmetijskimi pridelki

trg s kmetijskimi zemljišči

trg **za kaj**

trg za goveje meso

trg za sladkor

največji trg za mobilne telefone

skupni trg za premog in jeklo

USTALJENE ZVEZE: slovenski trg, svetovni trg, glavni trg, tuji trg, domači trg, stari trg, mestni trg, kapitalski trg, trgi in razvoj gospodarstva, mesta in trgi

trgovína -e samostalnik ženskega spola

1. gospodarska dejavnost

trgovina **česa**

trgovina krzna

trgovina tekstila

trgovina hrane

trgovina mode

trgovina **s čim/kom**

trgovina z mamilami

trgovina z orožjem

trgovina z dekleti

trgovina **v/na čem, kje**

trgovine v JV Evropi

prosta trgovina v Evropi

svobodna trgovina na tleh nekdanje Jugoslavije

trgovina **za kaj/koga**

trgovina za zabavno elektroniko

trgovina za zdravila in druge farmacevtske izdelke

spletne trgovine za podjetja

2. prostor za prodajo in kupovanje

trgovina **česa**

trgovine živil

trgovina starin

trgovina obutve

trgovina **s čim**

trgovina s športno opremo

trgovina z oblačili

trgovina s porcelanom

trgovine z umetniškimi deli

trgovina **v/na čem, kje**

trgovina v/na vasi

trgovina v bližini

trgovine v okolici

trgovine v središču

prva samopostrežna trgovina na slovenskih tleh

trgovina **za koga/kaj**

nova trgovina za vse modne navdušence
trgovine za zahtevnejše kupce
trgovina za vse generacije
trgovine za male živali
trgovina za zdravo prehrano

USTALJENE ZVEZE: spletna trgovina, specializirana trgovina, samopostrežna trgovina, zunanja trgovina, mednarodna trgovina, trgovine in lokali, trgovina in storitve, industrija in trgovina, proizvodnja in trgovina

tribúna -e samostalnik ženskega spola

1. začasen objekt za javne prireditve

tribuna **česa/koga**

tribuna amaterskega gledališča

tribuna prireditve

tribuna stranke

tribuna **za koga**

tribuna za gledalce

tribuna za pokrovitelje in novinarje

tribuna za peščico povabljenih gostov

častna tribuna za pomembne goste

tribuna za orkester

tribuna **s kom/čim**

tribuna z govorniki

tribuna s prireditveno teraso

2. del športne dvorane, stadiona

tribuna **česa/koga**

tribuna stadiona

tribuna dvorane

polne tribune navijačev

tribune **v čem, kje**

tribune v Tivoliju

tribuna v Ljudskem vrtu

tribune v športnem parku

tribuna **s kom/čim**

tribuna z gledalci

tribuna s 4860 sedeži

3. javna razprava, izmenjava mnenj

tribuna **česa/koga**

tribuna razprave

javna tribuna gibanja

javna tribuna zbora

tribuna **s čim**

javna tribuna z naslovom Evropska unija in slovensko kmetijstvo

javna tribuna s temo Jedrski odpadki in druge slepe ulice

tribuna **o čem**

javna tribuna o medijih

javna tribuna o razvoju turizma

javna tribuna o novem zakonu

USTALJENE ZVEZE: javna tribuna, polna tribuna, prazna tribuna, igrišče in tribune, klopi ali tribune

trúma -e samostalnik ženskega spola

1. nepopustljivo vztrajanje

trma **koga/česa**

trma ministra

trma otrok

pozitivna trma ljudstva

trma regije

trma **za kaj**

neomajna volja in trma za doseganje zastavljenih ciljev

vztrajnost in trma za uresničitev sanj

trma za oblikovanje plebiscitnega soglasja

2. ekspresivno trmast človek

trma **za koga**

Za vse druge velja kot velika trma.

trma **v/pri čem, kje**

V družinskih pogovorih je trma.

Pri tehničnih stvareh je trma.

USTALJENE ZVEZE: gorenjska trma, pregovorna trma, značilna trma, trma in vztrajnost, volja in trma, trma in nepopustljivost

trmast -a -o pridevnik

1. nepopustljivo vztrajen

kdo/kaj biti trmast **kot kaj**

Trmast si kot ose!

Še jo omehčaj, trmasta je kot oslica.

Trmast si kot bik!

kdo/kaj biti trmast **do koga**

preveč trmast do svojega partnerja

zelo egoističen in trmast do svojih družinskih članov

kdo/kaj biti bolj trmast **od koga/česa**

Moje noge so bile precej manj trmaste od mene.

Bodite bolj trmasti od našega bobna, v katerem so vozovnice za izlet.

kdo/kaj biti trmast **glede česa**

Postajate izredno trmasti glede zadeve.

Naj ne bodo vendar tako trmasti glede novega programa ekonomskega tehnika.

2. ekspresivno težko spremenljiv

kaj biti trmast **za kaj**

Ta material je zelo trmast za upogibanje.

kaj biti trmast **pri čem, kje**

Ta plastika je malo trmasta pri detajlnem obdelovanju.

USTALJENE ZVEZE: zelo trmast, preveč trmast, trmast in svojeglav, trmast in vztrajen

trúp -a samostalnik moškega spola

1. osrednji del bitja

trup **česa/koga**

trup živali

trup konja

glava in trup otroka pri rojevanju

trup **s čim**

trup z lojem

močni trup s širokim vratom

trup z vzravnano hrbtenico

Značilen je majhen trup z dolgim repom in rogato glavo.

trup **za kaj**

trupi za veleprodajo
Nadzor v klavnici vključuje tudi kontrolo mase trupov za vzorec živali, ki so bile zaklane na dan kontrole.

2. osrednji del predmeta

trup **česa**

trup letala

trup jadrnice

trup modela

trup **s čim**

trup z dolgim gredljem

klasičen trup z večjim ugrezom

resonančni trup z notranjimi oporami

trup **za kaj**

trup za odprto morje

trupi za druge modelarske rakete

debelejši trup za plovbo po polarnih morjih

dva pomožna trupa za dodatno stabilnost

USTALJENE ZVEZE:

ladijski trup, klavni trup jagnjeta, sploščen trup, glava in trup, roke, noge in trup, trup in paluba

túj -a -e pridevnik

1. drugolasten

kdo/kaj biti tuj v/pri čem, kje

tuji v domačem omrežju

tuje pri nas

2. drugoizvoren

kdo biti bolj tuj od koga

Med tujci so nekateri bolj tuji od drugih.

Nekateri evropski tujci so mi po duhu bolj tuji od Kitajcev.

kdo/kaj biti tuj v čem, kje

nekaj tujega v rodni deželi

tuje v vseh njegovih pojavnih oblikah

3. nepoznan, nenavaden

kdo/kaj biti tuj komu/čemu

Tuji so mi prijatelji in znanci.

Matematika nam ni tuja.

Formalne označbe so mi nekoliko tuje.

To je nekoliko tuje evropskemu pravu.

kaj biti tuje za kaj/koga

Ta zakonitost je tuja za dosego političnih ciljev.

To ni tako tuje za uho.

Vse to je tuje za nas upokojenca.

USTALJENE ZVEZE: tuji jezik, tuji trg, tuja naložba, tuja država, tuji kapital, domače in tuje, slovensko in tuje

tújec -jca samostalnik moškega spola

1. oseba od drugod

tujec **v čem, kje**

tujec v novem klubu

tujec v družini

tujec v kolesarskem moštvu

tujec **s čim**

tujci s stalnim prebivališčem v Sloveniji

tujci s statusom begunca
tujci z delovnimi dovoljenji

tujec **brez česa**

tujci brez slovenskega državljanstva

tujci brez stalnega prebivališča

tujci brez urejenega statusa za bivanje

2. neznana oseba

tujec **v/na čem, kje**

tujec v mestu

tujec na trgu dela

tujec na večerni zabavi

3. nerazumljen človek

tujec **v/na čem, kje**

tujec v lastni domovini

Zdaj sva tujca v najini hiši.

tujci na domačem dvorišču

Danes živijo kot tujci na svoji zemlji.

USTALJENE ZVEZE: popoln tujec, zaposleni tujec, skrivnosten tujec, domačini in tujci, Slovenec ali tujec, državljani in tujci

tújek -jka samostalnik moškega spola

1. nezaželen delec česa

tujek **v/na čem, kje**

tujek v telesu

tujek v očesu

tujek v juhi

tujki na koži

2. nesprejeta vsebina

tujek **v/na čem, kje**

tujek v novi ekonomski pokrajini

tujek v samoupravnem tkivu

tujek na kraških tleh

tujek **med čim/kom**

tujki med žitno maso

tujki med zidovi stare mestne arhitekture

tujek med policaji

USTALJENE ZVEZE: popoln tujek, moteč tujek, kovinski tujek, tujec in tujek, tujek ali tumor

túr -a samostalnik moškega spola

tvor, vnetje

tur **na čem, kje**

tur na zadnjici

tur na obrazu

USTALJENE ZVEZE: gnojni tur, podkožni tur, mozolji in turi

túš -a samostalnik moškega spola

1. prha

tuš **za kaj**

montažni sezonski tuš za plažo na svetlobno energijsko celico

toplo-hladen tuš za poživitev krvnega obtoka

tuš **s čim**

tuš s sladko vodo

tuš s toplo vodo

čisto pravi tuš z mešalno pipo

2. neprijetno presenečenje, razočaranje

tuš **za koga**

hladen tuš za vse protikandidate

hladen tuš za domačine

USTALJENE ZVEZE: hladen tuš, vroč tuš, masažni tuš, stranišče in tuš

ubóg -a -o pridevnik

1. navadno ekspresivno deležen usmiljenja, pomilovanja

kdo biti ubog kot kaj/kdo

Bil je gol in ubog kot žival.

Želel sem biti ubog kot sveti Frančišek.

Ubogi so kot cerkvene miši.

2. navadno ekspresivno slaboten, onemogel

kdo biti ubog kot kaj

ubog kot star potepuški pes

3. navadno ekspresivno količinsko majhen, nezadosten, reven

kdo biti ubog na/v čem

ubog na denarju

ubog na pameti

ubog v žepu

Resnično dokazujete da ste ubogi v glavah, branju, razmišljanju in vedenju.

USTALJENE ZVEZE: res ubog, ubog revež, ubog in reven, bolni in ubogi

účbenik -a samostalnik moškega spola

knjiga z učno vsebino

učbenik **česa**

učbenik zgodovine

učbenik slovenščine

učbenik medicine

učbenik **za kaj/koga**

pet novih učbenikov za strokovne programe

učbeniki za srednjo šolo

učbenik za dodiplomski študij na univerzitetni ravni

učbenik za gostince

učbenik **o čem**

učbenik o biologiji

učbenik o prehrani

učbenik o teoriji boksa

učbenik o konjih

učbenik **s čim**

učbenik z obilico video posnetkov, animacij in zgledov

odličan učbenik s poglavji o stilu, slovarjih, pravilih

učbeniki z recenzijo

novi učbeniki z delovnimi zvezki

USTALJENE ZVEZE: šolski učbeniki, rabljeni učbeniki, zgodovinski učbeniki, učbeniki in delovni zvezki, knjige in učbeniki, učbenik in priročnik

učínek -nka samostalnik moškega spola

1. rezultatni pojav

učínek **česa**

učínek zdravila

učínek alkohola

učínek stresa

učínek **na koga/kaj**

udarni učínek na bralce

pozitivni učíni na sponzorje mladih selekcij

zdravilni učíni na telo

učínek **v čem, kje**

pozitivni učíni v mednarodni menjavi

stranski učíni v prebavilih

učínek **za koga/kaj**

propagandni učínek za posamezne kandidate ali politične stranke

razvedrilni učínek za dušo in duha

škodljivi učíni za telo

učínek **pri kom/čem**

učíni pri dijakih

zaščitni učínek pri otrocih

zdravilni učíni pri kroničnih in akutnih vnetjih črevesja

učínek **s čim, kako**

maksimalni učíni z minimalnimi vložki

meditativni učínek z barvnimi učíni

2. opravljeno delo

učínek **česa**

učínek masaže

prvi učíni vstopa v EU

učínek reforme

učínek **v čem, kje**

učíni v kmetijstvu

negativni učíni v gozdovih

učíni v rednem delu lige

učíni **za kaj**

učíni za slovensko gospodarstvo

končni učíni za ekonomijo

učínek **pri čem, kje**

najboljši gospodarski učínek pri prireji pujskov

kozmetični učíni pri pomirjanju in mehčanju kože

dolgoročni učíni pri zmanjševanju toplogrednih plinov

učínek **s čim, kako**

najboljši pralni učíni z najmanjšo porabo vode

veliki učíni z zelo malo viri

najboljši učíni z ekipnim delom

USTALJENE ZVEZE: stranski učínek, pozitiven učínek, nezaželen učínek, zdravilni učínek, učíni in posledice, vzrok in učínek, hitri učíni in rezultati

úd -a samostalnik moškega spola

1. del človeškega ali živalskega telesa

ud **česa/koga**

ud telesa

ud laboda

manjkajoči ud vojaka

razboleli udi posameznikov

ud **za koga/kaj**

umetni udi za žrtve min
udi za invalide
ud za razmnoževanje
ud s čim
prednji udi z nevsakdanjimi krempļji
udi z neznatnimi motnjami v hoji
ud v čem, kako
ud v normalnem stanju
ud v mirovanju
ud v razvoju
ud v mavcu

2. član

ud česa
udje društva
ud stranke
ud organizacije
ud v čem, kje, kdaj
poklicni udi v vseh življenjskih situacijah
udi v Društvu
udje v bratskem spoštovanju

USTALJENE ZVEZE: spolni ud, spodnji ud, polomljeni ud, glava in udi, cel trup in udi, udi in udinje

ugánka -e samostalnik ženskega spola

1. kratka besedilna igrica

uganka **za koga**
uganke za otroke
uganke za najmlajše
uganka za poslušalce
uganke za odrasle
uganka **o čem/kom**
uganka o kuri in jajcu
uganke o zobeh
uganke o živalih
miselna uganka o možu

2. težko razumljiva in rešljiva vsebina

uganka **česa/koga**
uganka preživetja
uganke narave
uganka volitev
uganka avtorja
uganke Nostradamusa
uganka **za koga/kaj**
uganka za goste
uganka za najboljše vratarje
uganka za obrambo
uganka **o čem/kom**
uganke o nastanku veselja
uganka o truplu
uganke o vampirjih
uganka o morilcu
uganka o mrtvih

USTALJENE ZVEZE: nerešljiva uganka, nagradna uganka, glasbena uganka, križanke in uganke, zanke in uganke, zbadljivke in uganke

uglèd -éda samostalnik moškega spola

širše dobro mnenje o kom

ugled **česa/koga**
ugled države
ugled podjetja
ugled policije
ugled zdravnikov
ugled **v čem, kje**
ugled v javnosti
ugled v svetu
ugled v družbi
ugled v tujini
ugled **med kom/čim, kje**
ugled med ljudmi
ugled med volilci
ugled med najboljšimi svetovnimi centri izobraževanja
ugled **pri kom/čem**
ugled pri ljudeh
ugled pri kupcih
splošni ugled pri drugem spolu
velik ugled pri reševanju političnih sporov
ugled **zaradi česa/koga**
ugled zaradi kakovosti
ugled zaradi denarja
ugled zaradi vrhunskih športnikov

USTALJENE ZVEZE: velik ugled, mednarodni ugled, družbeni ugled, tradicionalni ugled, čast in ugled, prepoznavnost in ugled, ugled in spoštovanje

uhó ušésa samostalnik srednjega spola

1. čutilo za sluh

uho **koga/česa**
uho poslušalca
uho strokovnjaka
občutljiva ušesa voluharja
uho **ob čem, kje, kdaj**
uho ob steni
ušesa ob vratih
uho ob poslušanju

2. navadno ekspresivno sposobnost poslušanja

uho **česa/koga**
uho javnosti
uho medijev
pozorno uho zgodovine
uho **za kaj/koga**
uho za blagoglasje
pripravljeno uho za drugačno govorico
uho za drugega oziroma za vzajemnost
manj ostro uho za visokofrekvenčne zvoke

3. ekspresivno, navadno s prilastkom podobna oblika

uho **česa**
uho šivanke
uho ročaja
uho ključa
uho **ob čem, kje**

prestavna ušesa ob volanskem obroču

USTALJENE ZVEZE: srednje uho, šivankino uho, gluha ušesa, oči in ušesa, ušesa in nos, srce in ušesa

úlica -e samostalnik ženskega spola

1. namenska pot

ulica **koga**

ulica talcev

ulica Slavka Gruma

ulica arhitekta Novaka

ulica **v/na čem, kje**

ulice v stari Ljubljani

prometne ulice v mestu

promenadna ulica na eni strani

prašne ulice na obrobju mesta

ulica **s čim/kom**

mestne ulice z gostim prometom

ulica s kopico butikov

rdeča ulica s prostitutkami

ulica z mladimi ljudmi

ulica **do česa, do kod**

ulice do gradbišča

ulica do glavne ceste

ulice do morja in potniškega terminala

2. ekspresivno nekultivirano okolje

ulica **proti komu/čemu**

ulica proti vladi

ulica proti vladnim ukrepom

ulica proti sodišču

ulica **s čim**

ulica s svojimi zahtevami

ulica s posebnim vzdušjem

USTALJENE ZVEZE: mestna ulica, slepa ulica, stranska ulica, ozka ulica, trg in ulica, ceste in ulice

úm -a samostalnik moškega spola

1. sposobnost mišljenja, spoznavanja

um **koga/česa**

um sovražnikov

um človeštva

um družbe

um živali

um renesanse

um **za kaj**

um za sklepanje

um za etiko

Znanje jezikov namreč znanstvenikom odpira um za

drugačne načine organiziranja vednosti.

Čudovit um za šah ima.

um **kot kaj**

um kot orodje

um kot suha goba

2. sposoben razmišljujoč človek

um **česa**

umi človeštva

um stoletja

tekmovanje Um leta

um **za kaj**

um za prihodnost

čudežno sproščen in vaje um za sodobno muziko

In seveda so taki umi za svetovno znanost in razvoj

nesporno pomembnejši od vsega drugega.

um **kot kdo**

Študentje so odgovarjali na bivanjska vprašanja, ki so jih

zastavili umi kot Molière, Sartre, Camus, Paul Claudel.

USTALJENE ZVEZE: človeški um, zločinski um, bolan um, telo in um, um in duh, srce in um

unija tudi únija -e samostalnik ženskega spola

zveza, združenje, skupnost

unija **česa/koga**

športna unija Slovenije

unija svobode

unija prijateljstva

unija ljudstev

unija Istranov

evropska unija kasačev

unija **za koga/kaj**

denarna unija za ljudi

unija za vse kandidatke

unija za boj proti terorizmu

unija **v/na čem, kje, kdaj**

unija v mednarodni skupnosti

unija v prihodnjem tisočletju

unija na izrednem vrhu

unija na področju sproizvodnje elektrike in toplote

unija na začetku leta

unija **s kom/čim**

unija z novimi sosedi

razširjena unija s sedemindvajsetimi članicami

unija s svojo strahovito konkurenco

unija z istimi političnimi vrednotami

unija **med kom/čim**

parlamentarna unija med državama

carinska unija med državami članicami EU

ekonomska unija med Belgijo, Nizozemsko in

Luksemburgom

USTALJENE ZVEZE: evropska unija, monetarna unija, denarna unija, carinska unija, celotna unija, razširjena unija, unija in Nato, unija in države

úra -e samostalnik ženskega spola

1. navadno s prilastkom enota za čas

ura **česa**

ura vožnje

ura hoje

ura dela

ura kulture

ura resnice

ura **v/na čem, kje, kdaj**

izgubljene ure v službi
proste ure v tednu
odvečna ura v čakalnici
ure na deželi

ura **na kaj, koliko**

ura na dan
štiriindvajset ur na dan
nekaj ur na teden

2. časovna enota pouka

ura **česa**

ura zgodovine
ura igre
ura treninga
ura pravljič

ura **v/na čem, kje, kdaj**

ura v muzeju
ure v razredu
ura na predavanju
vse ure na posvetu

ura **za kaj/koga**

ure za likovni pouk
ura za naravoslovje
učna ura za mladino in odrasle
govorilne ure za učence

3. časovna meja glede na dogodek

ura **česa**

ura kosila
ura slovesa
ura srečanja
ura pogajanj

ura **v/na čem, kje, kdaj**

ura v klepetu
ura na srečanju
ura **po čem**
ura po napadu

ura po predvidenem zboru

ura po najnižji oseki

ura **za kaj/koga**

ura za spanje
ura za likanje
ura za klepet
ura za potepanje
ura za čaj in sendviče
uradne ure za meščane

4. naprava za merjenje časa

ura **za kaj/koga**

stenska ura za kuhinjo
zlata ura za jubilej
ročne ure za uslužbenca

ura **s čim**

ura z dvojnim kronografo
ura s sekundnim kazalcem
ura z novim mehanizmom

USTALJENE ZVEZE: jutranja ura, večerna ura, dobra ura, zgodnja ura, popoldanska ura, ura in pol, ura in več, dan in ura

uràd -áda samostalnik moškega spola

1. služba ustanove, organizacije za urejanje in opravljanje določenih nalog

urad **koga/česa**

urad predsednika

urad župana

urad vlade

urad RS

urad **za kaj/koga**

urad za prehrano

urad za varstvo konkurence

urad za begunce

urad za Slovence v zamejstvu

urad za mladino

urad **pri čem, kje**

šolski urad pri britanski vladi

urad pri ministrstvu za finance

županov urad pri mestni občini

2. navadno s prilastkom podjetje, agencija

urad **za kaj**

turistični urad za izlete po Sloveniji

mednarodni urad za trto in vino

urad za turistično promocijo

evropski urad za boj proti goljufijam

urad **s čim/kom**

turistični urad s tradicijo

urad s slovensko in furlansko prevajalko

3. poslopje, prostor določenih služb

urad **v /na čem, kje**

župnijski urad v Medvodah

matični urad v Škofji Loki

statistični urad na Dunaju

Firma ima svoje glavne urade v Belgiji.

Oropal je za nekaj znamk neki majhen poštni urad na Jugu.

USTALJENE ZVEZE: statistični urad, davčni urad, vladni urad, preiskovalni urad, službe in uradi, ministrstva in uradi

urádnik -a samostalnik moškega spola

1. zaposleni v javni, državni službi

uradnik **česa**

uradnik ministrstva

uradnik vlade

uradnik EU

uradniki **v/na čem, kje**

uradnik v ministrstvu

uradniki v javnih službah

uradniki na posamičnih generalnih direktoratih

uradniki na slovenskem zunanjem ministrstvu

2. zaposleni za uradovalna dela

uradnik **v/na čem, kje**

uradnik v mestu

uradnik v zavarovalnici

uradnik na občini
uradniki na sodišču

USTALJENE ZVEZE: državni uradnik, visoki uradnik, občinski uradnik, uradniki in funkcionarji, uradniki in politiki

úren -rna -o pridevnik

hiter, gibčen

kdo/kaj biti uren

Je vedno zelo uren.

kdo biti uren s čim

Treba je biti uren s prestavno ročico in motorju ne dovoliti počitka.

Če bo voznik uren s šeststopenjskim sekvenčnim menjalnikom, bo od mirovanja do hitrosti 100 kilometrov na uro potreboval le 3,4 sekunde.

kdo/kaj biti uren pri čem

uren pri pospeševanjih

precej uren pri premikanju kratke prestavne ročice

USTALJENE ZVEZE: precej uren, urne noge, spreten in uren, gibčen in uren

uspéšen -šna -o pridevnik

1. učinkovit

kdo/kaj biti uspéšen v/na čem, kje

uspéšnejši v trženju

uspéšni na delovnem mestu

uspéšen na daljši rok

Lani smo bili zelo uspéšni v računalniškem opismenjevanju upokoјencev.

kdo/kaj biti uspéšen pri čem

uspéšen pri lobiranju

precej uspéšna pri črpanju evropskih sredstev

uspéšen pri delu

kdo/kaj biti uspéšen s čim/kom

uspéšnejši z belimi figurami

uspéšen s polaganjem svojih rok

uspéšni z igralcem več

kdo/kaj biti uspéšen za koga/kaj

Letošnje modno leto je bilo najbolj uspéšno za tri manekenke, ki so »oddelale« največ modnih revij.

Ali bo nova finančna injekcija uspéšna za preporod slovenskega gospodarskega ponosa?

Zdravila iz ginka so uspéšna za izboljšanje krvnega obtoka.

kdo/kaj biti uspéšen med kom/čim

najuspéšnejši med slovenskimi reprezentanti

uspéšni med umetnostjo in obrtjo

Kdo je najuspéšnejši med hitrorastočimi podjetji osrednje Slovenije?

2. dober

kdo/kaj biti uspéšen v/na čem, kje

uspéšna v svojem poklicu

uspéšni v športu

uspéšni na spomladanskem izpitnem roku

uspéšen na številnih festivalih

Slovenski teniški reprezentanti so bili uspéšni na dveh celinah.

kdo/kaj biti uspéšen pri čem

uspéšen pri prodaji

Bili so uspéšni pri slikanju na steklo in tekstil.

Manj so učenci 6. razreda uspéšni pri nalogah bralnega razumevanja.

kdo/kaj biti uspéšen s čim/kom

zelo uspéšni z usnjenimi izdelki

bistveno uspéšnejši s slovensko reprezentanco

Ustanova je uspéšna s svojimi študenti na športnem področju.

kdo/kaj biti uspéšen za koga/kaj

Prvi dan odprtega prvenstva Slovenije v badmintonu je bil uspéšen za slovenske igralko in igralce.

Nedelja je bila uspéšna za našega edinega predstavnika.

Letošnja pomlad, kot pravi, je najuspéšnejša za naš hokey doslej.

kdo/kaj biti uspéšen med kom/čim

najuspéšnejša med dvanajstimi kandidatkami za članstvo najuspéšnejša med mladinci

najuspéšnejša med desetimi območnimi enotami

USTALJENE ZVEZE: zelo uspéšen, poslovno uspéšen, uspéšno podjetje, uspéšen nastop, učinkovit in uspéšen

ústa úst samostalnik srednjega spola

1. odprtina za hranjenje in tudi govorjenje

usta **koga/česa**

usta ženske

usta politikov

polna usta demokracije

polna usta hvale

usta s čim

velika usta z močnimi zobmi

majhna usta z drobnimi zobci

usta z umetno protezo

usta za kaj

zdrava usta za lep nasmeh

usta za kričanje

usta za dvojezični govor

usta za prežvekovanje

2. prehodna odprtina

usta **česa**

usta predora

okrogla usta kitare

USTALJENE ZVEZE: polna usta, odprta usta, lačna usta, zasuta usta, od ust do ust, nos in usta, oči in usta

ustrézen -zna -o pridevnik

1. skladden z namenom

kaj/kdo biti ustrezen

Ta model je tudi za naš razvoj absolutno najustreznejši.

Avto ni bil več tehnično ustrezen.

Primerjava je ustrezna.

Kandidat je ustrezen.

kaj/kdo biti ustrezen za kaj/koga

Odpadni embalažni papir in folija sta ustrezna za reciklažo.

Koliko je oseba ustrezna za zaposlitev?

Bazen je ustrezen za otroke.

kaj biti ustrezno pri čem, kje

Raven zahtevnosti nalog je bila ustrezna pri vseh predmetih.

Spodbuja države k iskanju davkov, ki bi bili ustrežnejši pri reševanju problemov na trgu dela.

Uporabni so toliko, kolikor so ustrezni pri pojasnjevanju.

2. zaželen, potreben

kaj/kdo biti ustrezen

Ograja je ustrezna, če bi jo povišali še za en meter.

Takšna politika je ustrezna.

Tovrstni kader je ustrezen.

kaj/kdo biti ustrezen za kaj/koga

Socialno delo je kot stroka pragmatško najbolj ustrezno za razvijanje tovrstnih nizkopražnih metod.

Le skupna liga najboljših je ustrezna za prihodnost kakovostne evropske klubske košarke.

Ti dve možnosti sta ustrezni za dosego kratkoročnih rezultatov.

Ta igralec je ustrezen za nas.

USTALJENE ZVEZE: najbolj ustrezen, zdravstveno ustrezen, ustrezno dovoljenje, ustrezna smer, ustrezen ukrep, ustrezna rešitev, primeren in ustrezen, ustrezen in učinkovit

uvél in uvèl -éla -o pridevnik

usahel, nemočen

kdo/kaj biti uvel

Uradnice so bile povečini že malce uvele.

Kosti so ji štrlele, koža je bila siva in uvela.

plodovi niso uveli.

kaj/kdo biti uvelo pri/na/v čem, kje

Rastlina je uvela pri cvetu in zgornjih listih.

Koža je uvela pri ustih in na vratu.

Postal je uvel v rokah in nogah.

USTALJENE ZVEZE: močno uvel, nekoliko uvel, premalo uvel, uvela koža, uvela krma, suh in uvel, utrujen in uvel

vagón -a samostalnik moškega spola

prostorski del tirnega vozila

vagon **česa/koga**

vagon žita

vagon rude

poln vagon otrok

vagon **s čim/kom**

vagon s tekočim gorivom

vagon s klimo

vagon s potniki

vagon **za koga/kaj**

vagon za kadihce

vagon za kolesa

vagon za spanje

vagoni za prevoz kontejnerjev

USTALJENE ZVEZE: tovorni vagon, potniški vagon, železniški vagon, lokomotiva in vagoni, vlaki in vagoni

vál -a samostalnik moškega spola

1. vzbočeni del na površini

val česa

val plime

val reke

valovi trav

val v/na čem, kje

tlačni vali v elastičnem mediju

seizmični valovi v sončju z nihanjem popravljenega stebra

Gravitacijski valovi v prostoru-času vplivajo na

superprevodnike.

Ustvarja polarizirane, skalarne in sferične valove v središču tekočine.

valovi na vodni gladini

val s čim

elektromagnetni valovi z veliko energijo

radijski valovi z valovno dolžino enega kilometra

zvočni valovi z visoko frekvenco

2. enkratna velika množina

val česa/koga

val navdušenja

val ogorčenja

val nasilja

valovi radia

val priseljencev

val beguncev

val v/na čem, kje, kdaj

priseljenski valovi v Združene države

vročinski val v Evropi

najhladnejši vremenski val v zadnjih 30 letih

veliki migrantski val v štiridesetih letih

val na državni ravni

naložbeni val na področju energetike

val s čim

vročinski val s temperaturami prek 40 stopinj

val z velikansko rušilno močjo

3. smer v družbi, umetnosti

val česa

val feminizma

val privatizacije

val pesimizma

val neomodernizma

val v/na čem, kje, kdaj

stavkovni val v državi

moderni val v tem žanru

novi val v svetovnem rocku

mladi val na čelu

prvi val na prelomu tisočletja

val s čim

stavkovni val z zahtevami za višje plače

mladi teniški val z zelo napadalno igro

prvi globalistični val z izrazito anarhoidnimi učinki

USTALJENE ZVEZE: novi val, radijski val, vročinski val, visok val, veter in valovi, tokovi in valovi

várnost -i samostalnik ženskega spola

stanje brez groženj, strahov

varnost **koga/česa**

varnost ljudi

varnost pešcev

varnost države

varnost prometa

varnost **v/na čem, kje, kdaj**

varnost v prometu

varnost v omrežjih in elektronskem poslovanju

varnost v tretji fazi življenja

varnost na cestah

varnost na smučišču

varnost **pri čem/kom, kje**

varnost pri delu

varnost pri lovu

varnosti pri nas

varnost **za koga/kaj**

varnost za vse prebivalce

varnosti za otroke

varnost za starost

varnost za nemoteno delovanje

USTALJENE ZVEZE: socialna varnost, prometna varnost, požarna varnost, državna varnost, varnost in zdravje, varnost in sodelovanje, mir in varnost

vêja -e samostalnik ženskega spola

1. stranski poganjek, del

veja **česa**

veja smreke

veja oblasti

veja rodbine

veja **v/na čem, kje**

številne veje v interesnem spletu politike

veje v podjetju

nove veje na družinskem deblu

suha veja na drevesu življenja

veja **za kaj**

veje za obtikanje graha

povezane veje za kurjavo

sistemska vodna veja za talno in stropno gretje

veja **s čim**

veje z napetimi popki

posamezne smrekove veje z okraski

zloženi veji z dvakrat po osmimi valji

2. osamosvojeni del dejavnosti, področja

veja **česa**

veja medicine

veja gospodarstva

veja kmetijstva

veja **v/na čem, kje**

pomembna veja v domačem pomorskem gospodarstvu

pomembne veje v moderni pohištveni industriji

sodna veja v olimpijskem gibanju

nove veje na področju dermatologije

podhranjeni veji na področju strokovnega izobraževanja

veja **za kaj**

veja za gejevski turizem

razvojna veja za različico 1.0

veja **s čim**

druge gospodarske veje z nižjim finančnim vzvodom

gospodarska veja z znatnim multiplikativnim učinkom

USTALJENE ZVEZE: sodna veja, zakonodajna veja oblasti, zelena veja, deblo in veje, poganjki in veje, listje in veje

vék -a samostalnik moškega spola

1. doba, obdobje zgodovine

vek **česa/koga**

vek matematike

vek slikarjev

vek zorenja

vek zmage

vek **na/v čem, kje**

delovni vek na fakulteti

vek na Balkanu

vek v Romuniji

vek **s čim**

vek z večino kulturnih spomenikov, cerkva, gradov, samostanov

vek s prvimi znanimi in ohranjenimi besedili v stari slovenščini

novi vek z barvnimi fotografijami

2. starinsko stoletje

vek **česa**

vek turizma

vek računalništva

novi vek globalizacije

vek **v/na čem, kje**

srednji vek v Istri

zgodovina novega veka v Evropi

stari vek na Kitajskem

vek **s čim**

vek z videmskim, černejskim in starogorskim rokopisom

zgodnji srednji vek z ustaljeno mejno letnico 1000

USTALJENE ZVEZE: srednji vek, novi vek, pozni vek, srednji vek in renesansa, srednji in novi vek

vêlik -íka -o pridevnik

obsežen glede na količino in intenzivnost

kdo/kaj biti velik kot kaj

velik kot manjši konj

tako velika kot Nemčija

Točka je velika kot Triglav.

Žveplov atom je večji kot kisikov atom.

kaj biti večje od česa

Pri nekaterih izdelki je povpraševanje še vedno večje od ponudbe.

Nova Zelandija je približno trinajstkrat večja od Slovenije.

Število potnikov je večje od zmogljivosti avtobusov, ki vozijo na teh progah.

kaj biti velik/največji v/na čem, kje

velik v mojih očeh

največji na svetu

Udeležba bo rekordna, doslej največja v Ljubljani.

Uspešnost v posameznih izpitnih rokih je bila največja na spomladanskem izpitnem roku (86,6 %).

kaj biti velik/večji za kaj/koliko

komaj dovolj velika za preživetje

prostrana divjina, velika za polovico zahodne Evrope

večja za dobrih šest odstotkov

kaj biti največji med čim/kom, kje

največji med štirimi modeli

največji med operaterji

tretji največji med svetovnimi farmacevti

kaj biti velik/največji pri čem/kom, kje

Problem založnega gnojenja je velik pri zelo slabo založenih tleh (razred A).

Padec je največji pri slapovih.

Tudi indeks telesne teže je bil značilno večji pri bolnikih, ki terapije niso prejeli.

Projekt, ki je trajal več kot pol leta in je bil eden največjih pri nas.

USTALJENE ZVEZE: tako velik, srednje velik, vse večji, veliko število, večji del, velika mera, večja in manjša podjetja, male in velike skrivnosti

velikóšt -i samostalnik ženskega spola

lastnost obsežnega po količini in intenzivnosti

velikost česa

velikost zaslona

velikost kmetije

velikost pisave

velikost slike

velikost za kaj/koga

primerna velikost za presaditev

priporočljiva velikost za plovila

velikosti za oba spola

velikosti za znane kupce

lovna velikost za pod trnek

velikost v čem

velikost v centimetrih

velikost v srcu, pogumu

velikost v pikah, bitih

kotna velikost v radianih

USTALJENE ZVEZE: naravna velikost, različne velikosti, povprečna velikost, različnih oblik in velikosti, različnih barv in velikosti, velikost in teža

veljáva -e samostalnik ženskega spola

moč, opredeljena z zakonom, vplivom

veljava česa

veljava zakona

veljava sporazuma

veljava predpisa

veljava od/do

v veljavi od 1. julija letos

v veljavi od januarja letos

Naj bi stopili v veljavo do konca junija.

Pač ostane v veljavi do konca mandata.

veljava čez kaj, kdaj

Stopi v veljavo čez 3 leta.

Zakon bo stopil v veljavo čez slaba dva tedna.

Razrešitev bo stopila v veljavo čez štiri leta.

veljava s čim, kdaj

veljava z izpolnitvijo pogoja predložitve dokazila o vknjižbi

vrednostnega papirja v centralni register

veljava z objavo več znanstvenih del

veljava s 1. januarjem prihodnjega leta

veljava pri kom/čem, kje

veljava pri občanih

veljava pri odločanju

večja veljava pri nakupu

USTALJENE ZVEZE: prava veljava, večja veljava, pravna veljava, mednarodna veljava, posebna veljava, ugled in veljava, moč in veljava

veljáven -vna -o pridevnik

najmočnejši, najtrdnejši

kaj biti veljaven za kaj/koga

veljaven za vse čase

splošno veljaven za vsa pridelovalna območja

tradicionalno veljavno za pravne osebe

veljaven za navadne smrtnike

kaj biti veljaven v/na/pri čem, kje, kdaj

veljaven v določeni skupnosti

veljaven na zasebnih površinah

veljaven pri službenem prevozu

veljaven v EU

veljavna v času dogovora

veljaven na dan poteka vezave

kaj biti veljaven po čem, kod, kdaj

veljaven po objavi v Uradnem listu

veljavna po cerkveni poroki

veljaven po vseh državah EU

veljavne po 90 dneh od podpisa

USTALJENE ZVEZE: napol veljaven ukrep, veljavni predpis, veljavna pogodba, splošno sprejeta in veljavna zadeva, zanesljiv in veljaven

veljávno -i samostalnik ženskega spola

lastnost, ki izhaja iz ustaljene vrednosti

veljavnost česa

veljavnost pogodbe

veljavnost ponudbe

veljavnost dovoljenja

veljavnost sporazuma

veljavnost za kaj/koga, kako, koliko

veljavnost za vse možne primere

veljavnost za mladoletnike

veljavnost za nazaj

veljavnost za pet let
veljavnost za določen čas
veljavnost **od/do**
veljavnost od 19. maja
veljavnost do 10. 9. 2013
veljavnost do 80. leta starosti voznika
veljavnost **na kaj, kako, kdaj**
veljavnost na posebne sisteme za javne uslužbenke
veljavnost na podlagi podatkov
veljavnost na zahtevo stranke
veljavnost na dan vstopa
veljavnost **na/v/pri čem/kom, kje, kdaj**
umetniška veljavnost na temelju idejno-estetske pripadnosti
veljavnost v vseh državah EU
veljavnost v naravnem okolju
veljavnost v letu 2005
njena veljavnost pri banki
veljavnost pri zavarovancih

USTALJENE ZVEZE: časovna veljavnost, splošna veljavnost, podaljšana veljavnost, zanesljivost in veljavnost, uporaba in veljavnost, obstoj in veljavnost

vê nec -nca samostalnik moškega spola

1. obroč iz zelenja, cvetja

venec **česa/koga**
venec cvetja
venec spominčic
venec zmage
venec zmagovalcev

2. niz

venec **česa**
venec gora
kite spletenih vencev česna
venec zmag

3. zaključena celota vsebinsko povezanih del

venec **česa**
venec poezije
venec pesmi
venec nonetov

USTALJENE ZVEZE: rožni venec, sonetni venec, lovorjev/lovorov venec, cvetje in venci, venci in sveče

véra -e samostalnik ženskega spola

1. prepričanost o obstoju nadnaravnih sil

vera **koga/česa**
vera podložnikov
vera množic
vera **med kom**
vera med ljudmi
vera med sojetniki
vera med prvotnim prebivalstvom

2. sistem naukov, norm

vera **koga/česa**
vera svetnikov in mistikov

vera prerokov
vera Cerkve
vera krščanstva
vera **brez česa/koga**
vera brez bistva
vera brez znanosti
vera brez kulture
vera brez vernikov

3. skupek načel, nazorov, naukov

vera **koga/česa**
vera dedov
vera svetnikov in mistikov
vera trga
vera **o čem/kom**
prazna vera o volkodlakih
vera o majskem mrazu in treh godovnikih

4. prepričanost o uresničitvi zaželenega

vera **v kaj**
vera v prihodnost
vera v posmrtnost
vera v popolno spravo
vera **za kaj/koga**
primerna vera za današnji čas
vera za novo tisočletje
vera za vse ljudi

5. prepričanost o učinkovitosti, uspešnosti koga, česa

vera **v koga/kaj**
vera v voditelja
vera v družbo
vera v moč slovenstva
vera v vsemogočnost tehnike

USTALJENE ZVEZE: krščanska vera, katoliška vera, muslimanska vera, vera in cerkev, kultura in vera, upanje in vera

verí ga -e samostalnik ženskega spola

1. priprava iz zaporedno sklenjenih obročkov

veriga **na/v čem, kje**
veriga na motorni žagi
verige na gugalnici
verige v prtljažniku
snežne verige v priboru vozila
veriga **za kaj**
verige za kolesa
verige za sneg
veriga za gozd
veriga za žaganje
veriga **okoli česa**
veriga okoli vratu
verige okoli nog
živa veriga okoli parlamenta

2. zaporedno povezani predmeti, osebe, pojavi, dejavnosti

veriga **v/na čem, kje**
prehranjevalne verige v sadovnjaku
hotelske verige v svetu
trgovske verige v Evropi

trgovinske verige na letališčih
najmogočnejše gorske verige na planetu
pogonske verige na cestnih motociklih

veriga **s čim/kom**

obsežne gorske verige z značilnimi vulkani
globalna oskrbovalna veriga z mrežnimi sistemi
oskrbovalne verige z živilskimi izdelki
franšizne verige s hitro hrano
tuje verige s tujimi dobavitelji

veriga **za kaj/koga**

veriga za prodajo kave
celotna prehrabna veriga za rastlinski in živalski svet
veriga za tihotapljenje ljudi

veriga **med čim/kom**

gorska veriga med Švico in Avstrijo
protestna človeška veriga med dvema jedrskima
elektrarnama
prodajna veriga med pridelovalci hrane in potrošniki
posredniška veriga med proizvajalcem in kupcem

USTALJENE ZVEZE: trgovska veriga, hotelska veriga, celotna oskrbovalna veriga, gorska veriga, vrvi in verige, zobniki in veriga

verjéten -tna -o pridevnik

1. skladen z resničnostjo

kaj biti verjetno **za koga/kaj**

verjetno za vsakega dirkača
Možnost napredovanja je verjetna za vsakega.
Te vrednosti delnic so najverjetnejše za ta čas.
To je verjetno za slovenske razmere.

kaj biti verjetno **pri čem/kom, kje**

Tako se mu zdi uporaba njegovega izuma še najverjetnejša pri naslednji generaciji računalnikov.
Osteoporozo je najverjetnejša pri ženskah po menopavzi in odstranitvi jajčnikov.

kaj biti verjetno **med kom/čim, kje**

Kavkaški jeziki tudi veljajo za najbolj verjetne med več možnimi sorodniki baskovščine.
Tak scenarij po mojem sicer ni najbolj verjeten med vsemi, nekaj tveganja pa obstaja.

kaj biti verjetno **zaradi česa/koga**

Pojav legionele v javnem vodovodu je malo verjeten zaradi dovolj velike hitrosti in nizke temperature vode.
Čas obračuna se zdi še malo verjeten zaradi odsotnosti organizirane opozicije.

2. pričakovan

kaj biti verjetno **za koga/kaj**

težko verjeten za katerokoli vodstvo
najbolj verjetna za prodajo
To je za predlagatelja najverjetnejše.

kaj biti verjetno **pri čem/kom, kje**

Opomin iz Bruslja je zelo verjeten pri nereagiranj u v tej smeri.
Možnost, da se otrok rodi predčasno, je še bolj verjetna pri najstnicah.
To je posebej verjetno pri ženskah, ki kadijo.

kaj biti verjetno **med kom/čim, kje**

Ponaredki so verjetnejši med zdravili, uvoženimi iz Kanade.
Nesreče so verjetnejše med mladimi vozniki.

kaj biti verjetno **zaradi česa/koga**

Eksplozija je malo verjetna zaradi hitrega redčenja (difuzije) vodika z zrakom.
Vemo, da so poškodbe verjetnejše zaradi kilometraže kot od stopnje napora.
Pri obrtnikih je tak razvoj verjeten zaradi naraščajoče plačilne nediscipline.

USTALJENE ZVEZE: malo verjeten, zelo verjeten, možna in verjetna razlaga, zelo verjetna in mogoča

vêrzija -e samostalnik ženskega spola

inačica iste stvari, snovi, pojava

verzija **česa/koga**

civilna verzija avtomobila
delovna verzija sporočila
zadnja verzija programa
različne verzije zakona
miniaturna verzija pevke

verzija **s čim**

verzija s površinskim pogonom
verzija s povečanim premerom
nova verzija z najnovejšimi podatki
verzija s slovenskimi glasovi
verzija **za koga/kaj**

nova tabloidna verzija za bralce
uradna verzija za urednika
verzija za spletno izdajo
predelana verzija za nacionalno televizijo

verzija **v čem, kako**

posodobljena verzija v slovenskem prevodu
tisoč verzij v raznih jezikih
verzije v verzih
verzija v treh dejanjih (štirih slikah)
pomanjšana verzija v velikosti enega metra
verzija **iz česa, od kdaj**
verzija iz rdečega zlata
moderna verzija iz termično obdelanega stekla
režiserjeva verzija iz leta 1992

USTALJENE ZVEZE: končna verzija, uradna verzija, filmska verzija

vesél -a -o pridevnik

1. zadovoljen

kdo biti vesel **česa/koga**

vesel zmage
vesel velikega uspeha
vesel obiska
Orožja je bil vesel kot otroci igrač.
So odprti ljudje in veseli gostov.

kdo biti vesel **zaradi česa/koga**

Ljudje vas bodo veseli zaradi vaše spontanosti in iskrenosti.
Še bolj sem vesel zaradi zmage in uvrstitve v konferenčni finale.

Ob uspehih, ki jih dosegamo, sem najbolj vesel zaradi gledalcev, da so se začeli vračati na naše tekme.

Sicer pa sem zelo vesel zaradi soigralcev.

kdo biti vesel za koga/kaj

Seveda sem vesela za vse naše, posebej za Sonjo, ki ji letos res gre.

Bil je vesel za naše fante.

Zelo sem vesel za zmago ekipe.

kdo biti vesel s čim/kom

vesel z večerom

Veseli so z izidom.

Zelo sem vesel z zmago, saj smo zelo trpeli z obrabo gum.

Veseli so z mentorjem.

kdo biti vesel ob čem, kdaj

Že dolgo časa nisem bil tako srečen in vesel ob голу.

Vsi ljubitelji slovenskega kolesarstva smo izredno veseli ob tej novici.

Oba sta zelo vesela ob pričakovanju otroka.

2. živahen, lahkoten

kdo biti vesel kot kdo/kaj

vesel kot otrok

vesel kot majhen otrok

vesel kot ptič na veji

kdo biti vesel zaradi česa

Tina je vesela zaradi selitve v prestolnico.

Še posebej so veseli zaradi praznikov.

kdo biti vesel ob čem, kdaj

Bil je vesel ob tej novici.

Malčki so se veseli ob odprtju vrtca.

USTALJENE ZVEZE: zelo vesel, posebej vesel, resnično vesel, zadovoljen in vesel, ponosen in vesel

vést¹ -í samostalnik ženskega spola

1. navadno s prilastkom občutek moralne odgovornosti

vest zaradi koga/česa

Vse to si plačala, ker si imela slabo vest zaradi mene.

Ena izmed teorij je lahko tudi ta, da imate slabo vest zaradi nedavnega dejanja.

Uživajte še v teh zimskih počitnicah in naj vas ne peče vest zaradi finančne krize.

2. navadno s prilastkom, ekspresivno, v prenesenem pomenu bitje ali predmet, ki sproža občutek moralne odgovornosti.

kdo/kaj biti vest koga/česa

Razstava je vzbudila pozornost in delovala kot slaba vest krajevnih upraviteljev.

Doslej sem na težave na tem območju ves čas opozarjal sam kot slaba vest politikov.

Takile dogodki so kot slaba vest naše družbe.

USTALJENE ZVEZE: slaba vest, mirna vest, svoboda vesti in veroizpovedi, po svoji vesti in prepričanju

vést² -í samostalnik ženskega spola

novo sporočilo

vest **o čem/kom**

vest o bogastvu

vest o smrti

vest o talcih

vest iz česa, od kod

vest iz medijev

vest iz Ljubljane

vesti iz sveta mode

vest za koga/kaj

vest za nas

vest za navijače

vest za gluhe in naglušne

vest za naslovnico

vest za rumeni tisk

vest v/na čem, kje

prva vest v glavnem dnevniku

prva vest v časopisih

udarne vesti na nacionalni TV ali radiu

glavna vest na včerajšnji naslovnici

USTALJENE ZVEZE: neuradna vest, agencijske vesti, vesti in komentarji, vesti in reportaže

véz -í samostalnik ženskega spola

1. priprava, ki drži skupaj

vez česa

križna vez kolena

kemijske vezi molekul in kristalov

dvojna vez alkenov

vez med čim

prečne vezi med verigami

vez med nižjimi zidaki

kemijska vez med vlaknom in cementom

vez s čim/kom

Premo in karoserijo povezuje elastična vez z gumastim vložkom.

Ogljik tvori dve kovalentni vezi s kisikovima atomoma.

Te živali so vez z očkom, in pogrešala ga bo.

vez v/na čem, kje

kemične vezi v možganih

vezi v levem kolenu

ionske vezi v kristalih natrijevega klorida

vezi na desni nogi

Na smučišču se ji je odpela vez na levi smučki.

2. kar družiti in drži skupaj

vez česa

vez prijateljstva

vez zaupanja

vez solidarnosti

vez med čim/kom

ambientalne vezi med reko in mestom

dvojna vez med ogljikovimi atomi

vezi med nastopajočimi

vez med njimi in nami

vez s čim/kom

edina vez s svetom

vezi s Slovenijo

njihova vez s kopnim

tesnejše vezi s sovaščani
vez **v čem, kje**
vezi v skupnosti
poslovne vezi v nekdanji državi
vezi v politiki

USTALJENE ZVEZE: družinske vezi, prijateljska vez, kolenske vezi, sorodstvene vezi, mišice in vezi, vezi in sklepi

vhòd v hódá samostalnik moškega spola

prosti prehod v notranjost, vstop

vhod **v/na kaj, kam**

vhod v hišo

vhod v tovarniški kompleks

vhod v zaliv

vhod v zavoj

vhod na pokopališče

vhod na bazen

vhod na prireditev

vhod na internet

vhod **za koga/kaj**

vhod za invalide

vhod za uslužbence

vhod za dobavo živil

vhod za osebni računalnik

vhod za priklop na električno omrežje

vhod **s čim, kako**

hišni vhod s tablo hišne številke

baročni vhod s plastikami in ograjo

vhod z visoko obokano vežo

vhod z železnimi kovanimi vrati in s portalom

vhod z magnetnimi karticami

vhod **pri čem/kom, kje**

vhod pri bivši vojašnici

vhod pri stranskem vratarju

vhod pri reševalni službi

USTALJENE ZVEZE: glavni vhod, ločeni vhod, stranski vhod, analogni vhod, službeni vhod, vhod in izhod, lastni vhod in parkirišče, vhodi in priključki

víd -a samostalnik moškega spola

1. čut

vid **koga/česa**

vid pacienta

vid gospoda

vid dirkačev

senzorski vid čebele

vid sesalcev

vid **pri kom**

vid pri vozniku

vid pri odraslih osebah

vid pri starejših

vid **na kaj, kako**

vid na daljavo

vid na eno oko

vid **na/v čem, kje, kdaj**

vid na levem očesu
mesto najboljšega vida na mrežnici
vid v temi
vid v določenem okolju
vid v starosti

vid **z očali**

vid z očali

nočni vid z osvetlitvijo

2. usmeritev delovanja, dejavnosti

vid **česa/koga**

dopolnilni vid dohodka

računalniški vid podjetja

eden izmed neštetihih vidov resničnosti

USTALJENE ZVEZE: oster vid, zamegljen vid, glagolski vid, periferni vid, vid in sluh, oči in vid, voh in vid

vír -a samostalnik moškega spola

1. izhodišče pojavljanja, nastajanja

vir **česa**

vir svetlobe

vir okužbe

vir onesnaževanja

vir **v/na čem, kje, kdaj**

vodni viri v krajevni okolici

Ker pa ima človek svoj vir v naravi.

podporni vodni vir v času sezonskega pomanjkanja

obnovljivi viri v kmetijstvu in turizmu

rezervni viri na obstoječem črpališču

alternativni dohodkovni viri na kmetijah

vir **iz česa, od kod, od kdaj**

vir iz stranke

neimenovani vir iz poslovnih krogov

tuji viri iz obdobja zadnjih štirih, petih let

vir iz 16. stoletja

vir **blizu koga/česa**

vir blizu igralca

vir blizu vlade

iz virov blizu banke

površinski vodni viri blizu kamnoloma

vir **s čim**

dolgoročni viri z državnim jamstvom

svetlobni vir z veliko dobrimi lastnostmi

2. vsebina, snov za rabo

vir **česa**

vir energije

vir financiranja

vir informacij

vir zaslužka

vir **pri čem, kje**

glavni vir pri oblikovanju poročila

človeški viri pri doseganju poslovne uspešnosti

pomemben finančni vir pri gradnji in vzdrževanju avtocest

finančni viri pri bankah

vir **o čem**

pisni viri o izviru termalne vode

dokumentarni viri o preteklem načinu življenja na podeželju
zgodovinski viri o nastanku šole

vir s čim

hitro rastoč vir z letno žetvijo in visoko zmožnostjo
pisani viri z vsemi potrebnimi podatki

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

vir za

namenska vsebina, snov, sredstvo

vir za kaj

vir za pridobivanje zlata

vir za poročilo

trajni vir za zaslužek

USTALJENE ZVEZE: vodni vir, obnovljivi viri, naravni viri, zanesljiv vir, neuradni vir, viri in literatura, viri in obvezna razkritja, sredstva in viri

visòk -òka -o pridevnik

1. velik navzgor

kdo/kaj biti visok koliko

visok 175 centimetrov

visok 312 metrov

visoka 3125 metrov

kdo/kaj biti višji od koga/česa

za glavo višji od očeta

konkretno višji od vrha pred njim

kaj biti višji za koliko/kaj

Povprečni nakupni tečaj je bil višji za 0,04 tolarja.

Strop iz mikrofibre v svetli barvi je nenavadno visok za ta dolžinski razred.

višji za glavo

kdo/kaj biti najvišji v/na čem, kje

Vsekakor pa je bila najvišja v razredu.

Skrbeti bi nas moralo, da je starost ob prvi zaposlitvi mladih najvišja v Evropi.

Najvišje najemnine na letališču so 11 odstotkov višje od najvišjih v središču mesta.

Opoldne je žgoče sonce najvišje na nebu.

2. številni, obsežen

kaj biti višje od česa

znatno višja od evropskega povprečja

precej višja od zneska posojila

Stopnja odpora je bistveno višja od pričakovane.

kaj biti višji za koliko/kaj

povprečno višja za pol odstotka

enormno višja za desetine ljudi

Tudi naš vložek je še vedno dovolj visok za lepo osnovo.

kdo/kaj biti najvišji v/na čem, kje

Sedemnajstodstotna stopnja brezposelnosti je še vedno ena najvišjih v Sloveniji.

Umrljivost otrok je v Indiji med najvišjimi na svetu.

Slovenija sodi med države, ki so po številu samomorov

najvišje na svetu.

3. pomemben, zahteven

kaj biti visok za kaj

Učinki so dovolj visoki za uresničitev vseh spomladanskih načrtov.

Pričakovanja so nenormalno visoka za slovenske razmere.

kdo/kaj biti najvišji v/na čem, kje

tisti najvišji v cerkveni hierarhiji

V tem času se je avstrijska produktivnost dvignila s sodobnimi menedžerskimi metodami na eno najvišjih v EU.

Podjetje je med čevljarji najvišje na lestvici.

Kaj pa vam v življenju pomeni največ, kaj je najvišje na lestvici prioritet?

USTALJENE ZVEZE: zelo visok, precej visok, visoke in nizke temperature, srednji in visoki modni razred

višína -e samostalnik ženskega spola

1. veličina navzgor

višína česa

višína sedeža

višína ramen

višína izhodišča

višína od/do česa

ograje iz betona v višini od pol do enega metra

nadmorska višína od 600 do 1.350 m

Doseže običajno višino do 40 kilometrov.

Odrasla žival meri v višino do devetdeset centimetrov.

višína v čem, kje, kdaj

višína v centimetrih

dovoljena višína v središču mesta

višína v predprostoru

otrokova višína v odrasli dobi

višína okoli česa, koliko

nadmorska višína okoli 1800 metrov

Nad njo je stratosfera do višine okoli 50 kilometrov.

2. količina, obseg

višína česa

višína odškodnine

višína sredstev

višína plače

višína od/do česa

od obsoških višin do goriških položnin

dokapitalizacija v višini od sedem do deset milijonov evrov

brezobrestna kratkoročna posojila v višini do dveh milijonov dolarjev

evropski prvak v skoku v višino do 23 let

višína v čem

določitev višine v zakonu o varstvu okolja določenih

ekoloških rent za škodo, povzročeno okolju

Ugotavljam, da je bila višina sejnin v skladu prilagojena višini v drugih republiških skladih.

višína okoli česa, koliko

v višini okoli 1,9 milijona dolarjev

Vzhodni sivi kenguruji sežejo v višino okoli 170 cm in tehtajo dobrih 70 kg.

3. stopnja

višína česa

višína kazni

višína škode

višina **od/do česa**

denarne kazni v višini do 2000 funtov
davčne stopnje predpisane v višini od 5% do 14%
Grozi mu kazen v višini od enega do desetih odstotkov letnih prihodkov.

višina **v čem**

psihološka in socialna višina v statusu
Primerljive višine v evropskih razmerah Slovenci še nismo dosegali.

USTALJENE ZVEZE: nadmorska višina, skupna višina, telesna višina, širina in višina, višina in globina

vljúden -dna -o pridevnik

prijazen

kdo biti vljuden **do koga**

Bila je vljudna do tujca.
Najpomembneje pa je, da ostaneš profesionalen in si vljuden do ljudi.

kdo biti vljuden **s kom**

vljuden z mano
preveč prijazen in vljuden s cariniki na Obrežju
Mogoče sem sam kriv, ker sem bil preveč vljuden z osebjem.

USTALJENE ZVEZE: zelo vljuden, nadvse vljuden, pretirano vljuden, prijazen in vljuden, spoštljiv in vljuden

vlóga¹ -e samostalnik ženskega spola

1. upodobitev

vloga **v/na čem, kje**
vloga v novem filmu
vloga v kakšni seriji
vloga v drami
"resna" vloga na gledališkem odru

2. namen, položaj, vpliv

vloga **koga/česa**
vloga favorita
vloga predsednika
vloga ženske
vloga države
vloga **v/na čem, kje**
vodilna vloga v parlamentu
vloga v farmaciji
monopolna vloga v slovenski družbi
vloga na ministrstvu
vloga na trgu
vloga **pri čem, kje**
Inteligenca in um igrata pomembno vlogo pri doseganju uspehov.
Limfociti imajo pomembno vlogo pri obrambi telesa.
vloga **za kaj**

vloga za ohranitev narodne zavesti
pomembna vloga za obstoj lastnega naroda
pozitivna vloga za spravo
vloga **znotraj česa, kje**
statusna vloga znotraj moštva
koordinativna vloga znotraj družbe

moška vloga znotraj partnerstva

USTALJENE ZVEZE: pomembna vloga, glavna vloga, ključna vloga, pomen in vloga, položaj in vloga

vlóga² -e samostalnik ženskega spola

1. uradovna listina

vloga **za kaj**
vloga za potni list
vloga za denarno nadomestilo
vloga za bančno posojilo
nova vloga za državno štipendijo
vloga za poklicno vojsko
vloga za gradbeno dovoljenje
vloga **s čim**
pisna vloga z ustreznimi dokazili
vloga z obrazložitvijo
vloga z osebnimi podatki in kratkim opisom
devizna hranilna vloga z dogovorom

2. denarna sredstva

vloga **s čim**
bančne vloge z garancijami
hranilne vloge z jamstvom
investitorska vloga z obveznostmi za odplačevanje posojil

USTALJENE ZVEZE: hranilna vloga, devizna vloga, nepopolna vloga, vloga in pritožbe, dokumentacija in vloga

vmés prislov

1. položaj med dvema točkama v prostoru in času

vmes **med kom/čim, kdaj**
vmes med pretepačema
vmes med posameznimi tipi
vmes med kemiki in medicinci
vmes med vladno koalicijo in opozicijo
nekje vmes med razvitimi in tranzicijskimi državami
vmes med preteklostjo in prihodnostjo

2. vzporedno

vmes **med čim, kdaj, kako**
vmes med vajo
vmes med vodenim obhodom
vmes med odisejado v vesolju
vmes **ob čem, kdaj**
glasbeno popoldne, vmes ob 17.00 regijske novice
silvestrujemo, vmes ob 22.00 poročila
od 8.00 do 12.00 izobraževalni program, vmes ob 9.00 aktualno
vmes **na kaj, kako**
vmes na trenutke
vmes na hitro

USTALJENE ZVEZE: še vmes, približno vmes, prej in vmes, vmes in potem

vódja -e in -a samostalnik moškega spola samostalnik ženskega spola

usmerjevalec, usklajevalec del

vodja **česa/koga**

vodja projekta

vodja oddelka

vodja ekipe

vodja delegacije

vodja **v/na čem, kje**

globalni vodja v boju proti podnebnim spremembam

vodja v podjetju

vodja v zaporu

umetniška vodja v gledališču

vodja na obdelovalnih strojih

vodja na igrišču

vodja **za kaj**

izvršni vodja za marketing

novi vodja za področje informacijskega sistema

odgovorni vodja za varnost in zaščito

vodja **pri čem, kje**

programski vodja pri družbi

globalni vodja pri tehnologijah za obnovljive vire energije

vodja pri vodenju organizacije

USTALJENE ZVEZE: umetniški vodja, idejni vodja, tehnični vodja, nekdanji vodja, izvršni direktor in vodja, ustanovitelj in vodja

vodnik -a samostalnik moškega spola

1. usmerjevalec ljudi, živali

vodnik **česa/koga**

vodniki psov

vodnik čolna

vodnik prebežnikov

vodik **za koga/kaj**

odličen vodnik za turiste

Bili so šoferji, vodniki za vzhodno oziroma zahodno mejo.

Imamo malo mentorjev in vodnikov za takšno pot.

vodnik **po čem, kod, kdaj**

On je že preskušen vodnik po britanski prestolnici.

Pravkar je na pohodu poklic vodnika po naravi (še brez certifikata), ki zelo dobro pozna posamezne ekosisteme, po katerih vodi turiste.

Ogled je možen le v spremstvu vodnika po predhodni najavi.

vodnik **s čim**

vodnik s predpisano licenco

gorski vodniki z dovoljenjem

vodniki s psi

2. priročnik s podatki

vodnik **česa**

sodoben pohodniški vodnik izletov

turistični vodnik občine

vodnik **za koga/kaj**

vodnik za otroke

vodnik za medicinske sestre

kuharski vodnik za diabetike

vodnik za Bližnji vzhod

popotni vodnik za dobro počutje in telesno pripravljenost

vodnik **po čem, kod**

vodik po razstavi

Izdelati nameravamo tudi zloženko oziroma manjši vodnik po panoramski cesti.

vodnik **s čim**

potopisni vodnik z izbranim jezikom in zanimivimi zgodbami
botanični vodnik s 13 tematskimi potmi

vodnik **skozi kaj**

najznamenitejši vodnik skozi življenje in veselje

hitri vodnik skozi osebni računalnik PC

poseben vodnik skozi šolsko leto

vodnik **o čem**

vodnik o fitnesu

večjezični vodnik o vojaški dediščini tega območja

poseben vodnik o dobri higijenski praksi

USTALJENE ZVEZE: turistični vodnik, štoparski vodnik, gorski vodnik, vodniki in spremljevalci, tv-vodnik in panorame, psi in vodniki

vôjna -e samostalnik ženskega spola

1. spopad

vojna **česa/koga**

vojna svetov

vojna civilizacij

vojna norcev

vojna **za kaj/koga**

vojna za samostojnost

vojna za vodo

vojne za energetske vire

prava trženjska vojna za nove vlagatelje

vojna **proti čemu/komu**

vojna proti organiziranemu kriminalu

neuspešne vojne proti drogam

vojne proti tajkunom

vojna **s čim/kom**

Opozoril je politike, naj se ne spuščajo v vojno z vsem svetom.

vojna s terorizmom

vojna s fašisti

vojna **med čim/kom**

hladna vojna med državama

verske vojne med katoliki in protestanti

vojna med Izraelci in Palestinci

2. ekspresivno prepis, nestrinjanje

vojna **koga**

vojna zakoncev

vojna navijačev

vojna spolov

vojna **za kaj/koga**

vojne za študentski denar

kadrovska vojna za mesto direktorja

vojna za potrošnike

vojna **s kom/čim**

vojna z naravoslovci

vojna z novinarji

vojna s škodljivci in boleznimi

vojna **med kom/čim**
vojna med sosedoma
prava vojna med trgovci
vojna med kmeti in mlekarjami
vojna med kastami

USTALJENE ZVEZE: svetovna vojna, državljanska vojna, hladna vojna, vojna in mir, vojne in revolucije, nasilje in vojna

vólja -e samostalnik ženskega spola

1. hotenje, pripravljenost

volja **koga**
volja ljudstva
volja človeka
volja volivcev
volja **za kaj**
volja za igro
politična volja za nadaljevanje postopkov
volja za korenit gospodarski in kulturni zagon
volja **do česa**
volja do dela
volja do življenja
volja do zmage
volja **po čem/kom**
skupna močna volja po uspehu
politična in gospodarska volja po skupni državi
volja po življenju
volja po sodelavcih
volja **pri kom/čem**
pomanjkanje volje pri koalicijskih partnerjih
izguba volje pri sponzorjih
več volje pri vodjah ekip
vidna očitna volja pri obeh straneh

2. razpoloženje

volja **koga/česa**
volja državljanov
volja večine
volja javnosti
volja **s čim/kom** navadno s prilastkom
dobra volja z veliko porcijo sladoleada
dobra volja s pesmijo
dobra volja z zelenim konjičkom
dobra volja s prijatelji narave
volja **pri kom/čem**
dobra volja pri naročniku
slaba volja pri kolegih
volja pri izvedbi
volja **zaradi koga/česa** navadno s prilastkom
slaba volja zaradi drugih ljudi
slaba volja zaradi trenerske menjave sredi sezone
boljše volje zaradi svojih poslovnih rezultatov

USTALJENE ZVEZE: dobra volja, slaba volja, božja volja, želja in volja, moč in volja

vozôvnica -e samostalnik ženskega spola
papirnati listič, ki dovoljuje vožnjo z javnim prevoznim sredstvom

vozovnica **za kaj/koga, kam**

vozovnica za vlak
vozovnica za junij
vozovnica za žičnico
vozovnica za potovanje
vozovnica za odrasle in otroke
vozovnica za Atene
vozovnica **na čem**
vozovnica na določeni relaciji
vozovnice na progi Ljubljana–London
vozovnica na redni progi
vozovnica **po čem**
vozovnica po urah
vozovnica po lastni izbiri

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

vozovnica na

izpolnjeni pogoj, ki omogoča udeležbo

vozovnica **na kaj, kam**
vozovnica na tekmovanja svetovnega pokala
vozovnica na EP

USTALJENE ZVEZE: vozovnice za otroke, vozovnice za mladoletne, enotne vozovnice na Slovenskih železnicah, mesečna avtobusna vozovnica na relaciji Radovljica–Jesenice, smučarska vozovnica, povratna vozovnica, elektronske vozovnice na rednih progah, vozovnice na internetu, povratna letalska vozovnica iz Ljubljane do Beograda, enotna vozovnica, dnevna vozovnica, smučarske vozovnice po urah, brezplačna vozovnica po lastni izbiri

vráta vrát samostalnik srednjega spola

1. odprtina za dostop

vrata **česa**
vrata stanovanja
vrata prtljažnika
vrata pisarne
vrata hladilnika
vrata **v/na kaj, kam**
vrata v predavalnico
vrata v trgovino
vrata na zadnji vrt
vrata na dvorišče
vrata **za koga/kaj**
vrata za obiskovalce
vrata za vkrcanje
vrata za vstop
vrata **do česa**
vrata do starih stopnic
vrata do kuhinje

2. prostor med dvema mejnikoma

vrata **za kaj**
vrata za nogomet
vrata za igro

3. prehod med območji

vrata **v/na kaj, kam**

vrata v Evropo

vrata v zeleno oazo

vrata na tuje

vrata na ameriški zahod

vrata na Gorjance

4. ekspresivno možnost

vrata **za kaj**

vrata za dogovarjanje

vrata za zlorabe

vrata za sodelovanje

vrata **do česa/koga**

vrata do uspeha

vrata do novih zaposlitev

vrata do cenene energije z Balkana

vrata do specialistov

USTALJENE ZVEZE: odprta vrata, vhodna vrata, stranska vrata, okna in vrata, stene in vrata

vrh -a samostalnik moškega spola

1. vzpetina

vrh **česa**

vrh klanca

vrh senožeti

vrh **nad čim, kje**

vrh nad domačijo

vrh nad Cerknim

razgledni vrh nad Kamniško Bistrico

vrh **pri čem, kje**

na samem vrhu pri hotelu Planja

zgoraj na vrhu pri brezah

Posamični vrhovi pri takem višinskem sprehodu sploh niso pomembni.

vrh **s čim**

vrh z razglednim stolpom

prostran vrh s čudovitim razgledom

2. najvišji del, mesto, točka

vrh **česa**

vrh gore

vrh lestvice

vrh stopnic

vrh EU

vrh **pri čem**

Energetska učinkovitosti na splošno doseže svoj vrh pri 50-75-odstotnih obremenitvah.

Smučišče se začne skorajda ob morju in ima vrh pri 900 metrih.

3. izjemen dosežek

vrh **česa**

sam vrh angažiranosti

sam vrh lige

vrh **pri čem/kom**

vrh pri snubljenju tujih gostov

v samem vrhu pri violistkah

Poseben vrh pri tem pomenijo njegovi zadnji kvarteti.

USTALJENE ZVEZE: sam vrh, svetovni vrh, visok vrh, politični vrh, dno in vrh, grebeni in vrhovi, doline in vrhovi

vrsta -e samostalnik ženskega spola

1. enosmerna razvrstitev eden za drugim, navadno ljudi ali stvari

vrsta **koga/česa**

vrste kupcev

dolga vrsta ljudi

vrsta leksikonov

vrsta **za kaj**

vrste za pridobitev slovenskega državljanstva

vrsta za operacijo sive mreže

vrsta za kruh

vrsta **pred čim, kje**

vrste pred bencinskimi servisi

dolge vrste pred potniškim terminalom

dolge vrste pred uradi za nezaposlene

vrsta **s čim**

vrsta s petimi sedeži

vrste z enakimi medvrstnimi razdaljami

2. množica pojavov, dogodkov, ki si časovno sledijo eden za drugim

vrsta **česa**

vrsta ukrepov

vrsta reform

vrsta let

3. navadno v množini s predlogom omejena množica, celota pripadnikov istega poklica, stranke

iz vrst koga/česa

iz vrst poslovnežev

iz vrst SD

iz vrst nomenklature

v vrstah koga/česa

v vrstah umetnikov

v vrstah opozicije

4. omejena množica, celota bitij ali stvari z enakimi ali podobnimi lastnostmi

vrsta **česa**

vrsta pajkov

vrsta škode

dve vrsti jedilnikov

vrsta **s čim**

enoletna vrsta z močnim koreninskim sistemom

živalske vrste s svojstvenim načinom življenja

posebna vrsta s čudno privlačnostjo

rastlinske vrste z enim prašnikom in enim plodnim listom

vrste z dragocenim lesom

USTALJENE ZVEZE: izbrana vrsta, ogrožena vrsta, živalska vrsta, cela vrsta, količina in vrsta, vrsta in sorta

vsôta -e samostalnik ženskega spola

1. količina denarja

vsota **za kaj** navadno s prilastkom

bajne vsote za svoj precejšnji poklic
zavarovalne vsote za trajno invalidnost
nemajhna vsota za celoletno karto
proračunska vsota za znanost
vsota od česa

znatne vsote od zaplenjene lastnine
vsota od prodanega vina
trikrat večja vsota od posojene
večja vsota od pogodbene vrednosti

vsota iz česa, od kod/kdaj

dodatna velika vsota iz naslova privatizacijske vrzeli
vsota iz proračuna
dogovorjene vsote iz vojne odškodnine
mesečna vsota iz državnega proračuna
tretjina vsote iz primerljivega obdobja v prejšnjem letu

vsota nad čim, koliko

porabljena vsota nad limitom
vsota nad sto evrov

2. skupna količina

vsota česa

vsota točk

vsota ocen

vsota sredstev

V pravokotnem trikotniku je vsota kvadratov obeh katet
(krajših stranic) enaka kvadratu hipotenuze (najdaljše
stranice).

USTALJENE ZVEZE: bilančna vsota, zavarovalna vsota, manjša
vsota, določena vsota, vsota in razlika dveh števil, zavarovalna
vsota in premija, bilančna vsota in dobiček

vstopnica -e samostalnik ženskega spola

1. papirnati listič, ki dovoljuje udeležbo na čem, kje

vstopnica za kaj

vstopnica za koncert, tekmo

vstopnica za vse sejemske prireditve

2. izpolnjeni pogoj za priti v kaj, kam

vstopnica v kaj, kam

vstopnica v sobotni finale

vstopnica v slovensko reprezentanco

vstopnica v visoko družbo

vstopnica v galerije, muzeje

vstopnica na kaj, kam

vstopnica na olimpijske igre

vstopnico na seminar

USTALJENE ZVEZE: vstopnice v predprodaji, vstopnica na osebo,
vstopnice na črnem trgu, vstopnica na dan prireditve,
vstopnice po polovični ceni, VIP vstopnica

vulgáren -rna -o pridevnik

1. prostaški, grob

kdo biti vulgaren pri čem, kdaj

Pri tovrstnih poskusih je bil prav vulgaren.

vulgaren pri vseh predstavitev

2. popreproščen

kaj biti vulgarno za koga/kaj

Za njih komentarji niso bili vulgarni.

Ta druga manipulacija je še bolj vulgarna za otroke in
starejše.

Kip je za kraj vulgaren in žaljiv.

USTALJENE ZVEZE: preveč vulgaren, skrajno vulgaren, precej
vulgaren, žaljiv in vulgaren, primitiven in vulgaren

vzhòd vzhòda samostalnik moškega spola

1. smer, ki označuje vzd sonca in s tem stran neba

od vzhoda do česa

od sončnega vzhoda do zahoda

vse barve sonca od vzhoda do mraka

Pozdrav svetlobe se širi od vzhoda do zahoda.

od vzhoda proti čemu

Navidezno dnevno gibanje Lune od vzhoda proti zahodu je
posledica vrtenja Zemlje.

Čilske reke praviloma tečejo v smeri od vzhoda proti
zahodu.

z/iz vzhoda na kaj

najlažji prehod z vzhoda na zahod

dokončana obvoznica z vzhoda na zahod Ljubljane

2. del zemljepisne in hkrati politične enote

vzhod česa

vzhod države

vzhod Evrope

vzhod otoka

vzhod celine

od vzhoda do česa

s transsibirsko železnico od ruskega daljnega vzhoda do
Moskve

Načrtno ga gojijo vse od Daljnega vzhoda do Združenih
držav Amerike.

od vzhoda proti čemu

potovanje od vzhoda proti zahodu

prevoz živali z vzhoda proti zahodu

A bolj kot smo šli od vzhoda proti zahodu, bolj je vnema
vlagatelj popuščala.

z/iz vzhoda na/v kaj, kam

tihotapljenje ljudi z vzhoda na zahod

tihotapljenje mamil z Bližnjega vzhoda v države Evropske
unije

Nepregledne množice so se nenadoma začele seliti z Vzhoda
na Zahod v upanju na hiter zaslužek in boljše življenje.

USTALJENE ZVEZE: Bližnji vzhod, Daljni vzhod, sončni vzhod, vzhod
in zahod, jug in vzhod države

vzmét -í samostalnik ženskega spola

1. prožen predmet

vzmet česa

vzmet pokrova za baterijo

vzmet svinčnika

vzmet sklopke

slabotna vzmet naslonjala

vzmeti ventilov motorja

vzmet za kaj

vzmeti za motokultivator
vzmeti za ure
spiralna vzmet za sprednje in zadnje kolo
vzmeti za kamnite terene

vzmet **pri čem**

vzmet pri urah
vzmeti pri sklopki

vzmet **na/v čem, kje**

dvižna vzmet na stranicah
vzmet na ventilu

vzmet na nabojniku

vzmeti v urah

udarna vzmet v hrbtu ročaja

vzmet **s čim**

pnevmatične vzmeti s prilagodljivo delujočimi blažilniki

jeklene vzmeti z oblogo

elastična vzmet z vzvodom I

2. ekspresivno gibalno, gonilo

vzmet **česa** navadno s prilastkom

ključna vzmet romana

napeta vzmet čustev

vzmet duha pri slehernem ljudstvu na zemlji

USTALJENE ZVEZE: vijačna vzmet, podaljšane listnate vzmeti, plinska vzmet, zračna vzmet, blažilniki in vzmeti, močnejši stabilizatorji in vzmeti

vzórec -rca samostalnik moškega spola

1. merilo za posnemanje

vzorec **za kaj/koga**

nekakšen vzorec za oporoko

patentni vzorec za ovratnik

enotni vzorec za prikaz poslovnega načrta podjetja

vzorec **na/v čem, kje**

govorni vzorci na najvišji stopnji

miselni vzorci na tem področju

vedenjski vzorci v določeni družbi

vzorci v materinščini

usmerjeni prometni vzorci v evropski regiji

vzorec **iz česa, od kod**

komunikacijski vzorci iz njihovega izkustvenega sveta

vzorci iz tujine

vzorec **s čim**

miselni vzorci s poljubno tematiko

miselni vzorec s ključnimi besedami

2. celota ponavljajočih likov

vzorec **za kaj**

primeren vzorec za dnevno sobo

vzorci za prte in posteljno perilo

vzorci za prekrivanje garažnih tal

vzorec **na/v čem, kje**

vzorci na posodi

vzorec na stropu

vzorec v tkanini

zapleteni vzorci v blagu

vzorec **iz česa, od kod**

vzorec iz ravnih in krivih črt

vzorec iz prahu ali umazanije

vzorci iz sijočega gladkega žameta

vzorci iz kroglic

vzorec **s čim**

vzorec s črtami

romantičen vzorec s praviljično idealizirano tematiko

enostavni vzorci s tanjšimi ali debelejšimi črtami

3. posplošena lastnost, značilnost

vzorca **za kaj**

vzorci za fizikalno-kemijsko analizo

nekaj vzorcev za preizkus

vzorci za ugotavljanje zdravstvenega stanja

vzorec **na/v čem, kje**

kontrolni vzorci na kmetiji

vzorec na sejmišču

vedenjski vzorci na spletu

vedenjski vzorci v določenih razmerah

gibalni vzorci v ritmu glasbe

vzorci v igrah

vzorec **iz česa, od kod, od kdaj**

vzorci iz preteklosti

vzorci iz okolja

vzorec **s čim**

ameriški vzorec s skrito kamero

znani vzorci z novim sporočilom

modni vzorci z rožami

USTALJENE ZVEZE: miselni vzorec, vedenjski vzorec, cvetlični vzorec, barve in vzorci, vzorci in modeli, oblike in vzorci

vzporédno prislov

enak položaj, gibanje ob strani

vzporedno **s kom/čim, kako**

vzporedno z učencem

vzporedno s tlemi

vzporedno z drugimi področji

vzporedno s kulturnimi in političnimi prizadevanji

vzporedno **ob čem, kje, kako**

vzporedno ob telesu

vzporedno ob železniški progi

vzporedno ob učiteljevanju

vzporedno ob zmagoslavnih zvokih trobent in fanfar

USTALJENE ZVEZE: čisto vzporedno, skoraj vzporedno, vzporedno in narazen, zaporedno ali vzporedno

zabáva -e samostalnik ženskega spola

1. vsebina, ki sprošča

zabava **v/na čem, kje, kdaj**

zabava v pižamah

zabava v prostem času

zabava v prijetni družbi

zabava na snegu

zabava na morju

zabava **s čim/kom**

zabava s fiziko

zabava s pico
zabava s svojimi otroki
zabava s prijatelji
zabava **za kaj/koga**
zabava za ves dan
zabava za kratek čas
zabava za vse generacije
zabava **ob čem, kdaj, kje**
več zabave ob ličenju
zabava ob računalniku
zabava ob žaru
zabava ob živi glasbi

2. prireditev

zabava **v/na čem, kje, kdaj**
zabava v maskah
štiriurna zabava v bližnjem klubu
zabava v mestu
službena zabava v svoji hiši
zabava na plaži
zabava na delovnem mestu
zabava **s čim/kom**
organizirana zabava s plesom
zabava z bogatim srečelovom
zabava z ansamblom
zabava s posebnimi gosti
zabava **za koga/kaj**
pustna zabava za odrasle
majhna zabava za družinske člane in prijatelje
zabave za rojstni dan
provokativne zabave za konec tedna
zabava **ob čem, kdaj, kje**
zabava ob vselitvi
zabava ob koncu leta
zabava ob rojstnem dnevu

USTALJENE ZVEZE: rojstnodnevna zabava, novoletna zabava, divja zabava, druženje in zabava, sprostitiv in zabava

začétek -tka samostalnik moškega spola

1. prvi trenutek obstajanja, delovanja

začetek **česa**
začetek življenja
začetek sezone
začetek leta
začetek **ob čem, kdaj**
začetek ob sedmih
na začetku ob vstopu
od prvih začetkov ob koncu šestdesetih let
od začetka do česa
od začetka do danes
od začetkov do današnjih dni
začetek **v/na čem, kje, kdaj**
dober začetek v Evropi
spodbuden začetek v družinskem podjetju
novi začetki na področju dela
začetek na televiziji

2. prvo mesto v razvrstitvi

začetek **česa**
začetek gradnje
začetek spopada
začetek izdelave
od začetka do česa
od začetka do konca
od začetka do konca dvoboja
začetka do cilja
začetek **v/na čem, kje, kdaj**
resni začetek v letalstvu
Navezal se je na svoje začetke v koloidni kemiji na tujem.
Tkanje ima svoje začetke v starejših postopkih pletenja in šivanja.
začetek na startu
nov začetek na šolah
začetek **s čim/kom**
začetek z zapletom
uradni začetek s pozdravnimi nagovori
začetek z devetimi luknjami
brezhiben začetek z ljudmi

3. izhodišče obsega, celote

začetek **česa**
začetek pisma
začetek noge
med začetkom hrbtnice in temenom
začetek **v/na čem, kje, kdaj**
njen začetek v prazgodovini
začetek v višini zapestnega sklepa
začetek na platnicah
začetek na filmskem traku

USTALJENE ZVEZE: slab začetek, uradni začetek, predvideni začetek, začetek in konec, avizo in začetek

zádnji -a -e pridevnik

1. končni v času

kdo/kaj biti zadnji v/na čem, kje, kdaj
odločilna in zadnja v njegovem življenju
zadnji v tem tisočletju
zadnji na smrt obsojeni zločinec
kdo/kaj biti zadnji od/izmed koga/česa
samo zadnja od številnih akcij
zadnja od treh največjih etapnih dirk na svetu
zadnji izmed številnih izpadov 24-letnika
zadnja izmed treh otrok v družini
zadnja izmed gostov
kdo/kaj biti zadnji s čim
zadnja z motivom brinovke
zadnja z motorjem in pogonom v zadku
zadnji s številko 39
kdo/kaj biti zadnji med kom/čim, kje, kdaj
zadnja med njimi
zadnji med uvrščenimi v troskoku

2. končni v vrsti

kdo/kaj biti zadnji v/na čem, kje

zadnji v sprevedu
zadnji v nizu teh obiskov
zadnji v navezi
zadnji na vrsti
zadnji na plačilnem seznamu

kdo/kaj biti zadnji od/izmed koga/česa

zadnji od štirih reaktorjev
zadnji od sedmih mlinov v tej dolini
zadnji izmed osmih šprintov
zadnja izmed petih preizkušenj

kdo/kaj biti zadnji med kom/čim, kje

zadnji med vsemi
zadnji med velikimi
zadnji med osmerico finalistov

3. najslabši

kdo/kaj biti zadnji v/na čem, kje

zadnji v skupini
zadnji v razredu
zadnji na lestvici

kdo/kaj biti zadnji od/izmed koga/česa

zadnja od možnosti
zadnja od možnih pritožb
zadnja izmed spornih potez
zadnji izmed suhoparnih in vse prepogosto slišanih izgovorov

kdo/kaj biti zadnji s čim

zadnji z velikim zaostankom
zadnji z eno samo točko

kdo/kaj biti zadnji med kom/čim, kje

zadnji med vodilnimi
zadnja med svojimi sosedami

4. najvplivnejši, odločilen

kdo/kaj biti zadnji med kom/čim

zadnji med prvokategorniki
zadnje med pomembnimi dejanji

kdo/kaj biti zadnji s čim

zadnje z normalnim financiranjem zunanjih sodelavcev
zadnji z naslovom Remek Djelo
še zadnje s slamo krito

USTALJENE ZVEZE: zadnji dan, zadnje leto, zadnji čas, zadnji hip, prednji in zadnji kolesi, predzadnja in zadnja ekipa

zahòd -óda samostalnik moškega spola

1. smer, ki označuje zaid sonca in s tem stran neba

od zahoda proti čemu

od zahoda proti vzhodu
zahoda proti notranjosti Slovenije
Potujejo od zahoda proti Sredozemlju in prinašajo dež.

zahod s čim

zahod s pogledom na Navje
zahod s travniki in pašniki

na zahod(u) do česa

na zahod do konca sveta
na zahodu do Mislinje

2. del zemljepisne in hkrati politične enote

od zahoda proti čemu

vojna krščanskega zahoda proti muslimanskim državam
nova povezovalna strategija Zahoda proti globalnim izzivom

zahod s čim

Zahod s sofisticiranimi metodami
bogati Zahod s svojo politiko
zahod s svojimi tradicionalnimi demokratičnimi vrednotami

(na) zahod(u) do česa

na zahodu do Milana
Zahod do Rusije
tradicionalni Zahod do nastopa modernosti

USTALJENE ZVEZE: sončni zahod, Divji zahod, ameriški zahod, Vzhod in Zahod, evropski sever in zahod

zaklâd -áda samostalnik moškega spola

1. pogosto v množini spravljene dragocene stvari, zbirka

zaklad česa

zakladi sveta
zakladi zapisov

zaklad iz česa, od kod, od kdaj

nacistični zaklad iz bančnega sefa
zakladi iz cerkev, samostanov in muzejev
arheološki zakladi iz obdobja faraonov
zaklad iz Napoleonovih časov
zakladi iz globine

zaklad pod čem, kje

zaklad pod morjem
zaklad pod bukvijo
zaklad v/na čem, kje

zaklad v stolpu

izgubljeni zaklad v okolici gradu
zaklad v dokumentih svojega očeta
zaklad na morskem dnu

2. pogosto v množini vir, iz katerega se kaj pridobiva, uporablja

zaklad česa

zakladi narave
zakladi Pacifika

zaklad iz česa, od kod, od kdaj

zakladi iz morja
zakladi iz slovenskega mleka

zaklad pod čem, kje

naravni zaklad pod gorami
zakladi pod topečim se ledom
zaklad v/na čem, kje

zakladi v zemlji

zakladi v rudniku

vsi naravni zakladi na zemlji
zakladi na njivah

USTALJENE ZVEZE: besedni zaklad, skriti zaklad, izgubljeni zaklad, pravi zaklad in biser, zakladi in skrivnosti

zaključek -čeka samostalnik moškega spola

1. konec

zaključek česa
zaključek sezone

zaključek akcije
zaključek tekme
zaključek vegetacije
zaključki polic
visok zaključek zadka pri kombilimuzini
zaključek **s čim/kom**
sobotni zaključek s tekmo dvojcev
zaključek s piknikom
zaključek z živo glasbo
triapsidalni zaključek z glavnim in stranskima oltarjema v osi cerkve
kovani zaključki s krogi
impresivni zaključek z množico ljudi
zaključek s tistimi, ki še nimajo dovolj plesne kilometrine
zaključek **ob čem, kdaj**
učinkoviti zaključki ob stenah ali opremi, kar lajša čiščenje
uvod, jedro in zaključek ob pravem času
obvezen zaključek ob slavlju domačih

2. končna sodba, odločitev

zaključek **česa**
zaključek preiskave
zaključek sojenja
zaključki sodišča
zaključek **s čim**
zaključek z razglasitvijo rezultatov
presenetljivi zaključki z argumenti in evidencami
zaključki z vrednostnimi sodbami
zaključek s komentarjem
zaključek **o čem/kom**
njegovi zaključki o vzroku smrti
zaključek o izključitvi
enoznačen zaključek o stanju medijskega pluralizma
zdrav zaključek o ljudeh
Ne prehitujte z zaključki o nekom, ki ste ga šele pred kratkim spoznali.
zaključek **glede česa/koga**
napačen materialnopravni zaključek glede dokaznega bremena pravnih strank
zaključki glede plinskih terminalov
konkretni zaključki glede nje

USTALJENE ZVEZE: uspešen zaključek, slovesni zaključek, logični zaključek, začetek in zaključek, uvod in zaključek

zákon -óna samostalnik moškega spola

1. pravni predpis, pravilo

zakon **o čem**
zakon o sodniški službi
zakon o varnosti cestnega prometa
zakon o medijih
zakon o financiranju občin
zakon **v čem, kje**
zakon v praksi
energetski zakon v Sloveniji
temeljni zakon v Sloveniji
omejevalni zakoni v Evropi

zakon **za koga/kaj**
zaščitni zakon za Slovence v Italiji
zakon za upokoјence
zakoni za čistejši zrak
zakon za dolgotrajno oskrbo in njeno zavarovanje
zakon **s čim**

zakon z enako ali podobno vsebino
zakon z zelo dolgim naslovom
zakon z amandmaji
zakon **iz česa, od kod, od kdaj**
še en pomemben zakon iz paketa evropske zakonodaje
zakon iz bivše države
stanovanjski zakon iz leta 1991
obnovljeni zakon iz leta 2002

2. pogosto v množini veljavno naravno načelo, povezava

zakon **česa**
zakon narave
zakoni fizike
zakon privlačnosti
zakon **v čem, kje**
zakoni v naravi
zakoni v pragozdu
zakoni v divjini

3. življenjska zveza, zaveza

zakon **s kom**
zakon s starejšim možem
zakon s premožnim kmetom
dveletni zakon z igralko

USTALJENE ZVEZE: novi zakon, veljavni zakon, sprejeti zakon, ustavni zakon, stanovanjski zakon, ustava in zakon, zakoni in predpisi

zanesljív -a -o pridevnik

1. vreden zaupanja

kdo biti zanesljiv pri čem, kje

Moramo biti zanesljivi pri delu, spoštovati dogovore in obljube.

Kajti ravno oni niso najbolj zanesljivi pri usmerjevanju. Oba sta servirala dobro, vendar je bil Kitajec zanesljivejši pri realizaciji svojih servisov.

kdo/kaj biti zanesljiv v/na čem, kje, kdaj

Marko pa je bil zanesljiv v vratih.

Igralca sta zanesljiva v obrambi.

Jan je bil zelo zanesljiv na sprejemu začetnega udarca in v napadu.

Osebe dirkališča po besedah vodilnih mož formule ena velja za enega najbolj zanesljivih na svetu.

kdo/kaj biti zanesljivejši od česa/koga

Človek je za zdaj še vedno precej bolj zanesljiv od katerega koli računalniško vodenega sistema.

Arabski zavezniki so bistveno manj zanesljivi od Turčije.

kdo/kaj biti zanesljiv za koga/kaj

Ta športnik je zanesljiv za »popolnitev slovenske kvote«.

Zanesljiv je zate, ni pa nujno zanesljiv za nekoga drugega.

kdo/kaj biti zanesljiv glede česa

Ta igralec je najbolj zanesljiv glede podpisa pogodbe.

Izbrani sodelavec je zanesljiv glede napredovanja.
Slovarski pravopis je sorazmerno zanesljiv glede jezikovne zgodovine.

2. gotov, nedvoumen, varen

kaj biti zanesljiv pri čem, kje

Dejstvo pa je, da je britansko-nemška naveza zanesljiva pri nekaterih delih podvozja.

Domžalska obrambna vrsta ni bila preveč zanesljiva pri prenosu žoge.

kaj biti zanesljiv v/na čem, kje, kdaj

Topel in poduhovljen glas, zanesljiv v vseh višinah.

Uprizoritev je ekonomična in zanesljiva v poteku.

Vzgoja kakija je najbolj razširjena in seveda najbolj zanesljiva na Primorskem.

kaj biti zanesljivejši od česa/koga

Ta način vpetja je zanesljivejši od klasičnega s pasovi.

Magnetni čitalec je najbolj razširjen in tudi nekoliko bolj zanesljiv od črtne kode.

Tako je pri zagotavljanju produktivnosti in kakovosti robot zanesljivejši od človeka.

kaj biti zanesljiv za koga/kaj

Te ure so odporne in zanesljive za ljubitelje adrenalina.

Pregledi govedine na njenem ozemlju so dovolj zanesljivi za kupce.

Takšne informacije same po sebi premalo zanesljive za resno oceno.

Ta metoda je še najbolj zanesljiva za zgodnje odkrivanje rakavih sprememb na dojki.

kaj biti zanesljiv glede česa

Ta termin se je izkazal kot najbolj zanesljiv glede lepega vremena.

Omenjena letalska družba je še najmanj zanesljiva glede napovedanega odhoda in prihoda svojih letal.

USTALJENE ZVEZE: najbolj zanesljiv, dovolj zanesljiv, varen in zanesljiv, hiter in zanesljiv, kakovosten in zanesljiv

zanesljivost -i samostalnik ženskega spola

gotovost, prepričanost

zanesljivost **česa/koga**

zanesljivost delovanja

zanesljivost oskrbe

zanesljivost avtomobila

zanesljivost objekta

zanesljivost vodje

zanesljivost voznika

zanesljivost **pri čem, kje, kdaj**

zanesljivost pri metih

zanesljivost pri vnosu

zanesljivost pri legi na cesti

zanesljivost **v/na čem, kje, kdaj**

zanesljivost v mokroti

zanesljivost v poslovnih kontaktih

zanesljivost v obrambi

zanesljivost v zraku

zanesljivost na mreži

zanesljivost na cesti

zanesljivost na vodi

zanesljivost **med čim/kom, kje, kdaj**

zanesljivost med zavoji

zanesljivost med vožnjo

zanesljivost med vodenjem

zanesljivost med ljudmi

zanesljivost med znanstveniki

zanesljivost **glede česa**

zanesljivost glede kakovosti

zanesljivost glede okvar

majhna zanesljivost glede trajanja zaposlitve

USTALJENE ZVEZE: velika zanesljivost, visoka zanesljivost, stoodstotna zanesljivost, varnost in zanesljivost, kakovost in zanesljivost, natančnost in zanesljivost

zanimív -a -o pridevnik

1. vreden ogleda

kaj biti zanimivo za koga/kaj

Bled je zanimiv za mladoporočence.

Turistični objekti so zanimivi za nove upravljavce.

Oddaja naj bi bila zanimiva za televizijo.

kaj biti zanimivo zaradi česa/koga

Več vrb je zanimivih zaradi izrazito obarvanih vejic.

Več kot dvehurni program je bil še posebej zanimiv zaradi voditelja.

Grčija je pač zanimiva zaradi svoje starodavne umetnosti.

Ribniški dan je zagotovo zanimivejši zaradi Franca.

kaj biti bolj zanimivo od česa/koga

Prva ženska liga bo precej manj zanimiva od moške.

Balkan je bolj zanimiv od Firenc.

Ustvarjalni proces je veliko bolj zanimiv od dokončne, finalno pripravljene postavitve.

2. ugoden, ustrezen

kdo/kaj biti zanimiv za koga/kaj

Naši igralci so zanimivi za tuje agente.

Nekateri igralci bodo zanimivi za prihodnost kluba.

Slovenija pa postaja tudi zanimiva za ruske investitorje.

Akumulacijska in naravna jezera so zelo zanimiva za muharjenje.

kdo/kaj biti zanimiv zaradi česa/koga

Otok je zanje zanimiv zaradi visokih mezd za nizkokvalificirane tujce.

Domači strežnik je najzanimivejši zaradi funkcionalnosti medijskega avdio-video strežnika.

kaj/kdo biti bolj zanimivo od česa/koga

Moja popotniška zgodba je bila manj zanimiva od skrivnostnega bogastva.

Poklic mehatronik, ki je za mlade zanimivejši od strojnega tehnika.

Mlajše sestre so po definiciji vedno nekako bolj zanimive od starejših.

USTALJENE ZVEZE: zelo zanimiv, posebej zanimiv, vedno zanimiv, tržno zanimiv, pester in zanimiv, privlačen in zanimiv, poučen in zanimiv

zanimívo -i samostalnik ženskega spola

1. posebnost

zanimivost **iz česa, od kod**

zanimivosti iz njihovega življenja

vrednosti iz arhiva

zanimivosti iz naših krajev

Predstavljene so tudi nekatere zanimivosti iz življenja gozdnih prebivalcev.

zanimivost **v čem, kje**

ogled mnogih zanimivosti v okolici mesta

turistična zanimivost v pokrajini

zanimivost **o čem/kom**

marsikatera zanimivost o poklicu

nekaj zanimivosti o laseh

zanimivosti o običajih v tistem času

To so zanimivosti o tistih, ki se bodo zvrstili pod besednim drobnogledom.

2. novost, vednost

zanimivost **iz česa, od kod**

zanimivost iz tujih učbenikov

zanimivosti iz zadnjega letnega poročila

zanimivosti iz telemedicine

Na sobotni proslavi je povedala precej zanimivosti iz dela te ustanove.

zanimivost **v čem, kje, kdaj**

zanimivosti v zvezi

zanimivosti v bližini

glavna zanimivost v živalskem vrtu

zanimivost v kratkem dogajalnem času

zanimivost **o čem/kom**

zanimivosti o vodi

zanimivosti o zgodovini rjavih zrnc ter navodila za pripravo

zanimivosti o sestavinah za peko in izvoru klasičnih

receptov

zanimivosti o vzgoji ptic

zanimivosti o vidnejših sokrajanih

USTALJENE ZVEZE: turistična zanimivost, poslovna zanimivost, posebna zanimivost, obvestilo in zanimivost, novost in zanimivost, znamenitost in zanimivost

zaostàl -ála -o pridevnik

1. bolj počasen glede delovanja, razvoja

kdo/kaj biti zaostal **za kom/čim**

Smo (v) jeseni preveč zaostali za tekmece.

Na tem področju smo precej zaostali za razvitimi državami.

Naše takratno gospodarstvo je namreč imelo za sto milijard dolarjev neposredne škode in še bolj zaostalo za tehnološkim razvojem zahodnih držav.

Prihodki so bili realno manjši, saj so zaostali za rastjo cen.

kdo/kaj biti zaostal **pri/v čem, kje**

Šolajo še tako imenovane pse partnerje, ki pomagajo otrokom, zaostalim v duševnem razvoju, starejšim in depresivnim ljudem ipd.

Pritlikavega grbavca, zaostalega v rasti – z izjemo nosu!

Predel je eden najbolj zaostalih v državi.

Solate so vse zaostale v rasti.

kdo biti zaostal **za kaj, za koliko**

Ostali so zaostali za več kot pol sekunde.

Imel je velike probleme pri prehitevanju zaostalih za krog.

2. neuspešen glede na namen, cilj

kdo/kaj biti zaostal **pri/v čem, kje**

Veselimo delovnih uspehov in napredka teh krajev, ki so bili nekoč med najbolj zaostalimi v Sloveniji.

Evropejci smo te kulture imeli za primitivne, zaostale v razvoju civilizacije.

kdo/kaj biti zaostal **za kom/čim**

Ravno zaradi pomanjkanja dizelskih motorjev so kar izdatno zaostali za neazijskimi tekmeči.

Zaostali so za svojimi najboljšimi izidi.

Vsi so zaostali za pričakovanji.

Prodajni rezultati so zaostali za načrti.

USTALJENE ZVEZE: duševno zaostal, umsko zaostal, reven in zaostal, napreden in zaostal, primitiven in zaostal

zaostálost -i samostalnik ženskega spola

1. nerazvitost

zaostalost **česa/koga**

tehnološka zaostalost države

zaostalost območja

zaostalost otroka in nagibanje k bolezni

močna duševna zaostalost bolnika

zaostalost **v čem, kje**

določena zaostalost v socialnem, emocionalnem razvoju

Strokovno se temu reče: zaostalost v umskem razvoju.

2. nenaprednost

zaostalost **česa/koga**

zaostalost duha

zaostalost mišljenja

precejšnja zaostalost ljudi

zaostalost **v čem, kje**

znak zaostalosti v miselnosti oblastnikov

zaostalost v elektronski opremljenosti

USTALJENE ZVEZE: duševna zaostalost, gospodarska zaostalost, tehnološka zaostalost, revščina in zaostalost, prizadetost in zaostalost

zaslúžen -žna -o pridevnik

1. priznan, vreden

kdo biti zaslužen **na/v/pri čem, kje, kdaj**

So zaslužni zlasti na področju sociale.

Najzaslužnejši na področju civilne zaščite prejmejo posebna priznanja.

Ob občinskem prazniku bodo podelili priznanja

najzaslužnejšim v občini.

Podelili bodo spominske plakete najzaslužnejšim v zadnjih 30 letih.

Spomnili se bodo tudi vseh zaslužnih pri razvoju podjetja.

2. potreben, pomemben

kdo/kaj biti zaslužen **za kaj**

Smo edini zaslužni za slovensko blaginjo.

Prihaja do akademskih preprirov, kdo je najzaslužnejši za ta razpad.

Ta slovenska firma je bila zaslužna za eleganten videz vseh dosedanjih slovenskih olimpijskih odprav.

USTALJENE ZVEZE: najbolj zaslužen, povsem zaslužen, pomemben in zaslužen, odgovoren in zaslužen

zavést -i samostalnik ženskega spola

1. celota vedenj in spoznanj

zavest **koga/česa**

zavest ljudi

zavest posameznikov

zavest Slovencev

zavest manjšin

zavest **o čem/kom**

utrditel zavesti o odgovornosti do teh ljudi

zavest o kulturi oblikovanja prostora in kulturi bivanja

Nadgrajuje zavest o sebi.

zavest **pri kom/čem**

naravovarstvena zavest pri ljudeh

menedžerska zavest pri nas

slovenska narodna zavest pri pouku zgodovine

območja zavesti pri vseh oblikah meditacije in poglobitve

zavest **za kaj**

višja zavest za zdravljenje

Pripomorejo k dvigu zavesti za zdrav življenjski slog splošne populacije.

zavest **v čem/kom, kje, kdaj**

človekova zavest v stanju, podobnem spanju oziroma nezavesti

stanje zavesti v družbi

zavest v budnosti

raven ekološke zavesti v zadnjih letih

2. dolžnost, poslanstvo

zavest **koga/česa**

ekološka zavest lastnikov

zavest načrtovalcev

visoka zavest ohranjanja naravne in kulturne dediščine

zavest javnosti

zavest **med kom**

nacionalna in kulturna zavest med Slovenci

ekološka zavest med državljani

raven zavesti med državljani Evrope o njihovih pravicah in odgovornostih v demokratični družbi

zavest **za kaj**

zavest za kulturno izročilo

večja zavest za globalno varovanje okolja

zavest za delo z ljudmi

USTALJENE ZVEZE: narodna zavest, kolektivna zavest, ekološka zavest, polna zavest, evropska zavest in totalitarizem, narodna zavest in identiteta, zavest in podzavest, spomin in zavest Slovencev

zavíst -i samostalnik ženskega spola

občutek nezadovoljstva zaradi primerjave z drugimi

zavist **do koga/česa**

zavist do zmagovalcev

zavist do drugih ljudi

nepričakovana človeška zavist do strojev

iz zavisti do njihove mladostne lepote in zapeljivosti

zavist **zaradi česa/koga**

zavist zaradi naših oblačil in avta

Pri znancih na Hrvaškem opažam nekakšno zavist zaradi našega boljšega standarda in večje socialne varnosti.

soseska zavist zaradi teh novincev

zavist **med kom/čim, kje**

zavist med sodelavci

zavist med sosedi

zavist med ženskami

zavist med ansambli

zavist **pri kom, kje**

zavist pri nas

zavist pri sosedih

zavist pri tekmečih

USTALJENE ZVEZE: zelena zavist, pregovorna zavist, človeška zavist, zavist in ljubosumje, zavist in sovraštvo

zavísten -tna -o pridevnik

nevoščljiv, neprivoščljiv

kdo biti zavisten komu/čemu

zavistna vaši sreči in uspehom

Ste kdaj malce zavistni vsem zvezdam glasbenega in filmskega sveta?

Ampak saj nisem otrok, da bi bil zavisten psičku, si rečem.

kdo biti zavisten (komu) za kaj

zavisten za slavo

zavisten za bogastvo

Veliko mu je zavistnih za mirno in urejeno življenje.

USTALJENE ZVEZE: malo zavisten, precej zavisten, pregovorno zavisten, škodoželjen in zavisten, ljubosumen in zavisten

zavítek -tka samostalnik moškega spola

1. ovita vsebina

zavitek **česa**

zavitek cigaret

zavitek marihuane

zavitek rezancev

zavitek kave

zavitek **za koga/kaj**

zavitki za novorojenčke

darilni zavitki za vojake

zavitki za nadaljnjo preprodajo

stiroporni zavitek za kikiriki

2. vrsta peciva

zavitek **s čim**

zavitek z domačo skuto

zavitek s pršutom

zavitek z jogurtovim prelivom

USTALJENE ZVEZE: jabolčni zavitek, sirov zavitek, spomladanski zavitek, zavitki in pite, zavitki in štruklji

zbòr zbôra samostalnik moškega spola

1. skupina ljudi z namenom

zbor **koga/česa**

zbor krajanov

zbor delavcev

državni zbor RS

občni zbor društva

zbor **za kaj**

zbor za mednarodne odnose

zbor za zdravstvo

zbor za visoko šolstvo, znanost in tehnološki razvoj

zbor **o čem**

zbor o razpisu volitev

zbor o soglasju k imenovanju

zbor **proti čemu/komu**

zbor proti izgradnji zadrževalnika

zbor proti izkoriščanju človeka po človeku

zbor proti aktualnemu predsedniku

2. skupina umetnikov, ki skupaj nastopajo

zbor **s čim/kom**

zbor s širokim izborom pesmi

mešani pevski zbori z obveznim programom

zbor s solistom

komorni zbor z zborovodkinjo

USTALJENE ZVEZE: državni zbor, pevski zbor, občni zbor, zbor in orkester, državni zbor in vlada

zdržen -žna -o pridevnik

1. zavestno samoomejevalen

kdo biti zdržen **pri/v čem, kje**

zdržen pri hrani in pitju

zdržen v vsem

2. trajajoč brez prestanka

kaj/kdo biti zdržen **za kaj**

Nam lahko poveste, za koliko je padla prodaja avtomobov in kako je to zdržno za novomeško podjetje?

zdržen **pri/v čem, kje**

Vsi so zdržni pri/v napornem fizičnem 12-urnem delu.

USTALJENE ZVEZE: socialno zdržen, finančno zdržen, neporočen in zdržen, zmeren in zdržen

zêmlja -e tudi -é samostalnik ženskega spola

1. površina planeta, po kateri se hodi

zemlja **v/na čem, kje**

zemlja v bližini izvira reke

zemlja v okolici hiše

zemlja na Primorskem

zemlja na tistih področjih

zemlja **okoli česa, kje**

Leta 1803 so kupili od domačinov vso zemljo okoli vrelcev.

Zemljo okoli naselja so dobro namočili.

Pet hektarjev zemlje okoli domače vasi je bilo premalo za preživetje.

zemlja **pod/pred čim, kje**

zemlja pod vasjo

zemlja pod cesto

zemlja pred vrtcem

zemlja pred samostanom

zemlja **s čim**

zemlja z vinogradi

zemlja s pripadajočimi nepremičninami in premičninami

zemlja s hišo

zemlja **za kaj**

zemlja za novo šolo

kmetijska zemlja za vinograde in nasade

zemlja za vikende

2. zmes kamnin in organskih snovi

zemlja **s čim**

zemlja s snegom

zemlja z dodanim dušikom

zemlja z alkalnimi kovinami

zemlja **za kaj**

zemlja za setev

zemlja za rožice

Najbolj enostavno je, da kupimo zemljo za lončnice ali

zemljo za sejance.

3. planet

Zemlja **s čim**

Zemlja s svojo gravitacijo

Zemlja z naklonjeno vrtilno osjo

Zemlja z značilnimi podnebnimi in talnimi razmerami ter

zdržbami živih bitij

USTALJENE ZVEZE: obdelovalna zemlja, rodovitna zemlja, ljudje in zemlja, nebo in zemlja, voda in zemlja

zév in zèv zéva in zeví samostalnik moškega spola samostalnik ženskega spola

1. odprtina zaradi neprilegajočih delov, sestavin

zev **česa**

zev čeljusti vpenjalne glave

kvadratna oblika in zev ključa

vijak s 6-robo glavo z velikim zevom ključa 11

2. tudi v prenesenem pomenu praznina

zev **česa**

zev spoznanja

zev vzročnosti "očesa" in "pogleda"

Razlika ali zev odnosa med osebnim in predmetnim se udejanja z odvzemanjem družbenega glasu.

USTALJENE ZVEZE: bioenergijski zev, krajna zev, robna zev, odprtina ali zev, zev ali praznina

zgléden -dna -o pridevnik

zaželen, vzoren

kdo/kaj biti zgleden **pri čem, kje**

Bil je zgleden pri organiziranju pomoči.

V nekaterih državah so zelo zgledni pri omejevanju kajenja.

Država ravno zgledna pri reformiranju pokojninskega sistema.

kdo/kaj biti zgleden **v/na čem, kje**

Fant je bil zgleden v obnašanju, rad je pomagal, ko je bilo treba prijeti za delo.
Sami so bolj zgledni na vseh področjih družbenega življenja.
Kia cee'd 1.6 je zgledna v vožnji.
Naša družinska politika je med najbolj zglednimi na svetu.

USTALJENE ZVEZE: povsem zgleden, najbolj zgleden, naravnost zgleden, urejen in zgleden, zgleden in vzoren

zgóden -dna -o pridevnik

prehitevajoč, predčasen

kdo/kaj biti zgodnejši **od česa/koga**

Bil je zgodnejši od neskončne kolone osebnih vozil.
Letošnje leto je po vegetaciji bolj zgodno od povprečja.
S takšnimi trditvami je bil deset let zgodnejši od Darwinovega Izvora vrst (1859).
Povabilu, na katerem je bil datum zgodnejši od tistega, ko je uradno napovedal kandidaturo, se je velikodušno odzval.

kdo biti zgoden **pri čem, kje**

Smučar mora zgoden pri prijemanju zavojev.
Je malo zgoden pri odskoku.

USTALJENE ZVEZE: zelo zgoden, čim zgodnejši, zgoden ali pozen, pogostejši in zgodnejši

zgôraj prislov

položaj višje

zgoraj **česa**

zgoraj ležečih plasti

zgoraj omenjenih področij

zgoraj hiše

zgoraj stanovanjskih prostorov

zgoraj **kako**

zgoraj brez

zgoraj skozi

zgoraj **na čem, kje**

zgoraj na strehi

zgoraj na cesti

zgoraj na hribu

zgoraj **nad čim/kom, kje**

zgoraj nad mestom

zgoraj nad oknom

zgoraj nad nami

zgoraj nad tabo

USTALJENE ZVEZE: od zgoraj, z zgoraj, na zgoraj, zgoraj in spodaj, zgoraj in levo, zgoraj in zadaj

zlát -a -o pridevnik

1. vreden, dragocen glede na zlato

kaj biti zlato **s čim**

zlato s krogci in zvezdicami

zlato z okrog 6 odstotki glasov

Ena od cigaret je zlata z rdečim loščem.

Prstan je bil zlato z vdelanimi dragimi kamni.

2. zelo dober

kdo biti zlato **do česa/koga**

Kritični so zlati do njegovega delovanja ob volitvah v Kmetijsko-gozdarsko zbornico.

Kljub vsemu je on prav zlato do njega.

kaj biti zlato **s čim**

Milanske zarebrnice so torej postajale vedno bolj zlate z ocvrto panado.

3. najuspešnejši

kdo biti zlato **v/na/pri čem, kje**

Bila je zlata v dvigovanju uteži do 75 kg.

Kolajna na SP bi bila pika na i, potem ko je bila zlata na EP v Tbilisiju in zlata na sredozemskih v Pescari.

Dijak je zlato pri biologiji, kemiji in logiki.

kdo biti zlato **s čim/kom**

V Atenah je bila zlata s floretom.

Leta 2010 pa je bil zlato z ekipo.

USTALJENE ZVEZE: rumeno zlato, kovinsko zlato, blede zlato, zlato in srebrno, rdeč in zlato

zméren -rna -o pridevnik

nepretiran, sprejemljiv

kaj biti zmeren **do kakšen**

zmerna do visoka gostota predorskega prometa z velikim deležem tovornega prometa

Pihala bo zmerna do občasno močna burja.

Ne kadijo in imajo zmerne do visoke prihodke.

kdo/kaj biti zmeren **pri/v čem, kje**

rahlo zmernejši pri potrebah po gorivu

Moramo biti zmerni pri vsakem početju v življenju.

Radi imate umirjeno družbo, bodite zmerni pri uživanju hrane in pijače.

Simpatičen, uporaben, nezapleten, prijeten in zmeren v vseh pogledih.

Vsekakor je bolje, da se umirite in ste zmerni v svojih pričakovanjih.

USTALJENE ZVEZE: zelo zmeren, dokaj zmeren, občasno zmeren, prehodno zmeren, blag in zmeren, zmeren ali hud

znák -a samostalnik moškega spola

1. dogovorjeni lik, gib, zvok s pomenom

znak **česa**

znak prijateljstva

znak protesta

močan razpoznavni znak radia

znak kakovosti

znak stranke

znak **za kaj/koga**

znaki za označevanje nevarnih snovi

kemijski znak za natrij

znak za pianissimo

znak za alarm

tiskani znaki za slepe, zvočni posnetki ali računalniški zapisi

znak **na/v čem, kje**

lokalni znaki na koži

prometni znaki na cestah

znaki v križišču

znaki v besedilu

znak **o čem**

znak o odvozu s pajkom

prometni znaki o prepovedi parkiranja in ustavljanja

prometni znaki o prepovedi vožnje tovornim vozilom med

sneženjem

znak **s čim, kako**

znak z visoko simbolno vrednostjo

prometni znak s klicajem

zaščitni znak s stiliziranim levom

znak z laježem

Eden od njiju je dal znak z rdečo baterijsko svetilko.

Dal mu je nekakšen znak z roko in ga popeljal skozi

polmračno preddverje.

2. povedna pojavitev

znak **česa**

znak bolezni

znak okužbe

znaki življenja

znaki staranja

znak **za kaj**

To je nedvoumen znak za lakoto.

To je pogosta zdravstvena težava in navadno znak za eno od bolezni sečil.

Prebavne motnje so lahko opozorilni znak za kakšno resnejšo bolezen.

znak **pri čem/kom, kje**

nenavadni znaki pri obnašanju

svarilni znaki pri nosečnosti

opis bolezenskih znakov pri astmatikih

bolezenski znaki pri ljudeh

znak **o čem**

znaki o liberalizaciji režima

Doslej ni bilo nikakršnih znakov o zmanjšanju pridelave.

Za zdaj nimajo nobenih jasnih znakov o morebitnih prekrških.

USTALJENE ZVEZE: zaščitni znak, prometni znak, bolezenski znaki, zlati znak, simptomi in znaki, znaki in simboli

známenje -a samostalnik srednjega spola

1. najava

znamenje **česa**

Sicer pa je leto minilo v znamenju priprav na predsedovanje EU.

Nekateri zdravniki celo trdijo, da sta lahko jeza in sovražnost prvi znamenji obolenja srca.

Pretekli teden je bil z gospodarskega vidika tudi v znamenju razprav o oceni programa stabilnosti Slovenije in o inflaciji.

znamenje **za kaj**

dobro znamenje za normalizacijo

znamenje za preplah

To je znamenje za negativni trend.

Znižala pa je napoved za gospodarsko rast in dala znamenje za vrnitev v deflacijo.

znamenje **o čem**

kakšno morebitno znamenje o spremembah v odnosu
Slabo znamenje o gospodarski rasti prinašajo tudi poročila o porabi gospodinjev.

2. pomenljiv pojav

znamenje **česa**

znamenje nemoči upokojencev kot skupine

znamenja opešanosti

v znamenju turizma in športa

znamenje **za kaj/koga**

Znamenje za preplah bi moralo biti, če večini ustavnih sodnikov ne posveti žarnica.

To je znamenje za druge goste, da lahko začnejo jesti.

Umik z borze je slabo znamenje za male delničarje.

znamenje **o čem**

znamenja o gospodarskem okrevanju

Zanesljivih znamenj o ohlajanju inflacije na evroobmočju ni

Rahle variacije tega sevanja so dale že precej znamenj o vesolju, njegovi zgodovini in geometriji.

3. tvorba na koži

znamenje **česa**

znamenja temnenja kože

znamenja stresa

znamenja na šarenicah

znamenje **na čem, kje**

znamenje na licu

nenevarna pigmentna znamenja na izpostavljenih delih telesa

USTALJENE ZVEZE: astrološko znamenje, nebesno znamenje, bolezensko znamenje, materino znamenje, kapelice in znamenja, znamenja in simboli

znàn in znán znána -o pridevnik

1. opažen

kdo/kaj biti znan komu/čemu

Gorniki pa so bili junaki, ki so bili navadnemu človeku dobro znani.

Sodobne tehnologije na tem področju širšemu občinstvu premalo znane.

kdo/kaj biti znan po čem

Predsednik, ki je znan po svojih nepredvidljivih in velikokrat premalo premišljenih potezah.

Debeluhar kozavega obraza je znan po svojih paradoksalnih in pretiranih izjavah.

V mariborski Operi in baletu so znani po klasičnem baletu.

kdo/kaj biti znan v/na čem, kje

Slovenci smo znani v mednarodnih sankoških krogih kot odlični organizatorji tekem.

Ljubljanska grafična šola je bila znana v svetu.

Gre za tipičen primer, znan v večjih evropskih mestih.

V knjižni obliki je delo znano na nemškem govornem območju.

kdo/kaj biti znan iz česa, od kod, od kdaj

Naš igravec, znan iz TV-serije.

Smučarka, znana iz zlatih časov slovenske smučarije.

Motorji bodo sprva trije, vsi znani iz serije sedem.

kdo/kaj biti znan **zaradi koga/česa**

Pred kratkim izjavila, da noče biti znana zaradi sloga oblačjenja.

Modra mošeja pa je znana zaradi pretežno modre barve v notranjosti.

2. vzbujajoč pozornost

kdo/kaj biti znan **komu/čemu**

V lokalu Inn na Koroški v Velenju je policistom znani kršitelj z neznanim predmetom udaril po glavni znanca.

Javnosti je znan kot nekdanji direktor.

Hotel je postal tujcem znan predvsem med osamosvojitveno vojno in vojno na Balkanu.

kdo/kaj biti znan **po čem**

znan po najdaljših začetnih udarcih

Francoski kmetje so znani po svojem nasilnem

protestiranju.

Danes je Branik predvsem pomemben in znan po dobrih in uspešnih vinogradnikih, sadjarjih in vinarjih.

kdo/kaj biti znan **med kom/čim, kje**

Najbolj znan med njimi je bil ravno on.

Kakovostna sta tudi lipov in kostanjev, najbolj znan med vsemi pa je cvetlični med.

Njegov avtoservis kmalu postal znan med lastniki omenjenih avtomobilskih znamk.

kdo/kaj biti znan **zaradi koga/česa**

Postal znan zaradi svojega korektnega in profesionalnega dela.

Rekel bi, da ste najbolj znani zaradi streljanja, bolj malo pa zaradi česa drugega.

Oba lokala sta postala znana zaradi hipijev.

USTALJENE ZVEZE: manj znan, svetovno znan, dobro znan, znan in neznan, znan in priljubljen, znan in priznan

znótraj predlog

z rodilnikom v okviru, v mejah

znotraj **česa**

znotraj lastne hiše

znotraj območja

znotraj skupnosti

znotraj vlade

prerazporejanje sredstev znotraj občinskega proračuna

USTALJENE ZVEZE: znotraj inštitucije, tako zunaj kot znotraj, bodisi zunaj bodisi znotraj

zób -á tudi zóba samostalnik moškega spola

1. trd izrastek iz čeljusti za grizenje

zob **koga/česa**

mlečni zobje otroka

Paleontologi so v Črni gori odkrili zob neandertalca, starega med 40.000 in 150.000 let.

zob **za kaj**

pomen zdravih zob za normalno delovanje prebavil

Včasih sem imel zobe za grizenje, danes pa jih imam za nasmeh.

Mesojedci dinosavri zelo spretno izkoriščali svoje kot nož ukrivljene zobe za trganje mesa s kosti svojih žrtev.

zob **s čim**

zob s korenino

zobje s plombami

beli zobje z bleščilom

2. po obliki ali vlogi podoben del česa

zob **česa**

zob žage

zob glavnika

zob časa

zob **za kaj**

rezanje zob za grablje

orodje z železnimi zobmi za rahljanje zemlje

modri zob za še lažji prenos podatkov

zob **s čim**

Babji zob s kraško jamo pod njim

stometrski kamniti zob s trdnjavo (citadelo) na vrhu

USTALJENE ZVEZE: zdravi zobje, stisnjeni zobje, beli zobje, ostri zobje, kosti in zobje, zobje in dlesni

zrèl in zréł -éla -o pridevnik

1. ustrezen glede na kakovost, primeren za spravilo, razmnoževanje

kaj/kdo biti zrel **kot kaj**

Film je precej zrelejši kot prvenec.

On je namreč zrel kot hruška, pa še vedno živi pri starših.

Bila je lepa kot še nikoli, zreła kot sočen sadež.

kaj biti zrel **za kaj**

Firma je bila danes zreła za poraz.

Ni znala odgovoriti na vprašanje, ali je odlok sploh zrel za razpravo in za sprejem na mestnem svetu.

Če se pod pritiskom njegova površina rahlo vda, je ravno prav zrel za uporabo.

2. polno razvit, telesno in duševno

kdo biti zrel **kot kdo/kaj**

Sara je že pri 22 letih zreła kot osebnost, ki dobro ve, kaj želi doseči v lifu.

Verjetno sem skozi treniranje plesa postala bolj disciplinirana in zreła kot vrstniki.

Za svoja gimnazijska leta je zreła kot kobula hmelja avgusta.

kdo/kaj biti zrel **za kaj**

Letos je dopolnil prav 63 let, torej je zrel za upokojitev.

Dobili so priložnost, da se preizkusijo ali so že dovolj zreli za igro na vrhunski ravni.

kdo/kaj biti zrelejši **od koga/česa**

Pridna in pametna punca je veliko zrelejša od raztresene mame.

Bila sta zrelejša od nas smrkavcev.

Javnost je v tem primeru zrelejša od dela elite.

3. izurjen, dovršen

kdo/kaj biti zrel **kot kaj/kdo**

Dovolj zrel je kot politik in oseba.

Finec je dirkal zrelejši kot polovica štartne vrste.

Postajali smo zrelejši kot narod in država.

kdo/kaj biti zrel **za kaj**

Bomo vsi skupaj ali vsaj večina zreli za resnico.

Država še ni zrela za prevzem mednarodnih obveznosti.

USTALJENE ZVEZE: dovolj zrel, spolno zrel, čustveno zrel, umetniško zrel, zrel in odgovoren, zrel in izkušen, pameten in zrel

zrno -a samostalnik srednjega spola

1. seme

zrno **česa**

zrno graha

zrno riža

zrno kave

zrno **s čim**

zrna z zaokroženimi robovi

zrno s pelodno cevjo

zrna z večjo vsebnostjo beljakovin

zrna z mešanico smukca in glukoze

zrna s plevami

zrno **za kaj**

zrno za kalitev

visokokakovostna zrna za prašičerejsko proizvodnjo hrustljava sojina zrna za večerni prigrizek

2. delec, drobec

zrno **česa**

zrno soli

zrno peska

zrno resnice

zrno **s čim**

zrna z različno gostoto

oblika zrna z ravnimi ploskvami

zrno s pogovornim oknom

USTALJENE ZVEZE: poprovo zrno, koruzno zrno, žitno zrno, semena in zrna, stroki in zrna

zunaj predlog

z rodilnikom **izven**

zunaj **česa**

zunaj doma

zunaj naselij

zunaj mej

zunaj zakona

USTALJENE ZVEZE:

zunaj prostora, zunaj hiše, znotraj in zunaj doma, na daljavo in zunaj poslovnih prostorov

zunanjost -i samostalnik ženskega spola

1. zunanja stran

zunanjost **česa**

zunanjost avta

fotografiranje in snemanje zunanjosti predora

oblikovanje zunanjosti programa

zunanjost **s čim**

olepšana zunanjost z dodatki na karoseriji

opazna zunanjost z mačko na maski

malenkostne spremembe zunanosti z drugačnim vzorcem

2. vidna okolica

zunanjost **česa**

zunanjost stavbe

obnova zunanosti gospodarskih objektov

S predstavitvijo povezanosti čebele z naravo in smislom njenega bivanja se je vzpostavila tudi pomenska istovetnost zunanosti galerije, kjer si obiskovalec lahko nabere plodove.

zunanjost **s čim**

lepo urejena zunanjost z mizami za piknik

zunanjost z večjimi ozelenjenimi terasami, konzolnimi balkoni in zimskimi vrtovi

Zdaj ko smo uredili zunanjost z bazenom, se bomo lotili prenove še v notranjosti hiše.

USTALJENE ZVEZE: privlačna zunanjost, prijetna zunanjost, zunanjost in notranjost, zunanjost in značaj, zunanjost in okolica

zvést -a -o tudi -ó pridevnik

1. vztrajen, zanesljiv

kdo biti zvest kot kdo/kaj

zvest kot pes

Jakob je pred leti uredništvo sicer zapustil, a je reviji ostal zvest kot avtor.

Po kratki tekmovalni poti je padalstvu ostal zvest kot organizator in sodnik.

kdo biti zvest komu/čemu

zvest ženi

zvest družini

zvest klubu

zvest svojemu poklicu

Veliko dela pa nas v prihodnje še čaka, ampak ostali bomo zvesti gledalcem in jih še naprej razvajali s kvalitetno glasbo in izvrstnimi gosti.

kdo biti/ostati zvest koliko

zvest že vrsto let

Bilo je dovolj, da je radiu tako ali drugače ostal zvest celo življenje.

Že v prvem letniku je njeno zanimanje pritegnil debatni klub, ki mu je zvesta tretje leto.

Nogometnemu klubu je ostal zvest ves čas.

kdo biti/ostati zvest do česa, do kdaj

zvest do smrti

zvest do danes

Zaposlil se je na pošti in ji ostal zvest do upokojitve leta 1954.

kdo biti/ostati zvest v čem, kje

zvest v sreči in nesreči

zvest v vseh okoliščinah

Je sklenila, da bo temu športu ostala zvesta v drugačni vlogi.

2. skladen, usklajen

kdo biti zvest čemu

zvest vrednotam

zvest idejam

zvest svojemu slogu

USTALJENE ZVEZE: vedno zvest, neomajno zvest, zanesljiv in zvest, predan in zvest, ljubeč in zvest

zvéza -e samostalnik ženskega spola

1. povezava

zveza **s čim/kom**

zveza z mamili

zveza z umetnostjo

zveza z oblastjo

zveza z igralcem

zveza **med kom/čim**

telefonske zveze med posameznimi telefonskimi naročniki

številne zveze med prostitutkami in njihovimi varuhi

letalska zveza med Ljubljano in Brusljem

Tako pride do plodne zveze med intelektualno in intuitivno stranjo.

zveza **v/na čem, kje, kdaj**

medosebne zveze v današnjem času in današnji družbi

njegove dobre zveze v Ameriki

dobre zveze v obveščevalni službi

stalne besedne zveze v slovenščini

Močne zveze na desnici ne pridejo v poštev.

zveza **pri kom/čem, kje**

dobre zveze pri trgovcih

zveze pri visokih državnih funkcionarjih

uradnik za zveze pri sodišču

2. skupnost z enako dejavnostjo, interesi

zveza **za kaj/koga**

deželna zveza za promet

zveza za šport invalidov

svetovna zveza za ljubitelje psov

prosvetna zveza za Trst in Primorje

Zveza za Primorsko

zveza **med kom/čim**

zveza med moškim in žensko

zakonska zveza med homoseksualci

zveza med Rusijo in Belorusijo

zveza **v/na čem, kje, kdaj**

najbogatejša športna zveza v državi

prosvetna zveza v Ljubljani

panožne zveze v svetu

smučarska zveza v predhodnih pogajanjih

največje športne zveze na svetu

obrambna zveza na bilateralni podlagi

zveza **pri kom/čem, kje**

najbogatejše športne zveze pri nas

šahovske zveze pri nas in po svetu

kmečka zveza pri takratni stranki

USTALJENE ZVEZE: mednarodna zveza, nogometna zveza, zakonska zveza, promet in zveze, društva in zveze, zveze in poznanstva

zvítek -tka samostalnik moškega spola

1. kar je zvito kot valj

zvítek **česa**

zvítek papirja

zvítek tobaka

zvítek papirusa

zvítek marihuane

zvítek bankovcev

zvítek **za kaj**

dolgi zvitki za pisanje s črnilom

Kot toplotnoizolacijski material se uporablja v ploščah in zvitkih za vse gradbene konstrukcije (stene, pode, strehe).

zvítek **s čim**

zvítek z diplomo častnega doktorja

papirni zvítek s podatki

lični zvitki s Prešernovimi verzi ter Slomškovo mislijo

2. zavitek kot jed

zvítek **s čim**

piščančji zvitki z zelišči

zvitki z jajčnim nadevom

zvitki s slanino

USTALJENE ZVEZE: puranji zvítek, goveji zvítek, ohrovtov zvítek, papirusov zvítek, rokopisni zvítek, knjiga ali zvítek, rokopisi in zvitki, rulada in zvítek

zvrst -í samostalnik ženskega spola

prepoznavna pojavna oblika kot celota skupnih lastnosti

zvrst **česa**

zvrst glasbe

zvrst umetnosti

zvrst jezika

zvrst športa

zvrst **v/na čem, kje, kdaj**

zvrst v glasbi

zvrst v jeziku

samostojna znanstvena zvrst v medicini

zvrst v gledališču

literarne zvrsti v Evropi

pripovedne zvrsti v tistem času

nekomercialne zvrsti na področju popularne in

eksperimentalne glasbe

Popotna fotografija je brez dvoma ena najbolj razširjenih

fotografskih zvrsti na svetu.

USTALJENE ZVEZE: glasbena zvrst, športna zvrst, umetniška zvrst, različne zvrsti, zvrsti in žanri, zvrsti in oblike, obdobja in zvrsti

žakelj -klja samostalnik moškega spola

vreča

žakelj **česa**

žakelj krompirja

žakelj cementa

žakelj denarja

žakelj **za kaj**

žakelj za krompir

žakelj za smeti

žakelj za žito

USTALJENE ZVEZE: prazen žakelj, skupni žakelj, žaklji in torbice, žaklji in vedra

žaljív -a -o pridevnik

nesramen

kaj biti žaljiv za koga/kaj

Njegov govor je bil realsocialističen, žaljiv za sodobno žensko.

Tokratna ocena je vsekakor žaljiva za tako restavracijo.

Omenjeni dogodek je lahko žaljiv za Američane.

kdo/kaj biti žaljiv do koga/česa

Bil je žaljiv do režiserja in njegovih filmov.

Tiste cene so bile ponižujoče, žaljive do vseh nas.

Jaz nočem biti žaljiv do nikogar.

Sem nestrpen in žaljiv do drugačnih.

USTALJENE ZVEZE: skrajno žaljiv, objektivno žaljiv, neresničen in žaljiv, neprimeren in žaljiv, nesramen in žaljiv

žárek -rka samostalnik moškega spola

1. tanka črta svetlobe

žarek **česa**

žarek svetlobe

žarek sonca

žarki pomladi

žarek **v/na čem, kje**

žarki v vodi

sončni žarki v naravi

žarki v medicini

žarki na vodni površini

žarki na belih strminah

žarek **iz česa, od kod**

laserski žarek iz predvajalnika

nespremenjen žarek iz laserske naprave

žarki iz snežnih kristalov

žarek **skozi kaj, kod**

žarki skozi stekleno streho

žarki skozi okno

premi žarki skozi drobno zenico v oko

žarek **s čim**

svetlobni žarki z neskončno hitrostjo

manjši žarki z veliko manj energije

žarki s polarizacijo

žarki z valovno dolžino

2. zelo majhna količina

žarek **česa**

žarek upanja

žarek resnice

žarek razumevanja

USTALJENE ZVEZE: sončni žarek, ultravijolični žarek, laserski žarek, jutranji žarek, žarki in svetloba, žarki in padavine

žêlja -e tudi -é samostalnik ženskega spola

čustvena potreba

želja **koga**

želja kupcev

želja poslušalcev

želja gledalcev

želja organizatorjev

želja **za kaj/koga**

želja za prihodnost

želja za uspeh

želja za sodelovanje

želja za službo

želje za novo tisočletje

želja za zajtrk

želja za otroke

želja **za čim**

želja za uspehom

želja za dokazovanjem

želja za vedno večjimi dobički

želja **s čim**

želje z dejanskimi možnostmi

najlepše želje s čestitkami

glasbena želja z dodatkom

želja **o čem**

želja o selitvi

želja o pobegu

želja o sodelovanju

želja o dopustu

želja o zdravju

želja **do česa**

želja do življenja

želja do igre

želja do učenja

USTALJENE ZVEZE: glasbena želja, lastna želja, pobožna želja, skrita želja, potreba in želja, predlogi in želje, želje in pričakovanja

želódec -dca samostalnik moškega spola

1. prebavni organ

želodec **koga/česa**

želodci obiskovalcev

želodec ptice

želodci trupel

želodec **za kaj** ekspresivno

Nimajo želodca za krvave pokole na Balkanu.

Imata malo bolj občutljiv želodec za kritike.

Vendar v državi nimajo niti časa niti želodca za kaj takšnega.

2. suhomesnati izdelek

želodec **s čim**

gorenjski želodec s proseno kašo

želodec s pasje ostrim hrenovim namazom

želodec z geografsko označbo cerkljanskega območja

želodec **za kaj**

želodec za ocenjevanje

želodec za suho predjed

želodec za narezek

USTALJENE ZVEZE: prazen želodec, zgornjesavinjski želodec, občutljiv želodec, črevesje in želodec, želodec in dvanajstnik

žêna -e samostalnik ženskega spola

1. odrasel človek ženskega spola glede na izvor in položaj

žena **iz česa, od kod**

žena iz prvega zakona
žena iz ugledne družine
žena iz Rusije

2. poročena ženska

žena **koga**
žena umetnika
žena Borisa
žena alkoholika

PREDLOŽNE PODIZTOČNICE:

žena v/z/za

nosilka vloge, poklica

žena **v čem, kje**

žena v zakonu

žena v službi

žene v vojski

žena **s čim**

žena s kuhalnico

žena z vozičkom

žena s poklicem

žena s kariero

žena **za koga/kaj**

žena za sina

žena za vnuka

žena za strežbo

USTALJENE ZVEZE: kmečka žena, bivša žena, nekdanja žena, mlada žena, žena in mati

žénska -e samostalnik ženskega spola

1. človek ženskega spola v dozoreli dobi

ženska **česa**

ženska leta

ženska izzivov

ženska Slovenije

ženska **v/na čem, kje, kdaj**

ženska v rodnih letih

ženske v slovenski družbi

ženska v zrelih letih

ženska na shujševalnih dietah

ženska na vrhuncu življenja

ženska **po čem, kdaj**

ženska po tridesetem

ženska po menopavzi

ženska po porodu

2. ženska glede na izvor, poreklo

ženska **iz česa, od kod**

ženske iz zaostalih hribovskih okolij

ženske iz nižjih slojev

ženske iz kmečkih in delavskih vrst

ženske iz nekdanjega vzhodnega bloka

3. nosilka glede na položaj, vlogo, poklic

ženska **v/na čem, kje**

ženska v politiki

ženske v znanosti

ženske v vojski

ženska v poslovnem svetu

ženske na trgu dela

ženske na vodilnih mestih

ženska **s čim**

ženska s činom generala

ženska s krajšim delovnim časom

ženska z vidnejšo državniško vlogo

USTALJENE ZVEZE: mlada ženska, stara ženska, lepa ženska, samska ženska, poslovna ženska, moški in ženske

žèp žèpa samostalnik moškega spola

1. prostor v oblačilu za spravljanje

žep **česa/koga**

žep suknjiča

notranji žep plašča

žepi davkoplačevalcev

žepi kupcev

žep **v/na čem, kje**

žep v jakni

posebni žep v sedežni prevleki

žep na srajci

žep na prsih

žep na vratih avta

žep **za kaj**

žep za drobiž

žep za dodatno opremo

žep za ročno pištolo

žep za vžigalnik

žep **s čim**

žep z zadrigo

žepi s poklopci

manjši žep z zapiranjem »na ježka«

večji žep s sponko iz kristalčkov

2. podoba površine, prostora

žep **česa**

žep ravne košenine

žep **ob čem, kje**

ozki palestinski žep ob Sredozemskem morju

V majhnem žepu ob meji s Hrvaško na skrajnem

severovzhodu Bele krajine leži vas Krašnji vrh.

Zgornje Posočje, nič več reven žep ob meji Tolmin in

Kobarid, so obšle vse avtocestne in druge glavne cestne povezave.

USTALJENE ZVEZE: hlačni žep, lastni žep, prazen žep, žep ali torbica, denarnice in žepi

žíla -e samostalnik ženskega spola

1. cevast organ

žila **česa/koga**

žile organizma

žile rastlin

žile bolnika

žila **v/na čem, kje**

žile v glavi

majhne žile v mrežnici

osrednja žila v listu

žile na vratu
krvne žile na obrazu
žila na listu

2. plast, nahajališče v zemlji

žila **česa**
kameninska žila granita
najdebelejša žila lignita v Evropi
Globoko pod površjem so žile magme.

žila **v/na čem, kje**
bogate žile v kamninah
zlate žile v gorovju
vidne žile na prisojni strani gorovja

3. prometna pot

žila **česa**
osrednja turistična žila mesta
glavna prometna žila mesta
prometna žila raznovrstnega plovnega prometa
življenjska žila Pariza
žila **v/na čem, kje**
osrednji prometni žili v starem jedru
pomembna prometna žila v tem delu Evrope
podzemne žile na avstrijski strani
žila **med čim, kod**
pomembna prometna žila med Evropo in Azijo
prava prometna žila med severno Primorsko in glavnim mestom
povezovalna žila med Kranjsko Goro in Podkorenem

4. ekspresivno, navadno manjšalnica sposobnost, dar, priložnost

žila **za kaj**
žilica za pisanje
žilica za posle
žilica za raziskovanje
Ta tragedija je bila zlata žila za to administracijo.

USTALJENE ZVEZE: krčna žila, krvna žila, prometna žila, zlata žila, srce in žile, žile in živci

živ -a -o stil. -ó pridevnik

1. razvijajoč, rastoč

kdo/kaj biti živ v/na čem, kje, kdaj
Ostati živ v svetu, v katerem velja moto 'pojej ali bodi pojeden'.
Ostal je živ v grozi, ki je trajala sekundo in deset minut, a se mu je zdela veliko, veliko daljša.
V domačem kraju so 49-letnika nazadnje videli živega v torek, 16. julija 1996, ko se je pripeljal domov.
Biti živ na prvi frontni črti ne pomeni veliko, posebno za ujetnika.
Virus je precej odporen in ostane živ na okuženih predmetih.

kdo biti živ med kom, kje

Živ med njimi je pač samo eden.

kdo/kaj biti živ od/do česa, od/do kdaj

Otrok je živ od spočetja.
Zraste od 9 do 11 cm v dolžino in živi do šest let.
Pomembno je, da mikroorganizmi ostanejo živi do konca roka uporabnosti.

2. delujoč, tvoren, aktiven

kdo/kaj biti živ v/na čem, kje

V naši bližini je tradicija najbolj živa v Istri.
Ostati živ v svetu, v katerem velja moto 'pojej ali bodi pojeden'.

Oglarska obrt je še vedno živa na Starem vrhu.

kdo/kaj biti živ med kom/čim, kje, kdaj

Takšne in podobne metode naj bi še vedno bile žive med angleškim prebivalstvom.

Vedno znova se je izkazalo, da je zgodbarstvo zelo živo med amaterskimi pisatelji.

kaj biti (bolj) živ od/do česa, od/do kdaj

Ta projekt je živ od leta 2004.

Ta zanos je bolj živ od vseh mojih dosedanjih predstav o ljubezni.

Travmatičen spomin bo živ do konca življenja.

3. resničen, dejanski

kdo/kaj biti živ v/na čem, kje

živ v spominu starejših občanov

Ta ideja je močno živa v srcih članov in njihovih prijateljev.
Živi na majicah in slikah, v knjigah, prišel je tudi v internet.

kaj biti živ med kom/čim, kje

Tudi pesem ni več tako živa med ljudmi.

Ljudska pesem pa je živa med ljudmi, če je ohranjena tudi njena melodija.

Furlanski jezik in kultura sta še vedno živa med ljudmi.

Ideja je ostala še zelo živa med ljudmi.

4. živahen

kdo/kaj biti živ v/na čem, kje

Sejem bil je živ v Starem Velenju.

Dialog je seveda bolj živ na velikih trgih.

Kult večjih prsi je še posebej živ v zahodni kulturi.

Prizadevajo si, da bi bil kraj čim bolj živ na vseh področjih kot nekoč.

kaj biti živ med čim, kje

Zaplet je najbolj živ med sosednjima občinama.

kdo/kaj biti bolj živ od česa

bolj živ od večine slovenske kulture, vsekakor pa bolj potenten

USTALJENE ZVEZE: vedno živ, zelo živ, preveč živ, komaj živ, živ in zdrav, živ ali mrtev

živčen -čna -o pridevnik

nemiren, nestrpen

kdo biti živčen kot kdo/kaj

živčen kot prvošolček na prvi dan pouka

Vsi so bili živčni kot hudič.

Vse je mogoče, če ne boste živčni kot pes na verigi.

kdo biti živčen zaradi koga/česa

živčen zaradi svojih novih sosedov

živčen zaradi težav v službi

živčna zaradi svojih milijonov

kdo biti živčen pred/za čim, kje, kdaj

živčna pred prvim zmenkom s tipom

živčen pred poroko

živčen za volanom

kdo biti živčen v/na čem, kje, kdaj

živčen v zadnjih minutah
živčen v tej družbi
živčna v dvoboju
živčna na startu
nerodno živčen na tekmi

USTALJENE ZVEZE: preveč živčen, precej živčen, vidno živčen, napet in živčen, prestrašen in živčen

življênje -a samostalnik srednjega spola

1. sposobnost razvoja in razmnoževanja

življenje **koga/česa**
življenje posameznika
življenje otroka
življenje ptic
življenje **po čem, kako, kdaj**
življenje po svoji volji
življenje po veri
življenje po petinšestdesetem letu starosti
življenje **med kom/čim, kje, kdaj**
življenje med preprostimi ljudmi
življenje med izseljenci
življenje med zakonsko in zunajzakonsko skupnostjo
življenje med dvajsetim in tridesetim letom

2. bivanje, obstajanje

življenje **koga/česa**
življenje človeka
življenje prebivalcev
življenje redkih sesalcev
življenje **v/na čem, kje, kdaj**
pestro kulturno življenje v kraju
življenje v slovenski prestolnici
življenje v partnerstvu
življenje na Zemlji
življenje na tržnici
življenje na čakanju
življenje **s kom/čim**
življenje z nasilnimi ljudmi
življenje z otrokom
življenje z diabetesom
življenje s plačo
življenje **za koga/kaj**
življenje za krajane
življenje za svoje ovce
življenje za klarinet
življenje za delo, svoj poklic
življenje **po čem, kdaj**
življenje po avtomobilski nesreči
življenje po smrti
življenje po poroki
življenje **med kom/čim, kje, kdaj**
življenje med domorodci
življenje med stenami
življenje med vojno

USTALJENE ZVEZE: vsakdanje življenje, zasebno življenje, zdravo življenje, delo in življenje, življenje in smrt

žláhten -tna -o pridevnik

plemenit, izbran

kdo/kaj biti žlahten za koga/kaj

Ne samo vino, tudi strup z leti postaja vse bolj žlahten za vse.

Ta pijača je posebej žlahtna za posebne goste in posebne priložnosti.

kaj/kdo biti bolj žlahtno/žlahten od česa/koga

Naša iskrena želja je kolajna, žlahtnejša od bronca.

Nobenea dvoma pa ni, da je kamen žlahtnejši od teraca.

Tisti, ki jih nabereмо v naravi, so žlahtnejši od svojih gojenih vrstnikov.

Po rodovniku je še žlahtnejši od bratranca.

USTALJENE ZVEZE: najbolj žlahten, posebno žlahten, žlahten in plemenit, okusen in žlahten, preprost in žlahten

žrtev -tve samostalnik ženskega spola

1. odpoved, darovanje

žrtev **za kaj**

žrtev za višje dobro
žrtev za veliko stvar
žrtve za svobodo

žrtev **pri čem, kje, kdaj**

žrtve pri osvajanju vesoljskega prostora
žrtve pri uveljavljanju pravic
Vse premalo je poudarjala svojo žrtev pri tem kompromisu.

2. nosilec negativnih dejanj, posledic

žrtev **česa/koga**

žrtev nasilja
žrtve vojne
žrtev okupatorja

žrtev **v/na čem, kje, kdaj**

žrtev v prometu
žrtve v vojni za Slovenijo
smrtne žrtve v včerajšnjem valu eksplozij v mestu
žrtve v celem letu
smrtne žrtve na delovnih mestih
žrtve na avtocestah

žrtev **med kom/čim, kje, kdaj**

žrtve med civilnim prebivalstvom
žrtve med otroki
žrtve med sptimi stranmi
žrtve med vojno
žrtev med cunamijem

USTALJENE ZVEZE: smrtne žrtve, civilne žrtve, nedolžna žrtev, škoda in žrtve, povzročitelj in žrtev, storilec in žrtev

župàn -ána samostalnik moškega spola

predstojnik, vodja občine

župan **česa/koga**

župan občine

župan mesta

župan vseh prebivalcev občine

župan **v/na čem, kje, kdaj**

župani v samostojni Sloveniji

župan v službi ljudstva

župan v preteklih osmih letih

župani na območju Pomurja

župan na lokalnih volitvah

župan na obisku

župan **s čim**

župan z odbori

župan s svojo značilno politiko

neodvisni župan s podporo nekaterih strank

župan **za koga/kaj**

župan za vse generacije

župan za trideset dni

USTALJENE ZVEZE: ljubljanski župan, sedanji župan, nekdanji župan, župan in poslanec, svetniki in župani